

Marjo Sassali

Maailman ainoa toivo rauhasta ja edistyksestä

Kansainliitto-kysymys New York Timesin pääkirjoituksissa
vuosina 1918–1920

Yleisen historian pro gradu -tutkielma
Historian ja etnologian laitos
Jyväskylän yliopisto
2015

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Historian ja etnologian laitos
Tekijä – Author Sassali Marjo Susanna	
Työn nimi – Title Maailman ainoa toivo rauhasta ja edistyksestä: Kansainliitto-kysymys New York Timesin pääkirjoituksissa vuosina 1918–1920	
Oppiaine – Subject Yleinen historia	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Heinäkuu 2015	Sivumäärä – Number of pages 132 + liite (3 sivua)
Tiivistelmä – Abstract Kansainvälinen rauhanjärjestö Kansainliitto perustettiin ensimmäisen maailmansodan jälkeen Pariisin rauhankonferenssissa, ja virallisesti se aloitti toimintansa vuonna 1920. Yhdysvallat ei koskaan liittynyt Kansainliiton jäseneksi, vaikka sen rooli järjestön perustamisessa oli merkittävä. Kiistaa Kansainliittoon liittymisestä pidetään yhtenä Yhdysvaltain historian suurista poliittisista taisteluista. Työssä tutkittiin diskurssianalyysin avulla johtavan yhdysvaltalaisen sanomalehden New York Timesin käsityksiä Kansainliitto-kysymyksestä. Aineisto koostui lehden pääkirjoituksista marraskuusta 1918 heinäkuuhun 1920. Tavoitteena oli selvittää, missä diskursseissa Kansainliitto-kysymys esitettiin pääkirjoituksissa. Lisäksi työssä selvitettiin New York Timesin mielipiteitä Kansainliitosta ja siitä käydystä poliittisesta kiistasta, ja pohdittiin lehden hyvin puolueellisen kirjoittelun motiiveja. Tutkimuksessa havaittiin viisi osittain päällekkäistä diskurssia. Välttämättömän muutoksen diskursissa Kansainliitto esitettiin ihmiskunnan kannalta ainoaksi hyväksyttäväksi vaihtoehdoksi. Argumenteissaan lehti vetosi sodan vastenmielisyyteen ja aiheuttamiin tuhoihin, heikkoon taloudelliseen tilanteeseen sekä loi kuvaa Kansainliitosta vanhan suurvaltapolitiikan vastakohtana. Oikeudellisen idealismin diskurssissa Kansainliitto esitettiin kansainvälisen oikeuden auktoriteetiksi, jonka vahva legitimitetti perustui yleiseen mielipiteeseen ja pitkään historialliseen taustaan. Idealismista kertoi Kansainliiton mieltäminen ihmiskunnan omaksitunnoksi ja moraaliseksi voimaksi, mutta lehdessä tuettiin myös legalistien piirissä tärkeiksi koettuja tavoitteita, kuten kiistojen selvittämistä tuomioistuimissa. Saksan tuomitsemista pidettiin Kansainliiton oikeusjärjestelmän kannalta tärkeänä, koska se ymmärrettiin kansainvälisen oikeuden ennakkotapaukseksi. Ajan yhteiskunnallinen kuohunta ja kommunistivainot näkyivät radikaalismin vastaisessa diskurssissa. Kansainliitto esitettiin vastakohtaksi bolševismille ja keinoksi estää radikaalismin leviämistä. Lehden käsitys Yhdysvaltain roolista Kansainliitossa perustui vahvalle käsitykselle Yhdysvaltain ainutlaatuisuudesta, mikä ilmeni yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssissa. Yhdysvallat nähtiin Kansainliiton mahdollistajaksi ja moraaliseksi selkärangaksi, minkä lisäksi Yhdysvaltain ulkopoliittisten oppien esitettiin leviävän Kansainliitossa maailmanlaajuisiksi. Lehden käsitys kiistan poliittisesta luonteesta ilmeni politikoinnin diskurssissa, jossa kiista esitettiin republikaanien vaalikampanjoinniksi ja hyökkäykseksi demokraatteja ja presidentti Wilsonia vastaan. Tutkimuksessa havaittiin, että lehden selvästi puolueellinen käsitys läpäisi kaikki aineistosta havaitut diskurssit. New York Times asettui kiistassa vahvasti demokraattien ja Wilsonin puolelle, kun taas Kansainliitto vastustavat republikaanit mustamaalattiin ja heidät motiivinsa kyseenalaistettiin. Kansainliiton vastustaminen kuvattiin moraalittomaksi ja yhdysvaltalaisen moraaliarvojen hylkäämiseksi. Tutkimuksessa kävi ilmi, että lehden omistajan ja johtavien toimittajien ulkopoliittiset sekä puoluepoliittiset kannat heijastuivat pääkirjoituksissa, vaikka virallisesti lehti olikin poliittisesti sitoutumaton ja pyrki objektiivisuuteen, mikä osaltaan kertoo Kansainliitto-kiistan äärimmäisestä luonteesta ja Yhdysvaltain kireästä poliittisesta ilmapiiristä ensimmäisen maailmansodan jälkeen.	
Asiasanat – Keywords Kansainliitto, Kansainliitto-kiista, Yhdysvallat, New York Times, diskurssi	
Säilytyspaikka – Depository Historian ja etnologian laitos	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO.....	1
1.1. Tutkimustehtävä.....	1
1.2. Tutkimustilanne.....	4
1.3. Lähdeaineisto	8
1.4. Tutkimusmenetelmät	14
2. KANSAINLIITTO-KIISTAN PÄÄPIIRTEET	18
3. VÄLTTÄMÄTTÖMÄN MUUTOKSEN DISKURSSI.....	24
3.1. "Ei enää koskaan sota"	24
3.2. Vanhan järjestyksen ja taantumuksen vastakohta.....	27
3.3. Asevarustelun ja taloudellisen kurjuuden ainoa vaihtoehto	33
4. OIKEUDELLISEN IDEALISMIN DISKURSSI.....	37
4.1. Ihmiskunnan omantunnon ja moraalisen voiman ilmentymä	37
4.2. Kansainvälisen oikeuden kehityksen huippu	42
4.3. Saksan syyllisyys – kansainvälisen oikeuden ennakkotapaus	45
4.4. Sodan säännöt Kansainliitossa	48
5. RADIKALISMIN VASTAINEN DISKURSSI	59
5.1. Kansainliitto turvana bolševismia vastaan.....	59
5.2. Leppymättömien senaattorien ja radikaalien luonnoton kumppanuus....	66
5.3. Kansainliiton työjärjestö ILO – uhka vai mahdollisuus?.....	70
6. YHDYSVALTALAISEN EKSEPTIONALISMIN DISKURSSI	75
6.1. Yhdysvaltain erityinen tehtävä Kansainliitossa.....	75
6.2. Yhdysvaltalaisten oppien ekspansio	84
6.3. Epäyhdysvaltalaiset senaattorit pakenivat vastuuta.....	92
7. POLITIKOINNIN DISKURSSI.....	98
7.1. Katkerien republikaanien taistelu demokraatteja vastaan	98
7.2. Wilsonfoobisten senaattorien hyökkäys presidenttiä vastaan.....	104
7.3. Republikaanien alennustila – ja edessä hämöttävä vaalitappio?	109
8. PÄÄTÄNTÖ	118

LÄHTEET

LIITTEET

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimustehtävä

Ensimmäisen maailmansodan päätyttyä Yhdysvalloissa valmistauduttiin rauhan-aikaan kiivaan yhteiskunnallisen keskustelun siivittämänä. Erityisesti kiisteltiin ulkopoliittikan suunnasta, sillä sota oli perusteellisesti ravistellut Yhdysvaltain kansainvälistä asemaa. Muutos oli tapahtunut nopeasti. Vuoden 1916 presidentinvaaleissa demokraattien istuva presidentti Woodrow Wilson oli vannonut pitävänsä Yhdysvallat sodan ulkopuolella, mutta jo keväällä 1917 maa oli liittynyt ympärysvaltojen rinnalle sotaan Saksaa vastaan. 1920-luvun kynnyksellä maa oli tienhaarassa. Millaisen roolin Yhdysvallat ottaisi maailmanpolitiikassa? Julkista keskustelua hallitsi kaksi polttavaa puheenaihetta: Versaillesin rauhansopimus ja kysymys liittymisestä Kansainliittoon (League of Nations¹).

Vaikka rauhanaatteella olikin pitkät juuret, suunnitelmat kansainvälisen rauhanjärjestön perustamisesta saivat ensimmäistä kertaa konkreettista pohjaa vasta ensimmäisen maailmansodan aikana. Kansainliitto-aate sai kannatusta erityisesti Yhdysvalloissa, ja järjestön perustamista syntyi ajamaan laaja kansalaisliike. Kun Woodrow Wilson ilmoitti julkisesti vuonna 1916 tukevansa järjestöä, hän nousi Kansainliitto-liikkeen epäviralliseksi johtajaksi. Wilson, joka oli presidenttinä vuosina 1913–1921, oli ennen poliittista uraansa toiminut oikeustieteen, politiikan ja kansantaloustieteen professorina sekä Princetonin yliopiston rehtorina. Akateeminen tausta sekä vahvasti uskonnollinen, protestanttinen maailmankatsomus heijastuivat hänen käsityksiinsä Kansainliitosta ja Yhdysvaltain roolista järjestössä. Yhdysvaltain liittyttyä sotaan Kansainliiton perustaminen julistettiin maan sotavoitteenksi. Maailma oli tehtävä turvalliseksi demokratialle, mikä oli mahdollista vain rauhanjärjestön kautta. Maailmalla Yhdysvaltoihin ja Wilsoniin kohdistettiin niin sodan kuin rauhanteon aikana paljon odotuksia, koska Yhdysvallat näyttäytyi Kansainliiton suurimpana kannattajana. Kansainliitto-kysymys kuitenkin kärjistyi Yhdysvalloissa vuosina 1919–1920 dramaattiseksi poliittiseksi kiistaksi, joka päättyi maan jättäytymiseen järjestön ulkopuolelle.²

¹ Nimi "League of Nations" on todennäköisesti peräisin ranskalaisen Léon Bourgeois'n teoksesta *La Société des Nations* (1908). Kansalaisjärjestöt ja erityisesti Woodrow Wilson popularisoivat nimen ensimmäisen maailmansodan aikana. Armstrong & al. 1996, 13–14, 18.

² Esim. Cooper 1990, 244–245, 256–259; Armstrong & al. 1996, 7–8; Walters 1952, 17–23. Woodrow Wilsonin henkilöhistoriasta esim. Cooper 1983, Morton 2008. Ks. Kansainliiton taustasta luku 2.

Lehdistössä yksi Kansainliiton merkittävimmistä tukijoista oli New York Times (NYT), jota pidettiin erityisesti Yhdysvaltain poliittisen eliitin ja älymystön sanomalehtenä. Tämän tutkimuksen kohteena on Kansainliitto-kysymys New York Timesin pääkirjoituksissa. Tutkimuksella on kaksi päätehtävää. Ensinnäkin selvitetään diskurssianalyysin keinoin, miten lehdessä kuvattiin Kansainliittoa ja siitä käytyä poliittista kiistaa. Diskurssi määritellään tutkimuksessa tavaksi ymmärtää maailmaa, ja diskurssien hahmottamisessa käytetään apuna representaation käsitettä. Diskurssit ohjailevat sitä, millaisia esityksiä, representaatioita, todellisuudesta muodostetaan. Siten tämän tutkimuksen tavoitteena on siis selvittää, missä diskursseissa Kansainliitto representoitiin New York Timesissa Kansainliitto-kiistan aikana. Toiseksi tutkimuksessa tarkastellaan lehden Kansainliittoa koskevia mielipiteitä ja siten pyritään luomaan kokonaiskuvaa lehden suhtautumisesta Kansainliitto-kysymykseen.

Tutkimusaiheesta löytyy kolme varsin luontevaa näkökulmaa lähestyä tutkimusongelmaa ja -aineistoa, ja niiden kautta voidaan tarkentaa edellä esitettyjä tutkimuskysymyksiä. Ensinnäkin kohteena on järjestö sinänsä. On selvitettävä, millä tavoin New York Timesissa kirjoitettiin Kansainliiton perustamisesta, sen tehtävistä ja toiminnasta. Toiseksi on huomioitava aiheen yhdysvaltalainen näkökulma ja tutkittava, miten lehdessä käsiteltiin Kansainliiton ja Yhdysvaltain suhdetta. Selvitetään, millaiseksi Yhdysvaltain rooli järjestössä nähtiin, ja millaisia vaikutuksia lehden mukaan jäsenyydestä oli niin Yhdysvalloille kuin Kansainliitolle. Kolmanneksi huomio kiinnittyy siihen, miten lehdessä kuvattiin Kansainliittoon liittymisestä käytyä poliittista kiistaa, sen osapuolia ja kiistan merkitystä.

Lisäksi on syytä pohtia, miksi virallisesti sitoutumaton ja objektiiviseen journalismiin pyrkinyt laatulehti otti niin vahvasti kantaa Kansainliiton puolesta. Voidaan olettaa, että kannanottoihin vaikuttivat ainakin lehden omistajan, Adolph S. Ochsin, toimittajakunnan sekä lehden lukijakunnan enemmistön mielipiteet. Kirjoittelun motiivien perusteellinen selvittäminen vaatisi perehtymistä New York Timesin arkistoihin, mikä ei tämän tutkimuksen puitteissa ole kuitenkaan mahdollista. Lehden sidonnaisuuksia ja suhdetta etenkin Wilsoniin pyritään selvittämään tutkimuskirjallisuuden avulla lähdeaineiston esittelyn yhteydessä luvussa 1.3.

Kansainliitto-kiistalle on hankala asettaa selviä aikarajoja. Tutkimuskirjallisuudessa saatetaan puhua vain laveasti vuosien 1919–1920 tapahtumista, jolloin yleensä tarkoitetaan, että kiistan katsotaan alkavan Pariisin rauhankonferenssista ja päättyvän senaatin ratkaisevaan äänestykseen maaliskuussa 1920 tai jatkuvan vuoden loppuun presidentinvaaleihin asti. Tässä työssä tarkastelu aloitetaan vuoden 1918 marraskuusta, jolloin keskustelu Kansainliitosta pääsi toden teolla käyntiin ensimmäisen maailmansodan päätyttyä aselepoon. Koska tutkimuksessa halutaan luoda katsaus myös kiistan jälkiselvittelyihin, käsittely ulotetaan vuoden 1920 heinäkuuhun. Siihen mennessä Yhdysvallat oli jo kahdesti torjunut Kansainliiton jäsenyyden ja maassa valmistauduttiin presidentinvaaleihin, joissa Wilson toivoi kansan ilmaisevan lopullisesti mielipiteensä Kansainliittoon liittymisestä. Aihe oli vahvasti esillä kesällä 1920 pidetyissä puoluekokouksissa, minkä vuoksi aineistossa on mukana myös muutama ehdokasasettelua käsittelevä pääkirjoitus. Syksyn vaalit sinänsä on kuitenkin rajattu tutkimuksen ulkopuolelle, koska kiistan tutkiminen niiden näkökulmasta vaatisi jo toisenlaisia kysymyksenasetteluja.

Tutkimuksen tarkoituksena ei ole syventyä seikkaperäisesti rauhanneuvottelujen kulkuun, kiistan eri vaiheisiin, henkilöihin, Kansainliiton peruskirjan sanamuotoihin tai senaatin esityksiin, mutta tapahtumahistoriaa ja varsinkin peruskirjan sisältöä selvitetään aina, kun se on lähteiden ja kontekstin ymmärtämisen kannalta olennaista. Tutkimuksen loppuun on koottu liitteeksi Kansainliitto-kiistan keskeiset tapahtumat aikajärjestyksessä, mikä tarvittaessa auttaa lukijaa hahmottamaan kiistaa ja sen kulkua. Työssä käytetään rinnakkain ilmaisuja Kansainliitto-kiista, -kysymys ja -taistelu, koska vuosien 1919–1920 tapahtumat tunnetaan tutkimuksessa useilla eri nimillä eikä kiistalle ole vakiintunutta suomenkielistä ilmaisua.³ On huomattava, että Kansainliitto-kiistasta käytetään varsin usein termiä "Treaty fight", jolla tarkoitetaan Versaillesin sopimuksesta käytyä poliittista kamppailua. Kyseessä on käytännössä sama asia, sillä Kansainliiton peruskirja muodosti rauhansopimuksen ensimmäiset 26 artiklaa ja juuri niitä erimielisyydet erityisesti koskivat.⁴

³ Jo aikalaiset käyttivät termiä "League fight". Tiettävästi ilmaisu esiintyi ensimmäisen kerran presidentti Wilsonin puheessa syyskuussa 1919. Cooper 2001, 1. Muita nimiä mm. "League debate", "Great debate", "League question", "League of Nations controversy", "Senate controversy".

⁴ Peruskirjan lisäksi Yhdysvalloissa kiisteltiin erityisesti niistä rauhansopimuksen artikloista, jotka koskivat aluejakoja, sotakorvauksia ja sotasyyllisyyttä. Esim. Stone 1967, 1.

1.2. Tutkimustilanne

Koska Kansainliiton historia on ennen kaikkea maailmansotien ja niiden välisen ajan historiaa, Kansainliittoa käsittelevää historian tutkimusta on runsaasti. Reilun kaksikymmenvuotisen olemassaolonsa aikana järjestöä tutkittiin laajasti eri puolilla maailmaa niin oikeustieteessä, valtiotieteessä kuin historian tutkimuksen piirissä. Toisen maailmansodan jälkeen Kansainliiton historiaa käsitteleviä tutkimuksia leimasi järjestön surkea kohtalo eli epäonnistuminen sodan estämisessä. Voidaankin sanoa, että Kansainliiton historia on yleisimmin totuttu näkemään eräänlaisena nousu ja tuho -kertomuksena, jossa 1930-luvun tapahtumat ovat keskeisessä roolissa. Kansainliitosta on kirjoitettu muutamia yleisteoksia, joista F. P. Waltersin *A History of the League of Nations* (1952) ja F. S. Northedgen *The League of Nations: Its Life and Times 1920–1946* (1986) luetaan parhaimmiston. Waltersin teosta pidetään alan tutkijoiden piirissä jopa Kansainliiton puolivirallisena historiikkina, ja on tunnustettua, että teos on pitänyt pintansa vuosikymmenten ajan.

Kylmän sodan päättyminen ja globalisaation kiihtyminen ovat herätelleet tutkijoita tarkastelemaan Kansainliittoa uusista näkökulmista, koska useista nykypäivän polttavista kysymyksistä voidaan löytää yhtymäkohtia 1900-luvun alkupuolen ilmiöihin. Tällaisia tutkimusteemoja ovat Kansainliiton politiikka vähemmistö- ja pakolaiskysymyksissä sekä toiminta huumekaupan ja tautiepidemioiden estämisessä. Lisäksi tuore näkökulma Kansainliittoon on tutkia sitä, miten se oli toisaalta rakentamassa monikansallisten imperiumien tilalle suvereneja kansallismaita ja toisaalta aivan uudenväisiä kansainvälisen yhteistyön ja globaalin hallinnan muotoja.⁵

Kansainliitto-kiistan tutkimus on keskittynyt lähes yksinomaan Yhdysvaltoihin, mikä ei tietenkään ole yllättävää.⁶ Maailmansotien välisellä ajalla kiistaa tutkittiin erityisesti perustuslaillisesta näkökulmasta presidentin ja senaatin valtaoikeuksien ristiriitana. Toisen maailmansodan aikaan monet tutkijat jakoivat näkemyksen, jonka mukaan sodan syttymisen taustalla oli juuri Yhdysvaltain jättäytyminen Kansainliiton ulkopuolelle. 1950- ja 1960-luvuilla, kylmän sodan aikaan, huomio

⁵ Pedersen 2007, 1091–1093. Ks. lisää Kansainliiton historian tutkimuksesta mm. Henig 1973, 1–2.

⁶ Mainittakoon, että suomalaisista tutkijoista Kansainliitto-kiistaan on perehtynyt Markku Ruotsila, joka on lähestynyt aihetta kirkko- ja uskontohistoriallisesta näkökulmasta. Hän on mm. julkaissut vuonna 2008 teoksen *The Origins of Christian Anti-Internationalism: Conservative Evangelicals and the League of Nations*.

kiinnitettiin poliittisiin käsityksiin kiistan taustalla, jolloin tutkijat halusivat selvittää, mitä kiista kertoi yhdysvaltalaisen suhtautumisesta kansainvälisiin suhteisiin yleensä. Tämän polven tutkijoista mainittakoon esimerkiksi Roland N. Stromberg, Selig Adler ja John Chalmers Vinson.⁷ Michael Dunne on todennut omassa Kansainliiton tuomioistuinta koskevassa tutkimuksessaan, että yhdysvaltalainen tutkimus on ollut leimallisesti Kansainliitto-myönteistä toisen maailmansodan molemmin puolin. Dunne nostaa esille erityisesti historioitsija D. F. Flemingin vaikutuksen eristäytymispolitiikan kriitikkona.⁸

Kansainliitto-kiistaa sivuavaa uudempaa tutkimusta on paljon, mutta nimenomaan kiistaan keskittyviä monografioita on kuitenkin vain muutamia. John Milton Cooper Jr. ja Thomas J. Knock ovat olleet 1990-luvulta lähtien Kansainliitto-kiistan merkittävimpiä tutkijoita. Cooper on tutkinut kiistaa ja presidentti Wilsonin politiikkaa laajasti, ja hänen teoksensa *Breaking the Heart of the World: Woodrow Wilson and the Fight for the League of Nations* (2001) on yksi tuoreimmista aiheita käsittelevistä monografioista. Cooper selvittää teoksessaan perusteellisesti runsaan alkuperäislähdemateriaalin pohjalta kiistan luonnetta ja etenemistä. Lisäksi hän kiinnittää erityistä huomiota presidentti Wilsonin ajatteluun ja siihen, miten presidentin vakava sairastuminen vaikutti kiistaan. Koska Kansainliitto-kiistaa tutkittaessa on olennaista ymmärtää myös laajemmin myös yhdysvaltalaisesta yhteiskunnasta ja sisäpolitiikasta 1900-luvun alussa, Cooperin toinen teos *Pivotal Decades: the United States 1900–1920* (1990) osoittautui tutkimuksessa tärkeäksi. Se auttoi hahmottamaan kokonaiskuvaa aikakaudesta ja sille tyypillisistä ilmiöistä.

Thomas J. Knock perehtyy teoksessaan *To End All Wars: Woodrow Wilson and the Quest for a New World Order* (1992) presidentti Wilsonin näkemyksiin sodanjälkeisestä uudesta maailmanjärjestyksestä ja haastaa aikaisemmat tulkinnat, joiden mukaan Wilson oli kapitalistista maailmanjärjestystä ajava konservatiivi. Knock luonnehtii Wilsonin ajattelua käsitteellä progressiivinen internationalismi, jossa keskeistä oli pyrkimys sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja irtautuminen vanhasta tasapainopolitiikasta. Knockin mukaan Wilson oli saanut vaikutteita Yhdys-

---

⁷ Kansainliitto-kiistan vanhemmasta tutkimuksesta ks. Stone 1967, 1, 4. Stonen toimittama teos on kokonaisuutena varsin hyvä katsaus Kansainliitto-kiistan tutkimukseen. Se sisältää neljätoista lyhennelmää tutkimuksista 1930-luvun alusta 1960-luvulle ja muodostaa näin eräänlaisen katsauksen Kansainliitto-kiistan historiankirjoituksen historiaan.

⁸ Dunne 1988, 4–10.

valtain vasemmistolta ja naisasialiikkeeltä, muiden muassa.⁹ Vaikka teoksessa keskitytään varsinaisesti aikaan ennen Pariisin rauhankonferenssia, se antaa runsaasti tietoa Kansainliittoon liitetyistä käsityksistä, kansalaisjärjestöjen roolista ja ajan yleisestä ilmapiiristä.

Muita alan keskeisiä tutkijoita ovat Ralph Stone, Herbert F. Margulies ja Lloyd E. Ambrosius. Stonen teos *The Irreconcilables: The Fight against the League of Nations* (1970) ja Marguliesin *The Mild Reservationists and the League of Nations Controversy in the Senate* (1989) ovat tärkeitä kiistaa käsittelevien monografioiden joukossa, sillä ne eivät lähesty aihetta presidentti Wilsonin näkökulmasta. Stone selvittää teoksessaan Kansainliiton vastustajien motiiveja ja menettelyä kiistassa ja on siten pyrkinyt murtamaan Kansainliitto-kiistaan tiukasti liitettyjä käsityksiä, joiden mukaan jäsenyyden vastustajat olivat kaikki vakaumuksellisia isolationisteja. Marguliesin tutkimuskohteena on joukko kiistassa välimaastoon sijoittuneita senaattoreita, jotka pyrkivät löytämään ääripäiden välille kompromissia. Myös Ambrosius on haastanut internationalismin ja isolationismin käsitteet tutkimuksessaan *Woodrow Wilson and the American Diplomatic Tradition: the Treaty Fight in Perspective* (1987), jossa käsitellään Wilsonin käsityksiä Yhdysvaltain perinteisen ulkopolitiikan ja kollektiivisen turvallisuuden yhteensovittamisesta.

Kysymys Yhdysvaltain ulkopolitiikan linjasta on Kansainliitto-kiistan tutkimuksen ydinaluetta. On otettava huomioon, että kiistan perimmäisimmät kysymykset olivat osa laajempaa, pitkälle 1800-luvun puolelle ulottuvaa poliittis-ideologista keskustelua siitä, mikä on Yhdysvaltain rooli kansainvälisessä politiikassa. Sen takia vuosien 1919–1920 tapahtumia ymmärtääkseen on perehdyttävä eristäytymispolitiikkaa, internationalismia ja amerikkalaista imperialismia käsittelevään kirjallisuuteen. Frank Ninkovichin teos *United States and Imperialism* (2001) ja George C. Herringin *From Colony to Superpower: U.S. Foreign Relations Since 1776* (2008) olivat tästä näkökulmasta tärkeitä. Lisäksi tutkimuksen kannalta hyödyllinen teos oli Robert David Johnsonin *The Peace Progressives and American Foreign Relations* (1995), koska teoksessa valotetaan Yhdysvaltain ulkosuhteita 1920-luvun taitteessa. Johnsonin tutkimuksen kohteena on Yhdysvaltain senaatissa 1910–1930-luvuilla vaikuttanut republikaanien ryhmittymä, ”rauhan edistykselliset”, johon moni Kansainliittoa vastustanut senaattori kuului. Johnsonin mukaan ryhmän

---

⁹ Knock 1992, 3–69.

ajama anti-imperialistinen politiikka muodosti kolmannen, vasemmistolaisen vaihtoehdon Yhdysvaltain ulkopolitiikalle demokraattien wilsonilaisuuden ja republikaanien suuryritysten etuja suosineen politiikan rinnalle.¹⁰

Tässä tutkimuksessa perehdytään Kansainliiton perustamiseen myös kansainvälisen oikeuden näkökulmasta. Tutkimusprosessin aikana huomattiin, ettei suurin osa Kansainliiton historiaa tai Yhdysvaltain Kansainliitto-kiistaa koskeneista teoksista juurikaan käsitellyt oikeudellisia kysymyksiä pintaa syvemältä. Oikeudellisesta idealismia käsittelevän luvun teoreettinen pohja rakentuukin hyvin pitkälle Stephen Wertheimin artikkeleihin *The League of Nations: a Retreat from International Law?* (2012) ja *The League That Wasn't: American Designs for a Legalist-Sanctionist League of Nations and the Intellectual Origins of International Organization, 1914–1920* (2011).

Kuten edellä on ilmennyt, tutkimuskirjallisuudessa hyvin yleinen näkökulma vuosien 1919–1920 tapahtumiin on henkilöhistoriallinen. Voidaan kiistattomasti todeta, että Kansainliitto ja Woodrow Wilsonin nimi on yhdistetty ja yhdistetään aina toisiinsa, joten valtaosassa Kansainliiton perustamista käsittelevistä tutkimuksista aihetta lähestytään presidentti Wilsonin toiminnan ja ajattelun pohjalta. Presidentti Wilsonille annetaan ansaitsemansa rooli tässäkin tutkimuksessa, mutta aiheen henkilöhistoriallista puolta ei kuitenkaan nosteta tutkimuksen keskiöön. Sen vuoksi tutkimuksessa hyödynnetään pääasiassa vain uudempaa Wilsonia käsittelevää kirjallisuutta. Vanhempi tutkimus, kuten Arthur S. Linkin tuotanto, ei antaisi tutkimukselle merkittävää lisäarvoa.¹¹ On huomattava, että Kansainliitto-kiistaan liittyy muitakin merkittäviä vaikuttajia, jotka ovat jättäneet nimensä Yhdysvaltain historiaan. Onhan 1900-luvun kahta ensimmäistä vuosikymmentä kutsuttu toiseksi Yhdysvaltain politiikan kultakaudeksi ja ajan poliittisia johtajia on verrattu tasavallan perustajiin.¹² Kansainliitto-kiistan tutkijan onkin aiheellista tutustua myös merkittävimpien senaattorien, kuten Henry Cabot Lodge ja William Borahin ajatteluun ja poliittiseen toimintaan.

---

¹⁰ Johnson 1995, 3–5, 151–152.

¹¹ Arthur S. Link (1920–1998) tunnetaan erityisesti kirjoittamastaan Wilsonin elämäkerrasta sekä toimittamastaan 69-osaisesta kokoelmasta *Papers of Woodrow Wilson* (1966–1994), joka sisältää Wilsonin kirjeenvaihtoa, puheita ja muita kirjoituksia. Linkin lisäksi keskeisiä Wilson-tutkijoita ovat olleet Thomas A. Bailey (1902–1983) ja Arthur Walworth (1903–2005).

¹² Cooper 1990, xv–xvi. Ensimmäinen kultakausi ajoittuu Yhdysvaltain itsenäistymiseen ja tasavallan alkuvaiheisiin. Toiselle kultakaudelle oli Cooperin mukaan tyypillistä yleinen optimismi, tieteen ja teknologian kehitys sekä edistysliikkeen nousu. Cooper 1990, xiii–xvii.

Pariisin rauhankonferenssia ja Kansainliitto-kiistaa voidaan pitää oman aikansa suurina mediatapahtumina. Rauhanneuvotteluja seurasi paikan päällä lähes 200 yhdysvaltalaisista journalistia niin sanoma- kuin aikakauslehdistä, ja Washingtonissa senaatin kamppailua Kansainliitto-kysymyksessä seurattiin hyvin tiiviisti. Lisäksi presidentti Wilsonin maanlaajuista puhekiertuetta Kansainliitto-asian edistämiseksi seurasi runsaasti toimittajia syksyllä 1919.¹³ Kun pohditaan sitä, kuinka paljon Kansainliitto-kiista sai aikanaan osakseen huomiota, onkin yllättävää huomata, miten vähän Kansainliitto-kiistaa on tutkittu nimenomaan julkisen mielipiteen ja lehdistöhistorian näkökulmasta. Sen vuoksi tämän tutkimuksen näkökulmasta Joseph R. Haydenin vuonna 2010 julkaisema teos *Negotiating in the Press: American Journalism and Diplomacy, 1918–1919* on tärkeä, sillä se antaa runsaasti tietoa ajan yhdysvaltalaisesta lehdistöstä ja sen merkityksestä poliittisena toimijana juuri Kansainliitto-kiistan aikana. Teoksessaan Hayden tutkii yhdysvaltalaisen lehdistön ja diplomatian välistä suhdetta ja pyrkii sitä kautta valottamaan yleisen mielipiteen merkitystä rauhanprosessissa ja Kansainliitto-kiistassa.

1.3. Lähdeaineisto

Tutkimuksen alkuperäislähteet ovat peräisin New York Timesin sähköisestä tietokannasta, joka sisältää lehden näköispainokset sen perustamisvuodesta 1851 lähtien. Aineiston valintaprosessin ensimmäisessä vaiheessa käytiin läpi pääkirjoitukset, joissa käsiteltiin Kansainliittoa, Pariisin rauhanneuvotteluja, Versaillesin sopimusta ja Woodrow Wilsonin Neljäntoista kohdan ohjelmaa, muiden muassa. Tästä laajasta otoksesta lopulliseen tarkasteluun valittiin pääkirjoitukset, joissa esiintyi nimenomaan Kansainliittoa ja Kansainliitto-kiistaa koskevia kuvauksia. Yhteensä tutkittavia pääkirjoituksia on noin 180.

Koska tavoitteena on selvittää New York Timesin käsityksiä Kansainliitosta, tutkimuksen kohteeksi on valittu pääkirjoitukset, sillä juuri niissä lehti ilmaisee ensisijaisesti mielipiteensä. Pertti Hemánus kuvaa pääkirjoitusta kirjoitukseksi, jossa "lehdellä on instituutiona legitiimi oikeus esittää omat arvostuksensa tai arvostusluontoiset kannanottonsa, ja jossa se useimmiten myös niitä esittää".¹⁴ New York Times julkaisi kaikki pääkirjoituksensa nimettömänä, mikä viestii, että kirjoituk-

---

¹³ Mott 1962, 699; Hayden 2010, passim.

¹⁴ Hemánus 1972, 5.

sessä esitetyt mielipiteet edustivat koko lehden, instituution, mielipidettä.¹⁵ Lehden arvostuksia ja käsityksiä voisi tutkia myös muiden kommentoivien kirjoitusten¹⁶ tai uutisten pohjalta, mutta on perusteltua käsitellä vain pääkirjoituksia, koska tarkasteltavalla ajanjaksolla Kansainliitto-kysymystä käsittelevää pääkirjoitusaineistoa on runsaasti.

Tutkimuksessa perehdytään aikaan, jolloin New York Timesista oli viimeistään muotoutumassa yksi maailman johtavista laatulehdistä. Asema oli Adolph S. Ochs'n ansiota, joka vuonna 1896 osti taloudellisiin vaikeuksiin ajautuneen lehden ja ryhtyi uudistamaan sitä perusteellisesti. Valtaisasta kasvusta kertoo, että lehden päivittäinen levikki kasvoi reilun parinkymmenen vuoden aikana alle 10 000:stä 320 000:een.¹⁷ Ensimmäisen maailmansodan aikana New York Times vakiinnutti paikkansa Yhdysvaltain lehdistön huipulla, ja siitä lähtien sitä on myös pidetty maailmalla "Amerikan äänenä".¹⁸ Sodan alusta lähtien lehti tuki liittoutuneiden sotapolitiikkaa ja johti New York Worldin kanssa liittoutuneille myötämielistä ilmapääpiiriä yhdysvaltalaisessa lehdistössä.¹⁹ Uutisoinnissa lehti pyrki kuitenkin huomiomaan sodan molempien osapuolten näkökulmat, minkä vuoksi sitä myös kritisoitiin.²⁰ Vuonna 1918 New York Timesille myönnettiin Pulitzer-palkinto tunnustuksena laadukkaasta sotauutisoinnista sekä lukuisten virallisten raporttien ja dokumenttien julkaisemisesta. Vuonna 1919 lehti julkaisi tuoreen Versaillesin rauhansopimuksen ainoana sanomalehtenä maailmassa.²¹ Runsas uutisointi ulkomailta ja kattava Washingtonin kirjeenvaihto olivat lehden tunnusmerkkejä.²²

Aikaisemmin republikaaniseen lehdistöön kuulunut New York Times julistautui sitoutumattomaksi 1800-luvun lopulla, ja lehden omistaja Ochs korosti aina lehdensä riippumattomuutta puolueista ja intressiryhmistä.²³ Ochs, joka oli saksalaisten juutalaisten jälkeläinen, ei esimerkiksi halunnut New York Timesin leimautuvan "juutalaiseksi lehdeksi", minkä vuoksi hän ei koskaan nimittänyt lehden toi-

¹⁵ Hemánus 1972, 8–12; Huovila 2001, 6–7.

¹⁶ Esim. pakinat, mielipidekirjoitukset ja omalla nimellään kirjoittavan reportterin kommentit.

¹⁷ New York Timesin alkuvaiheista 1920-luvulle asti mm. Torvinen 1982, 189–192; Douglas 1999, 119–130; Emery & Smith 1954, 235–238, 287–290, 483–500; Paneth 1983, 345–347; Berger 1951.

¹⁸ Douglas 1999, 129; Torvinen 1982, 192.

¹⁹ Mott 1962, 616; Emery & Smith 1954, 584–586.

²⁰ Berger 1951, 207–208. Voimakkaimmin lehteä kritisoitiin syyskuussa 1918, kun se oli pääkirjoituksessaan kannattanut Itävallan ehdotusta rauhanneuvotteluista. Ibid, 221–225.

²¹ Mott 1962, 619–620; Emery & Smith 1954, 499; Paneth 1983, 347.

²² Mott 1962, 654.

²³ Porwancher 2011; Schudson 2001, 156; Torvinen 1982, 189–190; Berger 1951, 67–68.

mituskuntaan juutalaisia, ja poliittiseen sionismiin hän suhtautui hyvin varovaisesti.²⁴ Julkilausuttu sitoutumattomuus ei tarkoittanut, etteikö lehdellä olisi ollut poliittista agenda. Vuoden 1896 presidentinvaaleissa lehti antoi tukensa kansallisdemokraateille²⁵ mutta vuosina 1900 ja 1908 republikaaneille.²⁶ Tutkittavalla ajanjaksolla New York Timesia voidaan luonnehtia sitoutumattomaksi demokraattiseksi lehdeksi, ja tutkimuksissa onkin todettu, että 1900-luvulla lehti on poliittisesti heijastellut enemmän demokraattisen puolueen linjoja.²⁷

Pyrkimys objektiiviseen tiedonvälitykseen vahvistui yhdysvaltalaisissa sanomalehdissä 1900-luvun alussa, ja siten New York Timesin kehitys sitoutumattomaksi lehdeksi ei ole poikkeus. Muutokselle on esitetty useita syitä. Richard Kaplanin mukaan taustalla vaikutti yleinen poliittinen murros yhdysvaltalaisessa yhteiskunnassa. 1800-luvulla journalismi oli ollut vahvasti poliittisesti väritynyttä ja lehdet olivat sidoksissa puolueisiin. Naiset, työläiset, maahanmuuttajat ja muut vähemmistöt eivät saaneet ääntään kuuluviin julkisessa keskustelussa. Muutospaineet purkautuivat vuosisadan vaihteessa, mikä näkyi muuan muassa vuoden 1896 vaaleissa²⁸ ja myöhemmin progressivismin eli edistysliikkeen²⁹ nousuna. Uudenlaisessa poliittisessa ympäristössä, jossa puolueiden valta ja merkitys vähenivät, sanomalehtien oli mahdollista julistautua riippumattomiksi.³⁰ Muutosta on selitetty myös yleisellä kaupallistumisella. Lehdet halusivat kasvattaa lukijakuntaansa ja tehdä taloudellista voittoa, jolloin sitoutuminen yhteen puolueeseen ei ollut kannattavaa.³¹ Toisaalta syyksi on nostettu myös toimittajakunnan ammatillinen kehittyminen ja ammatti-identiteetin vahvistuminen, johon liittyi vahva ihanne puolueettomuudesta ja objektiivisesta tiedonvälityksestä.³²

²⁴ Penkower 2010, 150–152; Schwarz 2012, 46, 388.

²⁵ Vaaleissa kiista rahajärjestelmästä hajotti demokraatteja. Ehdolla ollut William Jennings Bryan ajoi kaksimetallijärjestelmää ja hopeakolikoiden määrän lisäämistä. Bryanin vastustajat perustivat Kansallisdemokraattisen puolueen, joka republikaanien tavoin kannatti kultakantaa, mistä syntyi myös nimi "kultademokraatit". Encyclopedia Britannica (c); Cooper 1990, 20–22.

²⁶ Mott 1962, 551; Startt 2004, 136; Porwancher 2011, 191–192.

²⁷ Torvinen 1982, 192; Mott 1962, 551; O'Keefe 1972, 3; Emery & Smith 1954, 500.

²⁸ Poliitiikan ja historiantutkimuksessa katsotaan, että vuoden 1896 presidentinvaaleista alkoi ns. neljännen puoluejärjestelmän aika, joka kesti vuoteen 1928 asti. Aikakaudella valta republikaaneilla lukuun ottamatta Wilsonin presidenttikausia. Lichtman 2009, 286.

²⁹ Yhdysvaltalainen edistysliike oli hajanainen kaupunkilainen reformiliike, joka vaikutti 1890-luvulta 1920-luvun alkuun. Edistyksellisiä presidenttejä olivat William Taft (rep.), Theodore Roosevelt (rep.) ja Woodrow Wilson (dem.). Flanagan 2009, 610–614.

³⁰ Kaplan 2002, 187–191.

³¹ Carey 1989, Mäkilän 2007, 40 mukaan. New York Timesin taloudellisista intresseistä ks. Porwancher 2011.

³² Schudson 2001, 159–160; Hayden 2010, 9.

Uutisoinnissa New York Times pyrki objektiivisuuteen myös Kansainliitto-kiistan aikana, mutta pääkirjoitussivulla tavoitteet olivat toiset.³³ Huomautettakoon, että Ochsinkin mukaan ei ollut useinkaan viisasta ottaa tiukasti kantaa jonkin asian puolesta pääkirjoituksissa.³⁴ Kannanoton valossa Kansainliitto-kysymys näyttääkin poikkeukselliselta. Kansainliitto-kirjoittelun sävyä voidaan pitää jopa hyvin wilsonilaisena ja republikaaneille vihamielisenä. On kiintoisaa pohtia, oliko kysymys vain Kansainliitto-kiistan luonteesta – se oli tilanne, jossa puoluepolitiikka oli pingottunut äärimmilleen ja jossa oli lähes mahdotonta pysytellä puolueettomana – vai oliko kyse lehden laajemmista puoluesympatioista. Tutkimusaiheen näkökulmasta erikoista on myös lehden epävirallinen asema "Amerikan äänenä" muualla maailmassa, sillä Kansainliitto-kiistan aikana Yhdysvallat ei suinkaan puhunut Kansainliitosta yhdellä äänellä. Totuus on kaukana siitä.

Ochsinkin ajoista lähtien New York Timesia on voitu pitää sisäpoliittisissa kysymyksissä progressiivis-konservatiivisena ja kansainvälisessä politiikassa internationalistis-interventionistisena.³⁵ 1900-luvun alun New York Timesia on pidetty nimenomaan Ochsinkin lehtenä,³⁶ joten voidaan olettaa, että omistajan mielipiteet heijastuivat lehden pääkirjoituksiin. Ochs itse kannatti esimerkiksi tariffiuudistusta ja veronalennuksia ja vastusti julkisten menojen ja hallinnon kasvattamista.³⁷ Omien sanojensa mukaan hän oli konservatiivinen demokraatti ja hän luonnehti lehtensä äänkin konservatiiviseksi.³⁸ Lisäksi hänet tunnettiin isolationismin eli eristäytymispolitiikan tiukkana arvostelijana.³⁹ Vaikka yhdysvaltalaisista lehdistöä koskevissa tutkimuksissa on todettu, että vain harvat lehdet ovat ajaneet omistajiensa mielipiteitä avoimesti,⁴⁰ tämän tutkimuksen puitteissa vaikuttaa selvältä, että omistajan ulkopoliittiset kannat näkyivät ainakin New York Timesin pääkirjoituksissa ensimmäisen maailmansodan päätyttyä.

New York Timesia voidaan tietyin varauksin pitää pitkän linjan Woodrow Wilsonin poliittisena tukijana. James D. Startt on selvittänyt, että Adolph S. Ochs ja Charles R. Miller, lehden pitkäaikainen päätoimittaja, ilmaisivat tukensa Wilsonin

---

³³ Berger 1951, 234.

³⁴ Paneth 1983, 356. Ks. myös Berger 1951, 527–528.

³⁵ Emery & Smith 1954, 500; Eskola 1973, 24–25; Mott 1962, 551.

³⁶ Porwancher 2011, 188; Johnson 1946, passim.

³⁷ Berger 1951, 528.

³⁸ NYT, "Adolph S. Ochs", 9.4.1935; Porwancher 2011, 192; Johnson 1946, 232–234.

³⁹ Torvinen 1982, 191.

⁴⁰ Eskola 1973, 23.

presidenttiehdokkuudelle jo vuonna 1906, jolloin hän toimi vielä Princetonin yliopiston rehtorina. Yliopistossa ajamilleen laajoille, suuria ristiriitotakin herättäneille uudistuksille rehtori Wilson sai lehdeltä myönteistä julkisuutta. Lehti kannatti Wilsonin valintaa New Jersey'n kuvernööriksi vuonna 1910 sekä presidenttiehdokkuutta vuoden 1912 vaaleissa, vaikkakin Wilsonin esittämä kritiikki suuryrityksiä kohtaan tuomittiin lehdessä liian radikaaliksi. Lehden lopullinen kanta kävi selväksi vasta esivaalin loppuvaiheessa.⁴¹ Mainittakoon, että Wilsonin oman tulokinnan mukaan hänen valintansa demokraattien ehdokkaaksi oli juuri Millerin kirjoittaman New York Timesin pääkirjoituksen ansiota.⁴²

New York Timesin avainhenkilöiden suhteesta presidentti Wilsoniin tiedetään melko vähän. Ochs'n elämäkerran kirjoittaneen Gerald W. Johnsonin mukaan Ochsia ei voida pitää Wilsonin ihailijana, vaikkakin hän tuki tämän politiikkaa. Ochs piti Wilsonia jäykkänä ja kylmänä persoonana, eikä hänellä ollut presidenttiin läheistä suhdetta. Toisaalta Ochs'n käsityksen Wilsonista kerrotaan parantuneen Kansainliitto-kiistan aikana, ja Wilsonin kuolema vuonna 1924 liikutti Ochsia syvästi.⁴³ Voidaan spekuloida, vaikuttiko päätoimittaja Charles R. Millerin älymystötausta siihen, että Wilsonia käsiteltiin pääkirjoituksissa ihailevasti. Millerin muistokirjoituksessa luodaan kuva laajasti oppineesta ja klassista sivistystä arvostaneesta journalistista, jonka tietämys historiasta ja Euroopasta heijastui pääkirjoituksissa.⁴⁴ On todennäköistä, että merkittävä osa tutkittavista pääkirjoituksista on Millerin kynästä. Lehden pääkirjoitussivusta vastasi toimituskunta, johon kuului päätoimittajan lisäksi johtavia toimittajia, mutta päätoimittajana Miller vastasi aina päivän tärkeimmäksi katsotusta pääkirjoituksesta.⁴⁵ Vaikka tutkimuksessa ei perehdytä uutismateriaaliin, on huomionarvoista, että wilsonilaisen idealismin tiedetään vedonneen ainakin lehden Washingtonin kirjeenvaihtaja Richard V. Oulahaniin. Hän seurasi presidenttiä rauhanneuvotteluihin Pariisiin, missä hänestä tuli yhdysvaltalaisen reporttereiden nokkamies. Tiukkaa tiedotuslinjaa noudattanut Wilson vuoti joitakin tietoja neuvotteluista vain New York Timesin Oulahanille, mikä kertoo tämän nauttimasta arvostuksesta ja luottamuksesta.⁴⁶

---

⁴¹ Startt 2004, 31–32, 49, 69–70, 132–136, 179, 204.

⁴² NYT, "Charles Ransom Miller", 19.7.1922.

⁴³ Johnson 1946, 232–254.

⁴⁴ NYT, "Charles Ransom Miller", 19.7.1922; Johnson 1946, 150.

⁴⁵ NYT, "Charles Ransom Miller", 19.7.1922; Berger 1951, passim.; Emery & Smith 1954, 463, 486, 499.

⁴⁶ Hayden 2010, 118, 151, 155–156; Ritchie 1991, 204–207.

On huomattava, että sanomalehden pääkirjoitukset eivät edusta yleistä mielipidettä vaan ne ovat osa niin sanottua julkista mielipidettä. Lehdistö ja yleinen mielipide vaikuttavat kuitenkin toinen toisiinsa.⁴⁷ Poliittisen historian näkökulmasta joukkotiedotusvälineiden tutkiminen on tärkeää, koska ne vaikuttavat poliittiseen elämään ja ovat olennaisesti luomassa ihmisten poliittista maailmankuvaa ja poliittisia mielipiteitä.⁴⁸ Tämän vuoksi onkin aiheellista pohtia New York Timesin ja sen yleisön välistä suhdetta, vaikka tekstien vastaanotto ei kuulu tämän tutkimuksen piiriin. Ochsian alaisuudessa lehdestä muodostui Yhdysvaltain poliittisen ja taloudellisen eliitin sekä älymystön tietokanava ja lisäksi sitä käytettiin tietolähteenä monissa muissa sanomalehdissä. Onkin perusteltua väittää, että New York Timesin vaikutusvalta julkisessa sanassa oli vielä suurempi kuin lehden levikkiluvut antavat ymmärtää.⁴⁹ Voidaan varsin hyvin olettaa, että New York Timesin lukijat suhtautuivat pääosin myönteisesti Kansainliittoon ja kannattivat Yhdysvaltain liittymistä järjestöön. Lehdistötutkimuksissa on todettu, että yleensä lehti heijastelee lukijakuntansa näkemyksiä ja sen on aina otettava yleisön (enemmistön) mielipiteet huomioon. Mikäli lehti kirjoittaisi täysin lukijoiden käsityksistä poikkeavasti, se vähentäisi lehden levikkiä.⁵⁰ On tietenkin selvää, ettei lehden lukijakunta ollut mikään homogeeninen joukko, joten yleistyksiä on tehtävä varoen.

Joka tapauksessa pääkirjoitukset vaikuttavat ajan mittaan huomattavasti lukijoiden kannanottoihin.⁵¹ Luonteeltaan pääkirjoitus on avoimen propagandistinen kirjoitus, ja antaessaan viestejä poliittisille päättäjille se on myös valistus- ja tiedotustoimintaa.⁵² Lehden tarkoituksena on saada lukijat omaksumaan pääkirjoituksessa esitetyt mielipiteet ja saada heidät vakuuttuneeksi. Siksi pääkirjoitus vetoaa, selittelee, leimaa, tekee epäilyttäväksi, ideologisoi, käyttää sanojen lisämerkityksiä hyväkseen, houkuttelee, hyökkää ja vääristelee.⁵³ Toisin sanoen se siis esittää tietyt asiat tietyllä tavalla eli *representoi* asioita ja ilmiöitä. Tätä voidaan tutkia tarkemmin *diskurssin* käsitteen kautta.

---

⁴⁷ Suvanto 1977, 97; Tommila 1982, 5, 11; Eskola 1967, 45.

⁴⁸ Eskola 1967, 44.

⁴⁹ Emery & Smith 1954, 498; Berger 1951, 240; O'Keefe 1972, 10–11; Porwancher 2011, 188–189.

⁵⁰ Tommila 1982, 12; Huovila 2001, 7–8.

⁵¹ Suvanto 1977, 97.

⁵² Huovila 2001, 7.

⁵³ Pääkirjoituksen vaikuttamiskeinoista mm. Hemánus 1972, 31–42; Huovila 2001, 7.

1.4. Tutkimusmenetelmät

Kun tutkitaan New York Timesin käsityksiä Kansainliitto-kysymyksestä, analysoidaan sekä ajan poliittista keskustelua että pyritään ymmärtämään asioille annettuja merkityksiä. Luonteeltaan tutkimus on siis osaksi poliittista historiaa, mutta siihen liittyy myös aatehistoriallinen näkökulma. Tutkimustehtävää lähestytään diskurssianalyysin keinoin, mikä kiinnittää huomion toisaalta lehden kielenkäyttöön ja toisaalta lehden kirjoitteluun poliittisena toimintana. Vaikka tutkimuksessa hyödynnetään erityisesti kriittistä diskurssianalyysia käsittelevää kirjallisuutta, käytettävä metodinen lähestymistapa ei perustu vahvasti mihinkään tiettyyn tutkimustraditioon. Seuraavassa diskurssianalyysin esittelyssä viitataan usein myös Kimmo Mäkilän ydinaseuutisointia New York Timesissa ja Helsingin Sanomissa käsittelevään journalistiikan väitöskirjaan, joka on antanut tukea diskurssianalyysin tekemiseen käytännössä.

Diskurssin käsite on monitulkintainen ja siten myös diskurssianalyysi voidaan määritellä eri tavoin tieteenalasta ja tutkijasta riippuen.⁵⁴ Tutkimussuuntauksen taustalla on 1960- ja 1970-luvuilla kehittynyt sosiaalinen konstruktivismi, joka humanistisilla ja yhteiskuntatieteellisillä aloilla tunnetaan myös kielellisenä käänteenä. Olennainen, kaikkia tieteenaloja yhdistävä näkökulma on se, että kieli nähdään sosiaalisena toimintana ja resurssina, jonka avulla rakennetaan erilaisia versioita todellisuudesta.⁵⁵ Diskurssilla voidaan tarkoittaa niin tekstiaineistoa, kielenkäyttöä kontekstissaan, vakiintunutta merkityksellistämisen tapaa (esim. kouludiskurssi tai tieteellinen diskurssi), merkityssuhteiden järjestelmää, puhetapaa kuin ymmärrystä todellisuudesta. Olennaista on huomata diskurssin kaksoisluonne: se viittaa aina sekä lausetta suurempiin kokonaisuuksiin että kielenkäyttöön varsinaisessa tilanteessa. Lisäksi voidaan tehdä ero *diskurssin* ja *diskurssien* välillä. Ensimmäisellä viitataan keskeiseen teoreettiseen lähtökohtaan kielenkäytöstä sosiaalisena toimintana. Jälkimmäisellä, monikollisella käsitteellä tarkoitetaan tunnistettavissa olevia tapoja kuvata ja merkityksellistää asioita tietystä näkökulmasta tietyllä tapaa.⁵⁶ Diskurssianalyysi voidaan yksinkertaistaen määritellä väljäksi teoreettis-metodologiseksi viitekehykseksi, jonka sisällä erilaiset kielen käyttöön liit-

⁵⁴ Ks. diskurssianalyysin käsitteen moninaisuudesta mm. Luukka 2000, 133–134; Mäkilä 2007, 141.

⁵⁵ Pietikäinen & Mäntynen 2009, 12, 23, 26; Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 9–10, 17–18, 24–29; Valtonen 1998, 97.

⁵⁶ Pietikäinen & Mäntynen 2009, 22–28, 49–51.

tyvät kysymyksenasettelut ja lähestymistavat ovat mahdollisia.⁵⁷ Keskeistä on, että tutkija itse määrittelee, mitä diskurssilla tutkimuksessa ymmärretään.

Tässä tutkimuksessa diskurssilla tarkoitetaan esittämisen eli representoimisen tapaa.⁵⁸ Määritelmä perustuu edellä mainittuun konstruktivistiseen näkemykseen kielen toiminnasta. Havainnoimme maailmaa kielen kautta, ja maailmaa tehdään ymmärrettäväksi käsitteiden, merkkien ja aina myös valintojen avulla. Representaatio merkitsee sananmukaisesti ”esittämistä uudelleen”, jonkin esittämistä jonkinlaisena.⁵⁹ Stuart Hallin mukaan representaatio tarkoittaa kielenkäyttöä, jolla sanotaan jotain merkityksellistä maailmasta muille, tai maailman esittämistä muille merkityksellä tavalla.⁶⁰ Erilaiset representaatiot syntyvät valintojen kautta, tai pikemminkin ne tuotetaan, tietyn diskurssin sisällä. Mäkilä määrittelee diskurssin representationaalisten valintojen käyttöä ohjaavaksi säännöksi, joka muodostaa esityksiä todellisuudesta.⁶¹ Lyhyesti sanottuna diskurssianalyysissä siis selvitetään, millä tavoin kieltä käytetään ja miten kielellä tehdään asioita.⁶² Myös Pietikäinen ja Mäntynen kuvaavat representaatioiden ja diskurssien suhdetta tavalla, joka luo hyvän metodologisen viitekehyksen tälle tutkimukselle. Representaatio on ikään kuin leikkauspiste, jossa diskurssit – tapamme ja keinomme tietää – yhdistyvät historiallisesti ja yhteiskunnallisesti paikannettuun kielenkäyttöön.⁶³

Historiantutkimuksen ja politiikan teorian saralla kielellisesti suuntautuneen tutkimuksen uranuurtajia ovat olleet erityisesti Quentin Skinner ja Reinhart Koselleck, jotka tunnetaan myös käsitehistoriallisen tutkimuksen kehittäjinä. Vaikka myös käsitehistoria rakentuu samalle käsitykselle kielestä toimintana, tämän työn tavoitteena ei ole kuitenkaan määritellä erilaisia käsitteitä systemaattisesti käsitehistoriallisesta näkökulmasta. Toisaalta juuri Quentin Skinnerin kontekstualisointia korostava lähestymistapa on tämän tutkimuksen kannalta hyödyllinen, koska

---

⁵⁷ Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 17; Valtonen 1998, 96.

⁵⁸ Samaa määritelmää käyttää myös Mäkilä 2007, 137, 141. Määritelmä on suppeampi kuin monissa muissa diskurssianalyttisissä tutkimuksissa. Hallidayn systeemisen kieliteorian mukaan, joka luo pohjaa diskurssitutkimukselle, kielellä ja siten myös diskurssilla on kolme perusfunktiota: 1) se representoi maailmaa, sen tapahtumia ja toimijoita, 2) se rakentaa identiteettejä ja lisäksi 3) se rakentaa toimintaa kielellisesti kokonaisuuksiksi (mm. genret). Fairclough 1997, 29, 80; Mäkilä 2007, 137; Pietikäinen & Mäntynen 2009, 52; Pietikäinen 2000, 198.

⁵⁹ Hall 1997, 15–26; Pietikäinen & Mäntynen 2009, 57; Mäkilä 2007, 15, 138, 141.

⁶⁰ Hall 1997, 15.

⁶¹ Mäkilä 2007, 141. Sama idea on myös Michel Foucault'illa, jota pidetään yhtenä diskurssiteorian merkittävimmistä kehittäjistä. Foucault'n mukaan diskurssit ovat representaatiojärjestelmiä, joilla luodaan kielen välityksellä tietoa maailmasta. Ibid.

⁶² Mäkilä 2007, 134.

⁶³ Pietikäinen & Mäntynen 2009, 56.

työssä analysoidaan New York Timesin käsityksiä Kansainliitto-kysymyksestä ja siten myös lehden motiiveja. Mihin lehti kirjoituksillaan pyrki? Skinner kehottaa kiinnittämään huomiota puheen (kirjoitetun tekstin tai puhutun puheen) pyrkimykseen vaikuttaa, sillä voidaan olettaa, että jokaisen puheteon tarkoituksena on toteuttaa puhujan tarkoitus, intentio. Puheen ymmärtämiseksi on perehdyttävä sen kontekstiin, esimerkiksi poliittiseen tilanteeseen tai yhteiskunnassa vallitseviin arvoihin, jotta voidaan tunnistaa, mitä puhuja voi käyttämillään käsitteillä tarkoittaa. Motiivien analyysissä on myös huomioitava erilaiset retoriset keinot, kuten ironia tai erilaisten arvottavien ilmaisujen käyttö.⁶⁴

Tämän tutkimuksen kannalta on olennaista ymmärtää, että diskurssi ei tarkoita samaa kuin puheen aihe tai tema eikä sitä pidä myöskään sekoittaa asenteeseen tai mielipiteeseen.⁶⁵ Siksi tutkimustehtävä onkin kaksiosainen: työssä tutkitaan sekä Kansainliiton diskursseja että New York Timesin mielipiteitä. Mielipiteet ovat tunnistettavissa olevia lehden kannanottoja, joiden muotoutumiseen diskurssit vaikuttavat. Mielipiteisiin liittyy aina jonkinlaisia arvostuksia tai esimerkiksi poliittista tilannetta koskevia tavoitteita, joita ei voida suoraan jäljittää diskursseihin. Voidaan sanoa, että diskurssit määrittelevät ne rajat, joissa mielipiteitä on mahdollista esittää. Vaikka diskursseja ja mielipiteitä ei käsitellä tässä tutkimuksessa erillisinä lukuinaan, käsitteellinen ero pyritään aina huomioimaan tekstissä.

On huomattava, että diskurssit ovat usein päällekkäisiä mutta eivät kuitenkaan aina tasa-arvoisia. Yhtä aikaa voi olla vallalla monia diskursseja, joista toiset ovat vahvempia kuin toiset. Hegemoninen diskurssi tuottaa vahvempia representaatioita, jotka jättävät toiset varjoonsa, ja diskurssien hierarkkinen järjestys voi muuttua joskin varsin hitaasti.⁶⁶ Lyhyen aikavälin aineistosta, kuten tässä tutkimuksessa, diskurssien valtakamppailua ja yleensä muutosta voi olla mahdotonta havaita, eikä sen tutkiminen ole tavoitteenakaan. Kuitenkin olisi sitäkin mielenkiintoisempaa, jos New York Timesin Kansainliittoa koskevista pääkirjoituksista tällaisia muutoksia löytyisi. Voidaan sanoa, että diskurssien valta – valikoidun kuvan luominen maailmasta – riippuu aina representaatioiden kyvystä kuvata maa-

⁶⁴ Skinner 2002, 103–127, 142–156. Käsitehistoriasta Palonen 1997/1996.

⁶⁵ Pietikäinen 2000, 98.

⁶⁶ Pietikäinen & Mäntynen 2009, 57–59; Mäkilä 2007, 145. Diskurssien valtasuhteista myös Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 24–29, tarkemmin 75–107. Vallan käytänteiden ja rakenteiden diskursiivista puolta tutkitaan erityisesti kriittisessä diskurssianalyysissä, jonka tunnetuimpia edustajia on Norman Fairclough. Ks. esim. Valtonen 1998, 102–105; Pietikäinen 2000, 201–203.

ilmaa. Asioita ja ihmisiä nimetään eri tavoin, asetetaan tärkeysjärjestykseen ja ilmiötä saatetaan kuvata vain yhdestä näkökulmasta. Taustalla vaikuttavat aikaisemmat representaatiot ja niiden historiallinen konteksti. Siksi diskurssianalyttinen näkökulma sopii erityisen hyvin juuri historian tutkimuksen aiheisiin, joissa tutkitaan poliittisia kiistoja ja ideologisia kamppailuja.⁶⁷

Tutkimuksessa havaittiin viisi erilaista diskurssia. Välttämättömän muutoksen diskurssissa keskeiseksi nousi se, minkä vuoksi Kansainliitto oli syytä perustaa, ja miksi se oli ihmiskunnan kannalta jopa välttämätön. Kansainliiton perustamisen puolesta argumentoitiin vetoamalla sodanvastaisiin reaktioihin, heikkoon taloudelliseen tilanteeseen sekä esittämällä se vanhan suurvaltapolitiikan ainoaksi hyväksyttäväksi vaihtoehdoksi. Oikeudellisen idealismin diskurssissa Kansainliitto ymmärrettiin kansainvälisen oikeuden auktoriteetiksi, ja radikalismien vastaisessa diskurssissa Kansainliitto esitettiin erityisesti suhteessa bolševismiin. Yhdysvaltalainen näkökulma korostui yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssissa. Tutkimuksessa havaittiin, että lehden käsitys Yhdysvaltain roolista Kansainliitossa perustui vahvalle käsitykselle Yhdysvaltain ainutlaatuisuudesta. Kaikissa tutkimuksessa havaituissa diskursseissa ilmeni Kansainliitto-kiistaan liittyviä lehden mielipiteitä, mutta varsinaisesti lehden käsitys Kansainliitto-kiistan poliittisesta luonteesta ilmeni kirjoituksista, jotka heijastivat politikoinnin diskurssia. New York Timesin mukaan Kansainliitto-kiistassa oli kysymys republikaanien hyökkäyksestä demokraatteja vastaan sekä presidentinvaalikampanjan rakentamisesta, mitä lehdessä paheksuttiin koko tarkastelujakson ajan.

---

⁶⁷ Pietikäinen & Mäntynen 2009, 56–57.

2. KANSAINLIITTO-KIISTAN PÄÄPIIRTEET

Ensimmäinen maailmasota oli ensimmäinen teollinen, kaikkia yhteiskunnan osaluueita koskettanut totaalinen sota.⁶⁸ Vaikka sota oli järkyttävä ja kuluttava, se koettiin myös mahdollisuutena muuttaa kansainvälisen järjestyksen suunta – ehkä jopa lopettaa kaikki sodat, "to end all wars".⁶⁹ Erityisesti liberaalit katsoivat, että vuosien 1914–1918 "progressiivinen sota" avasi tietä uudenlaiselle maailmanjärjestykselle, jossa irrationaalinen käyttäytyminen, anarkia ja uhkaavat nationalistiset pyrkimykset saataisiin kontrolliin valtioiden välisen yhteistyön avulla.⁷⁰ Kansainliiton perustamista Pariisin rauhankonferenssissa vuonna 1919 voidaan pitää eräänlaisena historian virstanpylväänä. F. P. Waltersin mukaan Kansainliitto merkitsi ensimmäistä todellista askelta kohti sellaista maailmanlaajuista poliittista ja sosiaalista järjestystä, jossa ihmiskunnan yhteiset edut asetettiin etusijalle.⁷¹

Ajatuksena Kansainliitto ei kuitenkaan ollut enää 1920-luvun kynnyksellä mullistava, sillä suunnitelmia rauhanjärjestöstä oli esitetty ainakin 1600-luvulta alkaen. Voidaan hyvin perusteina sanoa, että 1800-luku oli monin tavoin kansainvälistymisen aikaa, koska silloin syntyi uudenlaisia kansainvälisen järjestäytymisen muotoja, jotka raivasivat tietä Kansainliitto-aatteellekin. Esimerkiksi Punaisen Ristin ja Parlamenttien välisen liiton perustaminen sekä lukuisat kansainväliset konferenssit, joita järjestettiin esimerkiksi maatalouteen ja kauppaan liittyen, osoittavat, että maailmassa oli sekä tarvetta että kiinnostusta kansainvälistä yhteistyötä kohtaan. Modernin rauhanliikkeen synty voidaan ajoittaa 1800-luvun alun Yhdysvaltoihin, mistä se levisi Eurooppaan. Kansainliiton historian kannalta tärkeitä olivat Haagin konferenssit vuosina 1899 ja 1907.⁷² New York Timesin käsitystä näiden konferenssien merkityksestä käsitellään jäljempänä luvussa 4.2.

Varsinaisesti Kansainliitto-liike sai alkunsa vuosina 1914–1915, kun sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa syntyi kansalaisliikkeitä rauhan ja kansainvälisen yhteistyön lisäämisen puolesta. Tutkimuskirjallisuudessa korostuu brittiläisten ja yh-

⁶⁸ Arviolta sodassa kaatui 10 miljoonaa sotilasta ja 20 miljoonaa haavoittui. Arvio siviiliuhrien määräästä on noin 7 miljoonaa, johon luetaan myös tauteihin menehtyneet.

⁶⁹ Kuuluisaksi muodostunut viittaus ensimmäiseen maailmansotaan sotana, joka lopettaa kaikki sodat, on alun perin peräisin brittiläiseltä kirjailijalta H. G. Wellsiltä, joka julkaisi vuonna 1914 teoksen *The War That Will End War*. Egerton 1979, 5.

⁷⁰ Hawley 1979, 16–18.

⁷¹ Walters 1952, 1.

⁷² Rauhanaatteen ja kansainvälisten järjestöjen historiasta mm. Walters 1952, 4–14; Armstrong & al. 1996, 7–13, Suvanto 1970; Sivonen 1970; Kemiläinen 1970.

dysvaltalaisen kansalaisjärjestöjen ja poliitikkojen rooli, mutta Kansainliitto-aatteella oli kannattajia runsaasti myös muissa valtioissa. Britannian ja Yhdysvaltain merkitys Kansainliiton syntyhistoriassa on kiistaton. Molemmissa maissa perustettiin suurta suosiota saaneita yhdistyksiä, jotka järjestivät muun muassa laajaa tiedotus- ja julkaisutoimintaa ja pyrkivät vaikuttamaan päättäjiin.⁷³ Esimerkiksi vuonna 1915 perustetulla yhdysvaltalaisella League to Enforce Peace -yhdistyksellä oli vuonna 1919 jo noin 300 000 jäsentä.⁷⁴ Vuoden 1918 alussa julkaistu Woodrow Wilsonin Neljäntoista kohdan ohjelma voimisti kansainvälistä Kansainliitto-liikettä, sillä se loi esikuvan siitä, millaiseksi sodan jälkeinen maailma voitaisiin rakentaa. Julistuksessa vaadittiin muiden muassa merten vapautta, avointa diplomaattia, aseistariisuntaua, kansallisuuskysymysten järjestelyä ja ennen kaikkea kansainvälisen järjestön perustamista rauhan turvaamiseksi.⁷⁵

Vaikka Yhdysvallat oli kiistattomasti ollut Kansainliitto-suunnitelmien primus motor, se ei kuitenkaan koskaan liittynyt Kansainliittoon eikä ratifioinut Versaillesin sopimusta. Kansainliiton torjuminen oli suunnaton pettymys sekä monille yhdysvaltalaisille että useille järjestön kannattajille erityisesti sodan runtelemassa Euroopassa – toisille ratkaisu oli poliittinen ja moraalinen voitto. Tähän tulokseen Yhdysvalloissa päädyttiin yli vuoden kestäneen "suuren väittelyn" jälkeen. F. P. Walters on kuvannut Yhdysvaltain Kansainliitto-kiistaa "katkeraksi ja dramaattiseksi tarinaksi", josta ei puuttunut aidon murhenäytelmän aineksia.⁷⁶ Roland N. Strombergia mukaillen voidaan todeta, että Kansainliitto-kiistaa kuvaa osuvasti se, että ihmisten odotukset Kansainliitosta olivat lähes mahdottomia, kun taas realistiset poliitikot tiesivät, ettei ihmisten toiveita voitu täyttää.⁷⁷

Kansainliitto-taistelu on usein nähty vastakohtaisuuksien kautta: demokraatit vastaan republikaanit, kansainvälisyys vastaan isolationismi, edistysmieliset vastaan taantumukselliset, idealismi vastaan realismi. Tämä näkemys on kuitenkin liian yksinkertainen ja vääristää monimutkaisen ilmiön luonnetta, kuten esimerkiksi Lloyd E. Ambrosius on tutkimuksissaan todennut.⁷⁸ Voidaan sanoa, että kiista ra-

---

⁷³ Kansainliitto-aatteesta Britanniassa esim. Egerton 1979; Birn 1981, 6–28; rauhanliikkeen kehityksestä Yhdysvalloissa DeBenedetti 1978; yleiskatsaus Kansainliiton perustamiseen ennen Pariisin rauhankonferenssia vuonna 1919 Henig 2010, 1–24.

⁷⁴ Cooper 2001, 91.

⁷⁵ Esim. Ambrosius 1987, 36; Armstrong & al. 1996, 7–8; Walters 1952, 17–23.

⁷⁶ Walters 1952, 66–74.

⁷⁷ Stromberg 1972, 140.

⁷⁸ Ambrosius 1972, 341–342; Ambrosius 1987, *x-xii*.

kentui suuressa määrin ulkopoliittisten kysymysten ympärille. Osapuolet esittivät erilaisia näkemyksiä siitä, millaisia arvoja ja päämääriä Yhdysvaltain pitäisi ulkopoliittikallaan hakea. Kiistaan liittyi myös muodollisia ja perustuslaillisia ongelmia, puoluepoliittisia näkemyksiä, ideologisia ja henkilökohtaisia kannanottoja.⁷⁹ Nämä kiistan teemat ja vastakkainasettelut on nähtävissä selvästi myös New York Timesin pääkirjoituksissa, vaikkakin niissä eri aspektien välinen raja on häilyvä. Ulkopoliittiset, ideologiset, perustuslailliset ja henkilökohtaiset kysymykset liittyvät kiinteästi toisiinsa.

Senaatin rooli oli kiistassa keskeinen, sillä Yhdysvaltain perustuslain mukaan presidentti ei voi ratifioida kansainvälisiä sopimuksia, kuten rauhansopimuksia, ilman senaatin suostumusta. Kiistan kehittyessä senaatti jakautui mielipiteissään neljään ryhmään, jotka eivät noudattaneet puoluerajoja. Senaattorit, jotka eivät halunneet hyväksyä Kansainliiton peruskirjaa millään ehdoilla, tunnetaan nimellä "Irreconcilables". Tässä tutkimuksessa heistä käytetään suoraa käännoästä leppymättömät. Aikalaiskirjoituksissa esiintyy myös negatiivisempia ja vahvasti puolueellisia nimityksiä, kuten "Battalion of Death" tai "bitter-enders". Näistä kuudesta toista senaattorista tunnetuimpia olivat William Borah, Hiram Johnson, Philander Knox ja James Reed.⁸⁰ Leppymättömiä hieman suurempi ryhmä oli täysin wilsonilaisen, eli niin sanotun puhtaan ja alkuperäisen Kansainliiton puolella. Näiden ryhmien väliin sijoittui suuri joukko senaattoreita, jotka halusivat liittää peruskirjaan joko lieviä tai kovempia varauksia ("mild and strong reservationists"). Käytän heistä yhteisesti nimeä varauksia kannattavat tai varaukselliset senaattorit. Republikaanien Henry Cabot Lodge, jonka nimi liitetään Kansainliitto-kiistaan yhtä varmasti kuin presidentti Wilsonin, oli ryhmän suurin vaikuttaja.⁸¹

Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että Kansainliitto-taistelu oli hyvin pitkälle kiiste-lyä Kansainliiton peruskirjasta (Covenant)⁸². Se laadittiin Pariisin rauhanneuvotte- lujen yhteydessä erityisen Kansainliitto-komission toimesta vuoden 1919 alkupuol- lella. Komission puheenjohtajan, presidentti Wilsonin, vaatimuksesta se sisällytet-

---

⁷⁹ Cooper 2001, 4–8.

⁸⁰ Muut leppymättömät senaattorit olivat Frank Brandegee, Albert Fall, Bert Fernald, Joseph Fran- ce, Asle Gronna, Robert M. La Follette, Joseph Medill McCormick, George Moses, George Nor- ris, Miles Poindexter, Lawrence Sherman ja Charles Thomas. Reed ja Thomas olivat joukon ai- noat demokraatit. Stone 1970, 1.

⁸¹ Walters 1952, 69–70.

⁸² Ks. peruskirjan sisältö selityksineen englanniksi mm. Walters 1952, 40–65; suomeksi Kansainlii- ton peruskirja 1936.

tiin kaikkiin rauhansopimuksiin. Peruskirjan sisältö oli suurimmaksi osaksi brittien ja yhdysvaltalaisen yhteistyön tulos,⁸³ mutta sen muotoutuminen lopulliseen asuunsa riippui olennaisesti Yhdysvaltain senaatista, joka kiistan kärjistyessä otti sopimuksen jokaisen sanamuodon tiukkaan tarkasteluun. Maaliskuussa 1919 pian sen jälkeen, kun presidentti Wilson oli palannut Pariisista peruskirjan luonnos mukanaan, 39 senaattoria ilmoitti Round robin -nimellä⁸⁴ tunnetussa päätöslauselmassa, ettei senaatti voinut hyväksyä Kansainliittoa sellaisena kuin sitä oli esitetty. Siitä eteenpäin tapahtumia leimasi jatkuva kädenvääntö senaatin ja presidentin välillä peruskirjaan tehtävistä muutoksista (amendment) ja varauksista (reservation)⁸⁵, joiden tarkoituksena oli turvata Yhdysvaltain suvereeni asema Kansainliitossa. Peruskirjan lopulliseen versioon sisällytettiin seuraavat senaatin vaatimat muutokset: 1) peruskirjalla ei ollut vaikutusta Monroen oppiin, 2) valtion oikeudenkäyttö maan sisäisiin asioihin turvattiin, 3) järjestöstä eroaminen oli mahdollista tiettyjen ehtojen mukaan, ja 4) maalla oli oikeus kieltäytyä tulemasta hollonhoojavaltioksi Kansainliiton mandaattijärjestelmässä.⁸⁶

Vaikka kiistan aikana puoluerajat ylittyivät monessa suhteessa, voidaan kuitenkin republikaanit–demokraatit-vastakohtaisuutta pitää olennaisena Kansainliitokiistan piirteenä. Yhdysvaltain kaltaisessa kaksipuoluejärjestelmässä puoluepoliittisten mielipiteiden polarisoituminen on väistämätöntä. Kiistan muotoutumisen kannalta oli ratkaisevaa, että vuoden 1918 kongressivaaleissa republikaanit olivat saaneet enemmistön sekä senaatissa että edustajainhuoneessa. Vaikka enemmistö senaatissa oli pieni (49–47), se kuitenkin antoi republikaaneille vallan komiteoissa, joista ulkoasiainkomitea (Foreign Relations Committee) oli kiistan kannalta merkittävin, sillä se käsitteli rauhansopimusta peruskirjoineen. Komitean puheenjohtajana oli vuosina 1919–1924 voimakastahtoinen Henry Cabot Lodge.⁸⁷ Tulevat presidentinvaalit vuoden 1920 lopussa kärjistyivät jo valmiiksi jännittyneitä ilmapiiriä ja puolueiden vastakkainasettelua. Lisäksi ei voida jättää huomioimatta, että

⁸³ Brittiläis-yhdysvaltalaisesta yhteistyöstä peruskirjan laatimisessa esim. Armstrong & al. 1996, 26–30; Egerton 1979, 118–119, 127–128.

⁸⁴ Termiä "round robin" käyttivät alun perin englantilaiset merimiehet 1700-luvulla. Se tarkoitti kirjallista pyyntöä, jossa allekirjoitukset olivat ympyrän muodossa, jotta allekirjoittajien järjestystä ei voisi päätellä. Lehdistö nimesi senaattorien päätöslauselman välittömästi "Round robiniksi". Cooper 2001, 56–57.

⁸⁵ Varaukset olivat lievempiä ja epävirallisempia kuin muutokset eikä niiden vuoksi sopimusta tarvinnut palauttaa takaisin rauhankonferenssin neuvoteltavaksi.

⁸⁶ Saksan entiset siirtomaat ja Turkin hallussa olleet alueet asetettiin Kansainliiton hallinnoitavaksi. Esim. Armstrong & al. 1996, 13–31; Cooper 2001, 55–108; Stone 1970, 53–76; Knock 1992, 247.

⁸⁷ Stone 1967, 3.

leppymättömät senaattorit olivat kahta poikkeusta lukuun ottamatta republikaaneja. Sen vuoksi on ymmärrettävää, että New York Times nimitti yleensä pääkirjoituksissaan Kansainliiton äärimmäisiä vastustajia yksinkertaisesti republikaaneiksi.

Kansainliitto-kiistan syitä tarkasteltaessa päädytään aina tavalla tai toisella presidentti Wilsoniin. On todettu, että Wilsonin ja johtavien republikaanien välillä valitsi molemminpuolinen vihanpito ja halveksunta, mikä vaikutti Kansainliittokysymyksen kärjistymiseen olennaisesti. Etenkin Henry Cabot Lodge ja presidentin välit olivat hyiset.⁸⁸ Wilson teki myös joitakin ratkaisevia virheitä. Hän ei ottanut Pariisin rauhankonferenssiin mukaan yhtäkään nimekästä republikaania, kuten entistä presidenttiä Howard Taftia tai entistä ulkoministeriä Elihu Rootia, eikä myöskään ainoatakaan senaattoria, mikä oli loukkaus senaattia kohtaan. Jos delegaatioon olisi otettu joku senaattori, sen olisi pitänyt olla ulkoasiainkomitean puheenjohtaja ja senaatin enemmistöjohtaja Henry Cabot Lodge, joka oli myös senaatin kokenein ulkopoliittikan asiantuntija – ja Wilsonin arkkivihollinen.⁸⁹

Wilsonia on kritisoitu myös sen vuoksi, että hän omistautui liiaksi Kansainliittosuunnitelmilleen, minkä johdosta hän etäännytti sekä omasta puolueestaan että sisäpolitiikan hoidosta. Hän piti ulkopoliittikan ohjaukset liian tiukasti itsellään. Tutkimuksissa on todettu, että presidentin kykenemättömyys kompromisseihin kärjisti kiistaa.⁹⁰ Joseph R. Haydenin mukaan Wilson teki virheen myös pitäessään aina hieman etäisyyttä League to Enforce Peace -järjestöön, vaikka se oli suurin Kansainliittoa puolustava organisaatio. Toimimalla toisin hän olisi voinut hyödyntää LEP:n asemaa julkisuudessa ja mobilisoida järjestön massavoiman taakseen. Lisäksi Hayden esittää, että Wilson kaiken kaikkiaan pilasi suhteensa lehdistöön kiistan aikana.⁹¹ Kansainliitto-kiistan kenties traagisin käänne tapahtui syksyllä 1919, jolloin presidentti sai vakavan sairaskohtauksen Coloradossa ollessaan laajalla puhekiertueella, ja on arveltu, että terveydentilan romahtaminen teki hänet entistä itsepäisemmäksi kiistassa.⁹²

⁸⁸ Cooper 2001, 4–8; Stone 1967, 3; Wiebe 1967, 282; Margulies 1989, 7–9; Walters 1952, 71.

⁸⁹ Cooper 2001, 33–35; Cooper 1992, 221; Margulies 1989, 8. Ainoa delegaation republikaani oli eläkkeellä oleva entinen diplomaatti Henry White.

⁹⁰ Cooper 1992, 222–224; Wiebe 1967, 279–280; Stone 1967, 2.

⁹¹ Hayden 2010, 203, 223–225.

⁹² Esim. Stone 1967, 2; Cooper 2001, 420–423.

Kansainliitto-kiistan ehdoton luonne käy ilmi, kun tarkastellaan senaatin äänestyksiä Versaillesin sopimuksesta. On huomattava, että ratifioimiseen vaadittiin 2/3 enemmistö ja 96 senaattorista kaikki eivät äänestäneet. Ensimmäisessä äänestyksestä 19.11.1919 rauhansopimus ja Kansainliiton peruskirja, johon oli lisätty neljätoista varausta (Lodgen varaukset), hylättiin äänin 55–39. Leppymättömien lisäksi hylkäämisen puolesta äänesti suuri joukko wilsonilaisia Kansainliiton hartaimpia puolustajia; vain neljä demokraattia puolsi ratifiointia. Se oli ensimmäinen kerta, kun Yhdysvallat historiansa aikana hylkäsi rauhansopimuksen. Lopullisessa äänestyksessä 19.3.1920 suurin osa senaatista kannatti Kansainliittoon liittymistä äänin 49–35, mutta tarvittava enemmistö jäi seitsemän äänen päähän. Halu kompromissiin oli ollut valtava, minkä vuoksi lähes kaksikymmentä demokraattia uhmasi presidentin neuvoa olla hyväksymättä esitetyjä varauksia ja äänesti rauhansopimuksen ja Lodgen varausten puolesta. Leppymättömien ja wilsonilaisten liittoutuminen molemmissa äänestyksissä ja Wilsonin joustamattomuus kuvastavat kiistan henkeä. Sekä Kansainliiton vastustajat että kannattajat eivät olleet valmiita antamaan periksi omista päämääristään, mikä sai heidät muodostamaan, kuten F. P. Walters sen esittää, "kaikista liitoista luonnottomimman."⁹³

Hayden on arvioinut kiistaa lehdistön näkökulmasta ja todennut, että Kansainliitto-kiistassa yhdysvaltalaisessa lehdistössä lipsuttiin reippaasti journalistisesta objektiivisuudesta. Haydenin mukaan uutisoinnin ja kirjoittelun taso Kansainliittokysymyksestä oli selvästi ammatillisesti heikompaa kuin jos tasoa vertaa yhdysvaltalaisten kirjeenvaihtajien ja toimittajien raportointiin Pariisin rauhankonferenssista. Subjektiivinen suhtautuminen Kansainliittoon paistoi lehtien sivuilta kevään ja kesän 1919 jälkeen. Sen lisäksi poliitikot ja muut vaikuttajat pyrkivät edistämään asiaansa median kautta sanoja säästelemättä. Lopputuloksena oli, kuten Hayden muotoilee, sekava poliittisten lausuntojen kakofonia.⁹⁴ Tämän tutkimuksen tulokset tukevat Haydenin havaintoja. New York Times, joka oli juuri saavuttanut vakaan aseman johtavana yhdysvaltalaisena sanomalehtenä, asettui kaikella arvovallallaan ja voimallaan ajamaan Kansainliiton asiaa sekä puolustamaan presidentti Wilsonia pääkirjoituksissaan. Pyrkinessään vakuuttamaan lukijat Kansainliiton eduista lehti esitti Kansainliiton ja presidentin vastustajat tavalla, joka on kaukana objektiivisen journalismin ihanteista.

⁹³ Walters 1952, 71; Stone 1970, 145, 169–170.

⁹⁴ Hayden 2010, 190, 225.

3. VÄLTTÄMÄTTÖMÄN MUUTOKSEN DISKURSSI

3.1. "Ei enää koskaan sotaa"

Ensimmäisen maailmansodan aikana ja sen jälkeen monissa maissa vaadittiin, ettei samanlaista katastrofia saanut enää tapahtua uudelleen. Iskulause "Ei enää koskaan sotaa" ("War no more") kuvaa osuvasti myös New York Timesista välittyneitä tunteja. Lehden pääkirjoituksissa vallitsi hyvin vahva sodanvastainen mieliala. Kansainliitto esitettiin vastakohdaksi sodalle ja militarismille, ja kuvauksissa korostettiin sodan raakuutta ja katastrofaalisuutta. Tämä Kansainliiton sodanvastainen representaatio on osa välttämättömän muutoksen diskurssia, jossa Kansainliitto nähtiin ainoaksi mahdollisuudeksi estää uusien sotien syttyminen.

New York Timesin sodanvastainen retoriikka kiteytyy hyvin pääkirjoituksessa "Taistelu oikeuden puolesta" ("Battle for Right"), jossa rauhansopimuksen ratifiointia vastustavia senaattoreita syytettiin sotatilan pitkittämisestä ja yleisen mielihyökkäyksestä:

He [Kansainliittoa vastustavat senaattorit] ovat asettuneet ihmiskunnan yhteistä etua vastaan. Sota on järjetöntä, kamalaa ja syvästi vastenmielistä. Suurin osa ihmiskunnasta kammoksuu sen raakuutta, julmuutta ja hirveää tuhoisuutta enemmän kuin koskaan ennen historian aikana. -- maailman kansat ovat saaneet tarpeekseen taistelukenttien kauhuista, he ovat kyllästyneet teurastukseen, ja he vaativat, että sodan kirous tuhotaan sen alkulähteillä --.⁹⁵

Sodan kuvauksiin liitettiin usein vahvaa tunnetta ilmaisevia tai kielteisiä mielleyhtymiä luovia sanoja, kuten *horror*, *suffering*, *savagery*, *disaster*, *slaughter*, *curse*, *evil*, *devilry* tai *wicked*. Kaiken kaikkiaan sotaa ilmiönä pidettiin puhtaana pahuutena ja ihmiskunnan päälle langetettuna kirouksena, mutta aikaisempiin sotiin verrattuna ensimmäinen maailmansota näyttäytyi kammottavalta.⁹⁶ Tämän vuoksi oli perustettava Kansainliitto, sillä ilman sitä maailma altistuisi jälleen sodan "hirvittäville pahuuksille", joita vastaan ei ollut olemassa mitään muuta lääketta.⁹⁷

⁹⁵ "They have set their counsel against the united service of mankind. -- War is senseless and ugly and hateful. More than at any other time in history the mass of mankind abhors its savagery, its cruelty, its awful destructiveness. -- the peoples of the earth have had their fill of the horrors of the battlefield, they are sick of slaughter, and with the sure insight they demand that the curse of war be attacked and destroyed in its source --." NYT, "The battle for right", 1.6.1919.

⁹⁶ Mm. NYT, "The League and the end of war", 23.12.1918, "The wonderful year", 1.1.1919, "Justice or savagery?", 5.1.1919, "The nations united", 16.2.1919, "The covenant of peace", 28.1.1919, "The issue of war and peace", 28.2.1919, "Peace among nations", 2.3.1919, "League fact and fiction", 23.3.1919, "No militaristic peace", 9.4.1919, "What are they trying to do?", 26.6.1919.

⁹⁷ NYT, "League fact and fiction", 23.3.1919.

Kuvaukset heijastivat järkytystä, jonka aseteknologian kehitys ja sodan jumittuminen vuosia kestäneeksi asemasodaksi olivat monien mielissä aiheuttaneet. Uusia, juuri asemasodankäyntiä varten kehitettyjä aseita olivat panssarivaunut ja taistelukaasut, joiden raaka tuhovoima aiheutti pelkoa niin sotilaissa kuin kotirintamallakin. Myös sukellusveneiden ja lentokoneiden käyttö oli osoitus uudenlaisesta sodankäynnistä, jonka aiheuttamat tuhot tuntuivat kaukana varsinaisilta taistelukentiltä. Rajoittamaton sukellusvenesota oli vaikeuttanut kauppa- ja siviilimerenkulkua ja torpedoiskuissa oli kuollut myös yhdysvaltalaisia.⁹⁸ Erityisesti RMS Lusitanian upotuksella vuonna 1915 oli suuri psykologinen merkitys.⁹⁹

Lehdessä korostettiin sodan aiheuttamia kärsimyksiä luetteloimalla sodan tappioita ja muistuttamalla omaisten kokemasta menetyksestä. Yhdysvallat oli lähettänyt Eurooppaan kahden miljoonan miehen vahvuisen armeijan, josta 34 000 kaatui taistelussa, 13 000 kuoli haavoittuneena ja 5 000 onnettomuuksissa. Tauteihin menehtyi 23 000 yhdysvaltalaista ja 214 000 haavoittui.¹⁰⁰ Sota kosketti siis miljoonia yhdysvaltalaisia, joista monet olivat joutuneet lähettämään poikansa ja miehensä lähes varmaan kuolemaan. Lehden mukaan kaikkien yhteisenä velvollisuutena oli huolehtia, ettei omaisten kaipuuta unohdettu. Sodasta selviytyneet sotilaat ja heidän omaisensa vaativat ennen kaikkea rauhaa.¹⁰¹ New York Times pyrki näin esiintymään sotilaiden ja heidän omaistensa äänitorvena. Lehti antoi ymmärtää, että rauhansopimuksen ratifioinnin lykkääminen ja Kansainliiton vastustaminen merkitsivät, etteivät kyseiset senaattorit arvostaneet sodassa annettuja uhrauksia.

Yksi keino korostaa Kansainliiton välttämättömyyttä oli pohtia tulevien sotien tuhoja, jotka epäilemättä olisivat aseteknologian kehityksen vuoksi entistä massiivisempia. Lehdessä uskottiin, että lentokoneiden rooli kasvaisi jopa niin merkittävästi, että tulevaisuudessa sodat käytäisiin pitkälti ilmasta käsin. Euroopassa Saksa voisi valloittaa mantereen nopeammin kuin koskaan aikaisemmin olisi osattu kuvitella.¹⁰² Jos Yhdysvaltain ja eurooppalaisen valtion välillä syttyisi kahdenkymmenen vuoden kuluttua sota, lehti arveli sodan alkavan mahdollisesti ilmaiseksi New Yorkiin. Kun ensimmäisessä maailmansodassa Lontoon pommituksiin

⁹⁸ Sodankäynnin luonteesta esim. Taylor 1963, 71–105, 170–177, 182–197; Ferguson 1998, 329–365.

⁹⁹ Herring 2008, 402–406; Cooper 1990, 233–246.

¹⁰⁰ NYT, "The highest americanism", 4.8.1919, myös "The only safety", 29.2.1920. Ks. Yhdysvaltain tappioista Cooper 1990, 280.

¹⁰¹ NYT, "Setting the clock back", 8.9.1919, "The best chance in the world – will they take it?", 15.6.1920.

¹⁰² NYT, "Allied air control", 14.5.1919.

oli osallistunut enimmillään noin kolmekymmentä konetta, vuonna 1940 New Yorkia saattaisi lehden arvion mukaan pommittaa jopa neljä tuhatta konetta, jotka olisivat kantokyvyltään huomattavasti senhetkistä kehittyneempiä. Kauhukuviin liittyivät myös ennustukset pommista, jolla oli saattoi tuhota kerralla kokonaisen kaupungin. Kehitys johtaisi vääjäämättä myös ennen kuvaamattomiin tappioihin. Yhden iltapäivän taistelussa saattaisi menehtyä kokonainen ikäluokka asevelvollisia.¹⁰³ Tällaisilla tulevaisuudennäkymillä lehdessä luotiin kuvaa, että sodankäynti muuttuisi nopeammaksi ja myös hankalammaksi ennakoita. Pitkät välimatkat eivät enää tarjoaisi luonnollista turvaa, ja siten myöskään Yhdysvallat ja sen miljoonakaupungit eivät olisi enää turvassa valtameren takana. Listaamalla aineellisia ja inhimillisiä tuhoja sekä uskottelemalla, että sotaa käytäisiin tulevaisuudessa jopa Yhdysvaltain omalla maaperällä, lehti pyrki tuomaan sodan ilmiönä mahdollisimman lähelle yhdysvaltalaista lukijaa. Tavoitteena oli saada lukijoissa aikaan voimakas tunnereaktio: sota oli tuomittava suoranaiseksi teurastukseksi.

Sotien estämisessä asevarustelun vähentäminen nousi tärkeään rooliin, ja Kansainliittoon ja rauhankonferenssiin suunnattiin suuria odotuksia. Pääkirjoituksissa kerrottiin esimerkiksi suunnitelmista kieltää puolustamattomien kaupunkien pommittaminen ja yleensä ilmapommitukset.¹⁰⁴ Ilmasodankäynnistä lehti huomautti, että kauhukuva Saksasta hyökkäävässä ilmasta käsin oli hieman epärealistinen, koska Saksalta kiellettiin rauhansopimuksessa ilmavoimat. Toisaalta esitettiin myös huoli siitä, miten voitaisiin varmistua, ettei Saksa varustaisi kauppa- ja siviilikoneitaan sotilaskäyttöön. Niinpä lehdessä suhtauduttiin myönteisesti ranskalaisen Le Matin -lehden ehdotukseen, että merten tavoin myös ilmatilan pitäisi kuulua Kansainliiton valvontaan.¹⁰⁵ Kansainliitto-komitean suunnitelmaa kieltää sukellusveneiden käyttö sotatarkoituksessa New York Times piti liian lyhytnäköisenä. Lehdessä vaadittiin sukellusveneiden kieltämistä kokonaan, sillä niiden salliminen puolustuksessa, kuten oli ehdotettu, ei poistaisi uhkaa, että aggressiiviset valtiot käyttäisivät niitä väärin. Epäilyt kohdistettiin erityisesti Saksaan.¹⁰⁶ Kansainliitto nähtiin aseistariisunnan mahdollistajaksi. Toisaalta myönnettiin, että Kansainliiton onnistumista tehtävässään – sotien estämisessä – arvioitiin erityisesti juuri asevarustelun näkökulmasta.

¹⁰³ NYT, "Weapons in the next war", 8.12.1918.

¹⁰⁴ NYT, "Weapons in the next war", 8.12.1918, "British naval plans suspended", 30.1.1919.

¹⁰⁵ NYT, "Allied air control", 14.5.1919.

¹⁰⁶ NYT, "Banning the submarine", 5.2.1919.

Näiden tuhoisien välineiden kunnollinen sääntely, joiden todellista voimaa emme ole edes kunnolla kokeneet, on yksi vahvimista perusteluista Kansainliiton puolesta, ja samalla myös yksi sen toimivuuden ankarimmista koetuksista.¹⁰⁷

New York Times näki ensimmäisen maailmansodan merkittäväksi käännekohtaksi historiassa. Lehti tulkitsi sodan kokemusten olleen niin ravistelevia, että oli syntynyt vakaa, yhteinen tahto siitä, ettei ihmiskunta joutuisi enää koskaan kokemaan samaa tuhoa uudelleen.¹⁰⁸ Lehdessä muistutettiin lukijoita siitä, että Yhdysvallat oli liittynyt sotaan juuri sen vuoksi, ettei toista vastaavaa sotaa enää syttyisi ja samalla kummasteltiin, miten Kansainliiton vastustajilta tuo kaikista keskeisin motiivi oli voinut unohtua.¹⁰⁹ Lehden mukaan oli selvää, että tavoitetta oli mahdoton saavuttaa muuten kuin Kansainliiton kautta, eikä vastustajilla ollut tarjota mitään vaihtoehtoa Kansainliiton tilalle. New York Times esitti tietävänsä kansan tahdon. Heille tarjottiin valintaa hyvin taatun rauhan ja varman tulevan sodan välillä, eikä päätöstä ei tarvinnut lehden mukaan epäillä.¹¹⁰

3.2. Vanhan järjestyksen ja taantumuksen vastakohta

New York Timesissa uskottiin koko tarkastelujakson ajan, että maailmansodan ja sitä seuranneen Pariisin rauhankonferenssin myötä kansainvälisten suhteiden historiassa siirryttiin uuteen aikaan. Presidentti Wilsonia mukaillen lehdessä selitettiin, että Versaillesin rauhansopimus ja siihen sisältyvä Kansainliiton peruskirja muodostivat yhtenäisen kokonaisuuden, perustuslain uudelle maailmanjärjestykselle, joka perustui täysin sille, että se oli vanhan järjestelmän vastakohta.¹¹¹ Välttämättömän muutoksen diskurssissa Kansainliiton perustamiselle haettiin perusteluja sekä vuosien 1914–1918 maailmansodan kokemuksista, kuten edellä on esitetty, että ulottamalla tarkastelu kauemmas menneisyyteen. Kansainliitto-kiistan kontekstissa kritiikin kohteeksi nostettiin erityisesti 1800-luvun eurooppalainen

---

¹⁰⁷ "The proper regulation of these destructive instruments, whose true power we have hardly yet experienced, is one of the strong arguments for a League of Nations, as well as one of the most severe tests of its workability." NYT, "Weapons in the next war", 8.12.1918. Ks. aseistariisunnasta myös luku 3.3.

¹⁰⁸ Esim. NYT, "The League and the end of war", 23.12.1918, "The nations united", 16.2.1919, "The League and the treaty", 19.3.1919, "The treaty", 8.5.1919, "The battle for right", 1.6.1919, "The eternal conflict", 10.3.1920.

¹⁰⁹ NYT, "The League and the treaty", 19.3.1919.

¹¹⁰ NYT, "The League and the treaty", 19.3.1919. Vaihtoehtojen puuttumisesta myös esim. NYT, "Not convincing", 23.2.1919, "Peace among nations", 2.3.1919, "The Knox substitutes", 3.3.1919, "What are they trying to do?", 26.6.1919, "The president's platform", 12.9.1919, "Mr. Balfour on the league", 5.12.1919.

¹¹¹ NYT, "Signing the treaty", 30.6.1919, "Setting the clock back", 8.9.1919.

suurvaltapolitiikka. Kansainliitto esitettiin vastakohtaksi tasapainopolitiikalle, dynastiselle ulkopolitiikalle ja militarismille, joista niin sanottu vanha järjestelmä oli muodostunut.

Pääkirjoituksista lukijoille piirtyi kuva Euroopasta jatkuvien sotien näyttämönä. Viimeisintä suursotaa olivat edeltäneet Balkanin sodat, Ranskan ja Saksan välinen sota ja Krimin sota. Oli selvää, että vanha kansainvälisten suhteiden järjestelmä, Euroopan konsertti ja tasapainopolitiikka, ei ollut onnistunut estämään sotia. Erityisesti juuri satavuotinen ajanjakso Wienin kongressista maailmansodan syttymiseen nähtiin pöyhkeilyn ja suoranaisten typeryyden aikana.¹¹²

Kun katsotaan vuosien 1814–1914 aikaista jatkuvaa hämmennystä ja vanhan diplomaattisen järjestelmän raunioita, jopa kaikkein skeptisimmänkin Kansainliiton kriitikon on tunnustettava, että uutta kansainvälisten suhteiden järjestelmää tarvitaan ja ettei mikään voi olla niin huono kuin vanha järjestelmä.¹¹³

Uuden ja vanhan vastakohtaisuutta havainnollistettiin korostamalla vanhan järjestelmän itsevaltaisia, epädemokraattisia piirteitä. Erityisesti tuomittiin autokraattisten keisarikuntien eli Saksan keisarikunnan ja Itävalta-Unkarin politiikka, mutta lehdessä kritisoitiin muitakin eurooppalaisia valtioita. Dynastioiden itsekkäät pyrkimykset ja vallanhimo, joiden varaan koko poliittinen järjestelmä oli rakentunut, olivat johtaneet jatkuviin sotiin ja lopulta ajaneet itse järjestelmän tuhoon. Kansan tahdolla tai kansakuntien itsemääräämisoikeudella ei ollut itsevaltaisille, militaristisille dynastioille mitään merkitystä.¹¹⁴ Tämä teki Wienin kongressin luomasta järjestelmästä erityisen tuomittavan. Katsottiin, että se oli toteuttanut järjestelmällistä moraalittomuutta, kun pienten kansakuntien kärsimys oli sallittu suurvaltojen etujen kustannuksella. Lehti väitti, että tämä Wienin kongressissa syntynyt moraaliton ja rikollinen henki oli johtanut Saksan keisarikunnan perustamiseen ja vaikuttanut Berliinin konferenssin päätöksiin.¹¹⁵ Sen sijaan Kansainliiton luoma uusi kansainvälisten suhteiden järjestelmä olisi demokraattinen ja se toimisi kansojen itsemääräämisoikeuden periaatteen mukaisesti. Kansainliitto ku-

¹¹² NYT, "Not a parallel case", 19.2.1919, "The Knox substitutes", 3.3.1919, 8.6.1919, "Peace with safeguards", 11.7.1919, "In the ancient way", 21.3.1920.

¹¹³ "Looking over the continual discomfiture and wreck of the old system of diplomacy from 1814 to 1914, even the most skeptical critic of the League of Nations must admit that a new system of international relations is needed, and that none can be as bad as the old." NYT, "Old-world policy", 8.6.1919.

¹¹⁴ NYT, "Not a parallel case", 19.2.1919, "The old way", 1.5.1919, "Peace with safeguards", 11.7.1919.

¹¹⁵ NYT, "The wonderful year", 1.1.1919. Berliinin konferenssissa vuonna 1884 Afrikka käytännössä jaettiin eurooppalaisten valtioiden kesken ja Saksan asema siirtomaavaltana tunnustettiin. Saksan siirtomaavallouksista mm. Ferguson 1998, 93–102.

vattiin välttämättömäksi pienten, vasta itsenäistyneiden maiden turvallisuuden takaamisen kannalta.¹¹⁶

Lehdessä tosin jopa ironisoitiin, että piittaamattomuus kansan mielipiteestä, oikeudenmukaisuudesta ja moraalista oli ollut myös vanhan järjestelmän etu. Metternichin, Talleyrandin ja Aleksanteri I:n käsissä Pariisin konferenssin ongelmat, kuten aluekiistat, olisi ratkaistu hetkessä. Pariisissa olisi säästetty paljon aikaa, jos vaatimukset kansallisista toiveista ja Neljäntoista kohdan ohjelmasta olisi yksinkertaisesti jätetty huomioimatta.¹¹⁷ Tällaisilla viittauksilla haluttiin sanoa etenkin rauhanneuvottelujen pitkittyessä, ettei voitu olettaa, että uudenlaisen maailmanjärjestyksen luominen olisi helppoa, jos haluttiin välttää vanhat virheet.

Monien muiden tavoin New York Times katsoi, että salaiset sopimukset olivat olleet yhtenä sotien taustatekijänä. Lehden mukaan salainen diplomatia oli ollut tyypillistä vanhaa politiikkaa, jossa dynastiat olivat vehkeilleet ajaakseen itsekkäitä pyrkimyksiään.¹¹⁸ Tästä vanhaan järjestelmään sisäänrakennetusta piirteestä oli mahdollista irtautua Kansainliiton avulla, kun salainen diplomatia julistettaisiin laittomaksi liiton peruskirjassa. Kansainliitto muutenkin edistäisi avoimuutta kansainvälisissä suhteissa.¹¹⁹ Lehdessä arvostettiin peruskirjaluonnoksen julkaisemista lähes tuoreeltaan helmikuussa 1919, koska sen lisäksi, että yleisöllä oli mahdollisuus tutkia sitä, menettely osoitti, että Wilsonin ajamaa avoimuusperiaatetta, "covenants openly arrived at", ryhdyttiin toteuttamaan heti käytännössä.¹²⁰ Avoimuus ja salaisten sopimusten kieltäminen olivat olennainen osa presidentti Wilsonin uutta ulkopolitiikkaa (New Diplomacy), johon hänen Neljäntoista kohdan ohjelmansakin pohjautui.¹²¹ Lehdessä myös muistutettiin, että Euroopan alueellisten ja poliittisten muutosten yhteydessä oli huomioitava, etteivät valtioiden väliset uudet sopimukset saaneet olla ristiriidassa Kansainliiton peruskirjan kanssa.¹²² Siten

---

¹¹⁶ Kansojen itsemääräämisoikeudesta ja pienten maiden turvallisuudesta mm. NYT, "Mr. Lloyd George's speech", 15.11.1918, "Mr. Wilson in France", 13.12.1918, "Neutrals and the League of Nations", 17.12.1918, "Amending the draft", 4.3.1919, "The League necessary to peace", 5.3.1919, "Peace with safeguards", 11.7.1919. Ks. lisää demokratian käsitteestä luvussa 6.1.

¹¹⁷ NYT, "The old way", 1.5.1919.

¹¹⁸ NYT, "The battle for right", 1.6.1919.

¹¹⁹ NYT, "Constitution of the League", 15.2.1919, "The battle for right", 1.6.1919, "The president's platform", 12.9.1919.

¹²⁰ NYT, 15.2.1919. Marraskuun 1918 ja helmikuun alun 1919 välillä lehdessä osoitettiin huolta siitä, että kansan piirissä oli runsaasti epätietoisuutta rauhanneuvottelujen sisällöstä. NYT, "The instructions", 21.11.1918, "The peace commissioners", 1.12.1918, "Setting the stage", 3.12.1918.

¹²¹ Knock 1992, 3–9, 103–104, 129.

¹²² NYT, "A new Balkan League", 23.2.1919.

vuoden 1920 helmikuussa, kun Adrianmeren alueen kysymystä¹²³ koskeva sopimus julkaistiin, lehdessä heräsi ikäviä muistoja sotaa edeltäneestä salaisesta diplomatiasta. Lehti kritisoi sitä, ettei Yhdysvaltain presidenttiä tai ulkoministeriötä ollut informoitu sopimuksesta riittävästi, ja pääkirjoituksessa ojennettiin eurooppalaisia valtiomiehiä siitä, ettei paluuta vanhoihin menetelmiin enää ollut.¹²⁴

Välttämättömän muutoksen diskurssissa luotiin kuvaa, että Kansainliitto muutti perusteellisesti sodankäyntiin ja puolustukseen liittyviä perinteisiä ajatusmalleja. Pariisin rauhankonferenssi oli lehden mukaan historiallinen tapaus, sillä Pariisissa tavoiteltiin ensimmäistä kertaa pysyvää rauhaa. Toisin sanoen väitettiin, että tasapainopolitiikka oli epäonnistunut juuri siksi, ettei järjestelmän tarkoituksena koskaan ollutkaan ylläpitää rauhaa. Aina aikaisemmin motiivina niin sotien julistuksille kuin rauhanneuvotteluille oli ollut valmistautuminen seuraavaan sotaan, mikä näkyi rajamuutoksina ja aluevaihdoiksi. Maannälkä sotilaallis-strategisten etujen vuoksi oli siis yksi merkittävimmistä sotien aiheuttajista ja samalla yksi pahimmista vanhan järjestelmän vitsauksista. Yhdysvaltalaisesta näkökulmasta kyseessä oli samalla myös Euroopan historian tunnuspiirre.¹²⁵ New York Timesin vertauksen mukaan Kansainliiton periaatteet olivat näiden vanhojen toimintatapojen vastaisia, "kuten rehellinen toiminta oli juonittelun vastakohta".¹²⁶

Kansainliiton katsottiin korvaavan vanhat opit siitä, että valtioilla oli aina oltava alueita puolustustarkoituksessa tai muista strategisista syistä. Tämä käsitys Kansainliitosta korostui pääkirjoituksissa, joissa käsiteltiin Ranskan turvallisuutta ja Adrianmeren tilannetta. New York Timesin mukaan monien eurooppalaisten johtajien käsitykset olivat auttamattomasti vanhanaikaisia. Esimerkiksi nostettiin Ranskan marsalkka Ferdinand Foch, joka piti Reiniä Ranskan parhaana puolustuksena. Lehti väitti, etteivät luonnolliset rajat, kuten vuoristot tai joet taanneet enää turvaa, koska sodankäynti oli osaksi siirtynyt ilmaan. Myöskään linnoituksilla ei ollut enää samanlaista arvoa puolustuksessa. Sen sijaan Ranskaa turvaisivat

---

¹²³ Kyseessä oli Italian ja Jugoslavian välinen kiista Fiumesta (nyk. Rijeka), jota italialaiset vaativat itselleen. Kiistan taustoista esim. Manela 2007, 138. New York Times piti kiistaa Kansainliiton ensimmäisenä testinä jo vuoden 1919 alkupuolella. NYT, "The Adriatic", 19.1.1919, "Where the League is needed", 1.3.1919. Virallisesti Jugoslavian nimi oli Serbien, kroaattien ja sloveenien kuningaskunta vuoteen 1929 asti, mutta tässä tutkimuksessa käytetään nimeä Jugoslavia, koska sitä käytettiin myös New York Timesissa.

¹²⁴ NYT, "Diplomacy in the dark", 24.2.1920.

¹²⁵ NYT, "Protection of civilization", 20.1.1919, "Not a parallel case", 19.2.1919, "The old way", 1.5.1919, "The cost of delay", 8.2.1920, "The only safety", 29.2.1920.

¹²⁶ NYT, "The cost of delay", 8.2.1920.

sen liittolaiset (allies) ja muut liiton jäsenet (co-leaguers) – toisin sanoen siis Kansainliitto, joka esitettiin kansakuntien yhteiseksi voimaksi.¹²⁷ Toisaalta lehdessä ymmärrettiin, että pinttyneiden ajatusmallien muuttuminen oli hidasta, mistä oli osoituksena ranskalaisten huoli Elsass-Lothringenin turvallisuudesta. Lehdessä kuitenkin torjuttiin Ranskan aiheet alueen militarisoimisesta täysin Neljäntoista kohdan ohjelman vastaisena. Asevoimien vieminen alueelle olisi osoittanut myös suurta epäluottamusta tulevaa liittoa kohtaan. Koko suunnitelma oli lehden mukaan muutenkin turha, sillä Ranskan turvallisuus oli kollektiivisesti taattu Kansainliiton peruskirjan mukaisesti.¹²⁸

New York Timesin mukaan samanlaista vanhanaikaista ja jopa taantumuksellista ajattelua oli selvästi havaittavissa myös yhdysvaltalaisen poliitikkojen keskuudessa. Lehdessä väitettiin, että senaattori Henry Cabot Lodge, joka kannatti Fiumen luovuttamista Italialle, ei välittänyt lainkaan kansakuntien taloudellisista eduista vaan asetti aluejärjestelyissä edelleenkin sotastrategian etusijalle. Lodgen militaristisessa ajattelussa Italia tarvitsi Fiumea puskuriksi vanhoja vihollisiaan, Saksaa ja Itävalta-Unkaria vastaan, joista jälkimmäisen lehti huomautti jo hajonneen. Senaattorin vanhakantaisesti ajattelusta kieli myös se, että hän ei ymmärtänyt eteläslaavien tarvitsevan reittiä merelle¹²⁹. Sen vuoksi lehden mukaan oli perusteltua verrata senaattori Lodgea Klemens von Metternichiin, Euroopan konsertin ja Pyhän allianssin voimahahmoon. Kuitenkin huomattavin puute Lodgen loogiikassa oli se, ettei hän huomioinut ollenkaan Kansainliittoa turvallisuuden takaajana.¹³⁰

Sodankäynti oli liitetty pitkälti eurooppalaisiin dynastioihin, mutta New York Timesin mukaan sotia voisi vallan hyvin syttyä tulevaisuudessa myös demokraattisten valtioiden välille. Ilman Kansainliittoa Eurooppa ja muu maailma joutuisi palaamaan tasapainopolitiikkaan, jossa päätöksenteko ja toiminta perustuivat kansalliselle itsekkyydelle. Vaikka ei olisi itsevaltaisia dynastioita, edessä olisi silti sotien tuhoisa kierre, kun valtiot pyrkisivät alueellisiin tai taloudellisiin valloituksiin. Kilpailu olisi yhtä tuhoisaa demokratioiden välillä kuin mitä dynastioiden

¹²⁷ NYT, "Protection of civilization", 20.1.1919.

¹²⁸ NYT, "No militaristic peace", 9.4.1919. Ranskan turvallisuudesta myös NYT, "The treaty", 8.5.1919, "The French treaty", 30.7.1919, "A French army of a million", 25.2.1920, "We stand with Mexico", 8.4.1920.

¹²⁹ Lehdessä kannatettiin presidentti Wilsonin käsitystä vapaan kaupan edistämisestä siten, että valtioille taattaisiin pääsy merille. Vapaan kaupan katsottiin liittyvän läheisesti demokratiaan.

¹³⁰ NYT, "The old way", 1.5.1919, myös "The eternal conflict", 10.3.1920.

laajentumispolitiikka oli ollut. Kansainliiton avulla tämä tulevaisuudenkuva voitaisiin estää.¹³¹

Välttämättömän muutoksen diskurssissa Kansainliitto esitettiin myös yhdistämällä se progressivismiin eli edistysmielisyyteen. Lehdessä esimerkiksi piikiteltiin senaattori Hiram Johnsonia, joka oli Kansainliiton vastustaja mutta myös tunnettu edistyksellinen. Toisin kuin Johnsonin itse ajateltiin luulevan, senaattori oli lehden mukaan ajamassa Yhdysvaltoja ja koko maailmaa suoraan kohti taantumusta. Senaattorin kiihkeä politiikka Kansainliittoa vastaan – liittoa, joka oli "uusi toivo, edistys kanssakäymisessä", johtaisi kurjuuteen:

Vanha järjestelmä, tasapainopolitiikka ja kaikki siihen liittyvä on taantumusta. Mitä hyötyä tai iloa on elää, jos maailma selviää nääntymyksestä, musertavasta verotuksesta, epidemioista, nälästä, laajamittaisesta sosiaalisesta katastrofista ja sietämättömästä taloudellisesta taakasta vain, jotta sama tuho toistuisi? Ihmiskunta ei kestä näitä jatkuvia rasiuksia. Täytyy olla olemassa jotain parempaa tai vaivutaan epätoivoon.¹³²

Kirjoituksessa viitattiin moniin edistyksellisille tärkeisiin aiheisiin, kuten sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja yhteiskunnallisiin uudistuksiin, ja annettiin ymmärtää, että senaattorin ajama politiikka uhkasi mitätöidä saavutetut uudistukset.

New York Timesissa Kansainliiton synty ja sen myötä uuden maailmanjärjestyksen luominen nähtiin suurena harppauksena, merkittävänä edistysaskeleena ihmiskunnan historiassa, sillä Kansainliitto mahdollistaisi sotien lopettamisen iksi hyväksi, vaikka vuosisatojen ajan oli väitetty sen olevan mahdotonta. Lehdessä verrattiin, että samalla tavalla oli aikoinaan suhtauduttu vaarallisiin kulkutauteihin, kuten keltakuumeeseen ja isorokkoon.¹³³ Muutos oli tapahtunut nopeasti. Sodan viimeisen vuoden aikana tapahtumat olivat vauhdilla seuranneet toinen toisiansa – imperiumit romahtivat, Kansainliitto-aate eteni ja sota päättyi ympärysvaltujen voittoon. Tapahtumien kulkua verrattiin luonnonvoimiin, tosin sillä erolla, etteivät luonnonvoimatkaan saaneet aikaan niin nopeaa muutosta.¹³⁴ Tällaisilla vertauksilla New York Times loi kuvaa siitä, että muutosten voima oli vastustama-

¹³¹ NYT, "In the ancient way", 21.3.1920, "A long step backward", 11.4.1920.

¹³² "The old system, the balance of power and all that, is reaction. What is the use or happiness of living if the world recovers from exhaustion, from over-whelming taxation, from epidemics, famines, wide-spreading social disaster and intolerable financial burdens only to repeat the same experience of ruin? Civilization will not be proof against these constant drains. There must be something better or despair will be the general mood." NYT, "The progressive reactionary", 5.4.1920.

¹³³ NYT, "The nations united", "Mr. Wilson's triumph", 16.2.1919.

¹³⁴ NYT, "The wonderful year", 1.1.1919.

ton ja suuri, ehkä jopa ihmisen käsityskykyä suurempi. Toisaalta pääkirjoituksista välittyi myös hyvin vahva edistysusko ja luottamus ihmisen omiin kykyihin muuttaa historian suunta, kuten viittaukset lääketieteen kehitykseen osoittavat.

New York Times esitti Kansainliiton siis vastakohtaksi tasapainojärjestelmälle ja erityisesti eurooppalaisten dynastioiden harjoittamalle valtapolitiikalle. Kansainliiton perustaminen tulkittiin myös täysin uuden aikakauden alkamiseksi, jonka tunnuspiirteiksi nostettiin avoimuus, demokratia, edistys ja luopuminen vanhoista militaristisista ajattelumalleista, muiden muassa. Korostamalla vanhan poliittisen järjestelmän negatiivisia piirteitä ja moraalittomiksi luonnehdittuja motiiveja New York Times pyrki vakuuttamaan lukijat muutoksen tarpeellisuudesta. Kansainliitto oli välttämätön, jos sotien syttyminen haluttiin estää.

3.3. Asevarustelun ja taloudellisen kurjuuden ainoa vaihtoehto

New York Timesin mukaan Kansainliitolle oli olemassa vahvoja taloudellisia perusteluja. Talouskysymyksiä voitaisiin tutkia omana erillisenä diskurssinaan, mutta Kansainliitto-kiistan kontekstissa talouteen liittyvät argumentit nivoutuvat niin läheisesti muihin Kansainliiton olemassaolon perusteluihin, että niiden voidaan tulkita olevan samaa välttämättömän muutoksen diskurssia.

Koska yleinen taloustilanne oli sodan jälkeen heikko, lehden mukaan Kansainliiton kriitikoiden oli ymmärrettävä, että ajatuskin mahdollisesta uudesta sodasta oli monille Euroopan maille täysin kestämätön. Monet maat olivat kuluttaneet voimavaransa loppuun ja velkaantuneet syvästi, eikä taloudellista nousua ollut näköpiirissä. Lehti piti selvänä, että sodasta toipuville maille kymmenien miljoonien säästöt laivastojen tai maavoimien ylläpidossa olivat välttämättömiä.¹³⁵ Sodan aiheuttamista valtavista kustannuksista kertoi esimerkiksi se, että Britannialle sota oli maksanut yhteensä 46 miljardia dollaria, mutta sen vuotuiset verotulot olivat vain noin 12 miljardia. Ranskan julkista taloutta puolestaan painoi yli 5 miljardin dollarin budjettivaje. Ilman Kansainliittoa valtioiden olisi kulutettava vuosittain huomattavia summia asevarusteluun ja kokonaismenoihin oli vielä lisättävä sotavelkojen korot.¹³⁶ Valtioiden kamppaillessa velkojen kanssa mittavia sotilasmenoja

---

¹³⁵ NYT, "Reduction of armaments", 23.2.1919.

¹³⁶ NYT, "League of Nations finance", 10.3.1919.

voitiin lehden mukaan pitää suorastaan räikeänä tuhlauksena.¹³⁷ Lehdessä huomautettiin, ettei Yhdysvaltain tilanne vaikuttanut lainkaan huonolta Eurooppaan verrattuna. Kun yhdysvaltalaiset joutuisivat maksamaan sodan kuluja seuraavat 20 vuotta, Ranskassa ja Britanniassa sotavelkoja maksettiin vielä 50 vuoden jälkeenkin – Saksasta puhumattakaan. New York Timesin mukaan oli kaikkien onni, etteivät ympäröivät olleet tuhonneet saksalaista omaisuutta marssimalla Berliiniin. Näin saksalaisilla oli olettavasti paremmat mahdollisuudet maksaa sotakorvauksia, joiden summa oli vielä keväällä 1919 päättämättä.¹³⁸

New York Times piti ongelman ytimenä asevarustelua, joka johtui alituisesta sotiin pelosta ja sotiin varautumisesta. Ainoa mahdollinen ratkaisu oli Kansainliitto, koska ensinnäkin sen pyrkimyksenä oli estää sodat. Toiseksi se teki mahdolliseksi supistaa aseistusta koko maailmassa, mikä toisi kansantalouksille huomattavia taloudellisia helpotuksia.¹³⁹ Kansainliittoa pidettiin siis asevarustelun vaihtoehtona sekä ratkaisuna talouden ongelmiin. Lehdessä vaadittiin, että Kansainliiton täytyi olla rauhanneuvottelujen asialistalla etusijalla, sillä vasta sen jälkeen, kun peruskirja turvatakuineen oli laadittu ja siten saatu varmuus turvallisemmasta tulevaisuudesta, oli mahdollista ryhtyä vähentämään aseistusta ja keventämään verotusta.¹⁴⁰ New York Timesin mukaan oli ymmärrettävä, että kansainvälisen turvallisuuden rakentaminen oli aloitettava puuttamalla näihin taloutta rasittaviin taakoihin. Se onnistui vain Kansainliiton kautta, koska Kansainliiton turvallisuusjärjestelmä tarjosi maailman valtioille keinon irtautua varustelukierteestä.¹⁴¹

Asevarustelun keskeisin kysymys koski laivastovarustelua. Vaikka New York Times kannatti aseistariisuntaa, se ei olettautunut Britannian ja Yhdysvaltain kaltaisten suurvaltojen leikkaavan rajusti laivastojensa kokoa ja rahoitusta. Huomautettiin, että merellisten suurvaltojen oli turvattava rajansa, huolehdittava kauppasuhteistaan ja merentakaisten alueidensa hallinnasta. Näiden realiteettien tunnustamisen jälkeen oli kuitenkin selvää, että entisen kaltaista laivastokilpailua haluttiin kaikin tavoin välttää – se olisi ollut sitä paitsi Kansainliiton periaatteita vastaan. Lehdessä kehoitettiin vakavasti pohtimaan laivastovarustelun vähentämisestä koituvia hyö-

---

¹³⁷ NYT, "No militaristic peace", 9.4.1919.

¹³⁸ NYT, "The peace treaty", 12.3.1919.

¹³⁹ NYT, "Two navies as one", 8.12.1918, "No militaristic peace", 9.4.1919, myös "Naval expansion the alternative", 9.3.1920.

¹⁴⁰ NYT, "Reduction of armaments", 23.2.1919.

¹⁴¹ NYT, "League of Nations finance", 10.3.1919, myös "The President's platform", 12.9.1919.

tyjä. Oli syytä arvioida suurten laivastojen tarpeellisuutta, koska Kansainliiton kollektiivisessa turvallisuusjärjestelmässä meriä valvottiin yhteisvoimin ja kiistat vietiin sovitteluun ennen niiden kärjistymistä. Suursodat taas olisivat mahdottomia ilman voimakkaita sotalaivastoja. Kansainvälisestä yhteistyöstä olisi suurvalloille etua, sillä maiden ei tarvitsisi ylläpitää kukin erikseen suuria laivastoja ja kerätä sen vuoksi kansantaloutta rasittavia veroja.¹⁴² Niinpä New York Times toivoi ennen kaikkea, että rauhankonferenssissa luotaisiin puitteet sille, ettei laajamittainen laivastovarustautuminen ollut enää lainkaan tarpeen.¹⁴³

New York Times maalasi uhkaavaa kuvaa Kansainliiton torjumisen taloudellisista seurauksista. Väitettiin, että Kansainliiton ulkopuolella Yhdysvalloille ei jäisi muuta vaihtoehtoa kuin varustautua, ylläpitää valtavaa sotalaivastoa ja pitää armeijaansa aina valmiustilassa turvallisuutensa vuoksi.¹⁴⁴ Lisäksi pidettiin todennäköisenä, että maassa olisi otettava käyttöön yleinen asevelvollisuus ja koottava vakinainen armeija, joka olisi "suurempi kuin maan hurjimmat militaristit osaisivat kuvitellakaan".¹⁴⁵ Edessä häämöttäisi väistämätön laivastokilpailu, kun Yhdysvaltain olisi ylläpidettävä yhtä suurta laivastoa kuin Britannian, jonka ei uskottu luopuvan omasta laivastomahdistaan vapaaehtoisesti. Erityisesti juuri laivastokilpailun kiihtyminen tulisi valtiolle varsin kalliiksi, koska jo yhden taistelulaivan kerrottiin maksavan 30 miljoonaa dollaria.¹⁴⁶ Sotilasmenojen kasvattamista ei lehdessä hyväksytty, koska ne olivat olleet valtavia jo ennen sotaa. Lehdessä esiteltiin laskelmia, joiden mukaan Kansainliiton torjuminen merkitsisi, että liittovaltion tuloista jopa yli 75 prosenttia oli varattava sotilasmenoihin. New York Times esitti, että republikaanisenaattorien ajama politiikka pakottaisi ihmiset jatkamaan vyönkiristystä, kun valtiontaloudessa olisi jatkettava sota-ajan tiukkaa talouskuria. Lehdessä vaadittiin, että mikäli yhdysvaltalaiset eivät halunneet näiden uhkakuviin toteutuvan, heidän oli pakotettava senaattorit muuttamaan mieltään.¹⁴⁷ Kuvaukset osoittavat, että New York Times tulkitsi Kansainliitto-kiistassa olevan siis kysymys mitä suurimmassa määrin kotimaan talouden pelastamisesta.

---

¹⁴² NYT, "British naval plans suspended", 30.1.1919.

¹⁴³ NYT, "Our alternative naval plan", 3.2.1919.

¹⁴⁴ NYT, "To stop war waste", 15.6.1919, "What are they trying to do?", 26.6.1919, "The American army", 6.8.1919, "The President's platform", 12.9.1919, "A French army of a million", 25.2.1920.

¹⁴⁵ NYT, "The president's platform", 12.9.1919, "This unchanging world", 16.4.1920.

¹⁴⁶ NYT, "For America to say", 19.3.1920.

¹⁴⁷ NYT, "To stop war waste", 15.6.1919.

Kansainliitto-kiistaan liittyi myös muita polttavia kansantaloudellisia kysymyksiä, joihin New York Timesissa puututtiin kiistan pitkittyessä. Ennen kaikkea lehdessä oltiin tyytymättömiä siihen, että senaattorien viivytysohjelman vuoksi maailmalla vallitsi edelleen virallisesti sotatila, mikä haittasi talous- ja liike-elämää monella eri tavalla. Lehden mukaan talous ei voinut pyöriä normaalisti jatkuvan epävarmuuden vallitessa. Vain rauha oli taloudellisen kehityksen edellytys, ja sen takasi Kansainliitto. Lehdessä ihmeteltiin, miten oli ylipäättään mahdollista tehdä taloudellisia päätöksiä tai suunnitella tulevaa niin kaupan, teollisuuden kuin maatalouden saralla, kun maassa jouduttiin edelleen elämään sodan ja rauhan välitilassa. Lehden mukaan oli aiheellista kysyä, kuinka kauan pidempään senaatin kuppikunnat jaksoivat vastustaa yhdysvaltaisten tahtoa, maailmanrauhaa ja luottamuksen ja tasapainon palauttamista talouselämään.¹⁴⁸ Kerrottiin, että rauhansopimuksen lykkääminen vaaransi jo Yhdysvaltain etulyöntiasemaa kansainvälisessä kaupassa. Teollisuuden toimintaedellytykset oli siis palautettava mitä pikimmiten. Sekä presidentti Wilson että New York Times vetosivat asiassa senaattorien isänmaallisuuteen ja harkintakykyyn.¹⁴⁹

New York Timesin mukaan Kansainliiton perustaminen oli siis myös kestävän talouden kannalta välttämätöntä. Keskeiset argumentit koskivat asevarustelun vähentämistä, sillä lehti piti sotiin varautumista ja erityisesti laivastovarustelua yhtenä merkittävimmistä kansantalouden rasituksista. Kansainliiton välttämättömyyttä perusteltiin myös talouden yleisesti heikoilla näkymillä. Kuten myös monissa muissa välttämättömän muutoksen diskurssin luomissa kuvauksissa, New York Times pyrki vakuuttamaan lukijansa esittämällä uhkakuvia Kansainliiton torjumisen seurauksista. Kansainliitto esitettiin ainoaksi vaihtoehdoksi taloudelliselle kurjistumiselle.

---

¹⁴⁸ NYT, "The condition precedent", 11.8.1919, myös "The treaty at the polls", 24.11.1919.

¹⁴⁹ NYT, "War when there is no war", 20.8.1919.

4. OIKEUDELLISEN IDEALISMIN DISKURSSI

4.1. Ihmiskunnan omantunnon ja moraalisen voiman ilmentymä

Oikeudellisen idealismin diskurssissa Kansainliitto esitettiin kansainvälisen oikeuden auktoriteetiksi. Diskurssilla on yhtymäkohtia myös muihin havaittuihin diskursseihin, erityisesti välttämättömän muutoksen ja yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskursseihin, joissa myös korostettiin Kansainliiton moraalisia arvoja ja ihanteita. Oikeudellisen idealismin diskurssissa käsitteitä *oikeudenmukaisuus*, *moraali* ja *oikeus* käytettiin kuvaamaan Kansainliitto järjestönä, jolla oli sekä legitimiä että legaalialta valtaa toimia kansainvälisessä politiikassa. Toisin sanoen Kansainliiton valtaa pidettiin oikeutettuna, koska se oli yleisesti hyväksyttyä, ja lisäksi Kansainliiton oikeusjärjestelmän periaatteista määrättiin kirjoitetussa kansainvälisessä laissa eli peruskirjassa. Kansainliitto-kiistaa on pidetty etenkin ulkopoliittisena ja puoluepoliittisena kiistana, mutta lainopillisilla kysymyksillä oli myös huomattava rooli. Merkittävää oli, että rauhanjärjestön perustamista vaatineilla internationalisteilla oli erilaisia näkemyksiä kansainvälisestä oikeudesta. Karkeasti jaotellen vastakkain olivat legalistinen koulukunta, joka vaati Kansainliiton oikeusjärjestykseltä konkretiaa, ja wilsonilaisen idealismin koulukunta, joka luotti moraalisten velvollisuuksien voimaan. New York Timesin käsitys Kansainliitosta oli idealistinen, mutta kannanotoissa näkyi myös yhdysvaltalaisen legalistisen perinteen vaikutus.

Oikeudellisen idealismin diskurssissa korostettiin yleisen mielipiteen merkitystä Kansainliiton legitimitietin taustalla, ja myönteistä kuvaa Kansainliitosta luotiin jyrkkien vastakohtaisuuksien kautta. New York Times tulkitsi, että Kansainliiton edustama uusi maailmanjärjestys perustui moraalille, oikeudelle, yhteistyölle ja yleisen mielipiteen kunnioitukselle, kun taas tasapainopolitiikan edustama vanha järjestelmä oli ollut läpeensä moraaliton ja itseks. Lehden mukaan merkittävin impulssi murrokselle oli ollut sota, jonka synnyttämän uuden hengen ansiosta irtautuminen vanhasta järjestyksestä oli tullut mahdolliseksi. Sodan aikana oli tapahtunut mullistava moraalinen herätys, ja yleinen mielipide oli noussut väärin-tekijöitä vastaan. Tämän uuden hengen voittokulku oli varmistunut sitä mukaa, kun Saksan keisarikunta liittolaisineen, joiden katsottiin edustavan kaikkia vanhan järjestelmän moraalittomuuksia, olivat heikentyneet. Kansainliitto kuvattiin

tämän kehitystarinan huipennukseksi ja uuden hengen tärkeimmäksi ilmentymäksi.¹⁵⁰

Kuvaa Kansainliitosta legitiiminä toimijana rakennettiin erityisesti oikeuteen ja oikeudenmukaisuuteen viittaavilla käsitteillä *right*, *righteousness* ja *justice*. Nämä käsitteet näkyivät vahvasti myös kansainvälistä yhteistyötä kannattavien poliitikkojen retoriikassa. Esimerkiksi Theodore Roosevelt, joka ehdotti suurvaltajohtoista politiikkaa sotien ehkäisemiseksi, käytti rauhansuunnitelmastaan nimeä *peace of righteousness* ja viittasi suurvaltoihin käsitteellä *righteous powers*. Nämä olivat tuttuja myös presidentti Wilsonin ajattelusta.¹⁵¹ New York Times lainasikin monissa pääkirjoituksissaan pitkiä otteita presidentin puheista. Uuteen henkeen viitaten Wilson oli muun muassa julistanut, että sota oli ollut uhrauksien arvoinen, sillä ensinnäkin oli onnistuttu turvaamaan maailma epäoikeudenmukaiselta (unjust) aggressiolta, ja toiseksi sodan seurauksena kansakunnat olivat ryhtyneet toimimaan yhdessä lain (justice) ja oikeuden (right) turvaamiseksi.¹⁵²

New York Times uskoi hyvin optimistisesti ja idealistisesti, että nimenomaan uusi henki – oikeudenmukaisuus, lain ja yleisen mielipiteen kunnioitus – ja ihmisten vahva tahto tekisivät Kansainliitosta tehokkaan toimijan.

Pohjimmiltaan uusi henki tarkoittaa syvällisempää oikeudentuntoa, lain ja sivistyneen maailman yleisen mielipiteen kunnioittamista. Siihen Kansainliiton määräysvalta perustuu.¹⁵³

Lehden mukaan oli selvää, että rauhan turvaamisessa tarvittiin myös konkreettisia keinoja, kuten aggressiivisen valtion sulkemista kansainvälisen yhteisön ulkopuolelle, mutta silti New York Timesin mukaan juuri uusi henki oli Kansainliiton merkittävin voimavara ja keino sodan estämiseksi.¹⁵⁴

New York Timesin idealistinen katsomuksellisuus käy hyvin ilmi kuvauksista, jossa Kansainliitto esitettiin ihmiskunnan omaksitunnoksi, *universal conscience of mankind*. Mitä todennäköisimmin lehti oli omaksunut käsitteen presidentti Wil-

¹⁵⁰ NYT, "The wonderful year", 1.1.1919, "The nations united", 16.2.1919, "Mr. Wilson's return", 25.2.1919.

¹⁵¹ Knock 1992, 48; Ambrosius 1987, 12; Cooper 2001, 23; Wertheim 2011, 805.

¹⁵² NYT, "World law and world economics", 29.12.1918.

¹⁵³ "The new spirit is, in its essence, a more profound sense of justice, a respect for law and for the public opinion of the civilized world. That is the great sanction behind the league of nations." NYT, "The covenant of peace", 28.1.1919.

¹⁵⁴ Ibid.

sonilta. Hänen mukaansa oli olemassa perustavanlaatuisia periaatteita oikeasta ja väärästä, siis moraalisia totuuksia, jotka kaikki valistuneet ihmiset hyväksyivät. Wilsonin idealistinen käsitys kansainvälisistä suhteista perustui tälle ajatukselle ihmiskunnan yhteisistä moraaliarvoista ja universaalista omastatunnosta.¹⁵⁵ Pääkirjoituksissa ihmiskunta esitettiin yksimielisenä, yhtenäisenä kokonaisuutena, jolla oli yhteinen tahto. Lehden mukaan sota oli herättänyt ihmiskunnan omantunnon ja saanut kansakunnat vakuuttuneiksi pahuuden lopullisesta kukistamisesta. Ihmiskunta oli tuominnut sodan raakuudet ja kaiken vanhaan järjestelmään liittyneen moraalittomuuden.¹⁵⁶

New York Times oli vakuuttunut, että kansakunnat olivat yksimielisesti Kansainliiton perustamisen takana, sillä kyseessä ei ollut enempää tai vähempää kuin koko sivistyneen maailman pelastaminen. Lehden mukaan ei kannattanut ylläpitää sosiaalisia yhteisöjä, ei kannattanut edes elää, jos menneen ajan kauhujen annettaiisiin toistua. Toisin sanoen Kansainliiton perustamisessa oli kyse terveestä itsesuojeluvaistosta.¹⁵⁷ Uuden hengen vuoksi oli mahdollista ottaa käyttöön toimintaperiaatteita, jotka oli aikaisemmin mielletty täysin mahdottomiksi. Kansainvälisessä politiikassa oli täysin uutta ja ennenkuulumatonta, että Kansainliiton jäsenet lupasivat pidättäytyä sotatoimista liiton puolueettoman sovittelun tai tutkinnan aikana. Se, muiden muassa, oli merkki uudesta hengestä.¹⁵⁸

New York Timesin mukaan kyseessä oli kaiken kaikkiaan huomattava ajattelutavan murros, kun oikeudelle ja oikeudenmukaisuudelle perustuva uusi henki ohjasi rauhanneuvotteluja.¹⁵⁹ Uskottiin, ettei Pariisin neuvotteluissa vallinnut minikäänlainen kostomieliala, sillä sodan voittajat toteuttivat oikeudenmukaisuutta, mikä oli oman edun tavoittelun ja kostamisen vastakohta. Oikeudenmukaisuuden esitettiin olevan maailman ainoa laki, ja Euroopassa, vanhassa maailmassa, sitä toteutettiin nyt ensimmäistä kertaa.¹⁶⁰ Sen lisäksi, että oikeudenmukaisuutta pidettiin yleispätevänä universaalina lakina, se kuvattiin lehdessä moraaliseksi totuudeksi. Vaikka lehden mukaan oli turha odottaa nopeita muutoksia, kehitys kohti oikeudenmukaista maailmaa oli silti väistämätön. Taustalla olevat moraaliset to-

¹⁵⁵ Knock 1992, 8–9; myös Wertheim 2011, 802.

¹⁵⁶ NYT, "The wonderful year", 1.1.1919, "The international league", 19.1.1919, "The nations united", 16.2.1919.

¹⁵⁷ NYT, "The nations united", 16.2.1919.

¹⁵⁸ NYT, "The covenant of peace", 28.1.1919.

¹⁵⁹ NYT, "World law and world economics", 29.12.1918, "Protection of civilization", 20.1.1919.

¹⁶⁰ NYT, "The League for Right", 26.1.1919.

tuudet, joiden varaan koko sivilisaatio rakentui, olivat muuttumattomia.¹⁶¹ Oikeudenmukaisen rauhan toteutuminen käytännössä voitiin varmistaa vain Kansainliiton kautta.¹⁶²

Oikeudellisen idealismin diskurssissa Kansainliitto esitettiin myös ihmiskunnan moraaliseksi voimaksi, johon viitattiin erityisesti käsitteellä *organization of moral force*. Lehdessä muun muassa kirjoitettiin, että yksi vuoden 1918 suurimpia saavutuksia oli juuri vastustamattoman moraalisen voiman järjestäytyminen,¹⁶³ millä viitattiin sekä Saksan kukistamiseen että Kansainliitto-aatteen leviämiseen. Esitettiin, että Kansainliitossa oli kyse maailman moraalisen voiman mobilisoinnista – se siis saattoi sotaan kyllästyneet kansakunnat yhteen ja loi rakenteet, joiden kautta ihmiskunnan yhteinen tahto pääsisi kuuluviin. Presidentti Wilsonia mukailleen New York Times kuvasi Kansainliiton luovan omantunnon valoa milloin ja missä tahansa esiintyi juonittelua tai vihamielisyyksiä. Siten lehden mukaan oli perusteltua väittää, että jos Kansainliitto olisi ollut olemassa jo vuonna 1914, sotaa ei olisi koskaan syttynyt.¹⁶⁴

New York Timesin mukaan Kansainliiton sielu kiteytyi ajatukseen, että kansakunnat ymmärsivät toisiaan ja olivat valmiita yhdistämään kaikki moraaliset ja fyysiset voimansa oikeuden toteutumiseksi. Uskottiin, että maailma seisoj uuden ajan kynnyksellä. Lehdessä kritisoitiin Kansainliiton vastustajia siitä, että he edelleen uskoivat kansakuntien olevan valmiina uuteen sotaan "hampaat ja kynnet veripunaisina sodan jäljiltä". Republikaanisenaattorit eivät olleet lehden mukaan päteviä tulkitsemaan ihmisten mielenlaatua, toisin kuin presidentti Wilson.¹⁶⁵ New York Times esitti varmana, että tulevaisuudessa mikään kansainvälisen oikeuden vastainen teko – siis teko, joka oli ihmiskunnan omaatuntoa vastaan – ei jäänyt tuomitsematta. Varoittavana esimerkkinä katsottiin nujerrettua Saksaa.¹⁶⁶

Oikeudellisen idealismin diskurssissa ihmiskunnan omaatuntoa pidettiin siis velvoittavana lakina, jonka varaan Kansainliiton uusi maailmanjärjestys rakennettiin.

---

¹⁶¹ NYT, "The wonderful year", 1.1.1919.

¹⁶² NYT, "With the country's good wishes", 5.12.1918, myös "Mr. Wilson in France", 13.12.1918, "Mr. Wilson's return", 25.2.1919.

¹⁶³ NYT, "The wonderful year", 1.1.1919.

¹⁶⁴ NYT, "The League and the end of war", 23.12.1918.

¹⁶⁵ NYT, "Mr. Wilson's return", 25.2.1919.

¹⁶⁶ NYT, "The international league", 19.1.1919.

Juuri tämä perustavanlaatuinen katsomus erottaa idealistit legalisteista¹⁶⁷, jotka korostivat kirjoitettuja lakeja ja sääntöjä kansainvälisen oikeuden perustana. Legalistit kritisoivat Wilsonin Kansainliitto-suunnitelmia konkreetian ja todellisten velvoitteiden puutteesta. Esimerkiksi Wilson esitti Neljäntoista kohdan ohjelmassaan, että sodan jälkeen perustettavan järjestön tehtävänä oli taata valtioiden poliittinen ja alueellinen koskemattomuus, mutta velvoitteista, oikeudellisesta sopimisesta tai kansainvälisestä laista ei ollut mainintaakaan. Legalistien mukaan tällaiset julistukset olivat toiveajattelua ja tuomittuja epäonnistumaan, mutta Wilsonin mukaan olennaisinta oli tuoda julki ihmiskunnan yleinen mielipide tavalla, jota lait eivät rajoittaisi.¹⁶⁸ Wilsonin käsitys kansainvälisestä laista oli siis hyvin erilainen kuin useimmilla lain asiantuntijoilla aikanaan: Hänelle laki merkitsi löysää moraalista järjestelmää, ei säädöksiä tai kirjoitettuja velvoitteita.¹⁶⁹

On kuitenkin korostettava, että legalistit eivät kieltäneet yleisen mielipiteen merkitystä. Esimerkiksi Elihu Root, jota pidetään yhtenä merkittävimmistä yhdysvaltalaisen kansainvälisen oikeuden asiantuntijoista ja legalisteista 1900-luvun alussa, piti yleistä mielipidettä ja konsensusta lakien perustana. Konflikti legalistien ja wilsonilaisen idealismin välille syntyi, kun Wilson julisti, että Kansainliiton peruskirja ja erityisesti 10. artikla eivät olleet oikeudellisesti vaan moraalisesti jäsenmaita velvoittavia. Root piti Wilsonin näkemystä hirveänä, sillä väitteellään Wilson antoi ymmärtää, että hänen mukaansa lainsäädäntö ei heijastanut yhteisössä vallitsevia, hyväksytyjä arvoja eivätkä lait siis perustuneet moraaliiin.¹⁷⁰

New York Timesin pääkirjoituksista välittyi siis kuva suuresta henkisestä murroksesta, jolloin yleinen mielipide oli noussut vanhaa tasapainojärjestelmää vastaan, mikä oli tehnyt Kansainliiton perustamisesta mahdollista. Kansainliiton tulkittiin ilmentävän tätä uutta, oikeudenmukaisuutta korostavaa henkeä ja toimivan maailman yleisen mielipiteen valtuuttamana. Kansainliiton mieltäminen ihmiskunnan omaksitunnoksi ja moraaliseksi voimaksi todistaa sen puolesta, että lehden käsitys Kansainliitosta oli idealistinen: Ihmiskunnalla tulkittiin olevan yhteinen tahto, joka oli yksimielisesti Kansainliiton puolella. Edellä kuvatut Kansainliiton represen-

---

¹⁶⁷ Legalismi määritellään itsearvoiseksi lakien ja sääntöjen noudattamiseksi. Salonen 2008, 153. Legalismia Kansainliitto-kiistan kontekstissa määritellään tarkemmin tässä luvussa myöhemmin.

¹⁶⁸ Wertheim 2011, 818, 802.

¹⁶⁹ Patterson 1976, 293.

¹⁷⁰ Zasloff 1993, 1701–1702, 1707.

taatiot olivat kaikista yleisimpiä tarkastelujakson alkupuolella, jolloin vallitsi yleinen optimismi sodan loppumisen ja rauhanneuvottelujen alkamisen johdosta. On ymmärrettävää, että juuri tuolloin New York Timesissa kirjoitettiin eniten Kansainliiton moraalisisista arvoista ja Kansainliitto-aatteen heijastumisesta ajan yleiseen ilmapiiriin. Kansainliiton peruskirjan luonnos julkaistiin helmikuussa 1919, minkä jälkeen New York Timesin kirjoittelussa voidaan huomata selvä fokuksen muutos. Rauhanneuvottelujen pitkittyessä ja Kansainliitto-kiistan kärjistyessä lehden huomio kiinnittyi enemmän kiistan poliittiseen luonteeseen.

4.2. Kansainvälisen oikeuden kehityksen huippu

Keskeinen keino luoda kuvaa Kansainliitosta oikeuden auktoriteettina oli osoittaa, että Kansainliitto-aatteella oli pitkä historiallinen tausta. Oikeudellisen idealismin diskurssissa Kansainliiton perustaminen esitettiin vuosisatoja kestäneen pyrkimyksen tulokseksi. Kansainvälisen rauhanjärjestön aatteelliset juuret ulotettiin Hugo Grotiuksen¹⁷¹ ja erityisesti 1700-luvun suuriin valistusajattelijoihin: niin Rousseau, Montesquieu, Voltaire, Kant kuin Adam Smithkin olivat esittäneet idealistisia toiveita kestävästä rauhasta. New York Times antoi hyvin vahvasti ymmärtää, että myös presidentti Wilson oli oikeutetusti näiden suurmiesten ja suurten ajattelijoiden joukossa, jotka olivat kehittäneet kansainvälistä lakia sotien estämiseksi. Tähän liittyen lehdessä uumoiltiin, että presidentin Pariisissa helmikuussa 1919 pitämää puhetta Kansainliiton peruskirjaluonnoksesta tultaisiin ajan saatossa pitämään yhtenä historian merkittävimmistä puheista. Puhetta verrattiin presidentti Lincolnin sisällissodan aikana vuonna 1863 pitämään Gettysburgin puheeseen. Silloinkaan eivät aikalaiset olleet ymmärtäneet puheen historiallista merkitystä.¹⁷² Kannanotosta voidaan tulkita, että New York Times kuului selvästi Woodrow Wilsonin kannattajiin, kuten tutkimuksen johdannossa on esitetty.

Lehdessä tarkasteltiin kansainvälisen oikeuden kehityshistoriaa seikkaperäisesti maaliskuussa 1919 julkaistussa pääkirjoituksessa "Rauha kansakuntien välillä"

---

¹⁷¹ Tässä tutkimuksessa ei syvennyt kansainvälisen oikeuden historiaan, mutta mainittakoon, että Grotiuksen teosta *Sodan ja rauhan oikeudesta* (De iure belli ac pacis, 1625) pidetään kansainvälisen oikeuden kehityksen kannalta merkittävänä, sillä siinä hahmoteltiin ensimmäistä kertaa järjestelmällisesti sekä yksilöitä että valtioita koskevia moraaliperiaatteita. Grotius pohti esimerkiksi sotien oikeutusta ja siviilien ja sotavankien kohtelua. Rauhanaatteen ja kansainvälisen oikeuden historiasta mm. Sihvola 2004. Vanhempi mutta varsin kattava esitys suomeksi on myös kokoomateos *Rauhanajatus historiassa* (1970).

¹⁷² NYT, "The nations united", 16.2.1919.

("Peace among nations"). Kansainliiton perustamista, kehityksen huippua, oli edeltänyt lehden mukaan kaksi suurta vaihetta. Katsottiin, että ensimmäiset askeleet pysyvän maailmanrauhan aikaansaamiseksi oli otettu 1700-luvulla, jolloin valtiot olivat solmineet keskenään kahdenvälisiä ystävyyssopimuksia. Esimerkkeiksi ystävyyssopimuksista nostettiin Yhdysvaltain ja Ranskan välinen sopimus vuodelta 1788 [sic] ja Yhdysvaltain solmimat sopimukset Britannian ja Preussin kanssa vapaussodan päätyttyä. Sopimukset eivät kuitenkaan olleet estäneet sotien syttymistä, vaikka niissä oli yleisellä tasolla vakuutettu sopimusosapuolten välillä vallitsevaa ystävyyttä ja rikkomatonta rauhaa.¹⁷³

Kehityksen toisessa vaiheessa, 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa, kansainvälinen yhteistyö oli lisääntynyt. Kahdenvälisiä ystävyyssopimuksia olivat seuranneet yleisluontoiset, useita valtioita koskevat kansainväliset sopimukset. Tärkeä virsitanpylväs oli saavutettu kahdessa Haagin konferenssissa vuosina 1899 ja 1907. Tuolloin kansainvälisen politiikan ydinkysymykseksi oli nostettu se, millaisilla säännöillä valtiot toimivat rauhan aikana ja kävivät sotaa. Ensimmäistä kertaa historiassa oli laadittu säädöksiä esimerkiksi aseistariisunnasta ja kiistakysymysten ratkaisemisesta tuomioistuimessa¹⁷⁴. Siten lehden mukaan oli perusteltua sanoa, että Kansainliiton kollektiivisen turvallisuuden järjestelmän perustukset oli laitettu alulle juuri Haagin konferensseissa.¹⁷⁵ New York Times korosti, että olennaisin ero näiden kahden välillä oli kuitenkin se, että Haagin sopimukset olivat olleet luonteeltaan vain moraalisia. Niillä ei ollut ollut mitään keinoja toimeenpanna eikä valvoa kansainvälistä lakia. Sopimuksissa oli ollut porsaanreikiä, joita mikä tahansa valtio oli saattanut käyttää hyväkseen. New York Timesissa luotettiin vahvasti, että Pariisin rauhankonferenssilla olisi juuri sellaisia keinoja ja voimaa, joita sen "edeltäjältä" oli puuttunut. Sillä olisi "paitsi mahdollisuus säätää lakeja toimivaltaisesti, myös välineitä laittaa toimeen käskyjään". Kansainliittoa pidettiin näis-

---

¹⁷³ NYT, "Peace among nations", 2.3.1919. Ranskan ja Yhdysvaltain välinen ystävyys- ja kauppasopimus solmittiin vuonna 1778. Sopimus oli Yhdysvaltain vapaussodan lopputuloksen kannalta tärkeä, sillä Yhdysvallat sai Ranskalta merkittävän määrän miehiä, aseita ja rahaa. Eurooppalaisten valtioiden kanssa solmituissa sopimuksissa kauppasuhteet olivat keskeisessä asemassa. Herring 2008, 20–30.

¹⁷⁴ Haagin pysyvä välitystuomioistuin (The Hague Permanent Court of Arbitration). Huomautettakoon, että kiistakysymysten vieminen tuomioistuimen käsiteltäväksi oli vapaaehtoista, ja aseistariisunta tarkoitti käytännössä, että valtiot yhdessä totesivat asevarustelun olevan liian suuri taloudellinen rasite. Julkilausuma ei johtanut konkreettisiin toimenpiteisiin. Tietyistä rajoituksista, kuten kaasujen käytöstä ja sotavankien kohtelusta, oli sovittu jo vuoden 1899 sopimuksessa. Best 1999, 625–633; Patterson 1976, 280–286; Walters 1952, 12–14.

¹⁷⁵ NYT, "Peace among nations", 2.3.1919. Ks. Haagin sopimuksista myös NYT, "The international league", 19.1.1919.

tä välineistä tärkeimpänä.¹⁷⁶ New York Times siis esitti, että niin rauhankonferenssilla kuin Kansainliitolla oli vahvaa legaalista valtaa. Kansainliitto toisaalta esitettiin välineeksi, jolla kansainvälistä lakia laitettiin toimeen, toisaalta Kansainliitto kokonaisuudessaan edusti lakia.

New York Times käsitteli myös Bryanin sopimusten roolia kansainvälisen oikeuden kehityshistoriassa. Näissä Yhdysvaltain ulkoministeri William Jennings Bryanin mukaan nimetyissä sopimuksissa keskeinen tavoite oli sovittaa kiistat ennen niiden kärjistymistä aseellisiksi konflikteiksi ja sodiksi, minkä vuoksi sopimuksista käytetään usein myös nimeä cooling off -sopimukset. Niissä sovittiin kansainvälisen tutkimuskomission asettamisesta ja julistettiin laittomaksi ryhtyä sotatoimiin kiistan tutkinnan aikana, muiden muassa. Yhdysvallat solmi sopimuksia yhteensä noin 30 valtion kanssa vuosina 1913–1914. Vaikka sopimuksia kritisoitiin jo aikanaan toimimattomiksi, monet Kansainliiton periaatteista ja sovittelukäytännöistä saivat mallia Bryanin sopimuksilta.¹⁷⁷ New York Times arvosti Bryanin sopimuksia Haagin sopimusten veroisina historian merkkipaaluina. Lehden mukaan niiden merkittävin ansio oli pyrkimys universaaliuteen eli se, että tavoitteena oli saada sopimukset koskemaan kaikkia valtioita. Bryanin sopimuksista oli luettavissa, että maailman valtiot ja kansakunnat olivat riippuvaisia toisistaan, ja juuri tälle näkemykselle koko Kansainliiton perusidea rakentui.¹⁷⁸

Kansainvälisen oikeuden kaksi merkittävää kehitysvaihetta ennen Kansainliittoa olivat siis olleet kahdenväliset ystävyyssopimukset ja useiden valtioiden väliset yleisluontoiset sopimukset. On mielenkiintoista, että New York Times nosti molempien vaiheiden kohdalla esille esimerkkejä Yhdysvaltain historiasta. Ehkä lukijoille haluttiin kertoa Kansainliitosta ymmärrettävällä tavalla ja havainnollistaa historiaa tutuilla esimerkeillä, jotka liittyivät Yhdysvaltain vapaussotaan ja alkuvaiheisiin itsenäisenä kansakuntana tai sen harjoittamaan politiikkaan aikana, jolloin muut suurvallat jo kävivät suursotaa. Toisaalta voidaan pohtia, haluttiinko Kansainliitto kuvata tavalla, joka korosti rauhanaatteen yhdysvaltalaisia juuria.

---

¹⁷⁶ "The peace conference at Paris -- has the opportunity not only to legislate authoritatively, but to supply the instrumentalities for enforcing its mandates." NYT, "Banning the submarine", 5.2.1919.

¹⁷⁷ Bryanin sopimuksista Armstrong & al. 1996, 15; Herring 2008, 382–383; Knock 1992, 21–22, 151, 153. Knockin mukaan voidaan katsoa, että presidentti Wilsonin internationalistinen ulkopoliitikka sai alkunsa Bryanin cooling off -sopimuksista.

¹⁷⁸ NYT, "Peace among nations", 2.3.1919.

Siinä tapauksessa oikeudellisen idealismin ja yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssit ovat hyvin lähellä toisiaan.

Lehden mukaan koko kehityslinja varhaisista rauhanajatteliijoista lähtien oli ollut "orgaanista evoluutiota", jonka korkein ja kehittynein muoto oli Pariisin rauhan-konferenssissa perustettava Kansainliitto. Se oli merkittävin kulminaatio vuosisa-toja kestäneessä kansainvälisessä kehityksessä, jonka päämääränä oli ollut saada aikaan pysyvä, oikeudenmukainen rauha. Jalot tavoitteet olivat saamassa konkreettisen muodon Kansainliiton peruskirjassa.¹⁷⁹ On syytä huomata, että myös Woodrow Wilsonin idealistisessa ajattelussa korostui käsitys orgaanisesta evoluutiosta, jonka tuloksena laitkin syntyivät. Sen vuoksi oikeudelliset instituutiot ja rakenteet olivat hänelle toissijaisia.¹⁸⁰ Oikeudellisen idealismin diskurssissa Kansainliitto nähtiin New York Timesissa siis toisaalta luonnollisena jatkumona kansainvälisen oikeuden historiassa, mutta toisaalta haluttiin korostaa Kansainliiton poikkeuksellisuutta. Uuteen järjestöön ei liittyisi niitä vikoja, joiden vuoksi aikaisemmat yritykset estää sotien syttyminen olivat epäonnistuneet.

4.3. Saksan syyllisyys – kansainvälisen oikeuden ennakkotapaus

New York Times piti Saksaa syyllisenä sotaan ja sen tuomitsemista Kansainliiton oikeusjärjestyksen luomisen kannalta tärkeänä seikkana. Versaillesin rauhansopimuksessa Saksa menetti kaikki siirtomaansa ja noin 13 prosenttia maa-alueestaan, josta suurimman osan Puolalle idässä. Rauhassa Ranska sai vuonna 1871 menettämänsä Elsass-Lothringenin takaisin. Saksan asevoimia rajoitettiin huomattavasti, kun armeija supistettiin 100 000 mieheen ja sekä laivaston, maavoimien että ilma-voimien aseistusta leikattiin. Lisäksi Reininmaa määrättiin demilitarisoitavaksi. Tarkoituksena oli varmistaa, ettei Saksasta muodostunut enää sotilaallista voimaktekijää Euroopassa. Rauhansopimuksessa Saksa myös veloitettiin maksamaan sotakorvauksia, joiden määräksi sovittiin myöhemmin 132 miljardia kultamarkkaa, joka vastasi noin 33 miljardia Yhdysvaltain dollaria.¹⁸¹

¹⁷⁹ NYT, "Peace among nations", 2.3.1919.

¹⁸⁰ Knock 1992, 8; Wertheim 2011, 828–829.

¹⁸¹ Henig 1995, 17–26; Marks 2013. Marks käsittelee Versaillesin sopimukseen liitettyjä myyttejä ja pyrkii osoittamaan, että rajoituksista huolimatta Saksa oli sodan jälkeen edelleen eurooppalainen suurvalta.

Oikeudellisen idealismin diskurssissa Saksasta luotiin kuvaa moraalittomana rikollisena esimerkiksi kutsumalla sitä lainsuojattomaksi.¹⁸² Se leimattiin myös kansainvälisen oikeuden varoittavaksi esimerkiksi. Välittömästi aselevon solmimisen jälkeen Saksan tappiota ja tulevia rauhannehtoja luonnehdittiin opetuksiksi, jonka entinen mahtivaltio oli täysin oikeudenmukaisesti ansainnut. Sen kohtalona oli maksaa teoistaan ja saada rangaistus, josta se joutuisi kärsimään pitkään. Kuvauksista voidaan havaita kostonhalua, mutta New York Times itse pyrki korostamaan voittajien oikeudenmukaisuutta, kuten edellä luvussa 4.1. on esitetty. Lehdessä luotettiin, että jatkossa saman opetuksen eteen joutuisivat kaikki valtiot, jotka aloittaisivat sodan ilman oikeudenmukaista syytä. Mikään valtio ei uskaltaisi lähteä Saksan tielle ja kohdata samaa rangaistusta. Vakuuttuneena tästä lehti totesi, että Kansainliiton perusta oli jo luotu, mikä osoittaa, miten vankasti se uskoi järjestön perustamiseen. Rauhansopimus oli ennen kaikkea rangaistus Saksalle mutta samalla merkittävä pelote muille valtioille, ja siten tae rauhasta, kuten Kansainliittokin.¹⁸³

New York Times piti tärkeänä, että Saksa joutui konkreettisesti ottamaan vastuun sodasta, sillä vastuun määrittelemisellä oli mitä suurin merkitys Kansainliiton perustehtävän kannalta. Rauhansopimuksen henki tiivistyi siinä, että valloitus sodan julistettiin olevan rikos ja he, jotka olivat vastuussa sodan aloittamisesta ilman oikeudenmukaista syytä tai provokaatiota, joutuisivat tuomiolle teoistaan. New York Timesin mukaan Versaillesin sopimuksen myötä näin oli tapahtumassa ensimmäistä kertaa historiassa. Lehdessä katsottiin, että ilman kyseistä rauhansopimuksen kohtaa Kansainliiton peruskirja olisi jäänyt puutteelliseksi. Rauhansopimus oli varoituksiksi kaikille hallitsijoille, joilla oli samanlaisia tavoitteita kuin Saksalla oli ollut, että rikoksesta seurasi rangaistus. Juuri tästä näkökulmasta rauhansopimus täydensi Kansainliittoa.¹⁸⁴ Sally Marks on huomauttanut, että tosiasias-
assa Versaillesin rauhansopimuksen yleisesti tunnetussa "sotasyllisyysartikkelissa", Saksaa ei kirjaimellisesti tuomittu syylliseksi sotaan. Artiklassa määriteltiin laillinen perusta, jonka mukaan Saksa voitiin määrätä maksamaan sotakorvauksia. Sil-

¹⁸² NYT, "Justice or savagery?", 5.1.1919.

¹⁸³ Mm. NYT, "The conquest of Germany", 12.11.1918, "Justice or savagery?", 5.1.1919, "The covenant of peace", 28.1.1919, "The treaty", 8.5.1919.

¹⁸⁴ NYT, "The Kaiser's case", 21.6.1919. Lehdessä viitattiin nimenomaan rauhansopimuksen 237. artiklaan [sic], jossa entistä keisari Wilhelmiä vaadittiin tuomiolle sotarikoksista. Samassa pääkirjoituksessa kirjoitettiin myös saksalaisten tekemistä hirmuteoista siviilejä kohtaan. Saksalaisten sotatoimia kuvattiin rikollisina myös NYT, "The international league", 19.1.1919.

lä oli siis ennen kaikkea taloudellista merkitystä, mutta Saksassa ja myöhemmin myös muualla artikla tulkittiin yksinomaan tuomioksi sodan aiheuttamisesta.¹⁸⁵

Lehdessä myös pohdittiin, oliko Saksan tuomitseminen ylipäätään laillisuusperiaatteen mukaista. Voitiinko tuomita rikoksesta, josta ei tekohetkellä ollut olemassa kirjoitettua lakia tai vallitsevaa oikeuskäytäntöä? Asiasta ei ollut lehden mukaan epäselvyyttä. Saksa oli tuomittava, jotta samanlaisista kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista – siis teoista, jotka olivat ihmiskunnan omaatuntoa vastaan – voitaisiin langettaa rangaistuksia myös tulevaisuudessa. Saksan tuomitseminen muodosti siis ennakkotapauksen. Lehti tulkitsi, että rauhankonferenssissa sovellettiin maailman tapaoikeutta, "world's common law", jolloin ennakkotapauksilla oli suurta merkitystä. Oikea ja oikeudenmukainen tapa menetellä asiassa löytyisi kuuntelemalla ihmiskunnan omaatuntoa ja järkeä. Täten lehden mukaan oli mahdollista päätellä, että oli jo olemassa laki, ja jos oli laki, oli myös Kansainliitto.¹⁸⁶ Saksan syyllisyyttä koskevissa pääkirjoituksissa annettiin ymmärtää, että maailmansota oli ollut eräänlainen esinäytös Kansainliiton toiminnasta. Sota oli ollut osoitus siitä, että kansainvälinen laki vaati nousemaan väärintekijöitä vastaan.¹⁸⁷

New York Times mielsi Saksan ja Kansainliiton kysymykset tiukasti yhteen. Lehdessä vaadittiin koko tarkastelujakson ajan, että rauhansopimusta ja Kansainliiton peruskirjaa oli käsiteltävä yhdessä, osina samaa kokonaisuutta.

Rauhansopimuksen tarkoituksena, kuten sen esipuheessa julistetaan, on saada aikaan "vakaa, oikeudenmukainen ja kestävä rauha." Tuolle tavoitteelle annettiin tärkein sija myös Kansainliiton peruskirjassa. Se, että peruskirja on erottamaton osa rauhansopimusta, käy ilmi toistuvista viittauksista Kansainliiton neuvostoon, joita rauhansopimuksessa on. Sopimuksen artikkelit on laadittu täysin siinä tarkoituksessa, että Kansainliitto on elintärkeä osa rauhansopimusta ja välttämätön sen toimeenpanon kannalta.¹⁸⁸

Lehdessä ei missään vaiheessa suostuttu vaatimukseen erillisrauhasta Saksan kanssa. Vaihtoehtoja oli vain kaksi: Kansainliitto tai ei mitään. Senaattoreita, jotka tah-

---

¹⁸⁵ Marks 2013, 642.

¹⁸⁶ NYT, "The international league", 19.1.1919.

¹⁸⁷ NYT, "Justice or savagery?", 5.1.1919.

¹⁸⁸ "The purpose of the Treaty, as declared in its preamble, is "a firm, just and durable peace." To that end the assembled plenipotentiaries gave the place of prominence at the very forefront of the compact to the Covenant of the League of Nations. That the Covenant is inseparable from the Treaty appears from repeated references to the Council of the League, in all score or more, made in the articles of the treaty. The articles were drawn up with the full understanding that the League of Nations was a vital party of the Treaty, an indispensable means of enforcing its provisions." NYT, "Without the league", 20.6.1920.

toivat erottaa rauhansopimuksen Kansainliitto-kysymyksestä, syytettiin rauhan romuttamisesta ja kansan tahdon vastustamisesta.¹⁸⁹

Lehdessä keskusteltiin myös Saksan liittymisestä Kansainliittoon. New York Times painotti, että järjestö oli avoin kaikille valtioille, jotka kunnioittivat sen arvoja. Saksa oli siis samalla viivalla muiden valtioiden kanssa, mutta sen oli osoitettava olevansa luottamuksen arvoinen ja täytettävä sille asetetut vaatimukset muun muassa aserajoituksista. Sen oli sitouduttava noudattamaan Kansainliiton määräyksiä ja todistettava "vilpittömät aikomuksensa", kuten Kansainliiton peruskirjan lain henki vaati. Kuten muutkin, Saksa voitiin hyväksyä Kansainliittoon jos 2/3 yleiskokouksesta puolsi jäsenyyttä.¹⁹⁰ Mahdollisesta jäsenyydestä arvioitiin olevan hyötyä sekä Saksalle että kansainväliselle yhteisölle. Täysimääräisenä järjestön jäsenenä Saksa pääsisi nauttimaan järjestön kollektiivisesta turvallisuudesta. Saksaa siis puolustettaisiin yhdessä perusteetonta aggressiota vastaan. Toisaalta Saksa olisi kaikkien muiden valvovan silmän alla. Mahdollinen varustautuminen huomattaisiin heti, ja sitä vastaan ryhdyttäisiin toimimaan kollektiivisesti Kansainliiton peruskirjan vaatimalla tavalla.¹⁹¹ Rivien välistä voidaan lukea, että lehdessä ei uskottu, että Saksa – rikollinen ja kansainvälisen oikeuden ennakkotapaus – pystyisi täyttämään Kansainliiton jäsenyyden ehtoja ainakaan lähitulevaisuudessa.

4.4. Sodan säännöt Kansainliitossa

Kansainliiton turvallisuusjärjestelmän perusteet määriteltiin peruskirjan artikloissa 10–17. Artiklassa 10 annettiin kuuluisa ja kiistanalainen takuu valtioiden alueellisesta koskemattomuudesta ja itsenäisyydestä. 11. artikla käsitteli järjestön oikeutta reagoida sodanuhkiin maailmassa. Artiklat 12, 13 ja 15 koskivat kiistojen käsittelyä joko sovittelumenettelyssä (välimiesoikeudessa) tai Kansainliiton neuvostossa. Pysyvän kansainvälisen tuomioistuimen¹⁹² perustamisesta määrättiin 14. artiklassa, ja vuonna 1924 maininnat tuomioistuinkäsittelystä lisättiin muihin artikloihin. 16. artikla koski liiton sanktioita. 17. artiklassa sovittiin menettelystä tilanteis-

¹⁸⁹ NYT, "League necessary to peace", 5.3.1919, "Personal and partisan", 6.3.1919, "Mr. Knox's demands", 19.6.1919, "Without the league", 20.6.1920. Ks. myös luku 7.1.

¹⁹⁰ NYT, "Not good enough for them", 1.3.1919, "Allied air control", 14.5.1919. Saksa liittyi Kansainliittoon vuonna 1926. Ks. mm. Walters 1952, 277–282, 316–327; Walworth 1986, 425–427.

¹⁹¹ NYT, "Treaty modifications", 5.6.1919.

¹⁹² Pysyvä kansainvälinen tuomioistuin (Permanent Court of International Justice) perustettiin vuonna 1922. Se oli Kansainliiton yhteydessä toimiva tuomioistuin, jonka tehtävänä oli käsitellä valtioiden välisiä kiistoja. Vuonna 1946 sen korvasi YK:n alaisuuteen perustettu Kansainvälinen tuomioistuin (International Court of Justice).

sa, joissa kriisin osapuolista toinen tai kummatkaan eivät kuuluneet Kansainliittoon.¹⁹³ Lyhyesti sanottuna Kansainliiton kollektiivinen turvallisuus tarkoitti, että valtiot lupasivat kunnioittaa toistensa alueellista ja poliittista suvereniteettia ja toimia kollektiivisesti Kansainliiton suositusten mukaisesti sellaista valtiota vastaan, joka rikkoi sopimusta. Tutkimuksessa kävi ilmi, että yhdysvaltalainen legalismi-idealismi-debatti vaikutti New York Timesin käsityksiin Kansainliiton toimintamahdollisuuksista ja siitä, mikä merkitys peruskirjalla oli kansainvälisen lain näkökulmasta.

Kansainliitto-kysymyksen kohdalla on tärkeää huomioida, että Yhdysvalloissa oli 1900-luvun alkupuolella pitkät perinteet kansainvälisen oikeuden kehittämistä. Kansainvälinen laki kiinnosti niin oikeustieteilijöitä kuin poliitikkoja. On sanottu, että Yhdysvaltain ulkopolitiikkaa 1800–1900-lukujen vaihteessa hahmottelivat nimenomaan juristit. Kuvaavaa onkin, että kaikki Yhdysvaltain ulkoministerit vuosina 1892–1920 William Jennings Bryania lukuun ottamatta vaikuttivat American Society of International Law -järjestössä, joka oli Yhdysvaltain merkittävin kansainväliseen oikeuteen keskittynyt organisaatio. Ei ole yllätys, että myös kansainvälisen oikeuden muuttamista ajanut Kansainliitto-liike sai alkunsa juuri Yhdysvalloista. Yhdysvaltalaisen suunnitelmat perustuivat vahvaan legalistiseen perinteeseen. Legalistit korostivat kansainvälisen lain kodifointia – säädösten ja lakien kokoamista yhteen ja niiden noudattamista – ja kiistojen oikeudellista sopimista joko sovittelussa tai kansainvälisessä tuomioistuimessa. Wilsonin oikeudellinen idealismi oli lähtökohdiltaan hyvin erilaista, eikä hän juurikaan tuonut ajatteluaan selvästi julki kuin vasta sodan jälkeen, mikä osaltaan oli kärjistämässä Kansainliitto-kiistaa.¹⁹⁴

On todettu, että Wilson suhtautui oikeustieteeseen ja juristeihin nihkeästi, vaikka hän oli itse taustaltaan oikeustieteen professori. Legalismi ei sopinut yhteen hänen filosofiansa kanssa, jossa korostui yhteisöjen jatkuva, orgaaninen kehitys. Wilsonin mukaan juristit olivat liiaksi ohjailleet Yhdysvaltain kansallista kehitystä, ja hän myös tahtoi pitää heidät erossa Kansainliiton peruskirjan laatimisesta. Hän käsitti yleisen mielipiteen tulkitsemisen poliitikkojen tehtäväksi, ei juristien.¹⁹⁵

¹⁹³ Kansainliiton peruskirja 1936. Peruskirjan 10. artiklasta ja suvereniteetista myös yhdysvaltalaisen ekseptionalismin yhteydessä luvussa 6.

¹⁹⁴ Wertheim 2012, 212–214; Wertheim 2011, 803–804; myös Zasloff 1993, 1690. Patterson 1976, 282.

¹⁹⁵ Patterson 1976, 292–293; Wertheim 2011, 828–829; Wertheim 2011, 801, 832.

Tässä tutkimuksessa ei voida täysin todistaa, suhtautuiko New York Times samoin, mutta aineistosta löytyi joitakin viitteitä, jotka osoittivat, että lakeja pidettiin ainakin jokseenkin toisarvoisina verrattuna yleiseen mielipiteeseen ja moraalisiin velvoitteisiin. New York Times esimerkiksi kyseenalaisti sisäministeri Franklin Knight Lanen näkemyksen, jonka mukaan Kansainliittoa perustettaessa oli tärkeintä saada mitä pikimmiten kirjoitetut säännöt valtioiden välisistä toimintaperiaatteista. Lehden mukaan ensimmäiseksi oli päätettävä "lain koneistosta, ei sen määrittelyistä".¹⁹⁶ Kyseisessä pääkirjoituksessa käsiteltiin Saksan tuomitsemista, ja koska se kuvattiin oikeudellisen idealismin diskurssissa kansainvälisen oikeuden ennakkotapaukseksi, voidaan tulkita, että tässä New York Times vaati yleisesti Kansainliiton organisaation perustamista. Kansakuntien järjestäytyminen Saksa vastaan oli tärkeämpää kuin yksityiskohtaiset kansainvälisen oikeuden säädökset.

Pieni mutta mielenkiintoinen yksityiskohta oli lainopillisen asiantuntemuksen ja kielenkäytön esittäminen negatiivisessa mielessä. Kun lehti otti kantaa senaattori Philander Knoxin kritiikkiin Kansainliiton peruskirjaluonnoksesta, se leimasi senaattorin väitteet "juristin puheiksi", jollaista saattoi kuulla Korkeimmassa oikeudessa.¹⁹⁷ Toisaalta lehti antoi myös ymmärtää, että se odotti kaikkien kansainvälisen lain asiantuntijoiden asettuvan liiton puolelle. Sekä Knoxin että Lodgen Kansainliitto-vastaisuutta pidettiin outona, koska molemmat olivat tunnettuja kansainvälisen lain ekspertejä, ja siitä huolimatta heidän politiikkansa tuntui lehden mukaan perustuvan enemmän ennakkoluuloihin kuin järkeen.¹⁹⁸

Toisaalta New York Times käytti Kansainliiton kuvauksissa ilmaisuja ja vertauksia, jotka olivat tyypillisiä juuri ajan legalistisessa ajattelussa. Kun 1900-luvun alussa yhdysvaltalaisen juristin piirissä pohdittiin perusteluja laajentaa kansainvälisen oikeuden toimivaltaa, vertailukohtia haettiin rikosoikeudesta. Esimerkiksi Elihu Root uskoi, että kansainvälistä oikeutta oli kehitettävä siten, että oli määriteltävä kansainvälisiä suhteita koskevat säännöt ja valtioiden moraaliset vastuut toisiaan kohtaan. Hyökkäystä yhtä valtiota kohtaan piti kohdella sekä teoriassa että käytännössä loukkauksena koko maailmaa kohtaan samaan tapaan kuin rikos-

---

¹⁹⁶ NYT, "The international league", 19.1.1919. "What the league has to agree upon is the machinery of the law, not upon its principles or expression in words." Vaikka monikollisen sanan *principles* voi kääntää suomeksi myös moraaliseksi periaatteiksi, lehden muun kirjoittelun valossa on epätodennäköistä, että lehti olisi tässä vähätellyt moraalin merkitystä.

¹⁹⁷ NYT, "The Knox substitutes", 3.3.1919.

¹⁹⁸ NYT, "Experts", 9.3.1919.

oikeudessa katsottiin, että väkivalta yksilöä kohtaan oli rikos myös valtiota vastaan. Sota oli siis rikos kaikkia valtioita vastaan.¹⁹⁹ Nämä pohdinnat heijastuivat New York Timesin käsityksiin. Lehden mukaan oli selvää, että valtioiden väliset kiistat oli parempi selvittää tuomioistuimessa kuin taistelukentillä – eihän yksityisiä riitojakaan selvitetty enää kaksintaisteluilla vaan oikeusprosessin kautta.²⁰⁰

-- sen sijaan, että valtiot taistelevat toisiaan vastaan kuin villipedot, ne lakkaavat olemasta naapuriensa saaliita, kansainvälistä kiristäjää ja salamurhaajaa rajoitetaan kansainvälisen lain kautta, kuten sen paikallista veljeä rajoittaa kunnallinen oikeus --²⁰¹

Lehden mukaan omankädenoikeuden korvaaminen tuomioistuimilla oli tunnuksenomaista kehittyneille sivistysvaltioille, ja Kansainliiton perustamisen tulkittiin merkitsevän samaa kansainvälisissä suhteissa. Ironiseen sävyyn lehdessä huomautettiin, että oli mahdotonta, että Kansainliittoa vastustavat senaattorit antaisivat suostumuksensa sille, että siviiliasioiden selvittelyssä otettaisiin jälleen käyttöön kaksintaistelut, katutappelut ja muut raakalaismaiset keinot.²⁰²

New York Timesin idealismista on osoituksena käsitys 10. artiklasta maailman pelastajana. Lehti käsitti presidentti Wilsonin tavoin, että Kansainliiton henki kulminoitui peruskirjan 10. artiklassa, minkä vuoksi se oli koko uuden maailmanjärjestyksen perusta. 10. artiklaa vahingoittamalla koko Kansainliitto menettäisi merkityksensä, sillä muut sopimuksen artiklat olivat siitä riippuvaisia.²⁰³ Kansainliitossa

-- jäsenet sitoutuvat olemaan loukkaamatta ja kaikilta ulkoa tulevilta hyökkäyksiltä suojaamaan liiton kaikkien jäsenten alueellista koskemattomuutta ja olemassa olevaa valtiollista itsenäisyyttä. Jos hyökkäys tapahtuu tahi hyökkäyksen uhka tai vaara on olemassa, on neuvoston osoitettava, millä keinoin tämä velvoitus on pantava täytäntöön.²⁰⁴

Kuten jo aikaisemmin mainittiin, wilsonilaisten ja legalistien välillä vallitsi huomattava näkemusero sen suhteen, oliko Kansainliiton peruskirja luonteeltaan vain moraalinen julistus vai laillisesti jäsenmaita velvoittava. Senaatissa tämä kulminoitui kiistaan juuri peruskirjan 10. artiklasta.

¹⁹⁹ Patterson 1976, 287; Wertheim 2011, 814–815.

²⁰⁰ NYT, "The better side", 7.1.1920.

²⁰¹ "-- instead of fighting one another like wild beasts, nations shall cease to be the prey of their neighbors, that the international blackmailer and assassin shall be restrained by international, like his local brother is by municipal, law --" NYT, "The nations united", 16.2.1919.

²⁰² NYT, "League fact and fiction", 23.3.1919.

²⁰³ NYT, "Amending the draft", 4.3.1919, "An amendment that destroys", 28.3.1919, "Mr. Lodge and his home folks", 7.10.1919; Cooper 2001, 142–143.

²⁰⁴ Kansainliiton peruskirja 1936, 8.

New York Times tulkitsi, että Kansainliiton oikeusjärjestys kiteytyi 10. artiklan sisältämään ajatukseen, että Kansainliitossa jokainen jäsenvaltio "luopui oikeudeltaan toimia tuomarina itseään koskevilla asioissa". Lehden mukaan Kansainliittoa vastustavat senaattorit eivät halunneet luopua siitä, että valtioilla oli oikeus ryhtyä sotaan mielensä mukaan, mikä toisin sanoen tarkoitti vanhojen barbaaristen keinojen puolustamista.²⁰⁵ Voidaan tulkita, että New York Times käsitti Kansainliiton perustamisen eräänlaiseksi kansainvälisen yhteiskuntasopimuksen luomiseksi, vaikka yhteiskuntasopimuksen käsitettä ei lehdessä käytettykään. Liittymällä Kansainliittoon luovuttaisiin tietyistä oikeuksista – kuten sodasta – ja saataisiin tilalle vakuuksia ja turvatakuita.²⁰⁶ Kansainliittoa pidettiin luonnollisena vaiheena kansainvälisten suhteiden kehityksessä, johon kuului suvereniteetista luopuminen vähissä määrin. Yksinkertaistaen lehdessä kuvattiin, että historiassa vain luolamiehet olivat olleet täysin itsenäisiä toimijoita, joten jo periaatteessa puheet suvereniteetin menettämisestä olivat vailla pohjaa.²⁰⁷

On syytä huomata, että ennen sotaa myös legalistien piirissä oli uskottu, että yleinen mielipide takasi riittävästi uskottavuutta kansainväliselle oikeudelle, mutta sodan myötä tämä idealistinen käsitys horjui. Ryhdyttiin vaatimaan, että kansainvälistä oikeutta jakavalla instituutiolla oli oltava myös toimeenpanovaltaa ja siis käytössään todellisia sanktioita.²⁰⁸ Kysymys voimankäytöstä ja suvereniteetista jakoi legalistien mielipiteitä. Esimerkiksi League to Enforce Peace -yhdistys ja sen johtohahmo presidentti Howard Taft edustivat sodan aikana radikaaleinta näkemystä. LEP:n mukaan kansainvälisen oikeuden piiriin kuuluivat kaikki valtioiden väliset kiistakysymykset, niin oikeudelliset kuin ei-oikeudelliset kiistat, ja niiden vieminen oikeuden käsittelyyn piti olla pakollista. LEP:n ohjelma oli radikaali myös siksi, että siinä kannatettiin kovia, automaattisesti lankeavia taloudellisia ja sotilaallisia sanktioita aggressiivisia valtioita kohtaan.²⁰⁹

---

²⁰⁵ NYT, "League fact and fiction", 23.3.1919. Pääkirjoituksessa lainattiin oikeusoppinut Sir Frederick Pollockia. "-- the renunciation by every member of the League of the right to be judge in one's own cause".

²⁰⁶ NYT, "Fanciful objections", 26.2.1919.

²⁰⁷ NYT, "Not convincing", 23.2.1919.

²⁰⁸ Wertheimin tutkimuksissa legalisteista käytetään myös käsitettä *legalist-sactionist*, mutta yksinkertaisuuden vuoksi tässä tutkimuksessa puhutaan legalisteista.

²⁰⁹ Wertheim 2012, 210–216; Wertheim 2011, 808–811. Saman tyyppisiä suunnitelmia kansainvälisen oikeuden kehittämisestä kuin LEP:lla oli brittiläisellä League of Nations Unionilla ja ranskalaisella Association Française pour la Société des Nations -järjestöllä.

Maltillisemmat legalistit vierastivat ajatusta automaattisista sanktioista ja korostivat tapauskohtaista harkintaa. LEP:n sodanaikaista ohjelmaa pidettiin ristiriitaisena, sillä automaattisista sanktioista huolimatta jäsenvaltioilla oli silti mahdollisuus jättää noudattamatta kollektiivista päätöstä ilman seuraamuksia. LEP:n hahmottelema järjestö olisi toisaalta ollut siis voimaton, ja toisaalta taas uhka valtioiden suvereniteetille. Maltillisten mielestä automaattisissa säännöissä piili myös vaara vallan keskittymisestä ylikansallisen "tyrannin" käsiin.²¹⁰ Maltillisten legalistien suunnitelmat olivat siis konservatiivisempia, minkä myös David S. Patterson on tuonut esille. Konservatiivisuus oli Pattersonin mukaan tyypillistä yhdysvaltalaisille kansainvälisen oikeuden juristeille 1900-luvun alussa. Muun muassa Elihu Root kannatti kansainvälisen lain kehittämistä ja Pysyvän kansainvälisen tuomioistuimen perustamista, mutta hän puolusti tiukasti valtioiden itsemääräämisoikeutta.²¹¹ Rootin rooli Kansainliitto-kiistassa oli tärkeä, sillä Lodge ja muut varauksia vaatineet republikaanit nojasivat hyvin pitkälti Rootin asiantuntemukseen kansainvälisessä oikeudessa.²¹² Tosin Rootin lähestymistapaa on pidetty kuitenkin idealistisempänä kuin muiden republikaanien.²¹³ Huomautettakoon, että sodan jälkeen LEP:n kanta lieventyi, ja järjestössä kannatettiin peruskirjaan varauksia Yhdysvaltain suvereniteetin turvaamiseksi. Mutta esimerkiksi tuomioistuimen ja taloudellisten sanktioiden puolesta LEP:ssa lobattiin ahkerasti.²¹⁴

Helmikuussa 1919 julkaistiin Kansainliiton peruskirjaluonnos, jota New York Times kommentoi pääkirjoituksessaan "Kansainliiton perustuslaki" ("Constitution for the league"). Kansainvälisen oikeuden arvostus välittyi kirjoituksesta. Lehdesä lainattiin peruskirjan esipuhetta, jossa lehden mukaan luotiin pohja kansainväliselle yhteistyölle. Jäsenet lupasivat

ylläpitää avoimia sekä oikeudenmukaisuuteen ja kunniallisuuteen perustuvia kansainvälisiä suhteita, tarkoin noudattaen kansainvälisen oikeuden sääntöjä, jotka tästä lähtien tunnustetaan hallitusten toiminnan tehokkaaksi ohjeeksi.²¹⁵

---

²¹⁰ Ibid.

²¹¹ Patterson 1976, 282–288.

²¹² Wertheim 2011, 810, 822–24.

²¹³ Wertheim 2011, 793.

²¹⁴ Wertheim 2011, 827.

²¹⁵ "of open, just and honorable relations between the nations by the firm establishment of the understandings of the international law as the actual rule of conduct among governments, and by the maintenance of justice". NYT, "Constitution of the the League", 15.2.1919; Kansainliiton peruskirja 1936, 3.

Mielenkiintoiseksi pääkirjoituksen teki se, ettei siinä ollenkaan mainittu 10. artiklaa. Kun New York Timesin kannanottoja tutkimusjaksolla tutkittiin tarkemmin, voitiin havaita, että 10. artiklan merkitystä ryhdyttiin korostamaan vasta maaliskuussa 1919 sen jälkeen, kun 39 senaattoria olivat vaatineet peruskirjan muuttamista Round robin -päätöslausemassaan. Voidaan kysyä, muuttuiko New York Timesin käsitys Kansainliiton kollektiivisen turvallisuuden luonteesta merkittävästi muutaman viikon kuluessa, vai ryhdyttiinkö lehdessä puolustamaan 10. artiklaa sen vuoksi, että republikaanien hyökkäys kohdistui yhtä lailla 10. artiklaa että presidentti Wilsonia kohtaan.

Joka tapauksessa New York Times nosti tuoreen Kansainliiton peruskirjan tärkeimmäksi kohdaksi 12. artiklan, jossa

Liiton jäsenet sopivat siitä, että, jos niiden välillä syntyy jokin riita, joka saattaa aiheuttaa välien rikkoutumisen, alistavat sen joko välimiesoikeudessa käsiteltäväksi tai neuvoston tutkittavaksi. Ne sopivat myös siitä, etteivät missään tapauksessa ryhdy sotaan, ennen kuin kolme kuukautta on kulunut välimiesoikeuden päätöksestä tai neuvoston selostuksen esittämisestä. Kaikissa tämän artiklan tarkoittamissa tapauksissa on päätös annettava kohtuullisessa ajassa ja neuvoston selostuksen tulee olla valmis kuudessa kuukaudessa siitä, kun asia pantiin siinä vireille.²¹⁶

Lehden mukaan artiklassa määritellyt riitojen sopimisen periaatteet olivat niin keskeisiä rauhan kannalta, että se vaati kyseisen artiklan nostamista peruskirjassa ensimmäiseksi. Lehdessä jopa kuvailtiin, että päästääkseen sopimuksen tärkeimpään kohtaan oli luettava läpi yksitoista "lähes hallinnollista" kohtaa – joihin siis sisältyi myös 10. artikla.²¹⁷ Kansainliitto kuvattiin siis ennen kaikkea foorumiksi kiistojen sovittelulle. Voidaan tulkita, että Yhdysvaltain verrattain pitkä kokemus sovittelusopimuksista heijastui käsityksessä: 12. artiklassa oli yhdysvaltalaisille paljon tuttua. Vaikka pääkirjoitus antoi vaikutelman, että New York Times piti kiistojen sopimista tässä vaiheessa tärkeämpänä kuin suvereniteetin takaamista kollektiivisella, moraalisella julistuksella, ei sen perusteella voida tehdä pitkäkantoisia päätelmiä lehden kallistumisesta legalismin puolelle. Toisaalta voidaan pitää todennäköisenä, että lehden käsityksiin vaikutti ajan kiivas keskustelu, johon kansainvälisen oikeuden legalistinen koulukunta otti osaa.

²¹⁶ Kansainliiton peruskirja 1936, 9. Vuonna 1924 artiklaan lisättiin maininnat tuomioistuinkäsittelystä, mutta tästä lainauksesta ne on jätetty pois, koska vuonna 1919 ei ollut vielä olemassa pysyvää kansainvälistä tuomioistuinta.

²¹⁷ NYT, "Constitution of the the League", 15.2.1919.

Muilta osin New York Times oli hyvin tyytyväinen peruskirjassa määriteltyihin kollektiivisen toiminnan periaatteisiin. Lukijoille selitettiin, että kiistat voitiin sovittella joko osapuolten valitsemassa välimiesoikeudessa (arbitral tribunal), myöhemmin perustettavassa Pysyvässä kansainvälisessä tuomioistuimessa tai liiton neuvostossa. Sen jäseniä olivat suurvallat, joista ensimmäisenä mainittiin Yhdysvallat, sitten Brittiläinen imperiumi, Ranska, Italia ja Japani sekä lisäksi neljä vaihtuvaa liiton jäsentä. Lehti selosti pääpiirteissään, miten kiistan käsittely neuvostossa eteni. Jos kiistaa ei saatu neuvoston tutkinnan aikana sovittua, laati neuvosto lopuksi selostuksen kiistaan liittyvistä faktoista ja ratkaisuehdotuksensa. Jos neuvoston jäsenet hyväksyivät raportin yksimielisesti, seurauksena kaikki Kansainliiton jäsenet sitoutuivat yksimielisesti siihen, että ne eivät ryhtyneet sotaan yhtäkään valtiota vastaan, joka oli raportin hyväksynyt.²¹⁸

Kyseisessä pääkirjoituksessa ei selvitetty, millaiset asiat kuuluivat välimiesmenettelyyn (13. artikla) ja millaiset neuvoston tutkittavaksi (15. artikla), saati sitä, että kiistan viemiseen neuvoston käsiteltäväksi riitti jommankumman osapuolen vaatimus. Elihu Root kritisoikin peruskirjaa kiistojen puolueettoman sopimisen osalta mitättömäksi, sillä sovitteluun välimiesmenettelyssä tai tuomioistuimessa vaadittiin aina kiistan kummankin osapuolen suostumus.²¹⁹ Kyseisessä pääkirjoituksessa ei analysoitu myöskään sitä, että Kansainliitossa kaiken päätöksenteon edellytyksenä oli jäsenvaltioiden yksimielisyys. Muualta tutkimusaineistosta selvisi, että lehti kannatti vaatimusta yksimielisistä päätöksistä, koska siten voitiin turvata valtioiden suvereenia oikeuksia.²²⁰ Lehdessä ei siis koettu, että yksimielisyys olisi estänyt tehokkaan päätöksenteon liitossa. Voidaan tulkita, että oikeudellisen idealismin diskurssissa New York Times uskoi, että Kansainliitossa jäsenet toimivat aina moraalisesti oikein, minkä vuoksi oli luonnollista olettaa valtioiden tekevän vain oikeita, yksimielisiä ratkaisuja.

Pääkirjoituksessa annettiin suuri painoarvo peruskirjan 16. artiklalle, jossa määrättiin sanktioista. Kansainliiton rikosoikeudellinen periaate toteutui, kun julistettiin, että liiton jäsen, joka ryhtyi sotaan vastoin muissa artikloissa mainittuja sitoumuksia, katsottiin samalla "suorittaneen sotaisen teon kaikkia muita liiton jäseniä koh-

---

²¹⁸ Ibid.; Kansainliiton peruskirja 1936, 9–12.

²¹⁹ Wertheim 2012, 218.

²²⁰ NYT, "The issue of war and peace", 28.2.1919, "The president replies", 19.9.1919, "The treaty's enemies", 24.9.1919, "The world's hope of mercy and peace", 26.9.1919.

taan". Valtiot ryhtyivät heti vastatoimiin sotaa käyvää valtiota vastaan. New York Timesin mukaan yksikään valtio ei halunnut kohdalleen niin kamalaa rangaistusta, josta peruskirjassa määrättiin: kauppa- ja taloussuhteet katkaistiin, kansalaisten välinen yhteydenpito kiellettiin ja kaikenlaiset taloudelliset ja henkilökohtaiset yhteydet rikkojavaltion ja muiden valtioiden välillä kiellettiin olivatpa nämä muut valtiot liiton jäseniä tai eivät. Kansainliitolla oli myös mahdollisuus käyttää sotilaallista voimaa rauhaan pakottamisen keinona, mitä lehdessä pidettiin tärkeänä, mutta samalla painotettiin, että sotilaallisen voiman käyttö oli jäsenille vapaaehtoisista. Neuvostolla oli toimivaltaa ainoastaan ehdottaa sopivia sotilaallisia keinoja. Lehden mukaan kohta oli ilmaistu peruskirjassa onnistuneesti niin, että jokainen valtio saattoi tulkita sitä oman perustuslakinsa mukaan.²²¹

Vaikka legalisteilla oli monista kysymyksistä näkemyseroja, voidaan tiivistäen todeta, että he pitivät peruskirjan merkittävimpänä ongelmana, että se teki Kansainliitosta täysin poliittisen instituution. Legalistit korostivat, että kansainvälisessä oikeudessa päätöksenteon oli perustuttava puolueettomien ammattilaisten varaan ja oikeudellista sopimista oli kehitettävä. Erityisesti ajettiin Pysyvän kansainvälisen tuomioistuimen perustamista. Mutta Kansainliiton peruskirjassa esimerkiksi kiistojen käsittely oli pakollista vain jos asia meni neuvostoon, joka koostui valtioiden poliittista edustajista – ei siis kansainvälisen oikeuden tuomareista. Kansainliitossa ei myöskään tehty selvästi eroa oikeudellisten ja ei-oikeudellisten kysymysten välillä, vaan neuvosto saattoi käsitellä mitä tahansa tärkeiksi katsomiaan kysymyksiä. Oikeudellinen sopiminen ja kansainvälisen lain kodifiointi eivät siis toteutuneet Kansainliitossa, vaikka legalistit olivat koko 1900-luvun alun ajan ajaneet kansainvälisen oikeuden kehittämistä juuri siihen suuntaan.²²²

Presidentti Wilsonille taas tuomioistuimen perustaminen oli täysin toissijaista, ja huomattavaa onkin, ettei hänen alkuperäisissä suunnitelmissaan Kansainliiton peruskirjaksi ollut ollenkaan mainintaa tuomioistuimesta. Hänen ajattelussaan Kansainliitto järjestönä oli kansainvälisen oikeuden ydin, ei juristien hallinnoima tuomioistuin. Jättämällä tuomioistuimen pois hän halusi antaa Kansainliiton virallisille päätöksentekuelimille enemmän toimivaltaa, kuten neuvostolle, joka Wilsonin käsityksen mukaan toimi vain ja ainoastaan maailman yleisen mielipiteen ja mo-

---

²²¹ NYT, "Constitution for the league", 15.2.1919; Kansainliiton peruskirja 1936, 12–13.

²²² Wertheim 2012, 212–226; Wertheim 2011, 821–824; myös Zasloff 1993, 1705–1706.

raalin valtuuttamana. Wilsonin mukaan vain poliitikot osasivat tulkita yleistä mielipidettä oikein, minkä vuoksi kansainvälisten kiistojen sopimista ei voinut antaa juristien käsiin. Pattersonin mukaan²²³ Wilsonin asenteeseen vaikutti myös se, että monet tuomioistuimen puolustajista Yhdysvalloissa olivat konservatiivisia republikaaneja, joten hänelle kysymys oli myös poliittinen ja jopa henkilökohtainen.

Myös brittihallinnossa oikeudellinen sopiminen katsottiin poliitikkojen tehtäväksi. Kuitenkin erityisesti lordi Robert Cecil piti kansainvälisen tuomioistuimen perustamista tarpeellisena, ja onkin esitetty, että peruskirjan 14. artiklaa voidaan pitää juuri brittien ja erityisesti Cecilin ansiona, kun Wilson saatiin lopulta taivuteltua ratkaisuun. Keskeistä niin briteille kuin Wilsonille oli säilyttää Kansainliiton oikeusjärjestyksessä joustavuus. Tavoitteena oli, että Kansainliitto kehittyisi pikku hiljaa keskustelun myötä täydellisemmäksi, mille liian formaalit rakenteet ja säädökset olisivat esteenä. Niinpä Kansainliittoon ei sisällytetty pakollista sovittelua tai automaattisia sotilaallisia sanktioita. Luotiin väljä systeemi, joka jätti tilaa poliittiselle keskustelulle. Vaikka peruskirjan velvoitteet eivät olleet Wilsonin mukaan laillisesti velvoittavia, ne eivät kuitenkaan olleet missään nimessä merkityksettömiä. Wilsonille ne olivat moraalisia velvoitteita ja siten jopa enemmän velvoittavia kuin minkään tuomioistuimen ratkaisut. Legalistit puolestaan katsoivat Kansainliiton peruskirjan olevan täynnä porsaanreikiä.²²⁴ On jäänyt epäselväksi, missä määrin Wilson todella ajatteli peruskirjan sitoumusten toimeenpanoa. Wilson uskoi, että Kansainliiton kollektiivinen turvallisuusjärjestelmä sinänsä ja erityisesti 10. artikla olivat riittävän suuri pelote, jolla pystyttiin pelastamaan maailma. Muun muassa Inis L. Claude on pohtinut tätä ja esittänyt, että ulkopolitiikassa on tyypillistä luvata enemmän kuin oikeastaan tarkoitetaankaan.²²⁵

Voidaan todeta, että suhtautumisessaan tuomioistuimeen New York Times sijoittui legalistien ja wilsonilaisen idealismin välimaastoon. Ensinnäkin lehti kannatti avoimesti tuomioistuimen perustamista. Vuoden 1920 alussa lehti nosti sen juuri toimintansa aloittaneen Kansainliiton neuvoston yhdeksi tärkeimmistä tehtävistä. Lehden mukaan asialla oli merkitystä erityisesti Yhdysvalloissa, sillä sotien estä-

---

²²³ Patterson 1976, 291.

²²⁴ Wertheim 2011, 789, 801, 825–830, Wertheim 2012, 224–225; Dunne 1981, 17–46; Patterson 1976, 290–293; Knock 1992, 152–153. Helmikuussa 1919 Wilsonin kuvasi Pariisin rauhankonferenssissa Kansainliittoa sanoin "a living thing is born", millä hän tarkoitti, ettei Kansainliitosta ollut tarkoitus rakentaa byrokraattista instituutiota. Kuvaus heijasti Wilsonin käsitystä laista organisaationa evoluutiona.

²²⁵ Claude 1981, 368, 373–377. Hän kuvaa suhtautumista käsiteellä *casual commitment*.

minen oikeudellinen prosessin kautta oli pitkään kiinnostanut juuri yhdysvaltalaisia. On huomionarvoista, että New York Times painotti selvästi kiistojen käsittelyn vapaaehtoisuutta, mutta samalla annettiin ymmärtää, että vapaaehtoisuus ei heikentänyt tuomioistuimen auktoriteettia. Sen lisäksi, että tuomioistuimessa käsiteltiin sille vapaaehtoisesti annettuja kiistoja, neuvosto tai yleiskokous pystyi pyytämään siltä mielipiteitä mistä tahansa kiistasta. Tätä pidettiin lehdessä hyvin tärkeänä ja toivottavanakin. Idealismi–legalismi-näkökulmasta on merkittävää, että New York Times uskoi valtioiden vievän kiistansa mieluummin tuomioistuimen päätettäväksi kuin välimieskäsittelyyn tai neuvoston tutkintaan. Tuomioistuimen korostettiin olevan ei-poliittinen foorumi kiistojen rauhanomaiselle ratkaisulle, minkä lehti uskoi lisäävän valtioiden kiinnostusta viedä kiistansa juuri sen käsiteltäväksi. Lehden mukaan oli odotettavissa, että tuomioistuimen päätöksillä ja mielipiteillä oli merkittävä vaikutus kansainvälisesti, koska tuomioistuin koostui merkittävistä tuomareista, joiden joukossa oli myös Elihu Root. Lehti uskoi vahvasti, että tuomioistuimesta muodostuisi valtioiden keskuudessa suosittu ja että ajan myötä sekä sen arvovalta että myös toimivaltuudet lisääntyisivät.²²⁶

New York Times käsitti Kansainliiton siis valtioiden yhteisöksi, jossa suhteita määritteli kansainvälinen laki. Laissa määriteltiin sodan ja rauhan säännöt, jotka toteuttivat oikeudenmukaisuutta ja ihmiskunnan yleistä mielipidettä. Tutkimuksessa havaittiin, että lehden käsitys Kansainliiton kansainvälisoikeudellisesta asemasta heijasti oikeudellista idealismia, sillä moraalisia velvoitteita (erityisesti 10. artiklaa) ja kollektiivisen toiminnan vapaaehtoisuutta pidettiin laillisia velvoitteita tärkeämpinä. Päätöksenteon yksimielisyyttä ei pidetty ongelmana, sillä lehdessä luotettiin valtioiden kuuntelevan ihmiskunnan yleistä mielipidettä, joka antoi Kansainliitolle myös sen legitiimin aseman oikeuden auktoriteettina. Toisaalta New York Timesissa korostettiin vastuiden määrittelemisessä myös kirjoitetun perustuslain tärkeyttä. Siviilioikeudesta ja erityisesti rikoslaista voitiin lehden mukaan ottaa mallia myös kansainvälisessä oikeudessa. New York Timesissa kannatettiin lämpimästi kiistojen sovittelua, sanktioita sekä ei-poliittisen Kansainvälisen tuomioistuimen perustamista, jotka kaikki olivat tyypillisiä legalistien vaatimuksia.

---

²²⁶ NYT, "A Permanent Court of International Justice", 29.1.1920, myös "World court", 15.2.1920.

5. RADIKALISMIN VASTAINEN DISKURSSI

5.1. Kansainliitto turvana bolševismia vastaan

Yhdysvalloissa ajan yhteiskunnallinen kuohunta heijastui näkemyksiin Kansainliitosta. New York Timesissa Kansainliitto-kysymys liitettiin työväenkysymykseen, poliittiseen radikalismiin ja bolševismin uhkaan, ja lehdestä välittyi vahva radikalismiin vastainen sanoma. Kuten muuallakin, Yhdysvalloissa rauhaan palaamiseen liittyi monia ongelmia. Lähes kahden miljoonan sotilaan kotiuttaminen ja heidän sopeutumisensa siviilielämään oli suuri yhteiskunnallinen haaste. Epävarmuus työpaikoista lisäsi rintamalta palaavien pelkoa tulevasta. Hintasäätelyn purkaminen ja kasvanut kysyntä kiihdyttivät inflaatiota, mikä näkyi tavallisen yhdysvaltalaisen arjessa, kun elinkustannukset nousivat mutta palkat laahasivat jäljessä. Talouselämän jälleenrakentaminen johtikin Yhdysvalloissa kiivaisiin eturyhmien kiistoihin. Konkreettisimmin tämä ilmeni lakkoina, joita vuonna 1919 Yhdysvalloissa oli enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Pahimmillaan rauhaan palaamisesta syntyneet yhteiskunnalliset ongelmat purkautuivat väkivaltaisina rotumelakoina. Kotimaan lakot ja uutiset Euroopan poliittisista levottomuuksista saivat useat yhdysvaltalaiset huolestumaan poliittisen vasemmiston radikalisoitumisesta ja bolševismin leviämisestä Yhdysvaltoihin.²²⁷

Venäjän helmikuun vallankumous toivotettiin aluksi tervetulleeksi Wilsonin hallinnossa, sillä väliaikaisen hallituksen katsottiin edustavan oikeanlaista reformia autokraattisuutta vastaan.²²⁸ Sen sijaan lokakuun vallankumouksessa valtaan nousseet bolševikit tuomittiin radikaalisuuteensa ja liberalismiin vastaisen politiikkansa takia. Läntisten ympärysvalttojen kannalta bolševikkien valtaannousu oli suuri isku, sillä Leninin hallinto pyrki irrottamaan Venäjän sodasta. Pian valtaannousunsa jälkeen bolševikit julkaisivat joukon salaisia sopimuksia, jotka saattoivat ympärysvallat huonoon valoon, ja maaliskuussa 1918 Neuvosto-Venäjä solmi Brest-Litovskin erillisrauhan Saksan kanssa. Voidaan sanoa, että bolševikkien ajotus oli presidentti Wilsonin hallinnon näkökulmasta mitä huonoin, sillä bolševikit olivat ensimmäisiä, jotka tarjosivat vanhalle maailmanjärjestykselle jonkinlaisen vaihtoehdon. Sekä Wilson että Lenin vastustivat imperialismia mutta erilaisista lähtökohdista: Wilson oli liberaali edistyksellinen, Lenin vallankumouksellinen

²²⁷ Cooper 1990, 320–331; Cooper 2001, 112.

²²⁸ Ambrosius 1987, 31; Knock 1992, 138; Levin 1968, 42.

kommunisti. Tämä vaikutti muun muassa siihen, että Wilson kehitti Neljäntoista kohdan ohjelmansa. Yhdysvaltain sotatavoitteet oli julistettava maailmalle niin, että sekä poliittinen vasemmisto että oikeisto tulisivat niistä vakuuttuneiksi.²²⁹ Kesällä 1918 Yhdysvallat, Ranska ja Iso-Britannia lähettivät joukkoja taistelemaan Neuvosto-Venäjälle vastavallankumouksellisten puolelle ja estämään ympärysvaltioiden omaisuuden joutumisen joko bolševikkien tai saksalaisten haltuun. Wilson ei koskaan myöntänyt, että tarkoituksena olisi ollut bolševikkihallinnon kaataminen, mutta tosiasiaa Yhdysvaltain joukot olivat osallisina Venäjän sisällissodassa.²³⁰

Yhdysvalloissa jo sodan aikana kommunismin pelko yhdistyi muukalaispelkoon ja yltyi lakkojen myötä vuosina 1919–1920 "Red Scare" -ilmiöksi, joka heijastui myös Kansainliitto-kiistaan. John Milton Cooperin mukaan voidaan puhua jopa hysteriaa, joka syntyi, kun sota-ajan yltiöisänmaalliselle propagandalle tottuneet ihmiset pelästyivät radikalismien kasvua ja väkivaltaisuuksia niin kotimaassa kuin ulkomailla. Vasemmistolaisia puolueita, radikaaleja järjestöjä, lehtiä ja muita "punaisiksi" epäilyjä toimijoita pidätettiin ja tuomittiin vallankumouksellisuudesta. Pidätykset olivat usein väkivaltaisia. Erityisesti ammattiyhdistys IWW:n (Industrial Workers of the World) jäsenet joutuivat vainojen kohteeksi.²³¹

On syytä huomata, että kotimaan ongelmien kärjistymisen vuoksi kiinnostus Kansainliitto-kysymystä kohtaan heikkeni selvästi yhdysvaltalaisessa lehdistössä. Joseph R. Hayden on tutkimuksessaan todennut, että syksyn 1919 aikana Kansainliitto sai huomattavasti vähemmän palstatilaa niin uutisissa kuin pääkirjoituksissa kuin aikaisemmin. Haydenin mukaan lehdistössä on myös havaittavissa selvää väsymystä kansainvälisiä velvoitteita kohtaan, ja yleisesti asenteet alkoivat muuttua entistä muukalaisvihamielisemmiksi. New Yorkin kirjanpainajien lakko lokakuussa 1919 lisäsi radikalismien vastaista kirjoittelua lehdistössä, mutta ennen kaikkea lakon vaikutus Kansainliitto-kiistaan näkyi siten, ettei Kansainliittokysymyksenään saanut entiseen tapaan julkisuutta, koska monia lehtiä (erityisesti aikakausjulkaisuja) julkaistiin poikkeusjärjestelyin yli kuukauden ajan.²³²

²²⁹ Cooper 1990, 314–316; Knock 1992, 140–146; Levin 1968, 2–10, 13, 49, 55–56.

²³⁰ Stone 1970, 39; Cooper 1990, 316; Johnson 1995, 81–85. Tarkemmin Wilsonin hallinnon suhtautumisesta bolševikkeihin ks. Levin 1968, tuoreempaa tutkimusta mm. Davis & Trani 2002, 58–199.

²³¹ Cooper 1990, 297–305, 324–331. Kommunistivainoista myös Ferrell 1985, 209–212; Knock 1992, 235–237; Ambrosius 1987, 178, 233; Nichols 2011, 288.

²³² Hayden 2010, 213–217. New York Timesia painettiin lakosta huolimatta normaalisti.

Koska Kansainliitto-aatetta ja sosialismia yhdisti ajatus internationalismista, ajan pelot näkyivät myös Kansainliitto-keskustelussa. Erityisesti leppymättömät senaattorit Miles Poindexter ja Charles Thomas, ryhmän toinen demokraatti, olivat vakuuttuneita Kansainliiton kytköksistä sosialismiin. Heidän mukaansa Kansainliitto ja bolševismi olivat yhtä katalia uhkia, sillä molemmat perustuivat "messiaaniseen" internationalismiin, joka johtaisi hirmuvaltaan. Toiset leppymättömät löysivät Venäjän tilanteesta muita syitä vastustaa Kansainliittoa. Hiram Johnson ja William Borah pitivät liittoutuneiden Venäjän sotaretkeä pahaenteisenä osoituksena siitä, miten Kansainliitto tulisi toimimaan: liitossa vahvat valtion alistaisivat heikompiin, tukahduttaisivat kansannousut ja sotisivat ilman kansalaistensa suostumusta. Vaikka leppymättömät vetosivat välillä kiivaastikin bolševismin uhkaan, Ralph Stonen mukaan kyseiset perustelut eivät kuitenkaan nousseet heidän kohdallaan ratkaisevaan rooliin lopullisessa päätöksessä torjua Kansainliitto.²³³

New York Times piti väitteitä Kansainliiton sosialistisuudesta naurettavina ja pyrki korjaamaan käsityksiä. Lehdessä esimerkiksi puututtiin New Yorkin Union League Club -yhdistyksen²³⁴ ennakkoluuloihin. Yhdistys kannatti Kansainliittoa yleisellä tasolla mutta oli huolissaan järjestön 'internationalismista'. Yhdistyksessä toivottiin, ettei Kansainliitossa ollut kyse "internationalismin teorioista ja oikuista", millä annettiin ymmärtää, että järjestön pelättiin edistävän sosialistista internationalismia. New York Times oli vakuuttunut, ettei Kansainliitossa ollut hitustakaan sosialistista aatetta, ja selitti, että käsite 'internationalismi' oli vain saanut huonon merkityksen, koska sosialistit ja muut vallankumoukselliset olivat omineet sen.²³⁵ Pääkirjoituksesta voidaan tulkita, miten vähän 1920-luvun kynnyksellä oli vielä kokemusta laaja-alaisista kansainvälisistä järjestöistä. Sen sijaan sosialismi oli tunnetusti kansallisvaltioiden rajat ylittävä aate. Yhdistyksen kommentti osoittaa, että suunnitelmat kansainvälisestä yhteistyöstä saattoivat ajan kontekstissa helposti luoda pelottavia mielleyhtymiä sosialismista ja kommunismista.

New York Times ei suurena valtalehtenä poikennut ajan yleisestä yhdysvaltalaisesta valtavirrasta: Bolševismi tuomittiin jyrkästi. Mutta toisin kuin edellä mainittu leppymättömät senaattorit, New York Times näki Kansainliiton arvot ja bolše-

²³³ Stone 1970, 39–40, 135–136.

²³⁴ Union League Club oli sisällissodan aikana perustettu unionia tukeva organisaatio. Poliittisesti yhdistykset kannattivat republikaanista puoluetta. Encyclopaedia Britannica (b).

²³⁵ "-- theories and vagaries of internationalism and all that it implies." NYT, "League and people", 16.3.1919.

vismin toistensa vastakohtina. Lehti luonnehti Venäjän bolševikkihallintoa veriseksi, kansalaisiaan terrorilla hallitsevaksi tyranniaksi. Perustuslakia säättävän kokouksen hajottaminen sekä sanan- ja lehdistönvapauden rajoittaminen osoittivat, että bolševikit halveksuivat demokratiaa. New York Timesin mukaan bolševismi aatteena perustui pelkästään fanaattiselle luokkavihalle. Bolševikkihallitusta luonnehdittiin rikollisjoukoksi, joka ei suinkaan ollut kansan muodostama hallitus vaan yhden, vieläpä kaikista vähiten pätevimmän luokan hallitus. Ryöstettyjen varojen turvin se soti länsivaltoja vastaan, jotka olivat tulleet suojaamaan venäläisiä väkivallalta. Koska bolševikkihallitus ei kunnioittanut lakia, oikeudenmukaisuutta eikä vapautta, sitä ei voitu kohdella kuin sivistynyttä hallitusta. Lehti antoi kirjoittelullaan vahvan vaikutelman, että bolševismi oli vaarallisinta mitä sodan aikana ja sen jälkimainingeissa oli syntynyt.²³⁶

New York Timesin mukaan Kansainliitto oli bolševikeille selvä vihollinen, sillä järjestö oli heidän luokkavihaa ja sosiaalista tuhoa ihannoivien suunnitelmiansa tiellä. Avoimen vihamielinen asenne kertoi bolševikkien häpeilemättömyydestä.²³⁷ Lehdessä kerrottiin bolševikkien pää-äänenkannattajan Pravdan kirjoituksesta, jossa peloteltiin lukijoita sillä, että Kansainliiton perustaminen merkitsisi sotaa proletariaatin vallankumousta vastaan, ja kutsuttiin kaikkia työläisiä tarttumaan aseisiin Kansainliittoa vastaan. Kansainliiton täydellinen romuttaminen oli siis bolševikkien julkilausuttu tavoite. Lehden mukaan Kansainliitto taas oli paras ase anarkismia vastaan, ja mikäli anarkistit tahtoivat todella kaataa Kansainliiton, heidän olisi yhdistettävä voimansa.²³⁸ Tällä tavalla lehdessä haluttiin kiinnittää lukijoiden huomiota siihen, että anarkismin vastustaminen vaati yhtä lailla yhteistyötä. Jotta bolševikkien ja muiden radikaalien vaikutusvallan leviäminen voitaisiin estää, tarvittiin kaikkien demokratiaa ja vapautta kunnioittavien kansojen tuki Kansainliiton taakse. Tämä oli suora sivallus Kansainliiton vastustajille Yhdysvalloissa: Halusivatko he asettua anarkistien ja muiden radikaalien puolelle?

Lehdessä esitettiin, ettei mikään sopimus tai kansojen liitto ei voinut turvata demokratiaa maailmassa ennen kuin bolševistinen kuohunta Venäjällä ja muualla

---

²³⁶ NYT, "We are democrats still", 1.12.1918, "Misjudging Russia", 6.4.1919, "Strange case of Mr. Borah", 8.9.1919.

²³⁷ NYT, "The battle for right", 1.6.1919.

²³⁸ NYT, "The unholy alliance", 5.9.1919.

Euroopassa loppuisi.²³⁹ Tämän johdosta Venäjän bolševikit ja heidän hengenheimoisensa tuomittiin lehdessä ankarasti:

Saksalaisia bolševikkeja [Saksan *Räterevolution*²⁴⁰], aivan kuten heidän venäläisiä esikuviaan ja kiihottajiaan, voidaan ansaitusti kutsua ihmiskunnan vihollisiksi --. Ne vaarat, joita yhteiskunnan sotiminen itse itseään vastaan aiheuttaa, sitähän bolševikkien opit ja tavat tarkoittavat, ovat seurausta kansakuntien välisestä sodasta. Jos maailmasta halutaan tehdä turvallinen, ei vain demokratialle vaan kaikille sen kansoille, hallinnolle ja kaikille terveille periaatteille, se täytyy saattaa järjestykseen.²⁴¹

Lehden mukaan bolševismi tuhosi suuren sodan saavutukset ja oli siten suoranaisten este uuden hengen voitolle maailmassa. Lehdessä haluttiin osoittaa se selvä vastakohtaisuus, joka kahden leirin välillä vallitsi. Toisin sanoen bolševikkien katsottiin edustavan sotaa, terroria kansojen itsemääräämisoikeutta vastaan, anarkiaa ja epäinhimillisyyttä, kun taas Kansainliitto oli rauhan, järjestyksen ja demokratian konkreettinen ilmentymä.

Radikalismien vastaisessa diskurssissa bolševismia pidettiin niin vastenmielisenä, ettei bolševististen maiden kohdalla voitu ajatella sovellettavan samoja kollektiivisen turvallisuuden sääntöjä kuin muiden maiden kohdalla. Kun Elihu Root pohti, pitikö Yhdysvaltain auttaa Kansainliitossa mitä tahansa hyökkäyksen kohteeksi joutunutta eurooppalaista valtiota, New York Times ei voinut hyväksyä tällaista ehdotonta lupausta. Ajatus oli lehden mukaan täysin absurdi, jos kyseisen hyökkäyksen kohteeksi joutunut valtio olisi bolševistinen – esimerkiksi, jos Ranskasta olisi tullut Venäjän tapaan neuvostovaltio, jota vastaan muut eurooppalaiset valtiot aloittaisivat sodan. Täysin ehdoton sopimus sitoisi yhdysvaltalaiset taistelemaan neuvostohallituksen puolesta, eikä New York Times halunnut kauhuskenaariossa esitettyä automaattista velvollisuutta sotia.²⁴² Bolševististen maiden hyväksyminen Kansainliittoon oli lehden mielestä ylipäättään mahdotonta. Lehdessä ei luotettu siihen, että bolševistinen Venäjä, Saksa tai Unkari kunnioittaisivat liiton periaatteita, jolloin niiden jäsenyys olisi lähtökohtaisestikin petosta. Uskottiin, että ne rikkoisivat sopimuksen heti sopivan tilanteen tullen, mikä tarkoittaisi, että nii-

²³⁹ NYT, "Misjudging Russia", 6.4.1919.

²⁴⁰ Saksan sosialistinen vallankumousliike 1918–1919. Esim. Henig 1998, 8–13.

²⁴¹ "The German Bolsheviks who, quite as much as their Russian exemplars and instigators, deserve to be described as enemies of the human race --. The perils of the war of society against itself, for that is what the doctrines and the practices of the Bolsheviks mean, succeed to the dangers and the destructiveness of the war between the nations. If the world is to be safe, not merely for democracy, but for all its people, for government and every sane principle, it must be brought to order." NYT, "The danger of delay", 8.1.1919.

²⁴² NYT, "Mr. Root's proposal", 24.6.1919.

den naapurit – Puola, Tšekkoslovakia ja Jugoslavia – joutuisivat perusteettoman hyökkäyksen kohteiksi. Tällöin Yhdysvaltain ja Länsi-Euroopan maiden varassa toimiva Kansainliitto olisi velvoitettu toimimaan periaatteidensa mukaisesti. Lehti antoi ymmärtää, että edessä hämöttäisi uusi suursota jo ennen vuotta 1950, ellei bolševismin leviämistä estettäisi.²⁴³ Kannanotoista voidaan lukea, että New York Timesissa pelättiin bolševistista maailmanvallankumousta.

Radikalismien vastaisessa diskurssissa juuri Kansainliitto nähtiin keinoksi estää bolševismin leviäminen. New York Times oli vakuuttunut, että bolševismi edusti sellaista uutta, katalaa uhkaa, jota vastaan tasapainopolitiikka vanhoine oppeineen olisi voimaton. Maailmalla tarvittiin siksi uudenlaista poliittista järjestelmää ja Yhdysvaltain panosta.²⁴⁴ Vaikka lehti uskoi lähes varauksetta Kansainliiton mahdollisuuksiin turvata rauhaa, bolševismin kohdalla voidaan kuitenkin havaita pientä epäröintiä. Rauhanneuvottelujen aikaan lehteä vaivasi se, etteivät Kansainliitto-suunnitelmat olleet toistaiseksi antaneet konkreettisia viitteitä siitä, miten tehokas liitto olisi estämään militanttia bolševismia.²⁴⁵ Mikäli haluttiin turvata rauha, New York Timesin mukaan oli ensi tilassa saatava Euroopan olot järjestykseen, sillä köyhyys ja puute olivat oivaa kasvualustaa bolševismille.²⁴⁶ Yhdysvalloissa Kansainliiton kannattajien yhtenä suurimmista huolista olikin, että suunnitelmien kariutuminen voisi johtaa bolševismin leviämiseen, ja tätä pelkoa käytettiin hyväksi argumentoinnissa liiton puolesta. Viimeistään Unkarin bolševistinen vallankaappaus maaliskuussa 1919 herätti kannattajat siihen, että rauhansopimukset ja Kansainliiton peruskirja oli saatava täytäntöön mitä pikimmiten.²⁴⁷

New York Times koki radikalismien todelliseksi uhaksi myös Yhdysvalloissa. Niin kauan kuin maa oli virallisesti vielä sotatilassa, kansa oli hermostunut.²⁴⁸ Lehdessä vaadittiinkin kongressia korjaamaan arjen epäkohtia, koska siten voitiin rauhoittaa yleistä ilmapiiriä. Lehden mukaan oli ymmärrettävä, millainen uhka sosialismi, eli "verhoutunut bolševismi", oli myös omalla maaperällä. Oli syytä olla varuillaan, sillä "bolševismin lonkerot" ulottuivat aseellisen väkivallan, talou-

²⁴³ NYT, "Friends and enemies", 2.4.1919.

²⁴⁴ NYT, "Justice or savagery?", 5.1.1919.

²⁴⁵ NYT, "A new Balkan league", 23.2.1919.

²⁴⁶ NYT, "The danger of delay", 8.1.1919, "The need of a speedy peace", 4.3.1919, "The world moves", 11.1.1920. Pääkirjoituksissa tarkkailtiin huolestuneena mm. Venäjän ja Puolan välistä sotaa ja Venäjän toimia Persian suunnalla. NYT, "Give the Poles a chance", 10.3.1919, "Work for the League", 24.5.1920, "Unwarranted fault-finding", 1.7.1920.

²⁴⁷ Ambrosius 1987, 84, 96; Egerton 1979, 156–158; Walworth 1986, 201, 223–233.

²⁴⁸ NYT, "The Senate's neglected duty", 6.8.1919, "War when there is no war", 20.8.1919.

dellisen häirinnän ja propagandan kautta laajalle.²⁴⁹ Ratkaisuna oli hyväksyä rauhansopimus ja siihen sisältyvä Kansainliiton peruskirja, mihin New York Times kehotti päättäjiä viipymättä.²⁵⁰ Vuoden 1919 lakot ja väkivaltaiset levottomuudet vaikuttivat selvästi lehden kannanottoihin. On todennäköistä, että aseellisella väkivallalla viitattiin erityisesti Yhdysvalloissa keväällä 1919 tapahtuneisiin pommiiskuihin, joiden tekijät yhdistettiin vasemmistoradikaaleihin.²⁵¹ Kommunistivainojen hengessä New York Times suhtautui poliittiseen vasemmistolaisuuteen hyvin jyrkästi. Esimerkiksi tammikuussa 1920, kun New Yorkin osavaltion edustajainhuoneesta erotettiin viisi vaaleilla valittua sosialistia, lehti oli erottamisen kannalla. Sosialistisesta puolueesta kirjoitettiin varsin negatiiviseen sävyyn ja painotettiin, että puolue oli tuominnut Kansainliiton kapitalistien juoneksi työläisiä vastaan ja antanut tukensa eurooppalaisille kommunisteille.²⁵² On syytä huomauttaa, että samalla kun New York Times syytti Venäjän bolševikkeja kansalaisvapauksien rikkomisesta, Yhdysvalloissa rajoitettiin sananvapautta ja kansalaisten poliittisia oikeuksia merkittävästi. Tutkimusaineistosta ei noussut esille, että New York Times olisi nähnyt tässä ristiriitaa.

Vuoden 1920 puolella lehden kirjoittelusta välittyi turhautunut tunnelma. Lehden mukaan viivyttely oli johtanut siihen, että juuri ne pahuudet, joita Kansainliiton peruskirjan myötä oli ollut tarkoitus poistaa, uhkasivat rauhaa. Yksi merkittävimmistä turvallisuusuhista oli alati leviävä bolševismi:

Bolševismi hallitsee Venäjällä, lähes estoitta. Yli 100 000 000 ihmistä on avuttomina sen vallassa. Se uhkaa Puolaa, se tähyilee itään Afganistaniin ja Intiaan -- sen vakoojat toimivat röyhkeästi koko Länsi-Euroopassa ja näkyvästi ja röyhkeästi liikkeellä myös Yhdysvalloissa. Se on sivilisaation uusi uhka, joka olisi voitu estää jos Kansainliitto olisi perustettu ajoissa lujittamaan suuren liittouman suhteet pysyväksi liitoksi. Nyt siteet, jotka sitoivat Saksan lyöneet kansakunnat yhteen, ovat hajonneet, separatistiset virtaukset ovat voimistuneet, jokainen lähtee omille teilleen, maat ovat menettäneet halunsa uusiin yhteenottoihin, jopa halunsa torjua vaarallisia vihollisia.²⁵³

²⁴⁹ NYT, "Strange case of Mr. Borah", 8.9.1919.

²⁵⁰ NYT, "The Senate's neglected duty", 6.8.1919.

²⁵¹ Cooper 1990, 325; Ferrell 1985, 211.

²⁵² NYT, "The suspended socialists", 9.1.1920. Cooper 2001, 328.

²⁵³ "Bolshevism rules Russia, practically unchallenged. More than 100,000,000 people are helpless in its grip; it threatens Poland; it looks eastward to Afghanistan and India -- its busy agents are impudently at work in all Western Europe, are visibly and boldly astir in the United States. That is a new danger to civilization, which might have been averted had the League been established in time to cement into a permanent union of the Great Alliance. Now the ties that bound together the nations that beat down Germany are sundered, separatist tendencies are at work, each is going its way, they have lost their spirit for any fresh encounter, even to repel dangerous enemies." NYT, "The cost of delay", 8.2.1920.

Syyllisiä tähän olivat erityisesti ne Yhdysvaltain senaattorit, jotka riitelyllään ja turhalla peruskirjan kritisoinnillaan olivat viivästyttäneet rauhanprosessia. Samaa hengenvetoon lehti syytti joitakin liiton äärimmäisiä vastustajia suoranaisesti "älyllisestä ja moraalaisesta köyhyydestä".²⁵⁴ Luonnehdinta osoittaa, ettei lehdeltä herunut Kansainliiton vastustajille ollenkaan ymmärrystä. Se oli valmis esittämään heidät mahdollisimman epäedullisessa valossa ja epäyhdysvaltalaisina, mikä ajan kommunistivainot huomioon ottaen osoittaa, että New York Times kävi osaltaan kovaa antibolševistista propagandasotaa Kansainliiton puolesta.

5.2. Leppymättömien senaattorien ja radikaalien luonnoton kumppanuus

Kansainliitto-kiistan polaarisuudesta kertoo se, ettei New York Times nähnyt mitään välimaastoa Kansainliiton puolustajien ja vastustajien välillä. New York Timesin mukaan oli outoa, että vastustaessaan Kansainliittoa yhdysvaltalaiset senaattorit olivat asettuneet samalle puolelle monien epäilyttävien radikaaliryhmitymien kanssa. Yhteistä heille oli ilmeinen viha Kansainliittoa kohtaan ja kriittinen suhtautuminen presidentti Wilsoniin. Kansainliiton vastustajia verrattiin toistuvasti sosialisteihin, kuten IWW:n "tovereihin", bolševikkeihin ja muihin radikaaleihin toimijoihin, kuten Irlannin itsenäisyyttä ajavaan Sinn Féiniin²⁵⁵. Lehdessä korostettiin leppymättömien ja radikaalien välisiä yhtäläisyyksiä, ja ihmeteltiin, nauttivatko yhdysvaltalaiset senaattorit todella seurasta, johon he olivat joutuneet.²⁵⁶ Lehden mukaan kyseessä oli häpeällinen kumppanuus. Kuitenkin katumalla ajoissa ja muuttamalla politiikan suuntaa heidän oli mahdollista

-- pelastaa itsekunnioituksensa ja paikkansa järkevien miesten joukossa. He ovat varmaan jo hyvin pahoillaan huomattessaan, miten outoon ja kauhistuttavaan seuraan ovat joutuneet: leppymättömät, saksalaiset, Sinn Féinin kannattajat, bolševikit, radikaalin sosialismin julistajat, kaikki yhteiskunnan häiritsijät ja tuhoajat, uusien järjestelmien ja oppien turhamaiset, järjettömät keksijät ja apostolit, he ovat kaikki peruskirjaa vastaan, he kaikki riemuiten käyttävät hyväkseen väittämiä ja perusteluja, joita Yhdysvaltain senaatista heille välitetään.²⁵⁷

²⁵⁴ NYT, "The cost of delay", 8.2.1920.

²⁵⁵ Lehti piti Sinn Féinia Kansainliiton vastustajana. NYT, "Those who oppose", 5.3.1919. Kysymys Irlannin itsemääräämisoikeudesta nousi Yhdysvalloissa merkittäväksi, koska ensinnäkin maassa asui huomattava irlantilaisvähemmistö. Toiseksi kiistaa aiheutti se, että Kansainliiton peruskirjan 10. artiklan nojalla Yhdysvallat olisi saattanut joutua konfliktiin liittolaisensa Ison-Britannian kanssa Irlannin kysymyksen vuoksi. Ambrosius 1987, 143–144, 234–235.

²⁵⁶ Esim. NYT, "Those who oppose", 5.3.1919, "The battle for right", 1.6.1919, "Pleasant allies", 18.7.1919.

²⁵⁷ "-- save their self-respect and their good standing among reasonable men. They must be much upset in mind already as they observe the strange and dreadful companionships into which they have been brought: German irreconcilables, Sinn Feiners, Bolsheviki, the preachers of radi-

Kun vallankumoukselliset ja äärivasemmistolaiset esitettiin laillisen yhteiskuntajärjestyksen tuhoajina, luokittelemalla senaattorit samaan ryhmään radikaalien kanssa lehdessä luotiin kuvaa siitä, että kaikkien Kansainliiton vastustajien toiminta oli yhtä moraalitonta ja väärin. Siten pyrittiin vakuuttamaan lukijat siitä, että Kansainliittoa vastustavat senaattorit olivat vastuuttomuudessaan varsin epäyhdysvaltalaisia, koska he edesauttoivat anarkian ja radikalismien leviämistä.

Koska bolševismia pidettiin yhtenä ajan suurimmista vaaroista, New York Times pyrki erityisesti osoittamaan, että bolševikkien ja leppymättömien välillä vallitsi kiistaton, joskaan ei suunniteltu liitto. Vaikka näillä kahdella ryhmällä oli täysin erilaiset motiivit, olennaista oli lehden mukaan vain se, että niiden tavoite oli täysin sama – Kansainliiton tuhoaminen. Lehdessä laitettiin jopa merkille, että bolševikkien ja republikaanien käyttämässä kielessä oli irvokkaita yhtäläisyyksiä. Pravdan mukaan kapitalistien hallitsema Kansainliitto oli ottamassa kansainvälisen poliisin roolin, minkä perusteella järjestöä voitiin pitää työläisiä ja siirtomaiden vapautta vastaan taistelevana valkokaartina. Woodrow Wilson puolestaan oli antanut kasvot imperialistiselle ryöstelylle ja sen tekopyhyydelle. New York Times huomautti, että se oli kuullut samanlaisia kaikuja republikaanien leiristä:

[Pravdan] kuvaus presidentistä on juuri sellaista [kieltä], joista republikaanien arvostelut presidentistä koostuvat. Kuvaus kuulostaa korvissamme kotoisalta ja tutulta. Voimme melkein kuulla tiettyjen presidenttiä vastaan hyökkäävien republikaanien, niin senaatissa kuin sen ulkopuolella – lukijat kyllä tietävät nimet – käyttävän näitä sanoja.²⁵⁸

New York Timesin mukaan sekä bolševikit että leppymättömät ammensivat argumenttejaan samoista lähteistä. Leppymättömät vastustivat Wilsonin politiikkaa ja vetosivat ennen kaikkea Japanin- ja Britannian-vastaisiin ennakkoluuloihin. Tähän listaan bolševikit lisäsivät omat erityiskohteensa eli luokkavihan, radikalismien lietsonnan ja ikuisen kiistan omistusoikeudesta. Taistelussaan Kansainliittoa vastaan bolševikit olivat kuitenkin vahvempia ja vaarallisempia kuin senaatin leppymättömät, sillä bolševikkien viesti oli globaali. New York Timesin mukaan olennaista oli kuitenkin se, että republikaanit olivat bolševikkien liittolaisia ja että he

---

cal socialism, all uppsetters and overthrowers of society, vain and mindless inventors and apostles of new orders and disciplines, they are all against the Covenant, they all gleefully make use of the arguments and grounds supplied to them from the United States Senate." NYT, "The battle for right", 1.6.1919.

²⁵⁸ "This description of the President is of the very stuff of which Republican denunciations of him are made; the title given him homelike and familiar to our ears. We can almost hear certain of his Republican assailants, in and our of the Senate – the names will occur to any reader – using the words." NYT, "The unholy alliance", 5.9.1919.

olivat muodostaneet Kansainliitto-kysymyksessä "epäpyhän liiton".²⁵⁹ Tahtomattaan yhdysvaltalaiset senaattorit siis auttoivat bolševikkeja vallankumouksen ja sosiaalisen tuhon levittämisessä ympäri maailman.

Vaikka bolševikkeihin suhtauduttiin ylipäättään hyvin kielteisesti, heidän edukseen luettiin kuitenkin jonkinlainen poliittinen suoruus. New York Timesin mukaan republikaaneja motivoi vain ajatus joka neljäs vuosi pidettävistä vaaleista ja jaettavista viroista, kun taas bolševikkeja yllytti oma aatteensa:

-- emme voi olla ajattelematta, että bolševikit näkevät tässä asiassa paljon kirkkaammin kuin heidän republikaaniset rikoskumppaninsa.²⁶⁰

Puoluepolitiikka oli ajanut republikaanit tällaiseen luonnottomaan kumppanuuteen.²⁶¹ Republikaanit olivat siis tehneet Kansainliitto-kysymyksestä osan poliittista peliä, jonka tarkoituksena oli vaikeuttaa demokraattipresidentin asemaa ja varmistaa, että seuraavalla vaalikaudella Valkoista taloa hallitsisi republikaani.

Voidaan väittää, että lehdessä pyrittiin hyödyntämään kaikki tilaisuudet leimata johtavat Kansainliiton vastustajat sosialisteiksi – tai vähintäänkin osoittamaan, etteivät senaattorit kyenneet rationaaliseen ajatteluun. Argumentoinnissa haettiin kansainvälisiä vertailukohtia, ja tehokeinoina käytettiin ironiaa ja liioittelua. Esimerkiksi pääkirjoituksessa "Miellyttäviä liittolaisia" ("Pleasant allies") leppymättömien kerrottiin saavan mitä parhaimpia uusia ystäviä ranskalaisista äärisosialisteista, jotka julistivat Kansainliiton olevan vaarallinen ja tekopyhä järjestö. Heille Shandongin kysymys²⁶² vaikutti olevan yhtä tärkeä kuin senaattori William Borahille, George Norrisille tai Lawrence Shermanille. Hiram Johnsonin taas vihjailtiin olevan ranskalaisten kannanotoista kiitollinen.²⁶³ Kun Johnson lähti tavoittelemaan republikaanien ehdokkuutta presidentinvaaleissa, New York Times muistutti piikittelevään sävyyn, keiden tukeen senaattori saattoi luottaa. Lehden mukaan hänen Kansainliitto-vastainen kampanjansa vetosi ainakin radikaaleihin, amerikanirtilaisiin äärinationalisteihin ja saksalaismielisiin.²⁶⁴

²⁵⁹ NYT, "The unholy alliance", 5.9.1919.

²⁶⁰ "-- we cannot help thinking that the Bolsheviki see more clearly in this matter than do their Republican accomplices." NYT, "The unholy alliance", 5.9.1919.

²⁶¹ NYT, "Those who oppose", 5.3.1919.

²⁶² Kiinan Shandongin (Shantung) provinssi luovutettiin rauhankonferenssissa Japanille vastoin kansojen itsemääräämisoikeuden periaatetta. Shandongin kysymyksestä myös luvussa 6.1.

²⁶³ NYT, "Pleasant allies", 18.7.1919.

²⁶⁴ NYT, "The Democratic outlook", 25.4.1920, myös "A candidate in trouble", 10.5.1920.

Erityisesti lehdessä ruodittiin senaattori Borahin kannanottoja. Lehdessä ei uskotu Venäjän sotaretkeä kritisoineen senaattorin väitteitä, että venäläisten nälänhätä johtui liittoutuneiden saarrosta. Oikeat syylliset olivat Lenin ja Trotski, jotka olivat ajaneet maansa tuhoon. Koska senaattori osoitti lehden mukaan epäilyttävää sympatiaa Venäjää kohtaan, hän asettui bolševikkien puolelle.²⁶⁵ Itsepäisenä tunnetulle Borahille – lempinimeltään "Great opposer" – omien periaatteiden kunnioittaminen oli tärkeämpää kuin uskollisuus puolueelle. Rauhansopimuksen ja Kansainliiton vastustaminen oli hänelle niin periaatteellinen kysymys, että hän uhosi lähteä republikaanisesta puolueesta, mikäli senaatti ratifioisi rauhansopimuksen.²⁶⁶ New York Timesin mukaan senaattorin uhkailu kertoi epärealistisesta pakkomielteestä. Lehdessä hämmästeltiin, mistä Borah kuvitteli saavansa ääniä uudelle mahdolliselle puolueelleen. Koska hän ei ollut asettunut pelkästään Sinn Féinin vaan myös IWW:n, sosialistien ja kommunistien rinnalle, lehdessä vitsailtiinkin senaattorin olevan aikeissa perustaa Yhdysvaltoihin proletaarisen puolueen.²⁶⁷

Kun huomioidaan, että Kansainliitto-kiistan aikana Yhdysvalloissa elettiin varsin levottomia aikoja, tilaisuuksia tämän kaltaiseen argumentointiin tarjoutui useita. Tätä kautta esimerkiksi tunnetun yhdysvaltalaisen sosialistijohtajan Victor Bergerin tapaus nivoutui Kansainliitto-kiistaan ja kertoo osaltaan radikalismien vastaisesta diskurssista. Vuosina 1918–1919 Bergeriltä evättiin paikka liittovaltion edustajainhuoneessa, koska hänet oli tuomittu Espionage Actin nojalla vankeuteen sodanvastaisista mielipiteistään.²⁶⁸ New York Times piti päätöstä oikeana. Kun Bergerin vielä kerrottiin kritisoineen republikaanien liian varovaista politiikkaa Kansainliitto-kysymyksessä ja arkailua erillisrauhan solmimisessa Saksan kanssa, New York Timesin mukaan oli selvää, että tällaisten näkemysten edustaja oli pidettävä visusti kongressin ulkopuolella. Samaan hengenvetoon lehdessä vihjailtiin, että republikaanit todennäköisesti pitivät vankilaan tuomitun radikaalin näkemyksiä Kansainliitosta rohkaisevina, jopa houkuttelevina. Lehti arveli *bergerismin* vetoavan ainakin William Borahin, George Mosesin, Frank Brandegeen, Hiram Johnsonin ja Henry Cabot Lodgen kaltaisiin peräänantamattoman eristäytymispolitiikan kannattajiin.²⁶⁹

²⁶⁵ NYT, "Strange case of Mr. Borah", 8.9.1919.

²⁶⁶ Stone 1970, 117, 157–158. Borahin Kansainliitto-vastaisista näkemyksistä tarkemmin ks. Nichols 2011, 229–272 ja Toth 1961, 557–567.

²⁶⁷ NYT, "Strange case of Mr. Borah", 8.9.1919.

²⁶⁸ Cooper 1990, 298–300; Ferrell 1985, 208.

²⁶⁹ NYT, "Bergerism and the treaty", 22.12.1919.

Kansainliiton vastustajien mustamaalaaminen radikaaleiksi oli lehdessä yleisintä vuoden 1919 jälkipuoliskolla ja vuoden 1920 alussa. Vaikka lukumäärältään kirjoituksia ei ole paljon, niissä esitetään varsin kovia syytöksiä. Tutkimuksissa on huomioitu, että syksyn 1919 aikana retoriikka jyrkkeni kiistan molemmilla osapuolilla, kun sekä presidentti Wilson että johtavat republikaanisenaattorit pyrkivät voittamaan kansan puolelleen laajoilla puhekiertueilla. Ambrosius on esittänyt, että presidentti Wilsonin puheista oli huomattavissa epätoivoa, kun hän yhä useammin hyökkäsi poliittisia vastustajiaan vastaan. Hänen retoriikkaansa ilmaantui viittauksia, joissa Kansainliiton vastustaminen rinnastettiin bolševismiin tai saksalaismielisyteen.²⁷⁰ Toisaalta taas Cooperin mukaan on jopa huomionarvioista, kuinka vähän Wilson sortui loanheittoon keskellä kiivasta poliittista kamppailua: hän käytti harvoin hyväkseen yleisön saksalaisvastaista ilmapiiriä tai esitti oletuksia vastustajiensa bolševikkisympatioista.²⁷¹ Sen sijaan senaatissa ei kaihdettu nimittelyjä tai syytöksiä. Keskustelun tasosta kertoo, että senaatin puheenjohtaja, varapresidentti Thomas Marshall, joutui kesällä 1919 huomauttamaan keskustelijoita senaattorin asemalle epäsopivasta kielenkäytöstä.²⁷²

Tarkastelu osoitti, että New York Timesissa keskeinen keino mustamaalata Kansainliittoa vastustavat senaattorit oli rinnastaa heidät radikaaleihin ja erityisesti bolševikkeihin. Lehden kirjoittelun sävy viestii sekä Kansainliitto-kiistan äärimmäisyyksiin menevästä luonteesta sekä ajan jopa hysterisistä suhtautumisesta bolševismiin – elettiinhan Yhdysvalloissa Kansainliitto-kiistan aikaan samalla kommunistivainojen aikaa. New York Times käytti ehdoitta ajan pelkoja hyväkseen ja pyrki kuvaamaan leppymättömät senaattorit bolševikkien tavoin vastuuttomiksi ja moraalittomiksi. Radikalismien vastaisessa diskurssissa Kansainliiton vastustamisen katsottiin jopa edesauttavan anarkian ja bolševismin leviämistä.

5.3. Kansainliiton työjärjestö ILO – uhka vai mahdollisuus?

Kansainliitto-suunnitelmiin kuului alusta alkaen, että järjestön tehtävänä oli tarttua myös sosiaalisiin ongelmiin. Katsottiin, että rauhan kannalta oli tärkeää edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja talouden kehitystä. Pariisin rauhankonfe-

²⁷⁰ Ambrosius 1987, 177. Myös Haydenin mukaan Wilsonin retoriikka jyrkkeni huomattavasti puhekiertueen aikana. Hayden 2010, 210.

²⁷¹ Cooper 2001, 162, 174.

²⁷² Ambrosius 1987, 141.

renssissa vuonna 1919 Kansainliiton yhteyteen perustettiin Kansainvälinen työjärjestö ILO (International Labour Organization), jonka tärkeimpänä vastuualueena oli työsuojeluasiat. Jasmien Van Daelen mukaan ILO:n perustamiselle voidaan esittää kaksi keskeistä motiivia. Huomioimalla sosiaaliset asiat haluttiin antaa tunnustusta työväestölle sen sodan aikaisesta työpanoksesta. Toisaalta taustalla vaikutti kommunistisen vallankumouksen pelko. Toivottiin, että Kansainliitto ja sen työjärjestö voisivat osaltaan pitää työläiset ja ammattiliitot oikealla järjestyksen tiellä. Vaikka ILO syntyi vaikeiden kompromissien siivittämänä, on tunnustettua, että järjestön toimintaa valmistellut komissio teki rauhankonferenssissa urauurtavaa työtä kansainvälisen normiston laatimisessa työoloille.²⁷³

New York Times ei pääkirjoituksissaan kiinnittänyt suurta huomiota työjärjestön perustamiseen, mutta radikalismien vastaisen diskurssin kannalta ne harvat kannanotot, joita lehti esitti, ovat hyvin mielenkiintoisia. Lehdessä pohdittiin työjärjestön perustamisen edellytyksiä vuoden 1919 alussa, kun valmistelevalle komissiolle aloitti työnsä Pariisissa. New York Times uskoi työjärjestön mahdollisuuksiin, mutta suunnitelmiin suhtauduttiin kuitenkin varauksella. Lehden mukaan ei ollut kyse siitä, etteikö työväestön elintason nostamista olisi haluttu – päinvastoin. Ongelmallista oli päättää, mitä järjestö tarkkaan ottaen tekisi ja millaiset toimivaltuudet järjestölle luotaisiin. Kansainvälisten standardien säätäminen työajoista, palkoista tai työoloista oli New York Timesin mukaan mahdotonta jo elintasoerojen vuoksi, ja muutenkin ajatus tuntui sen mielestä hyvin vieraalta. Kansainvälistä säätelyä ja velvoittavia säädöksiä ei missään nimessä haluttu.²⁷⁴

Juuri New York Timesin esille nostamat seikat aiheuttivatkin eniten kiistaa ILO:a valmistelevalle komissiolle. Yhdysvallat tahtoi rakentaa ILO:n työntekijöiden, työnantajien ja hallitusten kolmikantaiselle yhteistyölle, jossa jokaisen ryhmän edustajat olisivat yhtäläisesti edustettuina ja äänivalta jakautuisi tasan. Eurooppalaiset olivat taas valmiita myöntämään hallituksille laajemman äänivallan päätöksenteossa. Yhdysvaltain delegaatti ja komission puheenjohtaja Samuel Gompers, ammattiyhdistys AFL:n²⁷⁵ johtaja, vastusti periaatteellisista syistä työväen asioiden alistamista valtiovallan kontrolliin. Työehdoista sopiminen paikallisesti työnanta-

²⁷³ Van Daele 2005, 435–452, 463–466. ILO:n perustamisesta myös Walworth 1986, 315–320; Armstrong & al. 1996, 25–26.

²⁷⁴ NYT, "The labor internationale", 25.1.1919.

²⁷⁵ American Federation of Labor.

jien ja työntekijöiden kesken oli Yhdysvalloissa huomattavasti yleisempää kuin Euroopassa, ja tästä Gompers pyrki pitämään kiinni myös Pariisin rauhankonferenssissa. Toinen kiista koski ILO:n tärkeimmän toimielimen, työkonferenssin, tekemien päätösten sitovuutta. Yhdysvallat vastusti voimakkaasti suunnitelmia, joiden mukaan työkonferenssi olisi ylikansallinen parlamentti, jolla oli oikeus säätää jäsenvaltioita sitovia säädöksiä. Sen sijaan siitä oli muodostettava ainoastaan neuvoa-antava toimielin. Kompromissina ILO:ssa tehtiin ero sitovien yleissopimusten ja ei-sitovien suositusten välillä. Jako on edelleenkin osa järjestön toimintaa.²⁷⁶

Bolševismia käsittelevistä pääkirjoituksista tuttu epäluulo luokka-ajattelua kohtaan välittyi myös ILO:a koskevasta kirjoituksesta. New York Timesin mukaan oli keskeistä ymmärtää, että "maailman työläiset", joista työjärjestön yhteydessä paljon puhuttiin, ei tarkoittanut samaa kuin "koko maailma". Oli selvää, ettei yksikään valtio halunnut taipua yhden luokan, oli se sitten työläisten tai omistavan luokan, käskyvallan alle.²⁷⁷ Näkemyksessä on paljon samaa kuin presidentti Wilsonilla, joka oli yksi Kansainliiton työjärjestön pääarkkitehdeistä. Levinin mukaan työolojen parantaminen maailmanlaajuisesti oli Wilsonille tärkeää, mutta hänen tavoitteenaan oli välttää kaikin tavoin luokkatietoisien radikalismien leviämistä. Työolojen kehittämisessä hänelle tärkeitä arvoja olivat liberalismi, edistyskäsitys ja luokattomuus. Niiden pohjalta hän halusi rakentaa konsensusta työläisten ja kapitalistien kesken.²⁷⁸

Kansainliiton ja työväenkysymyksen kytkös nousi esille myös silloin, kun Kansainliiton peruskirjaluonnos julkaistiin helmikuussa 1919. Lehti ei pitänyt ILO:a koskevaa artiklaa täysin ymmärrettävänä, mutta esitti asiasta oman tulkintansa. Peruskirjassa luvattiin perustaa työjärjestö, minkä lisäksi Kansainliiton jäsenet lupasivat pyrkiä takaamaan kohtuulliset ja inhimilliset työolot työntekijöille niin omien kansallisten rajojensa sisällä kuin maissa, joiden kanssa niillä oli taloussuhteet. Vaatimus kohtuullisista ja inhimillisistä oloista kiinnitti lehden huomion. Lehdessä pohdittiin, että Kansainliiton perustamisen myötä ammattiliitot ympäri maailman joutuivat "maailman yhteisen tuomiovallan eteen". Toisin sanoen mikäli ammattiliittojen vaatimukset olisivat enemmän kuin kohtuullisia, joutuisivat ne Kansainliiton syyniin. Olihan Kansainliiton tarkoituksena olla oikeudenmukainen

---

²⁷⁶ Van Daele 2005, 453–458.

²⁷⁷ NYT, "The labor internationale", 25.1.1919.

²⁷⁸ Levin 1968, 166–167.

yhteisö ja ajaa kaikkien ihmisten yhteistä etua – ei vain yhden luokan tai ryhmän etua.²⁷⁹

Vaikka rivien välistä voidaan lukea pelko kommunismista, työjärjestön motiiveja ei kuitenkaan lehdessä syytetty bolševistisiksi. Tämä on mielenkiintoinen huomio, sillä Kansainliitto-kiistan ja kommunistivainojen aikana ILO herätti epäluuloja ja kiivasta keskustelua myös senaatissa. Jotkut senaattorit, kuten demokraattien Henry Myers ja Charles Thomas, uskoivat ILO:n olevan varsinainen kommunismin pesä. Thomasille työjärjestö oli yksi merkittävimmistä syistä, joiden vuoksi hän vastusti Kansainliittoa. Hän piti ILO:a ensinnäkin Yhdysvaltain perustuslain vastaisena, ja toiseksi se mahdollisti kansainvälisesti toimivien radikaalien vehkeytyt. Senaattori uskoi, että lopulta ILO:ssa vallan ottaisi kommunistinen maailmanhallitus. Toisaalta hän myös epäili, että ILO:ssa Yhdysvallat olisi pakotettu laskemaan työlainsäädännön normeja vähemmän kehittyneiden eurooppalaisten ja aasialaisten maiden tasolle. Thomas oli vakuuttunut, ettei moni hänen kanssaan samalla tavalla ajatteleva uskaltanut toimia, koska järjestäytyneen työväenliikkeen poliittista voimaa pelättiin. Myös James Reedilla oli epäilyksensä ILO:n ja maailman järjestäytyneen työväestön yhtenäisyyksistä. Toisaalta senaatissa kuultiin myös toisenlaisia mielipiteitä. Republikaanien Bert Fernald piti ILO:a uhkana Yhdysvaltain teollisuustuotannolle. Robert La Follette, yksi leppymättömistä, taas piti ILO:a täysin riittämättömänä ajamaan työntekijöiden oikeuksia.²⁸⁰

Yhdysvaltalaisen Samuel Gompersin rooli ILO:n luomisessa oli merkittävä. Gompersin nimitys Yhdysvaltain pääneuvottelijaksi oli todellinen yllätys monille eurooppalaisille päättäjille, jotka otaksuivat komission jäsenten olevan maansa poliittista eliittiä, arvostettuja tutkijoita tai korkeita virkamiehiä – eivät työntekijöiden edustajia. Gompers nimitettiin komission johtoon presidentti Wilsonin vaatimuksesta, mikä Van Daelen mukaan oli presidentin kädenojennus senaatille, jonka nuiva suhtautuminen kansainvälisiin yhteistyökuvioihin oli tiedossa.²⁸¹ New York Times arvosti Samuel Gompersia ja kirjoituksista välittyvä vaikutelma, että häntä pidettiin varsin sopivana henkilönä edustamaan yhdysvaltalaisia työläisiä ja yhdysvaltalaisia arvoja. Vaikka Gompersin johtama AFL edusti lehden mukaan vain kymmenesosaa maan työntekijöistä, lehdessä uskottiin, että Gompersin vai-

²⁷⁹ NYT, "Constitution of the League", 15.2.1919.

²⁸⁰ Walworth 1986, 320; Stone 1970, 126, 135–136; Cooper 2001, 219; Knock 1992, 265–266.

²⁸¹ Van Daele 2005, 449–450.

kutusvalta oli paljon tätä suurempi työntekijöiden joukossa. Lehdessä kerrottiin Gompersin itse vakuuttaneen, etteivät yhdysvaltalaiset työläiset olleet sosialisteja eivätkä bolševikkeja. Tästä maltillisuudesta, joka yhdysvaltalaisten keskuudessa vallitsi, sai lehden mukaan kiittää pitkälti juuri AFL:n Gompersia.²⁸² Gompersin työtä kiiteltiin lehdessä myöhemminkin, kun hänen kantansa voitti rauhankonferenssissa, joissa haluttiin laatia jonkinlainen yhteinen malli hyväksyttävistä ja kohtuullisista työoloista. Vähemmän kehittyneiden maiden tilanteen parantamiseksi Gompers oli kannattanut moraalista suostuttelua ja järkeilyä. Eurooppalaiset puolestaan oli ajaneet standardien luomista, velvoittavia minimipalkkoja ja työaikasäädöksiä, lehdessä kerrottiin.²⁸³

Kansainliitto-kiistan kontekstissa on mielenkiintoista, että vaikka Yhdysvalloista ei koskaan tullut Kansainliiton jäsentä, se kuitenkin liittyi ILO:on vuonna 1934. Yhdysvalloissa siis selvästi koettiin, että kansainvälinen työjärjestö toi jäsenilleen etuja ja vaikutusmahdollisuuksia, joista maailman suurimman talouden oli syytä olla osallisena. Toisen maailmansodan ja Kansainliiton lakkauttamisen jälkeen ILO siirtyi lähes sellaisenaan Yhdistyneiden kansakuntien alaisuuteen. Tutkimus osoitti, että New York Times suhtautui Kansainliitto-kiistan aikana kansainväliseen työjärjestöön varovaisen myönteisesti. Radikalismien pelko näkyi lehdessä hämmennyksenä työjärjestön luonteesta ja toimialasta. Toisaalta New York Times ei hetkeäkään epäillyt Kansainliiton roolia oikeiden moraalisten arvojen ja maailman yleisen mielipiteen ilmentäjänä, minkä vuoksi ILO:n perustaminenkin hyväksyttiin – varsinkin, kun yksi sen pääarkkitehteista oli yhdysvaltalainen ay-johtaja Samuel Gompers. Lehdestä välittyi usko työjärjestön mahdollisuuksiin estää radikalismien leviämistä ja edistää yhdysvaltalaisille tärkeitä arvoja. Esimerkiksi sitovia velvoitteita ja säädöksiä ei haluttu.

---

²⁸² NYT, "The labor internationale", 25.1.1919.

²⁸³ NYT, "Mr. Gompers and labor standards", 24.3.1919.

6. YHDYSVALTALAISEN EKSEPTIONALISMIN DISKURSSI

6.1. Yhdysvaltain erityinen tehtävä Kansainliitossa

New York Timesissa luodaan kuva Yhdysvalloista uuden kansainvälisen järjestyksen suunnannäyttäjänä ja Kansainliiton moraalisenä johtajana. Pääkirjoituksista on tunnistettavissa selvä yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssi. Se viittaa ajattelutapaan, jonka mukaan Yhdysvallat on valtiona ja kansakuntana ainutlaatuinen, ja että sillä on maailmanhistoriassa erityinen tehtävä. Koska on kyse uskuksesta, joka vaikuttaa ihmisten käsityksiin itsestään ja muista, ekseptionalismilla on aina ollut merkittävä rooli yhdysvaltalaisen kansallisen identiteetin rakentajana.²⁸⁴ Kansainliitto-kiistan näkökulmasta onkin mielenkiintoista, että ekseptionalismin tulkinta ulkopoliitikassa voi tuottaa hyvin erilaisia representaatioita. Sekä eristäytymispolitiikkaa että internationalismia voidaan perustella vetoamalla Yhdysvaltain poikkeuksellisuuteen.

Kuvausta "poikkeuksellinen" Yhdysvaltain kohdalla käytti ensimmäisen kerran ranskalainen Alexis de Toqueville teoksessaan *De la démocratie en Amérique* (1835–1840). Yhdysvaltain (tai Amerikan) ainutlaatuisuutta korostavan ajattelun juuret voidaan kuitenkin ulottaa jo varhaiselle siirtokunta-ajalle. Amerikkalaisen imperialismiin esiinmarssi 1800-luvun lopussa toi esille, miten eri tavoin Yhdysvalloissa ymmärrettiin maan rooli suurvaltana. Toisaalta valloituksia ja puuttumista Latinalaisen Amerikan asioihin perusteltiin Yhdysvaltain valta-asemalla, ylivertaisuudella ja sivistystehtävällä. Toisaalta esitettiin, että juuri poikkeuksellisen luonteensa ja esikuvan roolinsa vuoksi Yhdysvaltain ei pitäisi harjoittaa eurooppalaistyyllistä, imperialistista valloituspolitiikkaa.²⁸⁵ Monet edistykselliset, kuten Woodrow Wilson, kannattivat ulospäin suuntautuvaa, ekspansionistista ulkopoliitiikkaa, jonka tavoitteena oli ennen kaikkea levittää demokratiaa. Kotimaan reformipolitiikasta tuttu käsite *sosiaalinen kontrolli* heijastui myös edistyksellisten käsityksiin ulkopoliitikasta. Katsottiin, että Yhdysvaltain tehtävänä oli hyväntahtoisesti edistää yhteiskunnallista kehitystä myös omien rajojensa ulkopuolella ja ohjata kehityksen suuntaa hallitusti. Ensimmäinen maailmansota vahvisti monen yhdysvaltalaisen

²⁸⁴ Yhdysvaltalaista ekseptionalismia ei sinänsä voida kutsua ideologiaksi, mutta se on hyvin keskeinen osa amerikkalaista liberalismia, joka on vallitseva ideologia Yhdysvaltain ulkopoliitikan taustalla. McCrisken 2003, 7. McCriskenin mukaan yhdysvaltalaista ekseptionalismia voi ymmärtää myös Benedict Andersonin käsitteen *kuvoitteellinen yhteisö* kautta. McCrisken 2003, 1.

²⁸⁵ McCrisken 2003, 1–2, 4, 8–12; Edwards, 2009, 269–270; amerikkalaisesta imperialismista Ninkovich 2001, 35–47.

uskoa siihen, että Yhdysvaltain oli käytettävä taloudellista ja moraalista voimaansa ihmiskunnan hyväksi. On todettu, että muuan muassa Woodrow Wilsonin vahvasti protestanttisessa maailmankatsomuksessa Yhdysvalloilla oli selvä läheystehtävä, joka perustui käsitykseen Yhdysvaltain ylivertaisuudesta.²⁸⁶

Yhdysvaltalainen ekseptionismi rakentuu kolmesta perusteesta. Ensinnäkin katsotaan, että Yhdysvaltain aikeet ovat aina vilpittömiä ja hyviä. Käsityksen syntyyn on merkittävästi vaikuttanut uskomus, että Yhdysvallat toteuttaa erityistä Jumalan antamaa tehtävää maailmassa, minkä vuoksi sen motiivit ovat aina puhtaita. Toinen keskeinen oletus on, että Yhdysvallat on ratkaisevasti erilainen Euroopasta ja muusta Vanhasta maailmasta. Korruptio, vallanhimo ja eliittien oman edun tavoittelu on katsottu tyypillisesti eurooppalaisiksi ominaisuuksiksi, joista Yhdysvallat on onnistunut pääsemään eroon. Kolmanneksi esitetään, että Yhdysvallat voi neuvoa muita valtioita ja kansoja, koska se on historiansa ja ominaisuuksiensa vuoksi muihin verrattuna jopa ylivertaisessa asemassa. Taustalla vaikuttaa kehitysoptimistinen tulkinta yhdysvaltalaisesta identiteetistä, jonka mukaan Yhdysvalloille on luonteenomaista jatkuva pyrkimys parempaan. Yhdysvallat myös pystyy välttämään rappion, joka väistämättä kohtaa kaikkia muita valtioita ja sivilisaatioita. Koska muut ovat ottaneet Yhdysvallat esikuvakseen, merkitsee Yhdysvaltain kehittyminen samalla koko maailman kehittymistä. Käytännössä Yhdysvallat voi johtaa maailman kehityskulkua joko interventionistisella ulkopoliitikalla tai toimimalla etäältä roolimallina eristäytymispolitiikkaa noudattaen.²⁸⁷

New York Timesin pääkirjoituksissa luotiin kuvaa Yhdysvalloista puolueettomana ja epäitsekkäänä toimijana. Heti aselevon julistamisen jälkeen lehdessä vakuutettiin, että Yhdysvallat oli valmis toimimaan epäitsekkäästi suurten ihanteiden puolesta, mistä jo liittyminen sotaan oli ollut osoituksena koko maailmalle. Yhdysvallat ei tavoitellut rauhanneuvotteluissa materiaalisia etuja.²⁸⁸ Rauhankonferenssissa Yhdysvaltain katsottiin edustavan jotain uutta ja käännteentekevää, sillä se tuli neuvottelupöytään Euroopan rodullisten ja alueellisten kiistojen ulkopuolelta.²⁸⁹

---

²⁸⁶ Ambrosius 1987, 1–12. Wilsonin ekseptionalistisesta ajattelusta myös Knock 1992, 8–14; McCrisken 2003, 13. Sekä Ambrosius että Knock nostavat esille, että Wilsonin ajatteluun vaikutti merkittävästi Frederick Jackson Turnerin teoria alati laajenevasta rajaseudusta (frontier): Kehityksen jatkuminen vaati Yhdysvaltain jatkuvaa alueellista laajenemista tai valtapiirin kasvattamista. Ambrosius 1987, 10; Knock 1992, 10–11.

²⁸⁷ McCrisken 2003, 9–11; Edwards 2009, 268–269.

²⁸⁸ NYT, "President Wilson", 12.11.1918.

²⁸⁹ NYT, "The President's voyage", 4.12.1918.

Yhdysvaltain erityisyyttä neuvottelukumppanina vahvisti myös se, ettei se ollut koskaan ollut osallisena sopimuksissa, jotka olivat aiheuttaneet sotia – toisin kuin muut valtiot, lehdessä väitettiin. Sen sijaan se oli saanut aikaan monia sotia päätäneitä sopimuksia.²⁹⁰ Lehden mukaan muut valtiot pitivät Yhdysvaltoja puolueettomana tarkkailijana, jonka intresseissä oli saada aikaan oikeudenmukaisia päätöksiä.²⁹¹ Esitettiin, että yhdysvaltalaiset saivat kiittää arvostetusta asemastaan presidentti Wilsonia, sillä juuri hän oli saanut muut maat vakuuttuneiksi Yhdysvaltain epäitsekäistä motiiveista. Hän nautti muiden valtiomiesten luottamusta, koska häntä pidettiin viisaana ja puolueettomana ystävänä.²⁹²

Myös vahva demokratian ja tasavaltalaisuuden perinne teki Yhdysvalloista erityisen. New York Timesissa demokratiaa korostettiin nimenomaan Yhdysvalloille luonteenomaisena piirteenä. Lehdessä huomautettiin, että monille kansoille demokratian periaatteet olivat vielä hyvin tuntemattomia, vaikka demokratiaan oli siirtymässä innokkaasti. Siksi vallan keskittyminen joko itsevaltaisille henkilöille tai ryhmille oli suuri vaara etenkin imperiumien raunioille syntyneissä valtioissa. Lehden mukaan oli selvää, ettei presidentti Wilson voinut antaa tukeaan tällaisille poliittisille toimijoille, koska hän edusti konferenssissa Yhdysvaltoja, ja yhdysvaltalaisten yksimielisen näkemyksen mukaan järjestäytyneen yhteiskunnan oli edustettava kaikkia kansalaisiaan.²⁹³ Lehdessä uskottiinkin, että maailmansota merkitsi maailman demokratiakehityksen kannalta selvää käännekohtaa:

Meille Amerikassa se ei ole uutta, se on perustavanlaatuinen periaate, mutta vuosi 1918 jää historiaan vuotena, jolloin maailmanlaajuisesti hyväksyttiin periaate, että hallituksella täytyy olla kansan suostumus.²⁹⁴

Näin luotiin kuvaa, että Yhdysvaltain pitkät demokratian perinteet vahvistivat sen moraalista roolia Kansainliitossa. Lehdessä luotettiin, että sodan ja Kansainliiton myötä demokratia levisi maailmalla pitkälti juuri yhdysvaltalaisten ansiosta.

---

²⁹⁰ NYT, "World law and world economics", 29.12.1918.

²⁹¹ NYT, "Mr. Wilson at Paris", 29.11.1918.

²⁹² NYT, "Mr. Wilson's triumph", 16.2.1919, "The old and the new", 11.5.1919. "The eternal conflict", 10.3.1920.

²⁹³ NYT, "Mr. Wilson at Paris", 29.11.1918.

²⁹⁴ "With us here in America it is no new story, it is a foundation principle, but history will date from the year 1918 the worldwide acceptance of the principle that government must rest upon the consent of the governed." NYT, "A wonderful year", 1.1.1919.

On tärkeää huomata, että ensimmäisen maailmansodan viimeiset vuodet olivat merkittäviä demokratian käsitteen nousun kannalta. Yhdysvaltain virallisena sotatavoitteena olikin Kansainliiton perustamisen ohella levittää demokratiaa. Presidentti Wilson lausui nämä tavoitteet julki huhtikuussa 1917, jolloin hän pyysi kongressia julistamaan sodan Saksaan vastaan. Puheessaan Wilson vetosi Yhdysvaltain missioon maailmassa ja korosti, että Yhdysvallat tulisi taistelemaan sille tärkeiden arvojen, kuten demokratian, puolesta. Puheen teki tunnetuksi erityisesti Wilsonin vaatimus tehdä "maailma turvalliseksi demokratialle". John A. Thompsonin mukaan on huomionarvoista, ettei Wilson ollut aikaisemmin lainkaan viitannut valtioiden poliittisiin järjestelmiin puhuessaan sodanjälkeisistä rauhan-suunnitelmista, mutta puheessaan kongressille hän ensimmäistä kertaa esitti, että rauhan ja uuden maailmanjärjestyksen pystyttäminen oli mahdollista vain demokratioiden yhteistyönä. Demokratian levittäminen ilmestyi Wilsonin retoriikkaan siis vasta osana Yhdysvaltain sotapolitiikkaa.²⁹⁵ Käsitteet demokratiasta olivat muuttumassa myös Euroopassa, missä sota oli synnyttänyt keskustelua äänioikeuden laajentamisesta. Parlamentaarisisista uudistuksista kiisteltiin esimerkiksi Britanniassa ja Saksassa. Ihalaisen mukaan on huomattavissa, että Wilsonin julistuksen innoittamana Britannian parlamenttikeskusteluissa demokratian käsite sai uudenlaisia määrittelyjä. Toisaalta sekä sotaa että kotimaan parlamentaarisia uudistuksia ryhdyttiin kuvaamaan demokratian edistämisenä, mutta toisaalta uudistuksia myös vastustettiin vetoamalla demokratiaan. Saksassa taas syntyi käsite "läntinen demokratia" vastakohtaksi Saksan poliittiselle järjestelmälle.²⁹⁶

Korostamalla yhdysvaltalaisten horjumaton rauhantahto Yhdysvallat kuvattiin New York Timesissa valtiona, joka pyrki kaikin tavoin edistämään Kansainliiton tärkeimmän tavoitteen toteutumista.²⁹⁷ Toisaalta lehdessä vakuutettiin, että Yhdysvallat ei epäröisi sotia uudelleen oikeuden ja ihmisten vapauden puolesta. Presidentti Wilsonia lainaten lehdessä esitettiin, että tarpeen vaatiessa Yhdysvallat oli

---

²⁹⁵ Thompson 2010, 30–36; myös Knock 1992, 121–122. Woodrow Wilsonin demokratiakäsitys heijasti vahvaa uskoa Yhdysvaltain poikkeuksellisuuteen, mikä ilmenee esimerkiksi hänen teoksestaan *The Modern Democratic State* (1885). Wilsonin mukaan Yhdysvallat oli pystynyt harjoittamaan demokratiaa pitkään juuri siksi, ettei sillä ollut sellaisia rajoittavia perinteitä tai insiittuutioita, kuten esimerkiksi sitovia liittolaissuhteita tai pysyvää armeijaa, jotka olisivat rajoittaneet sen poliittisia ja sosiaalisia voimia. Wilsonille demokratia oli toisaalta päämäärä, toisaalta keino. Demokratiassa oli siis hänen mukaansa kyse jatkuvasta evoluutiosta, koska demokratia kehittyi ja muuttui jatkuvasti. Knock 1992, 5–7; Pestritto 2005, 48–49.

²⁹⁶ Ihalainen 2014.

²⁹⁷ NYT, "Peace of all nations", 27.1.1919, "League necessary to peace", 5.3.1919, "The reactionary Senate", 27.7.1919.

valmis liittymään uuteen sotaan vapaaehtoisesti – olipa maa Kansainliitossa tai sen ulkopuolella. Sotimista pidettiin moraalisenä velvollisuutena, jos sodan syyt vetosivat *ihmiskunnan omaantuntoon*, kuten ensimmäisessä maailmansodassa oli ollut. Tällä tavoin lehti pyrki torjumaan syytökset, joiden mukaan Yhdysvallat joutuisi Kansainliitossa haluamattaan vedetyksi mukaan konflikteihin, joihin sillä ei ollut osuutta. Yhdysvallat sotisi aina vain kongressin suostumuksella, myöskin Kansainliiton jäsenenä, eikä lehden mukaan ollut syytä epäillä Yhdysvaltain kongressin halua toimia moraalisesti oikein.²⁹⁸ Ilmaisuissa voidaan huomata samanlaisia kielenkäyttöä, joka oli tyypillisiä myös oikeudellisen idealismin diskurssissa.

New York Timesin käsitys Yhdysvalloista oli vahvasti anti-imperialistinen. Lehden mukaan Yhdysvaltain rooli rauhanneuvotteluissa oli keskeinen, koska se pyrki purkamaan epäoikeudenmukaista siirtomaajärjestelmää. Lehti korosti, että Yhdysvalloilla ei ollut minkäänlaisia intressejä omistaa siirtomaita eikä se ollut rauhanneuvotteluissa esittänyt alueellisia vaatimuksia. Kaiken kaikkiaan Yhdysvallat – jota lehdessä kuvattiin Tyynenmeren suurvallaksi – oli osoittanut suurta haluttomuutta jatkaa niitäkin siirtomaatoimia, joita sillä jo oli.²⁹⁹ Pääkirjoituksessa ei selitetty, mistä siirtomaatoimista oli kysymys, mutta voidaan olettaa, että tällä tarkoitettiin erityisesti Filippiinien miehitystä, joka oli jatkunut Espanjaa vastaan käydystä sodasta vuonna 1898 lähtien. Wilsonin hallinnossa suhtauduttiin myönteisesti Filippiinien itsenäistymiseen, ja vuonna 1916 filippiiniläisille oli jo lupailtu itsenäisyyttä, jonka ehtona oli kuitenkin olojen ja demokraattisen hallinnon vakiinnuttaminen. On huomattava, että 1900-luvun alkupuolella kritiikki amerikkalaisista imperialismia vastaan oli lisääntynyt, ja monet aikaisemmin sitä kannattaneet edistykselliset, Wilson mukaan lukien, olivat viimeistään ensimmäisen maailmansodan aikana kääntyneet anti-imperialisteiksi.³⁰⁰ New York Timesin mukaan kaikkien valtioiden oli pohdittava uudelleen suhtautumistaan alistamiinsa kansoihin, mikäli sotien syttyminen haluttiin estää. Vahvimman eli Yhdysvaltain odotettiin näyttävän tässä esimerkkiä.³⁰¹

---

²⁹⁸ NYT, "The world's hope of mercy and peace", 26.9.1919. Myös "Progress with the League", 11.2.1919.

²⁹⁹ NYT, "German colonies", 30.1.1919.

³⁰⁰ Ninkovich 2001, 48–90. Filippiinit itsenäistyi lopulta vuonna 1946. Anti-imperialismista ja erityisesti edistyksellisten ja Wilsonin liberaalin anti-imperialismin välisistä näkemyseroista *ibid.*, 215–226; Johnson 1995, 80–150. Anti-imperialismistaan huolimatta presidentti Wilson kannatti kovia otteita Latinalaisessa Amerikassa, mikäli Yhdysvaltain etujen koettiin olevan uhattuina. Wilsonin hallinnon ulkopoliitikasta ja sotilaallisista interventioista ks. Herring 2008, 378–398.

³⁰¹ NYT, "Justice or savagery?", 5.1.1919.

Kun rauhanneuvotteluissa pohdittiin Saksan siirtomaiden kohtaloa, New York Timesissa kannatettiin lämpimästi presidentti Wilsonin suunnitelmia hallita alueita Kansainliiton mandaattijärjestelmän kautta. On syytä huomioda, että mandaattijärjestelmän tarkoituksena ei ollut purkaa imperialismia sinänsä, sillä rauhankonferenssissa käsiteltiin vain Saksan siirtomaiden ja Ottomaanien imperiumin Euroopan ulkopuolisten alueiden kohtaloa. Lisäksi järjestelmän luominen heijasti vahvasti aikansa rodullisia ennakkoluuloja: Pidettiin luonnollisena, että ei-valkoiset kansat olivat kyvyttömiä itsehallintoon, minkä vuoksi ne tarvitsivat kehittyneiden kansojen ohjausta ja suojelua. Kansainliiton peruskirjan 22. artiklassa vähemmän kehittyneiden kansojen hyvinvointi ja kehitys määriteltiin "pyhäksi sivistystehtäväksi".³⁰² New York Times esitti Yhdysvaltain olevan sopiva tällaiseen sivistystehtävään. Sillä oli tarvittavaa kokemusta ja valmiuksia neuvoa vähemmän kehittyneitä kansoja, ja lehdessä uskottiinkin, että mikäli Yhdysvallat kutsuttaisiin osallistumaan entisten siirtomaiden hallintoon tai siitä koituviin kuluihin, se tarttuisi tehtävään mielellään. Lehti kuitenkin painotti, että Yhdysvaltain halu auttaa oli kaikin puolin vilpittöntä. Yhdysvallat osallistuisi mandaattien hallintoon yleisen hyvän nimissä ja ajaisi vain Kansainliiton asiaa – ei omaansa.³⁰³

Vuoden 1919 alkupuolella Yhdysvalloissa arvioitiin mahdollisuutta ottaa turkkilaisten alaisuudesta vapautunut kristitty Armenia Yhdysvaltain mandaatiksi. Armentialaisten kansanmurhan vuoksi maan kohtalo sai Yhdysvalloissa erityistä huomiota. Leppymättömien senaattorien voimakas kritiikki kuitenkin esti hankkeen etenemisen pitemmälle.³⁰⁴ Juuri Yhdysvaltain senaatin vastustuksen vuoksi Kansainliitto-komissio muutti peruskirjaa niin, että mandaattien hyväksymisestä tehtiin jäsenvaltioille vapaaehtoista.³⁰⁵ Yhdysvaltalaisen ekseptionalismin näkökulmasta on mielenkiintoista, että monet leppymättömät vastustivat mandaattijärjestelmää, koska sitä pidettiin imperialistisena ja epäoikeudenmukaisena. Esimerkiksi senaattori Asle Gronna esitti mandaattijärjestelmän sijaan itsenäisyyden myöntämistä entisille siirtomaille.³⁰⁶ New York Times piti Armenian suojelua yh-

³⁰² Ninkovich 2001, 219–221; Manela 2007, 25, 31, 39; Kansainliiton peruskirja 1936, 14–15. Mandaattijärjestelmän luomisesta Crozier 1979.

³⁰³ NYT, "German colonies", 30.1.1919, "Amending the draft", 4.3.1919, "The old and the new", 11.5.1919.

³⁰⁴ Cooper 2001, 341–343; Ferrell 1985, 144, 268; Walworth 1986, 504–508.

³⁰⁵ Cooper 2001, 70; Knock 1992, 246–247.

³⁰⁶ Mandaattijärjestelmää verrattiin myös taloudelliseksi riistoksi, koska epäiltiin, että järjestelmän turvin holhoojavaltiot saisivat yksinoikeuden alueiden luonnonvaroihin. Johnson 1995, 101–102. Luonnonvarojen, erityisesti öljyn, roolista mandaattikysymyksessä ks. Crozier 1979, 497–508.

dysvaltaisten erityisenä huolenaiheena ja suhtautui myönteisesti ajatukseen, että Yhdysvallat hallitsisi Armeniaa Kansainliiton alaisuudessa. Sitä ei pidetty imperialistisena valloituksena, kuten kriitikot sen esittivät. Yhdysvaltain ensisijaisena tehtävänä olisi huolehtia armenialaisten eduista ja auttaa sitä itsehallinnon ja demokratian muodostamisessa. Lehden mukaan kyseessä oli vahvemman valtion moraalinen velvollisuus heikompia kohtaan.³⁰⁷ Presidentti Wilsonin vaatimuksesta senaatissa keskusteltiin aiheesta vielä Kansainliiton torjumisen jälkeenkin, mutta osallistumista mandaattihallintoon pidettiin liian kalliina ja poliittisesti sitovana. Huhtikuussa 1920 Yhdysvallat lopulta tunnusti Armenian itsenäisyyden.³⁰⁸

Vaikka kiinalaisen Shandongin kysymys ei nouse tutkimusaineistossa juuri esille, on syytä selittää, miksi se oli Kansainliitto-kiistan kannalta merkittävä. Siirtomaiden kohtalosta ja valtioiden itsemääräämisoikeudesta kiisteltiin kovasti senaatissa, ja erityisesti Shandongin kysymys jakoi mielipiteitä. Sodan aikana Ranska ja Britannia olivat salaisella sopimuksella luvanneet Saksan hallussa olleen Kiinan Shandongin provinssin Japanille. Rauhanneuvotteluissa presidentti Wilson suostui Japanin vaatimukseen, minkä monet tulkitsivat imperialismiksi ja poliittiseksi takinkäänöksi, koska myönnytys oli Neljäntoista kohdan ohjelmaa vastaan. Sekä kiinalaiset että erityisesti monet yhdysvaltalaiset edistykselliset ja liberaalit, jotka olivat aikaisemmin olleet Kansainliiton innokkaimpia tukijoita, kokivat tullessaan petetyiksi. Tutkimusten mukaan Shandongin kysymys osoitti, miten suurpiirteisesti Wilson hahmotti kansallisen itsemääräämisoikeuden käsitteen. Wilson piti Shandongin luovuttamista pienempänä haittana kuin että Japani olisi kävellyt rauhankonferenssista ulos, mikä olisi vaarantanut suurvaltojen yhteistyön. Wilsonille kyseessä oli siis hyväksyttävä kompromissi, mutta kriitikot saivat Shandongista syyn lisää vastustaa Kansainliittoa.³⁰⁹ New York Times piti järjestelyä rauhan kannalta tarpeellisena. Lehti esitti, etteivät republikaanisenaattorit voineet tehdä Kiinalle suurempaa karhunpalvelusta kuin vastustaa rauhansopimusta ja Kansainliittoa, sillä Kansainliiton torjuminen kasvatti sodan uhkaa Kaukoidässä. Lisäksi muistutettiin, että Shandongin luovuttamisesta Kiinalle oli jo sovittu.³¹⁰

³⁰⁷ NYT, "Armenia", 16.2.1919, "Amending the draft", 4.3.1919, "Testing our altruism", 26.5.1920.

³⁰⁸ Ambrosius 1987, 257–258. Yhdysvaltain suhtautumisesta Armenian kysymykseen ks. Malkasian 1984.

³⁰⁹ Herring 2008, 421–422; Ninkovich 2001, 218–222; Nichols 2001, 231–256; Johnson 1995, 100; Knock 1992, 249–250, 257.

³¹⁰ NYT, "Japan and Shantung", 24.7.1919.

Sekä siirtomaakysymysten käsittely että demokraattisuuden ja rauhantahdon kuvaukset osoittavat, että New York Times käsitti Yhdysvallat roolimalliksi muille. Lehdessä annettiin ymmärtää, että muut kansat tulisivat seuraamaan Yhdysvaltoja sen osoittamalla tiellä. Yhdysvaltain kuvaaminen kehityksen johtajaksi osoittaa, että New York Times tulkitsi Yhdysvaltain poikkeuksellisuuden lähetystehtäväksi. Pääkirjoituksissa Yhdysvalloista luotiin kuva tehtävälleen omistautuneena johtajana ja todellisena Kansainliitto-hankkeen moottorina. Kun Pariisiin kokoontuneen Kansainliitto-komitean neuvottelut kangertelivat, lehti vakuutti yhdysvaltalaisen ponnistelevan sitkeästi liiton perustamisen puolesta. Lehden mukaan oli juuri yhdysvaltalaisen mielenlaadulle tyypillistä, ettei vaikeuksien edessä taivuttu, vaan työtä tehtiin päämäärätietoisesti.³¹¹ Rauhansuunnitelmien kannalta oli lisäksi oleellista, että yhdysvaltalaiset eivät olleet haaveilijoita vaan käytännöllisiä, eivätkä he tavoitelleet mahdottomia. Sen vuoksi oli kaikki perusteet luottaa siihen, että Kansainliitosta tulisi totta.³¹²

New York Timesin mukaan yhdysvaltalaiset halusivat toteuttaa kansallista kohtaloaan ilman pelkoa sodasta, minkä vuoksi Yhdysvaltain etuja ajettiin parhaiten juuri liittymällä Kansainliittoon. Näkemystään lehti vahvisti vertaamalla Kansainliiton tavoitteita Yhdysvaltain perustuslain esipuheeseen ja totesi niiden ajavan samoja asioita. Sekä Kansainliiton että Yhdysvaltain tehtävänä maailmassa oli edistää oikeudenmukaisuutta ja yleistä hyvinvointia, taata kansallinen turvallisuus ja turvata vapautta. Siten katsottiin, että Yhdysvaltain ponnistelut Kansainliiton perustamiseksi olivat kaikessa suhteessa kansallisia ja yhdysvaltalaisia tekoja mutta samalla toimittiin koko maailman hyväksi.³¹³

Pääkirjoituksista välittyikin näkemys, että Yhdysvallat ilmensi monin tavoin arvoja, joista Kansainliiton uusi henki koostui. Voidaan myös tulkita, että yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssissa Kansainliitto kuvattiin leimallisesti yhdysvaltalaiseksi, koska Kansainliitossa jäsenvaltiot sitoutuivat arvoihin, joista koko yhdysvaltalaisuuden idea ja yhdysvaltalainen identiteetti rakentuivat: vapautteen, tasa-arvoon, demokratiaan ja laillisuusperiaatteeseen. Näistä yhdysvaltalaisia yhdistävistä arvoista Samuel Huntington on käyttänyt käsitettä "Amerikkalainen Us-

³¹¹ NYT, "The international league", 19.1.1919.

³¹² NYT, Mr. Wilson in France", 13.12.1918.

³¹³ NYT, "The highest americanism", 4.8.1919. " -- we want to be left free to work out our national destiny undisturbed by the clash of arms --".

kontunnustus" (American Creed).³¹⁴ On huomattava, että esimerkiksi Woodrow Wilson puhuessaan kansainvälisistä moraaliarvoista tarkoitti nimenomaan yhdysvaltalaisia liberaaleja arvoja, jotka hänen ajattelumaailmassaan rinnastuivat toisiinsa.³¹⁵ Neljäntoista kohdan ohjelmastakin voidaan huomata yhteneväisyyksiä Yhdysvaltain itsenäisyysjulistukseen ja perustuslakiin tai muihin tunnustettuihin Yhdysvaltain ulkopolitiikan periaatteihin.³¹⁶ New York Timesissa presidentti Wilsonin katsottiin edustavan yhdysvaltalaisia arvoja parhaimmillaan. Rauhan edistäminen, demokratia ja tasavaltalaisuus liitettiin toistuvasti Wilsoniin.³¹⁷

Rauhansuunnitelmien toteutuminen vaati maailman voimakkaimman ja ylivoimaisimman valtion panosta. Senaatin viimeisen äänestyksen kynnyksellä lehdessä yritettiin vielä vaikuttaa Kansainliittoa vastustaviin senaattoreihin vetoamalla Yhdysvaltain rooliin maailman kehityksen johtajana:

Senaatin tarvitsee vain ilmaista myöntymyksensä ja maailma muuttuu yhdessä yössä toiseksi [jossa] vallitsee toivo ja luottamus, taloudellinen toimeliaisuus ja taiteet kukoistavat, se on omistautunut ystävyydelle ja sille, että sota kielletään keinona selvittää valtioiden väliset kiistat ja itsevaltan torjumiselle.³¹⁸

Voidaan huomata, että lehden mukaan Yhdysvaltain vaikutusvalta kosketti laajasti eri elämäalueita ja että yhdysvaltalaiset pystyivät päätöksillään ohjaamaan kehitystä toivottuun suuntaan. Eristäytyminen Kansainliitosta pysäyttäisi maailman kehityksen tai jopa sysäisi sitä ajassa taaksepäin. Kun Yhdysvallat ei lopulta liittynyt Kansainliittoon, New York Times koki maan tehneen kauhean virheen. Liiton ulkopuolella Yhdysvallat ei voinut osallistua neuvoston päätöksentekoon. Lehden mukaan maailmalla oli jo havaittavissa, että voimakkaimman suurvallan poissaolo merkitsi jännitteiden lisääntymistä ja paluuta vanhaan politiikkaan. Li-

³¹⁴ Huntington 1981, 13–30, McCriskenin 2003, 7 mukaan. Huntington mukaan individualismi on myös keskeinen yhdysvaltalainen arvo, mutta tässä tutkimuksessa ei havaittu, että New York Times olisi erityisesti tuonut Kansainliitto-kysymyksen yhteydessä individualismia esille.

³¹⁵ Ambrosius 1987, 23.

³¹⁶ Jacobsonin mukaan leimallisesti yhdysvaltalaisia arvoja Neljäntoista kohdan ohjelmassa olivat vaatimukset itsemääräämisoikeudesta ja sopimusten avoimuudesta, jotka viittasivat itsenäisyysjulistuksen kohtaan hallitusvallan alkuperästä: hallitsija voi hallita vain kansan suostumuksella. Lisäksi mm. merten vapaus oli luonteeltaan perin yhdysvaltalainen vaatimus. Jacobson 1976, 77–82. On huomioitava, että uskonnonvapautta ei lisätty Kansainliiton peruskirjaan, vaikka Wilson sitä vaati, mutta toisaalta Wilson ja eurooppalaiset suurvallat torppasivat japanilaisien vaatimuksen rotujen välisestä tasa-arvosta. Ibid.; Ninkovich 2001, 220; Knock 1992, 223–224.

³¹⁷ NYT, esim. "Mr. Wilson at Paris", 29.11.1918, "Mr. Wilson in France", 13.12.1918, "Peace of all nations", 27.1.1919, "Our place among the nations", 9.7.1919, "Peace with safeguards", 11.7.1919.

³¹⁸ "The Senate has but to say the word of approval and it becomes another world overnight, a world of hope, aspiration and confidence, dedicated to industry, the arts, amity and abolishment of war as a means of settling disputes between nations and averting autocracy." NYT, "For America to say", 19.3.1920.

säksi lehti katsoi, että Yhdysvallat oli heittänyt hukkaan ainutlaatuisensa tilaisuutensa ohjata maailman kehitystä: "

Euroopasta olisi tullut parempi, maailmasta olisi tullut parempi, jos me olimme olleet Kansainliiton neuvostossa --".³¹⁹

Yhdysvallat on sivistyneistä kansakunnista kaikkein takapajuisin. Se on hylännyt tilaisuuden liittyä muiden suurvaltojen joukkoon historian suurimmassa yrityksessä edistää parempia, turvallisempia ja onnellisempia oloja. -- Asetimme itsemme eturiviin siinä mahtavassa ihmiskunnan sotajoukossa oikeuden, turvallisuuden ja rauhan puolesta. Sitten jätimme paikkamme, vetäydyimme kokonaan, olemme erillään, emme edes pidä perää. Olemme nolla, mitättömyys --³²⁰

Yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssissa luotiin kuvaa, että Kansainliitossa oli kysymys Yhdysvaltain kansallisesta kohtalosta ja pyhästä tehtävästä maailmanhistoriassa. New York Timesin mukaan Kansainliiton torjuminen merkitsi, että Yhdysvallat oli epäonnistunut tässä tehtävässään toteuttaa kansallista kohtaloaan ja edistää maailman kehitystä. Lehdessä annettiin ymmärtää, että Kansainliiton ulkopuolelle jääminen merkitsi myös sitä, että Yhdysvallat oli menettänyt merkittävän osan ainutlaatuisuudestaan. Sen asema maailman moraalisena johtajana ja muiden roolimallina oli horjunut – ellei jopa romuttunut kokonaan.

6.2. Yhdysvaltaisten oppien ekspansio

Yhdysvaltain rooli kansainvälisessä politiikassa oli perustunut lähes koko maan itsenäisyyden ajan eristäytymiseen Vanhasta maailmasta. Yhdysvaltain ainutlaatuisuuteen vedoten oli haluttu muuan muassa suojella Yhdysvaltoja vahingollisilta vaikutteilta – korruptiolta, itsevaltaisuudelta ja kansannousuilta – ja siten edistää maan suotuisaa kehitystä. Käännekohta oli vuoden 1898 Espanjan–Yhdysvaltain sota, ja siitä lähtien kiistat ulkopoliittikan suunnasta ovat olleet huomattava osa Yhdysvaltain poliittista historiaa 1900-luvulla. Michael Dunne onkin tutkimuksessaan hahmottanut Yhdysvaltain ulkopoliittikkaa sarjaksi "suuria väit-

³¹⁹ "Europe would have been better, the world would have been better, for our presence at the council table of the League of Nations --". NYT, "The Moral Lapse", 30.7.1920.

³²⁰ "United States is the most backward of fully civilized nations. It has rejected the opportunity to associate itself with other Powers in the greatest advance for better, safer and happier conditions for mankind and for nations that has been made in all history. -- In the great marshalling of the forces of civilization for justice and security and peace we placed ourselves in the very forefront of the legion. Then we deserted our post, we withdrew altogether, we stand apart, we do not even bring up the rear. We are a cipher, a nonentity --". NYT, "We stand with Mexico", 8.4.1920. Meksiko ei liittynyt Kansainliittoon heti, sillä presidentti Wilson esti sitä osallistumasta Pariisin rauhankonferenssin. Kansainliiton jäsen siitä tuli vuonna 1931. Walters 1952, 64–65.

telyitä", joista kiista Kansainliitosta on yksi monimutkaisimmista.³²¹ Seuraavaksi tutkitaan, millaista suurta ulkopoliittisista periaatekeskustelua Kansainliittokysymyksestä käytiin New York Timesissa, ja selvitetään, mitä lehti kirjoitti Kansainliiton vaikutuksesta Yhdysvaltain perustuslakiin ja ulkopoliittikan oppeihin. Huomattava osa tutkittavista pääkirjoituksista on vuoden 1919 alkupuolelta, jolloin perustuslaillinen keskustelu Kansainliiton peruskirjasta oli kiihkeimmillään. Vaikka suvereniteetista, Monroen opista ja peruskirjan 10. artiklasta kirjoitettiin runsaasti myöhemminkin, lehden näkemykset eivät juurikaan muuttuneet. Sen vuoksi on perusteltua keskittyä vain osaan tutkimusaineistosta.

New York Times pyrki luomaan kuvaa, että Kansainliitto oli täysin sopusoinnussa Yhdysvaltain ulkopoliittisen tradition ja erityisesti maan perustajaisien oppien kanssa. Kiistassa kummatkin osapuolet vetosivat George Washingtonin ja Thomas Jeffersonin ulkopoliittikkaa koskeviin puheisiin, joita arvostettiin virallisina ulkopoliittikan doktriineina. Jäähyväiskirjeessään vuonna 1796 maan ensimmäinen presidentti Washington oli kehottanut Yhdysvaltoja noudattamaan puolueettomuutta ja välttämään pysyviä liittolaissuhteita (permanent alliances). On huomattava, että Washington ei vaatinut Yhdysvaltoja eristäytymään muusta maailmasta, vaan säilyttämään vapauden päättää liittoutumisesta joustavasti. Thomas Jefferson taas varoitti virkaanastujaispuheessaan vuonna 1801 Yhdysvaltoja sitovista alliansseista (entangling alliances) ja sekaantumisesta erityisesti Euroopan selkkauksiin.³²² New York Timesin mukaan Yhdysvallat noudatti edelleen presidenttien neuvoja, mutta näitä ulkopoliittikan oppeja tulkittiin uudesta näkökulmasta. Lehdessä tuettiin presidentti Wilsonin näkemystä, että Kansainliitto ei ollut vaarallinen Yhdysvaltoja uhkaava sitova allianssi. Vaarallisia olivat muutaman valtion väliset liittolaissopimukset, koska ne johtivat väistämättä sotiin. Kansainliitossa oli kyse aivan muusta, sillä kaikkien valtioiden yhteisenä järjestönä se teki tällaiset rajatut liittolaissopimukset kokonaan tarpeettomiksi. Kansainliitossa ei ollut pelkoa joutua sotketuksi muiden valtioiden asioihin, kuten muissa liitosuhteissa oli.³²³

Tästä näkökulmasta katsottuna New York Times piti joidenkin Kansainliiton vastustajien kannanottoja hyvin ristiriitaisina. Erityisesti lehdessä kritisoitiin senaat-

---

³²¹ Dunne 2000, 26, 32.

³²² Herring 2008, 83, 95–96; Ambrosius 1987, 94, 168, 260–262; Edwards 2009, 269–270; Nichols 2011, 253.

³²³ NYT, "Mr. Wilson at Paris", 29.11.1918, "A French army of a million", 25.2.1920; Ambrosius 1987, 46; Cooper 2001, 21; Knock 1992, 163.

tori Philander Knoxia, joka oli usein vedonnut Kansainliitto-kiistassa Washingtonin ja Jeffersonin oppeihin. Lehdessä pidettiin outona, että Knox vastusti Kansainliittoa mutta samalla kannatti liittoutumista vahvimpien eurooppalaisvaltioiden tai ainoastaan Britannian kanssa. Vaikka myös New York Times katsoi, että Britannia oli Yhdysvaltain läheisin kumppani, ja että brittiläis-yhdysvaltalaiset suhteet olivat Kansainliitossa hyvin tärkeitä,³²⁴ Kansainliittoa ei voinut korvata vanhantyyllisillä liittosopimuksilla. Ne olivat vastoin entisten presidenttien oppeja ja ne tulkittiin paluuksi vanhaan, jo hylättyyn ja tuhoisaksi havaittuun tasapainopolitiikkaan. Knoxin ehdotus tyrmättiin siis täysin.³²⁵

Senaattori Knoxin ehdotus (Knox resolution) on Kansainliitto-kiistassa mielenkiintoinen, sillä se osoittaa, että tiukka jako isolationisteihin ja internationalisteihin on liian yksioikoinen. Tutkimuskirjallisuudessa on huomautettu, että republikaaneja ei voi yleistäen kutsua eristäytymispolitiikan kannattajiksi. Knoxin lisäksi monet johtavat republikaanit, kuten Henry Cabot Lodge ja Elihu Root, kannattivat Saksan vastaisen liiton jatkamista sodanaikaisten liittolaisten kanssa. He siis vastustivat sitoutumista Kansainliittoon mutta kannattivat rajattua sotilaallista sopimusta Länsi-Euroopan valtioiden kanssa.³²⁶ Knox myös ehdotti Kansainliiton vaihtoehdoksi Yhdysvaltain johtamia kansainvälisiä konferensseja, joissa olisi käsitelty rauhaan liittyviä kysymyksiä. Konferensseilla ei olisi kuitenkaan ollut toimeenpanovaltaa, kuten Kansainliitolla, joten tällä tavoin Yhdysvallat olisi voinut säilyttää perinteisen asemansa ja silti osallistua kansainväliseen politiikkaan täysivaltaisena kansainvälisen yhteisön jäsenenä.³²⁷

New York Timesissa Kansainliitto esitettiin luonnolliseksi jatkumoksi Yhdysvaltain perinteiselle ulkopolitiikalle myös sillä perusteella, että monet Kansainliiton toimintaperiaatteista olivat Yhdysvalloissa jo vakiintuneita käytäntöjä. Lehti muistutti, että Yhdysvallat oli noudattanut esimerkiksi kiistojen sovittelua jo vuosia. Siten lehden mukaan olikin käsittämätöntä, että senaattorit saattoivat vastustaa järjestöä, jonka perusidean Yhdysvallat oli jo hyväksynyt monissa aikaisemmissa sopimuksissa. Näkemystensä tueksi lehti viittasi usein Bryanin sovittelusopimuk-

³²⁴ Britannian ja Yhdysvaltain läheisistä suhteista mm. NYT, "The firm foundation", 5.12.1918, "Peace and public opinion", 11.12.1918, "Our alternative naval plan", 3.2.1919, myös "Mr. Wilson in London", 27.12.1918.

³²⁵ NYT, "The Knox substitutes", 3.3.1919.

³²⁶ Ambrosius 1972; Ambrosius 1987, 86, 145–149, 223–224; Cooper 2001, 101–102, 425; Knock 1992, 230; Widenor 1980, 296–297.

³²⁷ Cooper 2001, 138.

siin.³²⁸ Lisäksi huomautettiin, että jo aiemmin historiansa aikana Yhdysvallat oli luopunut tietyistä oikeuksistaan yhteisymmärryksessä ulkomaiden kanssa. Esimerkiksi nostettiin vuonna 1817 Britannian kanssa solmittu, ja senaatin yksimielisesti hyväksymä Rush-Bagotin sopimus, jossa oli päätetty Suurten järvien ja Champlainjärven demilitarisoinnista.³²⁹ Puheet suvereniteetin menettämisestä olivat siis lehden mukaan vailla pohjaa. Lehti myös painotti, ettei Yhdysvallat ollut muutoksen edessä yksin, vaan Kansainliitto valtioiden yhteisenä järjestönä vaikutti muihin valtioihin täysin samalla tavalla.³³⁰

Kansainliitto-taistelun keskiössä oli kiista peruskirjan 10. artiklasta, joka loi pohjan Kansainliiton kollektiiviselle turvallisuusjärjestelmälle. Artiklassa jäsenmaat lupasivat kunnioittaa valtioiden koskemattomuutta ja toimia kollektiivisesti – talouspakottein sekä tarvittaessa myös sotilaallisesti, kuten 16. artiklassa tarkennettiin – sellaista valtiota vastaan, joka uhkasi toisen valtion poliittista tai alueellista itsenäisyyttä.³³¹ Kansainliiton vastustajat tarttuivat juuri tähän artiklaan, koska kollektiivisen toiminnan katsottiin heikentävän Yhdysvaltain valtiollista suvereniteettia. Erityisesti kiisteltiin siitä, oliko 10. artikla luonteeltaan moraalinen kehotus vai laillisesti jäsenmaita sitova velvoite. Kriitikoiden mukaan Kansainliitossa ylikansallinen päätöksenteko meni kansallisen päätöksenteon edelle, mikä merkitsi, että Yhdysvaltain kongressilta riistettiin sen perustuslaillinen oikeus päättää sodasta ja rauhasta. Peruskirja rikkoi siis Yhdysvaltain perustuslakia vastaan. Lisäksi pelättiin, että Kansainliitto voisi peruskirjan valtuuttamana sekaantua valtioiden sisäpolitiikkaan, kuten maahanmuuttokysymyksiin tai tulleihin.³³²

Toinen suuri periaatteellinen kiista koski Monroen oppia, joka oli ollut Yhdysvaltain ulkopolitiikan peruskivenä 1820-luvulta lähtien. Presidentti James Monroen nimeä kantavan opin mukaan läntinen pallonpuolisko oli Yhdysvaltain ulkopolitiikan luonnollinen toimintaympäristö ja käytännössä koko Amerikan manner kuului Yhdysvaltain valtapiiriin. Opin mukaan Yhdysvallat pidättäytyi sekaantumasta Euroopan asioihin ja vastaavasti Euroopan valtioiden toiminta lännessä

³²⁸ NYT, "Peace and public opinion", 11.12.1918, "Peace of all nations", 27.1.1919, "The Covenant of peace", 28.1.1919, "Peace among nations", 2.3.1919, "Mr. Taft and the League plan", 25.3.1919, "Mr. Root's amendments", 31.3.1919.

³²⁹ NYT, "Fanciful objections", 26.2.1919. Encyclopaedia Britannica (a).

³³⁰ NYT, "Justice or savagery?", 5.1.1919, "Not convincing", 23.2.1919, "Issue of war or peace", 28.2.1919, "The true League and the false", 13.3.1919.

³³¹ Cooper 2001, 11; Ambrosius 1987, 74.

³³² Claude 1981, 374; Widenor 1980, 337–340; Stone 1970, 82–83; Johnson 1995, 95–96; Knock 1992, 240–242.

tulkittiin Yhdysvaltoja uhkaavaksi.³³³ Kansainliiton vastustajat katsoivat, että peruskirjan 10. artikla uhkasi Monroen oppia, sillä artiklan ja yleisesti kollektiivisen turvallisuuden periaatteen nojalla mikä tahansa eurooppalainen valtio olisi voinut Kansainliiton suojeluksessa sekaantua Amerikan mantereeseen asioihin.³³⁴

Kansainliitto-kiistan aikana keskustelu suvereniteetista ja ulkopoliitikasta ilmensi mitä suurimmassa määrin erilaisia tulkintoja Yhdysvaltain poikkeuksellisuudesta. Esimerkiksi senaattori Lodge korosti toistuvasti kritiikissään Yhdysvaltain oikeutta päättää omista asioistaan – tai laajemmin, Amerikan yksinoikeutta päättää Amerikan asioista. Jason A. Edwardsin mukaan Lodge pelkäsi, että Yhdysvallat ei olisi Kansainliiton jäsenenä voinut enää määrätä omasta kansallisesta kohtalostaan. Lodgen Kansainliitto-vastaisuus siis perustui juuri uskomukseen Yhdysvaltain poikkeuksellisuudesta ja ainutlaatuisesta asemasta maailmanhistoriassa. Edwardsin mukaan Lodge ymmärsi Monroen opin eräänlaiseksi muuriksi, joka suojasi Yhdysvaltain erityisyyttä, koska se esti eurooppalaisten valtapyrkimykset lännessä. Lodgen ajattelussa Kansainliitto uhkasi murentaa sekä Yhdysvaltain ulkopolitiittisen tradition että suvereniteetin, mutta ennen kaikkea se oli uhka Yhdysvaltain ainutlaatuisuudelle.³³⁵

Niinpä niin kutsutuissa Lodgen varauksissa, joista senaatissa äänestettiin molemmissa tärkeissä äänestyksissä marraskuussa 1919 ja maaliskuussa 1920, Yhdysvallat irtisanoutui käytännössä täysin kaikista 10. artiklan velvoitteista: Yhdysvalloilla ei ollut velvollisuutta puolustaa toisen valtion poliittista itsenäisyyttä tai alueellista koskemattomuutta, eikä Yhdysvaltain laivastoa tai armeijaa voinut velvoittaa Kansainliiton tehtäviin ilman kongressin suostumusta. Yhdysvaltain sisäiset asiat, kuten maahanmuutto- ja kansalaisuusasiat sekä asevarustelu olivat täysin Kansainliiton toimivallan ulkopuolella. Lisäksi Lodgen varauksissa vaadittiin Yhdysvalloille täyttä oikeutta päättää ulkopoliitikastaan. Esimerkiksi se pidatti itsellään oikeuden toimia Kiinan–Japanin kiistassa parhaaksi katsomallaan tavalla.³³⁶ Voidaan sanoa, että Kansainliiton vastustajien mukaan peruskirjaan liittyvissä varauksissa oli kysymys Yhdysvaltain etujen ja ainutlaatuisuuden turvaamisesta.

---

³³³ Herring 2008, 151–164;

³³⁴ Knock 1992, 109, 240, Ambrosius 1987, 60.

³³⁵ Edwards 2009, 272–274; myös Widenor 1980; 317–326; Ambrosius 1987, 94–95.

³³⁶ Herring 2008, 432; Ambrosius 1987, 199–206.

New York Timesin käsitys Kansainliiton ja Yhdysvaltain suhteesta oli täysin päinvastainen. Ensinnäkin lehti ei nähnyt, että Kansainliiton peruskirjan ja Yhdysvaltain perustuslain välillä olisi ollut ristiriita, koska lehden mukaan peruskirjan 10. artikla ei uhannut valtioiden suvereniteettia tai oikeutta päättää omista asioistaan. Lehdessä pyrittiinkin osoittamaan kriitikoiden väitteet vääriksi. Kansainliitto esitettiin oikeudenmukaiseksi valtioiden väliseksi konferenssiksi – se ei siis ollut maailman parlamentti, kuten Kansainliiton vastustajat olivat esittäneet. Koska Kansainliitto oli luonteeltaan konferenssi, päätöksenteko kuului kansallisille parlamenteille. Lehti vakuutti, että Kansainliitto ei säätäisi velvoittavia lakeja vaan se tehtävä olisi tulevaisuudessakin Yhdysvaltain kongressin käsissä. Erityisesti painotettiin, ettei Kansainliitto velvoittanut jäseniään käymään sotaa tai varustamaan järjestölle sotajoukkoja. Kansainliiton jäsenenä Yhdysvallat kävisi edelleen sotaa vain kongressin julistuksesta.³³⁷

Toiseksi New York Timesin mukaan Monroen opin asema oli Kansainliitossa turvattu. Lehdessä korostettiin toistuvasti, että Monroen oppi ja Kansainliiton peruskirja olivat yhtä niin hengeltään kuin tarkoitukseltaan: molempien tavoitteena oli turvata rauha ja valtioiden koskemattomuus. Monroen oppia ei ollut käytetty itsekkäisiin tarkoituksiin, alistamiseen, aluevaltauksiin tai muuten tavalla, joka olisi sotinut Kansainliiton peruskirjassa julistettuja periaatteita vastaan. Niiden välillä ei ollut minkäänlaista ristiriitaa. Kuvaukset loivat vaikutelmaa, että sekä Kansainliitto että Yhdysvallat pyrkivät tekemään vilpittömästi hyvää ja ajamaan koko ihmiskunnan yhteistä etua. Lehdessä vakuutettiin, että Monroen oppi oli kansainvälisesti ylistetty ulkopoliittikan doktriini, jonka historia oli jo osoittanut olevan menestys. Toisin kuin maailmansotaan johtanut tasapainopoliittikka, Monroen oppi oli onnistunut tehtävässään.³³⁸ Yhdysvaltain jäsenyyden takaamiseksi Kansainliiton peruskirjaan lisättiin jo keväällä 1919 muutos, 21. artikla, jossa erikseen mainittiin, ettei Kansainliitolla ollut vaikutusta Monroen oppiin.³³⁹ New York Timesin

---

³³⁷ NYT, useita pääkirjoituksia, "Peace of all nations", 27.1.1919, "The Covenant of peace", 28.1.1919, "Progress with the League" 11.2.1919, "The League necessary to peace", 5.3.1919, "War when there is no war", 20.8.1919, "Senator Johnson's speech", 31.3.1920. New York Timesin käsityksistä 10. artiklasta myös oikeudellisen idealismin diskurssissa luvussa 4.4.

³³⁸ NYT, "Peace and public opinion", 11.12.1918, "League and the Monroe doctrine", 18.2.1919, "Not a parallel case", 19.2.1919, "Not convincing", 23.2.1919, "Fanciful objections", 26.2.1919, "An amendment that destroys", 28.3.1919.

³³⁹ Stone 1970, 87–88; Ambrosius 1987, 97–98, 101, 113–118.

mukaan lisätty muutos oli täysin turha ja suorastaan hätävarjelun liioittelua, sillä Kansainliiton peruskirjassa toteutettiin selvästi Monroen opin henkeä.³⁴⁰

Monroen opista puhuttaessa New York Times vertasi usein sen roolia kansainvälisessä politiikassa Britannian laivastoon. Lehden mukaan yhdysvaltalaiset ei tarvinnut hylätä omaa traditiotaan niin kuin brittienkään ei tarvinnut luopua laivastostaan. Molemmat olivat niin vakiintuneita instituutioita ja olennaisia tekijöitä rauhan takaamisessa, että niiden alasajo johtaisi väistämättä ongelmiin. New York Times kirjoitti, että Kansainliittoa perustettaessa oli viisasta kunnioittaa vakiintuneita poliittisia käytäntöjä sikäli kuin ne olivat sopuissa rauhanpyrkimysten kanssa. Monroen oppi oli siis kaikilta osin turvattu ja se säilyisi jatkossakin Yhdysvaltain ulkopolitiikan kulmakivenä, mutta siihen sisältyvät periaatteet tulisivat laajemmin käyttöön kansainvälisessä politiikassa.³⁴¹

New York Times esitti, että Yhdysvaltain perinteinen ulkopolitiikka ja Kansainliiton kollektiivinen toiminta voitiin sovittaa parhaiten yhteen siten, että Monroen opin henkeä pyrittäisiin noudattamaan käytännössä entiseen tapaan. Kansainliitossa vallitsisi eräänlainen työnjako Uuden ja Vanhan maailman välillä. Yhdysvallat Uuden maailman suurimpana mahtina toimisi kansainvälisten sopimusten toimeenpanijana lännessä. Vastaavasti Euroopan valtiot pyrkisivät selvittämään omat kiistansa mahdollisimman paikallisesti, jolloin Yhdysvallat voisi traditiotaan kunnioittaen pysyä erossa Euroopan selkkauksista. Pidettiin luonnollisena, että Kansainliitossa Yhdysvallat ja Britannia ottaisivat suurimman vastuun rauhanturvaamisesta merellä eli "merien poliisitoiminnasta". Sodassa saatujen hyvien kokemusten perusteella voitiin luottavaisesti todeta, että maailman kaksi mahtavinta laivastoa takasivat yhdessä tehokkaan vastuksen aggressiivisille valtioille. Laivastojen ylivoima ei myöskään uhannut millään tavalla merten vapautta, joka oli yksi solmittavan rauhan pääperiaatteista – pikemminkin Yhdysvallat ja Britannia takasivat periaatteen toteutumisen käytännössä. Pidettiin mahdottomana, että Yhdysvallat ja Britannia käyttäisivät laivastojaan pahaan tai väärin. Niiden tehtävänä oli toteuttaa oikeudenmukaisuutta ja edistää Kansainliiton tavoitteita.³⁴²

³⁴⁰ NYT, "Amending the draft, 4.3.1919.

³⁴¹ NYT, "Peace and public opinion", 11.12.1918, "Mr. Knox's plan", 20.12.1918.

³⁴² NYT, "The firm foundation", 5.12.1918, "Two navies as one", 8.12.1918, "Peace and public opinion", 11.12.1918, "Mr. Knox's plan", 20.12.1918, "Our alternative naval plan", 3.2.1919, NYT, "The League and the Monroe doctrine", 18.2.1919.

Lehden mukaan oli käsittämätöntä, että Monroen opista oli muodostunut senaatille rauhansopimuksen ratifioinnin ylitsepääsemätön ongelma. Peruskirjan 10. artiklaa vastaan nostettua kritiikkiä pidettiin järjenvastaista, koska Kansainliitossa jäsenvaltiot lupasivat olla tekemättä juuri niitä asioita, jotka Monroen oppi jo kielsi. Jos valtiot toimisivat Kansainliiton varjolla Monroen opin vastaisesti, eli ryhtyisivät sotatoimiin läntisellä pallonpuoliskolla ilman asianosaisten valtioiden hyväksyntää, se tuhoaisi koko järjestön.³⁴³ Sekä peruskirjan että Monroen opin tavoitteena oli siis turvata valtioiden poliittista suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta, mutta vain Monroen oppi oli jo pitkään toteuttanut tätä politiikkaa sekä teoriassa että käytännössä. Kansainliiton kautta Monroen oppi leviäisi maailmassa, kuten New York Times kuvaili seuraavaan tapaan:

Kansainliitto levittää kaikille maailman valtioille sanomaa oikeudenmukaisuuden noudattamisesta kansainvälisissä suhteissa, minkä vaalimisen me aloitimme yhdeksänkymmentäkuusi vuotta sitten.³⁴⁴

Kansainliitto siis tulkittiin Monroen opin laajennukseksi tai jopa sen globaaliksi vastineeksi. Yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssissa luotiin kuvaa, että Kansainliitossa muut valtiot omaksuivat yhdysvaltalaiset arvot ja ulkopoliittikan periaatteet omikseen.

Kansainliiton representaatio vastaa täysin presidentti Wilsonin näkemystä. Jo tammikuussa 1917 senaatille pitämässään kuuluisassa "Peace Without Victory" -puheessa Wilson esitti, että kaikkien valtioiden oli tulevaisuudessa otettava mallia Monroen opista ja kunnioitettava toistensa suvereniteettia. Kansainliitto-kiistan aikana hän pysyi vankkumattomasti kannassaan, että Kansainliitossa Monroen opista tulisi kaikkien kansojen yhteinen oppi.³⁴⁵ Myös monet muut nimekkäät vaikuttajat, kuten Elihu Root, Howard Taft, senaatin demokraattien johtaja Gilbert M. Hitchcock ja Harvardin yliopiston rehtori, League to Enforce Peace -järjestön aktiivi Abbott Lawrence Lowell kuvasivat Monroen opin laajenevan Kansainliiton myötä.³⁴⁶ Edwards on esittänyt, että Wilsonin käsitys Monroen opista kuvastaa hänen ekseptionalistista uskoaan Yhdysvalloista maailman johtajana. Wilson pyrki tekemään yhdysvaltalaisesta suvereniteettikäsitteestä universaalien Kansainlii-

³⁴³ NYT, "League and the Monroe doctrine", 18.2.1919, "Fanciful objections", 26.2.1919, "The Knox substitutes", 3.3.1919, "Amending the draft", 4.3.1919, "Pertinent questions", 9.3.1919.

³⁴⁴ "The League hands on to all the nations of the world the torch of just practice in international relations which we lighted ninety-six years ago." NYT, "The League and the Monroe doctrine", 18.2.1919.

³⁴⁵ Ambrosius 1987, 29, 57; Cooper 2001, 21; Knock 1992, 113, 232; Dunne 2000, 32–36.

³⁴⁶ Ambrosius 1987, 45, 88, 93, 97–99.

ton avulla. Turvatessaan valtioiden suvereniteettia Kansainliitto olisi itse asiassa taannut perin yhdysvaltalaisen arvon toteutumista maailmanlaajuisesti. Tämä käsitys suvereniteetista olisi oikeuttanut Yhdysvaltain interventionistisen ulkopoliitiikan sodan jälkeisessä maailmassa.³⁴⁷

New York Timesin ulkopoliittisten kannanottojen tarkastelu osoitti, että lehti tulkitse Kansainliiton olevan täysin sopusoinnussa Yhdysvaltain ulkopoliittisen perinteen, oppien ja kansallisen suvereniteetin kanssa. Kiintoisaa oli, että yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssissa luotiin käsitystä, että Kansainliitossa hyväksityt koetut yhdysvaltalaiset ulkopoliittikan opit, kuten sovittelukäytännöt ja Monroen oppi, levisivät globaaleiksi, mikä osaltaan kertoo ekseptionalismille tyypillisestä uskosta Yhdysvaltain lähetystehtävään maailmassa. Koska Monroen opin tavoitteena oli turvata valtioiden koskemattomuutta lännessä, lehden mukaan oli perusteltua tulkita Kansainliiton peruskirja Monroen opin laajennukseksi, mikä oli myös presidentti Wilsonin käsitys. Toisaalta New York Times mielsi läntisen pallonpuoliskon Yhdysvaltain luonnolliseksi toimintakentäksi myös Kansainliitossa, ja voidaan pohtia, pyrkkö lehti tätä seikkaa korostamalla vakuuttamaan myös Kansainliiton kriitikot.

6.3. Epäyhdysvaltalaiset senaattorit pakenivat vastuuta

Yhdysvaltain ainutlaatuisuutta koskevissa tutkimuksissa on todettu, että maan ulkopoliittikka on lähes aina rakentunut olettamukselle, että oikean ja väärän välillä on perustavanlaatuisen ero. Yhdysvaltain on aina toimittava oikein.³⁴⁸ H. W. Brands on esittänyt, että yhdysvaltalaiset ovat puheillaan ja toiminnallaan aina antaneet ymmärtää, että maailman pelastuminen olisi heistä kiinni.³⁴⁹ New York Timesin pääkirjoituksissa peräänkuulutettiin koko Kansainliitto-kiistan ajan Yhdysvaltain vastuuta sodan jälkeisestä maailmanjärjestyksestä. Liittyminen Kansainliittoon tulkittiin moraaliseksi velvollisuudeksi, jonka täyttäminen oli osa Yhdysvaltain erityistä tehtävää maailmassa. Siten Kansainliiton vastustajat tuomittiin jyrkästi. Erityinen piirre yhdysvaltalaisessa ekseptionalismissa onkin, että yhdysvaltalaisien perusarvojen kyseenalaistaminen tai hylkääminen voidaan tulkita epäyhdysvaltalaisuudeksi. Muista kansallisista identiteeteistä samanlaista piirrettä on

---

³⁴⁷ Edwards 2009, 276–277.

³⁴⁸ McCrisken 2013, 5.

³⁴⁹ Brands, H. W. 1998, McCriskenin 2013, 5 mukaan.

vaikea löytää.³⁵⁰ Näkemys pohjautuu yhdysvaltalaisen identiteetin perusrakenteisiin: yhteisesti jaettuihin arvoihin, rituaaleihin ja uskomukseen Yhdysvaltain poikkeuksellisuudesta.

New York Times uskoi, että Kansainliiton onnistuminen riippui täysin Yhdysvalloista, sillä se oli maailman voimakkain valtio niin moraaliselta vaikutusvallaltaan kuin taloudellisilta resursseiltaan. Yhdysvallat oli Kansainliiton ja kestävän rauhan selkäranka, ja siten se oli myös vastuussa koko sodan jälkeisestä kehityksestä.³⁵¹ Lehdessä annettiin ymmärtää, ettei Yhdysvaltain johtoasema tullut kuitenkaan annettuna, vaan sen oli ansaittava siihen vaadittava kunnioitus ja luottamus. Jotta vastuullisesta asemasta voitaisiin pitää kiinni, yhdysvaltalaisien oli toimittava yhdessä ja ajateltava kansakuntana. Puolueriidat eivät saaneet mennä velvollisuuden edelle. Lehti pyrki näin vetoamaan etenkin leppymättömien senaattorien omaantuntoon, jotta he ymmärtäisivät nousta kiistojen yläpuolelle ja ajaa puoluepolitiikkaa jalompaa asiaa.³⁵²

Pääkirjoituksissa korostettiin Yhdysvaltain velvollisuuksia etenkin sodanaikaisia liittolaisiaan kohtaan, joiden hylkäämistä Kansainliitosta eristäytyminen olisi lehden mukaan merkinnyt.³⁵³ Petturuudeksi tulkittiin myös Lodgen varausten hyväksyminen, vaikkakin Yhdysvalloista olisi myönteisen päätöksen myötä tullut Kansainliiton jäsen. Varaus 10. artiklaan oli loukkaus erityisesti Britanniaa kohtaan.

Se [varaus peruskirjan 10. artiklaan] tekee Yhdysvalloista Pontius Pilatuksen, joka pesee kätensä kansojen verestä. -- Me lepäämme joutilaana meren toisella puolella ja annamme sen [Britannian] kuluttaa rahojaan ja miehiään; ja jos lopulta meidän sopii auttaa sitä, voimme omaksi huviksemme tulla mukaan silloin, kun sen miehet ja rahat on täysin loppuun kulutettu, ja esittää pelastajan roolia – tai sitten emme. -- Annetaan toisten hoitaa sotiminen, kunnes meillä ei ole enää tekosyytä olla auttamatta heitä — tämä on niiden senaattorien asenne, jotka halusivat hyväksyä [ulkoasiain]komitean varauksen 10. artiklaan.³⁵⁴

³⁵⁰ Huntington 1981, McCriskenin 2013, 7 mukaan.

³⁵¹ NYT, esim. "The League necessary to peace", 5.3.1919, "Amending the draft", 4.3.1919, "Justice or savagery?", 5.1.1919, "For America to say", 19.3.1920, "Naval expansion the alternative", 9.3.1920.

³⁵² NYT, "Our place among the nations", 9.7.1919, "The League necessary to peace", 5.3.1919.

³⁵³ NYT, "The League necessary to peace", 5.3.1919, "Peace or war", 10.9.1919. "The new americanism", 23.11.1919.

³⁵⁴ "It makes the United States a national Pontius Pilate, washing its hands of the blood of nations. - We are to lie lazily across the sea the let her spend her money and men; and if at last it seems to us fit to help her out, we may in our good pleasure come in when her men and money are utterly exhausted and play the part of a rescuer – or we may not. -- Let the other man do the fighting until we no longer have an excuse for not aiding him – that is the position of the Senators who would like to indorse the committee's reservation on Article X." NYT, "Setting the clock back", 8.9.1919.

Kansainliitossa vastuun kantaminen kollektiivisesti oli rauhan kannalta välttämättöntä, mutta New York Timesin mukaan Yhdysvaltain senaattorit halusivat pakoilla kaikkea vastuuta. Yhdysvalloista, maailman moraalista johtajasta, vaikutinkin tulevan itsekäs ja välinpitämätön erakko, joka oli pettänyt parhaan liittolaisensa Britannian ystävyys ja luottamuksen.³⁵⁵

Lehdessä suhtauduttiin hyvin kielteisesti senaattorien haluun korjata peruskirjaa, sillä se antoi lehden mukaan muulle maailmalle täysin väärän kuvan yhdysvaltaisten moraalista ja velvollisuudentunnosta.³⁵⁶ Esimerkiksi lehdessä tuomittiin senaattori Lodgen esittämä varaus, jonka mukaan sotakorvauskomissio ei saanut vaikuttaa Yhdysvaltain ja Saksan välisiin kauppasuhteisiin. Varausta pidettiin häpeällisenä, sillä se viestitti, että Yhdysvallat välitti vain taloudellisista eduistaan.³⁵⁷ Erityisen röyhkeänä pidettiin myös sitä, että senaatissa vaadittiin varauksille muiden Kansainliiton jäsenten hyväksyntää, mikä oli normaalia vain muutosten kohdalla. Lehden mukaan kyse oli kiristyksestä. Muiden oli pakko niellä Yhdysvaltain latelemat ehdot tai se ei liittyisi järjestöön. Ilman Yhdysvaltoja Kansainliitto olisi epäuskottava ja voimaton ja siten tuomittu hajoamaan, mistä Yhdysvaltain senaattorit saivat kantaa vastuun.³⁵⁸

Erityistä huolta kannettiin pienistä, vastaitseenäistyneistä valtioista Euroopassa, joiden turvallisuuden takaaminen oli lehden mukaan juuri Yhdysvaltain vastuulla.³⁵⁹ Sen vuoksi Yhdysvaltoihin kohdistettiin runsaasti odotuksia, joihin yhdysvaltalaisilla oli New York Timesin mukaan velvollisuus vastata:

Aiomme kieltäytyä ojentamasta auttavaa kättä? Olemme rikkain valtioista, yksi mahtavimmista. Annoimme materiaalisia varojamme ja miehiämme voitaaksemme sodan, joka vapautti kansat niitä suurimmasta koskaan uhanneesta vaarasta. Uudet kansat, uudet valtiot, ja vanhat myös, luottavat amerikkalaisiin. Ne tietävät, ettei meillä ole itsekkäitä pyrkimyksiä --³⁶⁰

Lukijoihin vedottiin muuan muassa kertomalla hyvistä tuloksista, joita Yhdysvaltain ruoka-apu ja Punainen Risti olivat saaneet aikaan Balkanilla. Avustustyö oli

³⁵⁵ NYT, "Setting the clock back", 8.9.1919.

³⁵⁶ NYT, "On killing the treaty", 11.11.1919.

³⁵⁷ NYT, "The new americanism", 23.11.1919.

³⁵⁸ NYT, "What are they trying to do?", 26.6.1919, "Defiant recklessness", 11.9.1919.

³⁵⁹ NYT, "The League necessary to peace", 5.3.1919.

³⁶⁰ "Shall we refuse to extend the helping hand? We are the richest of nations, one of the mightiest. We gave of our material wealth and of our manhood to win the war that freed nations from the greatest peril ever beset them. The new peoples, the new nations, and the old ones, too, trust the American people. They know we have no selfish aims --". NYT, "Amending the draft", 4.3.1919.

tärkeää, mutta tarvittiin myös todellisia tekoja rauhan rakentamiseksi.³⁶¹ Pienten valtioiden turvallisuuden vuoksi oli ratkaisevaa, että Kansainliitosta muodostettaisiin tehokas ja uskottava toimija, jolla oli käytössään todellisia sanktiota.³⁶² Lehden mukaan Yhdysvaltain jääminen Kansainliiton ulkopuolelle merkitsisi pienten valtioiden jättämistä täysin oman onnensa nojaan, mitä pidettiin äärimmäisen vastuuttomana ja epäyhdysvaltalaisena tekona.

Vuoden 1920 puolella pääkirjoituksissa seurattiin huolestuneena uutisia Euroopasta, jotka lehden mukaan enteilivät paluuta vanhoihin, tasapainopolitiikan aikaisiin toimintatapoihin.³⁶³ Hälyttäviä tietoja tuli erityisesti Balkanin, Saksan ja Turkin suunnalta. Viivyttelyn vuoksi ei ollut vielä olemassa toimivaa sovittelumenkänismia, mikä oli johtanut siihen, että Jugoslavian ja Italian tulehtunut tilanne oli kärjistynyt. Jos Yhdysvallat olisi toiminut toisin, Italian aggressiivisiin toimiin olisi voitu lehden mukaan puuttua. New York Times esitti, että niin Kappin vallankaappausyritys Saksassa kuin Marashin verilöyly Turkissa olivat suoraa seurausta Yhdysvaltain senaatin vastuuttomasta politiikasta. Lehdessä uskottiin, ettei mitään tällaista olisi tapahtunut jos Yhdysvallat olisi vastannut niihin velvoitteisiin, jotka kunnia ja kansainvälinen moraali olivat sille asettaneet.³⁶⁴

On huomattavissa, että senaatin marraskuisen äänestyksen jälkeen kirjoittelun sävy muuttui hyvin syyllistäväksi ja jopa katkeraksi. Lehden mukaan senaatti oli asettanut vaakalaudalle niin maailmanrauhan ja kansojen hyvinvoinnin, sillä Kansainliitto ei voinut toimia uskottavasti ilman Yhdysvaltoja. Lehdessä myös pelättiin, että vaikka senaatti kaiken viivyttelyn jälkeen antaisikin Kansainliitolle siunauksensa, järjestö ei enää välttämättä voisi saavuttaa täyttä potentiaaliaan.

Todellinen Kansainliitto syntyy seuraavan sodan jälkeen. Jokainen älykäs ihminen, joka näkee ja ymmärtää, mitä maailmassa tapahtuu, varmasti pelkää uuden sodan syttymistä; vasta sitten maailma saadaan tajuamaan tosiasiat. Jos se [sodan syttyminen] voidaan mitenkään estää, se on mahdollista niiden Kan-

³⁶¹ NYT, "We are still needed", 10.7.1919, "Senator Colt for the League", 18.7.1919.

³⁶² NYT, "The League necessary to peace", 5.3.1919.

³⁶³ NYT, "Expensive self-sufficiency", 5.2.1920, "The cost of delay", 8.2.1920, "The only safety", 29.2.1920, "The eternal conflict", 10.3.1920, "For America to say", 19.3.1920.

³⁶⁴ NYT, "We stand with Mexico", 8.4.1920. Syksyllä 1919 kansallismieliset Italian joukot valtasivat Gabriele d'Annunzion johdolla Fiumen (nyk. Rijeka), joka oli rauhanneuvotteluissa määrätty osaksi Jugoslaviaa. Walworth 1986, 550–552. Kappin vallankaappauksessa maaliskuussa 1920 kansallismielinen oikeisto yritti kaapata vallan Berliinissä, mutta yritys epäonnistui. Taustalla vaikutti erityisesti tyytymättömyys Versaillesin rauhan sotilaallisiin rajoituksiin. Henig 1998, 25–27. Marashin taistelussa tammikuussa 1920 Mustafa Kemal johtamat kansallismieliset turkkilaisjoukot löivät Ranskan joukot ja surmasivat tai karkottivat kaupunkiin saapuneet armenialaiset pakolaiset. Hovannisian 1986, 34.

sainliiton rippeiden ansiosta, jotka jäävät jäljelle [Kansainliiton] Washingtonissa saaman käsittelyn ja viivyttelyn jälkeen --³⁶⁵

Syylisinä pidettiin erityisesti leppymättömiä senaattoreita, jotka lehden mukaan pyrkivät kaihtamaan kaikkia velvollisuuksia, jota suurvallalla oli heikompiin kohtaan. Pilkallisesti lehti nimitti senaattorien politiikkaa "uudeksi amerikkalaisuudeksi".³⁶⁶ Kiistan kärjistyttyä lehti ei enää pystynyt näkemään heitä rehteinä, yhdysvaltalaisina vastuunkantajina. Lopullisen äänestyksen jälkeen lehti julisti Yhdysvaltain joutuneen mitä häpeällisimpään asemaan, sillä se oli jäänyt ainoana suurvaltana liiton ulkopuolelle. Lehden mukaan Yhdysvallat ei yksinkertaisesti voinut jäädä muista eristyksiin, sillä ei niin maalla itsellään kuin koko maailmalla ollut varaa kohdata niitä katastrofeja, joita päätöksestä seurasi.³⁶⁷

Yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssissa New York Times kuvasi Kansainliitto-kiistaa Yhdysvaltain politiikan alennustilaksi, joka vaaransi maan aseman maailman kehityksen johtotähtenä. Lehden mukaan kiista oli valitettavasti osoittanut muille valtioille, että Yhdysvaltain tekemät kansainväliset sitoumukset olivat aina riippuvaisia puoluepolitiikasta.³⁶⁸ Viivyttelyllään ja senaatin vastuuttoman politiikan vuoksi Yhdysvallat oli menettänyt muiden maiden luottamuksen ja kunnioituksen. Lehdessä kerrottiin, että esimerkiksi Skandinavian maat olivat Yhdysvaltain valintojen takia menettäneet innostuksensa Kansainliittoon ja uskon sen mahdollisuuksiin turvata rauhaa.³⁶⁹ Mikäli Kansainliitosta vielä tehtäisiin presidentinvaalien puoluepoliittinen kiistakapula, New York Timesin mukaan Yhdysvallat oli todella ansainnut kansainvälisen yhteisön halveksunnan.³⁷⁰ Lehdessä siis luotiin kuvaa, että Kansainliitto-kiista oli asettanut yhdysvaltalaiset erittäin huonoon valoon ja sen seurauksena Yhdysvaltain asema kansojen moraalisen johtajana oli kokenut vakavan kolauksen. Kuva epäitsekästä ja vilpittömästä Yhdysvalloista oli rapistunut pahan kerran.

---

³⁶⁵ "The real League of Nations will come after the next war. Any intelligent man who sees and understands what is going on in the world must fear that there will be another war; the world may not be set right until it comes. If it can be averted at all, it will be through the saving force that remains in the League of Nations after the mishandling it has received at Washington, after the delay --". NYT, "The cost of delay", 8.2.1920.

³⁶⁶ NYT, "The new americanism", 23.11.1919.

³⁶⁷ NYT, "For America to say", 19.3.1920, "The Senate kills the treaty", 20.3.1920.

³⁶⁸ NYT, "Our place among the nations", 9.7.1919, "Do they know what they are doing?", 28.8.1919.

³⁶⁹ NYT, "Expensive self-sufficiency", 5.2.1920.

³⁷⁰ NYT, "Ratification without delay", 10.1.1920.

Edellä esitellyt kuvaukset osoittavat, miten vahvasti New York Times käsitti Kansainliiton vastustajien olevan väärässä. New York Timesilla oli selvä käsitys, millaista ulkopoliitikkaa Yhdysvaltain oli sodan jälkeen harjoitettava ja millaisia arvoja sen oli edistettävä. Liittyminen Kansainliittoon käsitettiin ainoaksi oikeaksi ratkaisuksi – se oli *totuus*. Kansainliitossa oli kysymys maailman pelastamisesta, ja New York Timesin mukaan yhdysvaltalaiset senaattorit toimivat moraalisesti väärin. Kansainliiton vastustaminen tulkittiin yhdysvaltalaisten arvojen hylkäämiseksi.

7. POLITIKOINNIN DISKURSSI

7.1. Katkerien republikaanien taistelu demokraatteja vastaan

On yleisesti tunnustettua, että Kansainliitto-kiista oli luonteeltaan vahvasti puoluepoliittinen taistelu. Henry Cabot Lodgea koskevissa tutkimuksissa on esitetty, että hänelle keskeinen motiivi oli heikentää demokraattipuolueen valta-asemaa, tai syrjäyttää "wilsonilaiset" vallasta, kuten hän itse kirjeenvaihdossaan ilmaisi. On myös esitetty, että hän tarkoituksella tarttui joihinkin ulkopoliittisiin aiheisiin, kuten Fiumen kysymykseen, vain nostaakseen republikaanisen puolueen profiilia. William C. Widenorin mukaan Lodge ajoi kaikessa suhteessa puolueensa etua, mutta hän myös pyrki aidosti kyseenalaistamaan Wilsonin usein hyvinkin epä-määräistä ja idealistista ulkopoliittikkaa, mikä asetti hänet välittömästi vastakkain wilsonilaisen Kansainliiton kannattajien kanssa. Presidentti Wilson taas rakensi retoriikassaan myyttiä vihamielisestä republikaanien johtamasta senaatista, jonka politiikkaa ajoi kateus ja halu tuhota demokraatit.³⁷¹ Tutkimuksessa ollaankin yhtä mieltä siitä, että demokraatteja voidaan yhtä lailla syyttää puoluepolitiikoinnista ja liian ehdottomasta Wilsonin tukemisesta. On esitetty, että mikäli demokraatit olisivat joustaneet ja tukeneet maltillisia republikaaneja, rauhansopimus ja Kansainliiton peruskirja olisivat saaneet senaatissa tarvittavan 2/3 enemmistön.³⁷²

New York Timesin kirjoittelusta välittyi kuva Kansainliitto-kiistasta läpeensä puoluepoliittisena kamppailuna. Aineistosta voitiin havaita vahva politikoinnin diskurssi, jossa Kansainliitto esitettiin poliittisen pelin välineeksi. On huomionarvoista, että pääkirjoituksissa kiista esitettiin erityisesti republikaanien hyökkäykseksi demokraatteja ja presidentti Wilsonia vastaan. Näiden representaatioiden avulla lukijoille pyrittiin paljastamaan Kansainliitto-kiistan todellinen luonne – niin kuin New York Times sen koki. Politikoinnista kirjoittelua alkoi esiintyä pääkirjoituksissa viimeistään Kansainliiton peruskirjan tultua julkisuuteen helmikuussa 1919, ja diskurssi vain voimistui vuoden 1920 presidentinvaalien lähestyessä.

Politikoinnin diskurssi rakentui hyvin mustavalkoiselle kuvalle republikaaneista demokraatteja vihaavana puolueena. New York Timesin mukaan republikaanit vastustivat Kansainliittoa, koska se oli demokraattipuolueen presidentin saavutus.

³⁷¹ Widenor 1980, 309, 313–315, 322–324, 342–343, 348.

³⁷² Herring 2008, 433; Cooper 2001, 224–225, 418–419.

Väitettiin, että republikaanien oli hyvin vaikea hyväksyä, että historian suurin ja merkittävin sota oli käyty juuri demokraattien valtakaudella, jolloin he myös saivat siitä kaiken kunnian.³⁷³ Lehti piti republikaanien suhtautumista Kansainliittoon omituisena, sillä perinteisesti puolue oli julistanut Yhdysvaltain erityistä tehtävää maailmanpolitiikassa ja kunnostautunut juuri ulkopoliitiikassa. Siksi Kansainliitto-kiista nähtiinkin sarkastiseksi käännteeksi Yhdysvaltain poliittisessa historiassa. Muutokselle ei voinut olla muita syitä kuin sokea puoluepolitiikka. Republikaanien oli pakko löytää rauhansopimuksesta virheitä, koska demokraatit olivat olleet sitä laatimassa. Samasta syystä republikaanit hyökkäsivät Kansainliittoa vastaan, vaikka he olivat jo vuosia kannattaneet ajatusta rauhanliitosta. Koska aloite ei ollut tullut heiltä, sitä oli vastustettava, kuten kaikkia muitakin demokraattien suunnitelmia. Lehden mukaan republikaanit olivat itse täysin tietoisia tästä epäjohtamuksesta ja oudosta politiikastaan.³⁷⁴

New York Times antoi ymmärtää, että republikaanit eivät pitäneet demokraattien valta-asemaa oikeutettuna, mistä he saivat lisää perusteluja vastustaa Kansainliittoa. Lehdessä väitettiin pilkalliseen sävyyn, että republikaaneille, ja etenkin senaattori Lodgelle, demokraatti Valkoisen talon isäntänä oli suorastaan jotain luonnonlakien vastaista. Mikäli Kansainliiton luoja olisi ollut Woodrow Wilsonin sijaan Theodore Roosevelt tai William McKinley, republikaanit olisivat edistäneet parhaansa mukaan sen perustamista. New York Times esitti, että republikaanit kokivat demokraattien menestyksen sietämättömänä loukkauksena, sillä he pitivät itseään "jumalallisesti valittuina kansallisen kohtalon vartijoina". Heidän käsityksensä oli, että republikaanit oli ainoa puolue, jolla sai olla toimivaltaa julkisissa asioissa, ja siksi heistä oli anteeksiantamatonta, että demokraatteja toimi korkeissa viroissa. Se kyseenalaisti heidän puolueensa "majesteettisuuden" ja johtoaseman.³⁷⁵ New York Times pyrki esittämään, että republikaaneilla oli itsestään liian suuret kuvitelmat eivätkä he kyenneet hyväksymään poliittisia realiteetteja. Kansainliitto-kiista tulkittiin siis republikaanien epätoivoiseksi yritykseksi palauttaa Yhdysvaltain politiikkaan jonkinlainen normaalitila, jonka he väittivät vallinneen politiikassa ennen Wilsonin presidenttikautta.

³⁷³ NYT, "Personal and partisan", 6.3.1919.

³⁷⁴ NYT, "Strange little Americans", 4.6.1920. Republikaanipuolueen ulkopoliittisen tradition arviointia myös "A profitless adventure", 22.6.1919.

³⁷⁵ NYT, "The old and the new", 11.5.1919, myös "The eternal conflict", 10.3.1920. On esitetty, että senaattori Lodge uskoi vahvasti siihen, että vain republikaaninen puolue osasi johtaa Yhdysvaltain ulkopoliittikkaa. Widenor 1980, 322.

Negatiivista kuvaa republikaaneista korostettiin vertaamalla heitä vanhoillisiin Euroopan johtajiin, jotka pyrkivät säilyttämään vanhan järjestelmän valtarakenteet.

Emme ole juurikaan yllättyneet huomattessamme, että monet valtiomiehet, jotka osallistuvat neuvotteluihin Pariisissa, pitävät lähes mahdottomana siirtyä nykyaikaan, luopua vanhoista malleista ja menettelytavoista, ja asettaa ajatuksensa uusille urille. -- [edelleen vaikuttaa ajattelumalli, että] voidaan toimia kuten sata vuotta sitten, jolloin dynastiset edut olivat vallalla --. Vaikuttaa siltä, että republikaanit kokevat, että heihin vaikuttaa tällainen dynastinen etu. Halu päästä valtaan, jumalallinen oikeus hallita, määrittelee heidän toimintatapansa ja sen, millaista politiikkaa he ajavat. He eivät ole juurikaan ottaneet huomioon ihmisten toiveita, sillä jos he olisivat tehneet niin, olisi selvää, että he olisivat tarttuneet tilaisuuteen välttää se häpeällinen asema, johon he nyt ovat joutuneet koskien rauhasopimusta ja Kansainliittoa.³⁷⁶

Republikaanit kuvattiin jääräpäisiksi ja vanhanaikaisiksi poliitikoiksi, jotka takeruivat valtaan, kuten itsevaltaiset eurooppalaiset tyrannit olivat aikaisemmin tehneet. Lehden käsitys eurooppalaisista hallitsijoista oli karkea yleistys, jossa käytettiin selvästi hyväksi yhdysvaltalaisen ennakkoluuloja Eurooppaa kohtaan. New York Timesin mukaan republikaanit syyllistyivät myös toiseen dynastiselta vivahdavaan syntiin eli piittaamattomuuteen yleisestä mielipiteestä. Lehdessä väitettiin suorasukaisesti, että republikaanit pitivät "rappeutunutta äänestäjäkuntaa" syyppäänä puolueensa nöyryyttämiseen.³⁷⁷ Toisin sanoen republikaanien väitettiin ajattelevan, että kansa oli yksinkertaisesti väärässä, kun he kannattivat demokraatteja. Lehti pyrki tuomitsemaan republikaanien kannanotot epäoikeudenmukaisiksi ja epädemokraattisiksi ja siten myös epäyhdysvaltalaisiksi. Tästä voidaan huomata, että politikoinnin diskurssi on osittain päällekkäinen välttämättömän muutoksen ja yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssien kanssa.

Lehdessä luotiin kuvaa republikaaneista täysin puoluepolitiikan sokaisemina poliitikkoina, jotka asettivat puolueen edun kansakunnan ja maailmanrauhan edelle.

Usko on enemmän tai vähemmän riippumaton tahdosta, ja silti voimme kuvitella, miten vankkumattomalla, vanhanaikaisella republikaanilla, joka inhoaa demokraattista puoluetta ja joka vastustaa kaikkea, mitä herra Wilson tekee tai

³⁷⁶ "We have observed without much surprise that some of the statesmen taking part in the deliberations at Paris find it well-nigh impossible to to come down to modern times, to put off the old forms, the old principles, the old ways and turn their minds into new channels. -- the custom prevailing one hundred years ago when the dynastic interest controlled --. The Republican Senators seem to feel that they are affected by a dynastic interest. The will to power, the divine right to power, determines the policies they adopt and pursue. They have taken little account of the wishes of the people, for had they done so it is certain that they would have embraced eagerly the opportunity to extricate themselves from the present embarrassment about the Treaty and the League of nations." NYT, "The old and the new", 11.5.1919.

³⁷⁷ NYT, "Personal and partisan", 6.3.1919.

sanoo, on tarpeeksi tahdonvoimaa todella uskoa Kansainliittoa vastaan nostetuja väitteitä, joiden mukaan se loukkaisi suvereniteettiamme ja Monroen oppia. On vaikea nähdä, että kukaan, joka on vapaa puolueellisista ennakkoluuloista, voisi vilpittömästi uskoa niihin. Ne ovat liian epärealistisia, liian mielikuvituksellisia.³⁷⁸

Lehden mukaan kukaan rationaalisesti ajatteleva ja omasta tulevaisuudestaan välittävä henkilö ei voinut toimia republikaanisenaattorien tavoin. Epätoivoinen politikointi sai republikaanisenaattorit tekemään järjetöntä politiikkaa.³⁷⁹

Toisaalta New York Times myös huomautti, että oli varsin tyypillistä, että toisen puolueen esityksiä vastaan hyökättiin aina. Sen vuoksi senaattori Poindexterin ja Borahin kritiikki sopimusta vastaan ja väitteet suvereniteetin menetyksestä oli ymmärrettävä tästä näkökulmasta.³⁸⁰ Lisäksi selitettiin, että perustuslakiin vetoaminen oli poliitikkojen vanha taktiikka, jolla poliittista keskustelua ja päätöksentekoa pystyttiin pitkittämään. Louisianan ostoa 1800-luvun alussa vastustaneet poliitikot olivat myös väittäneet kauppaa perustuslain vastaiseksi, ja tätä samaa oljenkortta republikaanitkin nyt käyttivät estoitta hyväkseen, lehdessä huomautettiin.³⁸¹ Toinen republikaanien käyttämä vanha jarrutuspolitiikan keino oli loputtomien varausten ja muutosten esittäminen, ja Kansainliiton peruskirjakin yritettiin vesittää tällä tavalla. Ilmaisuihin "muutoksilla tappaminen" kuvastaa hyvin lehden suhtautumista senaattorien toimiin.³⁸² Lehti oli vakuuttunut, että turhissa varauksissa ja muutoksissa oli kyse republikaanien juonittelusta, jonka tarkoituksena oli peittää kiistan puoluepoliittiset tavoitteet. Hämäys oli paljastunut varsinkin senaatin viimeisessä äänestyksessä, sillä ero hyväksytyjen ja kaadettujen varausten välillä oli ollut niin olemattoman pieni, ettei kukaan voinut vilpittömästi enää uskoa republikaanien väitettyjä motiiveja. Samaan hengenvetoon lehdessä kysyttiin, oliko oikeudenmukaista syyttää presidentti Wilsonia peräänantamattomuudesta,

---

³⁷⁸ "Belief is more or less independent of the will, yet we can imagine a stalwart, old-fashioned Republican, loathing the Democratic party and opposed to everything Mr. Wilson does or says, having strength of will enough actually to believe in the genuineness of the protests made against the League of Nations on the ground of infringement of sovereignty and of the Monroe Doctrine. It is hard to see how their genuineness can be believed in by minds free from the prejudice of partisanship. They are too unreal, too fanciful." NYT, "Fanciful objections", 26.2.1919.

³⁷⁹ NYT, "The true league and the false", 13.3.1919, "Peace with safeguards", 11.7.1919.

³⁸⁰ NYT, "Not convincing", 23.2.1919.

³⁸¹ NYT, "Savers of the constitution", 5.4.1919. Louisianaa käytettiin vertailukohtana Kansainliittokiistalle myös toisen kerran: Louisianan ostoa oli vastustettu sen vuoksi, että presidentti Jefferson oli hankkeen takana, kuten presidentti Wilson oli Kansainliiton. NYT, "A profitless adventure", 22.6.1919.

³⁸² NYT, "What are they trying to do?", 26.6.1919.

koska yhtä lailla – tai jopa vielä suuremmalla syyllä – itsepäisyyteen ja viivytykseen olivat olleet syyppinä senaattori Lodge ja muut republikaanit.³⁸³

New York Timesin mukaan republikaanien vihamielinen asenne ja häikäilemätön politikointi näyttäytyi erityisesti senaatin ulkoasiainkomitean toiminnassa. On totta, että komitean puheenjohtaja Lodge käytti asemaansa hyväkseen, kun republikaanit olivat saaneet enemmistön kongressissa vuoden 1918 vaaleissa. Lodge muun muassa muutti senaatin komiteoiden valtasuhteita republikaaneja suosivaksi ja valitsi komiteaan senaattoreita, joilla oli samansuuntaisia näkemyksiä ulkopoliitikasta. Ulkoasiainkomitean seitsemästätoista jäsenestä kymmenen oli republikaaneja, joista yhtä lukuun ottamatta kaikki suhtautuivat Kansainliittoon joko kielteisesti tai hyvin varauksellisesti. Toisaalta on myös huomautettu, että republikaanit toimivat kuten oppositiopuolueelta odotetaankin demokraattisessa järjestelmässä: he haastoivat hallitsevan presidenttipuolueen politiikkaa.³⁸⁴

New York Times tulkitsi, että republikaanipuolue oli pyrkinyt kaikin tavoin varmistamaan, ettei Kansainliitolla ollut ulkoasiainkomiteassa mitään mahdollisuuksia tulla hyväksytyksi. Maltillisemmat ja suvaitsevaisemmat republikaanit oli korvattu tiukan linjan isolationisteilla. Esimerkiksi senaattori Frank Kelloggia, joka ei ollut allekirjoittanut Round robin -päätöslauselmaa, ei ollut hyväksytty ulkoasiainkomiteaan, vaikka hänellä olisi ollut tehtävää varten vahvemmat näytöt kuin varsin kokemattomalla mutta Kansainliitto-kriittisellä senaattori George Mosesilla. Pidettiin kiistattomana, että republikaanien toimia Kansainliitto-kiistassa ohjasivat henkilökohtaiset ja vahvasti puoluepoliittiset motiivit.³⁸⁵ Maaliskuussa 1920 New York Times kertasi seikkaperäisesti, miten rauhansopimuksen ratifiointi oli senaatissa edennyt ja totesi yksikantaan, että republikaanit olivat toimineet vihamielisesti heti pelin ensimmäisestä siirrosta eli Round robinista alkaen.³⁸⁶

Tutkimuksessa kävi ilmi, että lehden mukaan demokraatit eivät syyllistyneet minäänlaiseen politikointiin tai päätöksenteon jarruttamiseen. New York Times kummasteli pyyntöjä, joiden mukaan demokraattien oli varottava tekemästä Kan-

³⁸³ NYT, "The eternal conflict", 10.3.1920, myös "As the treaty stands", 5.3.1920.

³⁸⁴ Widenor 1980, 323; Margulies 1989, 31–32; Cooper 2001, 94–95.

³⁸⁵ NYT, "A profitless adventure", 22.6.1919, "Do they know what they are doing?", 28.8.1919.

³⁸⁶ NYT, "As the treaty stands", 5.3.1920. Huomautettakoon, että vielä maaliskuussa 1919 lehti piti Round robin -kirjelmän allekirjoittajia (Poindexteria ja Borahia lukuun ottamatta) pohjimmitaan Kansainliiton ystävinä, sillä heidän kritiikkinsä oli tarkoitukseltaan rakentavaa. NYT, "Peace among nations", 2.3.1919, "Those who oppose", 5.3.1919.

sainliitosta puoluekysymystä, ja piti vaatimuksia aiheettomina. Lehdessä speuloitiin, että mikäli demokraatit olisivat halunneet poliittista hyötyä Kansainliitokiistasta, heidän olisi kannattanut juonitella kaikki republikaanit senaattori Knoxin tuhoisan ehdotuksen taakse erottaa rauhansopimus ja Kansainliiton peruskirja toisistaan. Tällöin koko republikaaninen puolue olisi leimaantunut rauhan ja yleisen hyvinvoinnin vastustajaksi, mikä olisi tietenkin palvellut demokraattien etuja ja taannut hyvän aseman myös vaaleissa. Lehdessä annettiin kuitenkin ymmärtää, ettei sellainen katala politikointi kuulunut demokraattien poliittiseen profiiliin.³⁸⁷

New York Timesin syvästi puolueellinen asenne kävi hyvin ilmi pääkirjoituksista, jotka käsittelivät senaatin ratkaisevia äänestyksiä. Lehdessä kannatettiin koko kiistan ajan sopimuksen hyväksymistä ilman varauksia. Esitettiin, että äänestämällä muokattua sopimusta vastaan demokraatit itse asiassa pelastivat sopimuksen. "Kuoleman pataljoona" äänesti täysin samalla tavalla, mutta koska heidän tarkoituksenaan oli sopimuksen tuhoaminen, heidät tuomittiin. Samoin tuomittiin ne varaukselliset eli maltilliset republikaanit, jotka tahtoivat ratifioida sopimuksen Lodgen varauksilla. On huomionarvoista, että lehdessä väitettiin kiihkomielisyyden ja politikoinnin estäneen ratifioinnin, mutta sillä viitattiin vain republikaaneihin. Missään vaiheessa ei katsottu, että demokraatit olivat estäneet ratifioinnin, vaikka he olivat äänestäneet sopimusta vastaan. Lehden näkemyksen mukaan kyseessä ei ollut edes sama sopimus kuin Pariisissa neuvoteltu, maailmanrauhan takaava sopimus, vaan vihamielisten senaattorien runtelema, mitätöity sopimus, joka oli syytäkin kaataa.³⁸⁸ Vielä viimeisen äänestyksen jälkeenkin lehdessä kuultettiin kompromissiratkaisun syntyä. Sekä republikaanit että presidentti olivat lehden mukaan oppineet kiistasta jotain. Lehdessä annettiin kuitenkin ymmärtää, että republikaanien oli oltava taipuvana osapuolena, sillä rauhan turvaamiseksi ei ollut muuta keinoa kuin hyväksyä sopimus alkuperäisessä muodossaan.³⁸⁹

---

³⁸⁷ NYT, "Mr. Knox's demands", 19.6.1919, myös "The Knox resolution", 11.6.1919. Philander Knox vaati kesäkuussa 1919 peruskirjan ja rauhansopimuksen erottamista toisistaan ja halusi siksi senaatille lisää harkinta-aikaa. New York Times ilkkui senaattorin jääräpäistä jarrutuspolitiikkaa ja totesi, että jopa Yhdysvaltain perustuslaki hyväksyttiin aikanaan nopeammin kuin Kansainliiton peruskirja. NYT, "Mr. Knox's demands", 19.6.1919.

³⁸⁸ NYT, "On killing the treaty", 11.11.1919, "Mr. Lodge's triumph", 20.11.1919. On huomautettava, että tammikuussa 1920 New York Times myönsi hyväksyvänsä ns. tulkinalliset varaukset, joilla senaattorit halusivat varmistaa Yhdysvaltain suvereniteetin ja perustuslain koskemattomuuden. Lehti pysyi kuitenkin tiukasti presidentti Wilsonin linjoilla ja vaati, etteivät varaukset saaneet muuttaa peruskirjan ydintä. NYT, "Jackson Day deliverance", 9.1.1920. Lodgen varauksia ei missään vaiheessa pidetty hyväksyttävänä.

³⁸⁹ NYT, "The Senate kills the treaty", 20.3.1920.

Johtopäätöksenä voidaan tulkita, että New York Times toisaalta paheksui Kansainliitto-kiistan puoluepoliittista luonnetta, mutta toisaalta se ei itse kaihtanut ottamasta keskustelussa äärimmäisen puolueellista kantaa. Havainnot politikoinnin diskurssista tukevat tutkimuksessa jo tehtyjä päätelmiä, että Kansainliitto-kiistan aikana New York Times asettui kaikella voimallaan demokraattien ja presidentti Wilsonin puolelle. Lehden mukaan Kansainliitto-kiistan perimmäisenä syynä oli republikaanien viha demokraattista puoluetta ja saavutuksia kohtaan. Kuvaa Kansainliitto-kiitasta republikaanien junailemana likaisena poliittisena pelinä vahvistettiin esittämällä republikaanisenaattorit ylemmyydentuntoisiksi, kansasta piittaamattomiksi ja taktikoiviksi pelureiksi, jotka käyttivät Kansainliittoa moraalittomasti hyväkseen oman puolueensa aseman parantamiseksi.

7.2. Wilsonfoobisten senaattorien hyökkäys presidenttiä vastaan

New York Timesin pääkirjoituksissa luotiin kuvaa, että republikaanisenaattorien todellisena vastustuksen kohteena ei ollut Kansainliitto vaan presidentti Wilson. On kiistatonta, että presidentti Wilson sai kahden kautensa aikana useita vihamiehiä republikaanien piiristä. Monet republikaanit kokivat, että Wilson ylitti presidentinvaltuutensa ja toimi yksinvaltaisesti kongressista piittaamatta. Erityisen huonot välit hänellä oli senaattori Lodge'n kanssa, joka oli kokeneena senaattorina ja ulkoasiainkomitean puheenjohtajana avainasemassa kiistassa. Jo sodan aikana Lodge oli yksityiskirjeissään tunnustanut vihaavansa Wilsonia. Tunne oli molemminpuolinen. Kansainliitto-kiistan kannalta onkin merkittävää, että tilanteen kerrotaan olleen syksyllä 1919 niin huono, etteivät Wilson ja Lodge olleet ollenkaan enää puheväleissä.³⁹⁰ Joseph R. Hayden on esittänyt, että republikaanien turhautuminen ja kritiikki presidenttiä kohtaan ryöpsähti ilmoille Wilsonin viettäessä suuren osan vuodesta 1919 ulkomailla. Poissaolo synnytti poliittisen valtatyhjiön, jota presidentin vastustajat kotimaassa käyttivät hyväkseen. Kun rauhansopimus paljastui monilta osin pettymykseksi ja Wilsonia kritisoitiin entistä voimakkaammin myös Euroopassa, presidentin vastainen oppositio vahvistui. Keskeinen keino horjuttaa presidentin asemaa oli pyrkiä mobilisoimaan yleinen mielipide häntä vastaan.³⁹¹ New York Times taas lukeutui Wilsonin puolustajiin, ja pääkirjoituksiinsa lehti pyrki propagoimaan republikaaneja vastaan.

---

³⁹⁰ Widenor 1980, 173, 208, 188, 209.

³⁹¹ Hayden 2010, 192–194.

Politikoinnin diskurssissa Kansainliitto-kiistaa kuvattiin republikaanien vihanpurkaukseksi presidentti Wilsonin persoonaa kohtaan. Pohjimmiltaan kiistely Kansainliitosta oli siis lehden mukaan teeskentelyä ja turhaa raivoamista, jolla republikaanit pyrkivät peittämään todelliset motiivinsa.³⁹² Lehdessä väitettiin, että monet republikaaneista olivat valmiita hyväksymään Kansainliiton, mikäli Wilsonilla ei olisi ollut mitään tekemistä sen kanssa.³⁹³ Lehdessä kirjoitettiin republikaaneista hyvin ivalliseen sävyyn ja heidän suhtautumistaan presidentti Wilsoniin kuvattiin välillä hyvin karkein ilmaisin.³⁹⁴

Lehdessä esitettiin, että republikaanien tuntema viha presidenttiä kohtaan oli ainoa puoluetta yhdistävä tekijä.

-- he ilmaisevat yhtä hallitsevaa tunnetta, puolueellista ärtymystä ja vihaa herra Wilsonia kohtaa. Hän on heille kuningas Kaarlen pää. Heidän on pakko liittää hänet mihin tahansa puheenaiheeseen.³⁹⁵

New York Times rakensi kuvaa republikaaneista pahasti hajaantuneena puolueena. Osoitus hajanaisuudesta lehden mukaan oli se, että sen sijaan, että republikaanit niin senaatissa kuin edustajainhuoneessa olisivat tehneet rakentavaa politiikkaa, kallisarvoista aikaa oli käytetty hyökkäyksiin presidenttiä vastaan. He pyrkivät etsimään virheitä kaikesta, mitä presidentti ehdotti.³⁹⁶ Lehdessä väitettiin, että republikaanien kuppikunnat ja hajanaiset ryhmät olivat onnistuneet saavuttamaan yhteisymmärryksen ainoastaan siitä, että presidentti Wilsonia oli vastustettava.³⁹⁷

Kansainliitto-kiista esitettiin republikaanien yritykseksi tuhota Wilson poliittisesti ja viedä häneltä hänen kansallinen johtajuutensa. New York Timesin mukaan monet republikaaneista pitivät Kansainliittoa hyvänä suunnitelmana, mutta sitä oli muutettava republikaanien toiveiden mukaiseksi ja ennen kaikkea siitä oli häivyttävä Wilsonin kädenjälki.³⁹⁸ Esitettiin, että republikaaneille Kansainliitto-kiista

---

³⁹² NYT, "The battle for right", 1.6.1919, "Senatorial blundering", 12.6.1919, myös mm. "What are they trying to do?", 26.6.1919, "The Knox resolution 1920", 5.5.1920.

³⁹³ NYT, "The peace treaty", 12.3.1919, "League fact and fiction", 23.3.1919, "Is wisdom cumulative?", 28.5.1919, "The only obstacle", 10.2.1920.

³⁹⁴ NYT, esim. "Personal and partisan", 6.3.1919, "The reactionary senate", 27.7.1919.

³⁹⁵ "-- they exhibit one ruling feeling, a partisan irritation and anger against Mr. Wilson. He is their King Charles's head. They can't keep him out of whatever subject they discuss." NYT, "Republican slackers," 7.8.1919. Kaarle oli Englannin itsevaltainen kuningas, joka teloitettiin vuonna 1649.

³⁹⁶ NYT, "Politics gone mad", 18.8.1919.

³⁹⁷ NYT, "Republican slackers", 7.8.1919.

³⁹⁸ NYT, "Mr. Wilson's return", 25.2.1919, "The peace treaty", 12.3.1919, "Is wisdom cumulative?", 28.5.1919.

oli poliittista peliä, jossa rauhansopimukseen sisällytettiin turhia varauksia vain sen vuoksi, jotta pelin lopussa voitaisiin väittää koko Kansainliiton olevan republikaanien taidokkaan työn tulos. Kansalle voitaisiin väittää republikaanien pelastaneen maailman niiltä vaaroilta, joihin Wilson oli ollut sitä ajamassa. Lehdessä siis uskottiin, että lopullisessa äänestyksessä myös republikaanit antaisivat liitolle tukensa, mutta vasta sen jälkeen, kun Wilsonilta oli viety rauhan solmimisesta ansaittu kunnia.³⁹⁹ New York Timesin välittämä kuva republikaaneista saa tukea historioitsija David Mervinilta. Hän on esittänyt, että Lodge pelkäsi demokraattien saavan Wilsonin kansainvälisen menestyksen ja suosion ansiosta vaalivoiton presidentinvaaleissa. Lodge pyrkiikin politiikallaan siihen, ettei kansalle saanut muodostua ylistävää kuvaa Wilsonista maailmanrauhan solmijana.⁴⁰⁰

Lehden mukaan senaattorien todelliset motiivit olivat paljastuneet viimeistään silloin, kun he olivat jatkaneet vihamielistä suhtautumistaan Kansainliittoon senkin jälkeen, kun suurin osa heidän esittämistään muutoksista Kansainliiton peruskirjaan oli hyväksytty Pariisissa. Senaattoreita ajoi palava viha presidenttiä ja hänen saavutuksiaan kohtaan, mikä lehden mukaan osoitti, että senaattorit itse asiassa vihasivat kaikkia rauhankonferenssin työn tuloksia, sillä Wilsonilla oli ollut neuvotteluissa niin merkittävä rooli.⁴⁰¹ Suurimmiksi pahantekijöiksi nostettiin ulkoasiainkomitean yhdeksän republikaania, jotka olivat lehden mukaan täysin puoluepolitiikan sokaisemia.⁴⁰² Lehdessä myönnettiin, etteivät senaattorit Lodge, Knox ja Borah tahtoneet sinänsä estää maailman pelastumista, mutta silti he olivat valmiita tuhoamaan Kansainliiton, koska he halusivat häpäistä presidentti Wilsonin ja siten edistää republikaanisen puolueen asiaa.⁴⁰³

New York Times loi kuvaa senaattori Lodgesta kylmän laskelmoivana poliitikkona. Kun senaatti oli viimeisen kerran äänestyksessään torjunut Kansainliiton maaliskuussa 1920, lehti totesi Lodgen päässeen tavoitteeseensa tuhota Wilsonin työn tulokset, mutta ei etukäteen suunnitteleamalla tavalla. Väitettiin, että Lodge oli todella halunnut ratifioida rauhansopimuksen – tai New York Timesin mukaan ne alkuperäisen rauhansopimuksen rippeet, joita senaatin ja ulkoasiainkomitean rie-

---

³⁹⁹ NYT, "Amending the draft", 4.3.1919, "Senator Colt for the League, 18.7.1919, "A shrewd old Republican", 15.9.1919.

⁴⁰⁰ Mervin 1971, 203–209, 214, Haydenin 2010, 192 mukaan.

⁴⁰¹ NYT, "The battle for right", 1.6.1919.

⁴⁰² NYT, "Do they know what they are doing?", 28.8.1919.

⁴⁰³ NYT, "What are they trying to do?", 26.6.1919.

pottelun jälkeen oli enää jäljellä. Oli selvää, ettei presidentti Wilson voinut hyväksyä vesitettyä sopimusta, joten hän olisi lopulta joutunut käyttämään veto-oikeuttaan ja kaatamaan senaatin myönteisen päätöksen ratifioinnista. Tällöin Wilson olisi näyttäytynyt tarinan konnalta. Lodgen juoni kuitenkin epäonnistui, kun demokraattien senaattori Peter Gerryn esittämä varaus Irlannin itsenäisyyden tunnustamisesta sekoitti suunnitelmat.⁴⁰⁴

New York Times syytti republikaaneja samanlaisesta politikoinnista myös myöhemmin. Lehden mukaan vastustajien tavoitteena oli esittää, että Wilsonia voitiin pitää syypäänä sopimuksen tuhoamiseen, koska hän oli vaatinut sopimuksen hyväksymistä ilman muutoksia. Lehti piti syytöksiä tosiasioiden vääristelynä, sillä presidentin kanta oli ollut hyvin selkeä ja tiedossa alusta alkaen. Hän oli aina ollut valmis hyväksymään tulkinnalliset varaukset, jotka eivät olleet peruskirjan kokonaisuuden kannalta tuhoavia. Lehden mukaan ei ollut mitään syytä ymmärtää presidentin kantaa toisin – paitsi tietoinen tarkoitus vääristellä sitä.⁴⁰⁵ On huomautettava, että presidentti Wilson piti järjestelmällisesti Lodgen varauksia tuhoavina.⁴⁰⁶ Kun keväällä 1920 senaatissa alkoi keskustelu Saksan kanssa tehtävästä erillisestä rauhansopimuksesta, lehti tulkitsi senkin republikaanien yritykseksi vetää presidentti lokaan. Se tulkittiin republikaanien lavastamaksi suureksi perustuslailliseksi keskusteluksi, sillä oli odotettua, että presidentti tulisi käyttämään veto-oikeuttaan Knoxin tekemää aloitetta vastaan.⁴⁰⁷

On esitetty erilaisia tulkintoja siitä, oliko senaattori Lodge tavoitteena todellakin alusta alkaen kaataa vai ratifioida rauhansopimus. William C. Widenor pohtii tutkimuksessaan tätä kysymystä perusteellisesti. Vaikka rauhansopimus oli jo torjuttu selvin lukemin marraskuussa 1919, Lodge antoi sille uuden mahdollisuuden senaatissa, mikä osoittaa, ettei hän ollut kiistassa ehdoton. Vuoden 1920 alussa hän myös toimi republikaanien ja demokraattien yhteisessä senaatin komiteassa, joka haki kiistaan kompromissia, ja hän oli myös valmis muuttamaan omia varauksiaan. Toisaalta on väitetty, että Lodge oli valmistautunut esittämään entistä

---

⁴⁰⁴ NYT, "The Senate kills the treaty", 20.3.1920. Gerryn varaus on sikäli Kansainliitto-kiistassa erikoinen, että se rikkoi täysin puoluerajat. Varaus hyväksyttiin tuntien väittelyn jälkeen toisessa äänestyksessä äänin 45–38. Varausta kannatti 22 demokraattia ja 23 republikaania. Varaus muodosti lopullisessa ratifiointiäänestyksessä 15. varauksen Lodgen alun perin neljäntoista varauksen kokonaisuuteen. Margulies 1989, 244–247; Cooper 2001, 256–259.

⁴⁰⁵ NYT, "The president's position", 31.5.1920.

⁴⁰⁶ Cooper 2001, 260–264.

⁴⁰⁷ NYT, "The Knox resolution 1920", 5.5.1920.

kovempia varauksia, mikäli presidentti Wilson olisi hyväksynyt senaatin ratifiointipäätöksen. Hän siis halusi taistella Wilsonia vastaan loppuun asti.⁴⁰⁸

Politikoinnin diskurssissa luotiin kuvaa, että vihassaan Wilsonia kohtaan republikaanisenaattorit näyttäytyivät lähes mielipuolisilta. Lehdessä annettiin ymmärtää, että väitteet Kansainliiton vaarallisuudesta olivat niin harhaisia, ettei niitä kukaan järjellinen ihminen voinut uskoa. Ainoa selitys uskomattomille väitteille oli republikaanien antipatiat Wilsonia kohtaan.⁴⁰⁹ Kansainliittoa vastustavat senaattorit kuvattiinkin wilsonfoobikoiksi. Lehdessä vihjailtiin pilkalliseen sävyyn, ettei poliitikkojen järjenjuoksu ollut enää kirkkaimmillaan. Vain "psykiatri, joka oli perehtynyt wilsonfobiaan, tuohon outoon ja parantumattomaan poliittispsykkiseen sairauteen," pystyisi kertomaan, miksi republikaanisenaattorit jatkoivat taisteluaan Kansainliittoa vastaan yleisestä mielipiteestä ja oman puolueensa enemmistöstä piittaamatta. Wilsonfoobikoksi leimattiin esimerkiksi senaattorit William Borah, Hiram Johnson, Miles Poindexter sekä republikaanien presidenttiehdokkaaksi ilmoittautunut Warren Harding.⁴¹⁰

"Neuroottisesta wilsonfobiasta" kertoi myös joidenkin senaattorien suhtautuminen presidentin ilmoitukseen lähteä puhekiertueelle syyskuussa 1919. *New York Times* piti ristiriitaisena, että senaattorit olivat kauhun ja epäilyn vallassa aina presidentin ollessa Washingtonissa, mutta he eivät halunneet myöskään päästää häntä lähtemään kaupungista. Senaattorien vaatimus puhekiertueen lykkäämisestä oli lehden mukaan absurdia ja osoitus republikaanien kyvyttömyydestä toimia rationaalisesti. Vielä absurdimmaksi tilanteen teki se, että samalla, kun presidentin aikeita koetettiin estää, yhä useampi republikaanisenaattori ilmoitti lähtevänsä omalle puhekiertueelleen Kansainliiton kaatamiseksi. Lehti piti tätä suurena virheenä, ja samalla tulkitsi republikaanipuolueen alentavan itsensä järjettömyyteen. Jäämällä Washingtoniin senaattorit saivat lehden mukaan paljon enemmän julkisuutta asialleen. Lodge yritti estää puoluetovereidensa aikeita, mitä lehti pitikin järkevänä, mutta pyynnöillä ei arveltu olevan vaikutusta, koska puolue oli sisäi-

⁴⁰⁸ Widenor 1980, 333–335, 344–345; myös Knock 1992, 257–258, 265.

⁴⁰⁹ NYT, "What other reason?", 15.8.1919.

⁴¹⁰ "Only the alienist, the psychiatrist, the specialist in that strange, incurable politico-mental malady, wilsonphobia, can tell --." NYT, "Strange cases", 28.7.1919. Myös Haydenin lehdistöhistoriallisessa tutkimuksessa esiintyy käsite "wilsonfobia", mikä osoittaa, että Yhdysvaltain poliittinen ilmapiiri oli erittäin tulehtunut. Hayden 2010, 192–194.

sesti hajaantunut.⁴¹¹ Näin lehdessä luotiin kuvaa, ettei vastustajien väitteillä ollut mitään rationaalisia perusteita, vaan poikkiteloin asettuminen johtui irrationaalisesta vihasta demokraattipresidenttiä kohtaan.

7.3. Republikaanien alennustila – ja edessä hämmöittävä vaalitappio?

Politikoinnin diskurssissa Kansainliitto-kiista esitettiin republikaanisen puolueen alennustilaksi, joka tuli johtamaan puolueen tappioon presidentinvaaleissa. New York Timesin pääkirjoituksissa luotiin kuvaa, että republikaanit aiheuttivat politiikoinnillaan itselleen suunnatonta vahinkoa, koska he asettuivat yhdysvaltalaisen yleistä mielipidettä vastaan, jonka lehti uskoi tinkimättömästi olevan Kansainliiton, Versaillesin sopimuksen ratifioinnin sekä presidentti Wilsonin puolella.⁴¹² Lehden mukaan republikaanisenaattorit olivat auttamattomasti jäämässä kiistassa väärälle puolelle, sillä Kansainliitossa oli kyse moraalista, oikeasta ja väärästä – ei politiikasta, kuten he kuvittelivat. Lehti esitti, että republikaanien Kansainliittokielteinen politiikka oli ollut alusta alkaen heikoissa kantimissa, ja heidän arvostuksensa oli kansan silmissä vain heikentynyt, kun he olivat tuloksettomasti hyökänneet presidenttiä ja rauhansopimusta vastaan.⁴¹³

Korostaakseen kuvaa republikaanien heikentyneestä asemasta York Times esitteli pääkirjoituksissaan vaikuttavia Kansainliiton kannatuslukuja. Näin pyrittiin osoittamaan, että Kansainliitto sai kannatusta kaikilta yhteiskunnan eri osa-alueilta, mikä oli republikaanien kannalta erittäin hälyttävää.

Ovatko republikaaniset ratifioinnin vastustajat koskaan tulleet ajatelleeksi, mitä maa tulee tekemään republikaaniselle puolueelle, jos he jatkavat tällä typerällä ja kohtalokkaalla tiellään? Heittävätkö heidän sihteerinsä roskeen kaiken sen todistusaineiston, jota on saapunut yhä enemmän joka kuukausi, että yleisesti vaaditaan ja laajasti kannatetaan nopeaa ratifiointia? -- Eivätkö nämä republikaanien mahtimiehet koskaan kuule näitä ääniä [äänestyksiä, vaatimuksia nopeasta ratifioinnista], vai halveksuvatko he niitä, pakkomielleisinä jostain villistä teoriasta, että republikaanien menestys ensi syksynä on yhtä varmaa kuin kuolema. -- Työväki ja pääoma, korkeakoulut ja oppilaitokset, liikemiehet ja

⁴¹¹ NYT, "A comedy of errors", 1.9.1919. Wilsonfobia mainittiin myös pääkirjoituksessa "The condition precedent", 11.8.1919.

⁴¹² NYT, useita eri pääkirjoituksia, esim. "Mr Wilson's triumph", 16.2.1919, "The League and the Monroe doctrine", 18.2.1919, "Not convincing", 23.2.1919, "Mr. Wilson's return", 25.2.1919, "Fanciful objections", 26.2.1919, "The issue of war and peace", 28.2.1919, "Peace among nations", 2.3.1919, "Those who oppose", 5.3.1919, "League and people", 16.3.1919, "The League and the treaty", 19.3.1919, "Coming into line", 2.4.1919, "The old and the new", 11.5.1919, "The battle for right", 1.6.1919, "Senatorial blundering", 12.6.1919, "A profitless adventure", 22.6.1919, "Their only way out", 29.6.1919, "Republican slackers", 7.8.1919.

⁴¹³ NYT, "The reactionary Senate", 27.7.1919.

papisto, republikaanit ja lukuisat republikaaniset sanomalehdet, vaativat kärkevää ratifiointia. Kyseessä ei ole enempää tai vähempää kuin Amerikan kansa?⁴¹⁴

Luettelemalla jäsenyyttä tukevia tahoja haluttiin osoittaa, että republikaanit taistelivat yhdysvaltalaisten enemmistöä vastaan. New York Timesin mukaan republikaanien asenne äänestäjiä kohtaan oli ylimielinen ja he jopa halveksuivat kansaa jättämällä yleisen mielipiteen huomioimatta.⁴¹⁵

Politikoinnin diskurssissa luotiin kuvaa, että republikaanit olivat tehneet virheen ottaessaan Kansainliiton kritiikkinsä kohteeksi, sillä se oli saanut heidät unohtamaan tavallisten yhdysvaltalaisten arjen haasteet. Republikaanien väsyttävä taistelu Kansainliittoa vastaan oli johtanut siihen, että sisäpolitiikka oli jäänyt senaattoreilta täysin taka-alalle, minkä vuoksi ihmisten tyytymättömyys republikaaneja kohtaan oli entisestään voimistunut. Ratifiointin viivyttäminen ja loppumaton kiistely 10. artiklasta ei ollut poliittisesti kannattavaa, sillä ihmiset olivat väsyneitä sotatilan aiheuttamiin lisärasituksiin.⁴¹⁶ Tässä voidaan huomata yhteys välttämättömän muutoksen diskurssiin, jossa Kansainliitto esitettiin talouden pelastajaksi. Tutkimuksessa tärkeä havainto oli, että New York Times sysäsi vastuun maan vaikeuksista täysin republikaanien niskoille eikä ollenkaan kiinnittänyt huomiota demokraattien tai presidentti Wilsonin rooliin. Kansainliitto-kiistan arvioinneissa on nimittäin moitittu erityisesti presidentti Wilsonia siitä, että vuonna 1919 hän vietti ulkomailla lähes puoli vuotta aikana, jolloin Yhdysvallat olisi tarvinnut presidenttiään eniten. Tilanne Yhdysvalloissa oli sodan jälkeen vaikea, kun säännötely, hintojen nousu, työttömyys, pommi-iskut ja rotumellakat aiheuttivat turvatomuutta ihmisten parissa.⁴¹⁷

---

⁴¹⁴ "Have the Republican anti-ratificationists ever considered what the country will do to the Republican Party if they keep on in their foolish and fatal course? Do their secretaries throw into the waste basket the great mass of evidence, which has been coming in with increasing volume for months, of the popular and general insistence on quick ratification? -- Do the Republican grandees never hear of these votes, or do they scorn them, obsessed by some wild theory that Republican success next Fall is as certain as death -- Labor and capital, colleges and schools, business men and clergymen, Republicans and Republican newspaperps multitudinous, cry with increasing impatience for ratification. Nobody is for it except the American people." NYT, "Blind senators", 27.1.1920

⁴¹⁵ NYT, "What are they trying to do?", 26.6.1919, "California for the League", 13.10.1919, "Blind senators", 27.1.1920.

⁴¹⁶ NYT, "The peace treaty", 12.3.1919, "Chiefly among lawyers", 17.5.1919, "The Senate's neglected duty", 6.8.1919, "Republican slackers", 7.8.1919, myös "The President's platform", 12.9.1919.

⁴¹⁷ Cooper 1992, 222–224; Wiebe 1967, 279–280.

On syytä pohtia, missä määrin New York Timesin käsitykset Kansainliiton suosiosta pitivät paikkaansa, koska minkäänlaisia kattavia mielipidetiedusteluja ei tuohon aikaan tehty. John Milton Cooperin mukaan vain Literary Digest -lehden tekemät satunnaiset ja monella tavalla kyseenalaiset mielipidekyselyt antavat jonkinlaisia viitteitä Kansainliiton kannatuksesta Yhdysvalloissa kiistan aikana. Huh-tikuussa 1919 valtaosa niin demokraattisten kuin republikaanisten sanomalehtien päätoimittajista kannatti rauhansopimuksen ratifiointia, ja kaikista lehdistä vain hieman yli 10 % oli ehdottomasti vastaan.⁴¹⁸ Joseph R. Hayden on tutkinut lähes neljäkymmentä sanoma- ja aikakauslehteä kiistan ajalta, ja hänen tutkimustuloksensa tukevat Literary Digest -lehden välittämää aikalaiskuvausta. Yleinen mielipide yhdysvaltalaisessa lehdistössä oli Kansainliiton puolella, mutta varauksille esitettiin myös kannatusta. Tämän tutkimuksen kannalta on huomionarvoista, että Haydenin mukaan sekä Kansainliittoa äänekkäimmin tukeneet että vastustaneet julkaisut olivat newyorkilaisia.⁴¹⁹ Historioitsijat ovat yleisesti ottaen yhtä mieltä siitä, että vuoteen 1920 asti yleinen mielipide oli Kansainliittoon liittymisen puolella,⁴²⁰ mutta on myös todettu, että ratifioinnin pitkittyminen ja kotimaan levottomuudet heikensivät erityisesti kesästä 1919 lähtien yleisön kiinnostusta Kansainliitto-asiaan.⁴²¹ Samaan aikaan ratifioinnin vastustajat aktivoituivat ja lisäsivät muun muassa julkaisutoimintaansa.⁴²²

Politikoinnin diskurssissa Kansainliitto esitettiin häpeälliseksi pelinappulaksi, jota republikaanit aikoivat käyttää hyväkseen vuoden 1920 presidentinvaaleissa. Tämä New York Timesin käsitys oli hyvin vahva koko tarkastelujakson ajan. Jo helmikuussa 1919 lehti väitti valmistautumisen seuraavan vuoden vaaleihin olevan syynä republikaanisenaattorien koviin vaatimuksiin.⁴²³ Lehden mukaan asenne Kansainliittoa kohtaan kertoi vakavista puolueen sisäisistä ongelmista. Republikaanit tekivät Kansainliitosta lähes väkisin presidentinvaalien pääkysymyksen, sillä puolueelta puuttui sekä voimakas johtaja että aito vaaliteema.⁴²⁴ Vaalien lähestyessä New York Times kehotti pilkalliseen sävyyn republikaaneja valitsemaan

---

⁴¹⁸ Literary Digestin mukaan 2/3 republikaanien sanomalehdistä kannatti ratifiointia Lodgen varauksilla. 3/4 demokraattilehdistä halusi ratifioida sopimuksen ilman varauksia. Suurin osa yliopisto-opiskelijoista kannatti liittymistä Kansainliittoon ilman varauksia, mutta merkittävä vähemmistö kannatti varauksia. Cooper 2001, 424–425; myös Knock 1992, 252.

⁴¹⁹ Hayden 2010, 219.

⁴²⁰ Knock 1992, 239.

⁴²¹ Margulies 1989, 67, 72, 100, 170.

⁴²² Hayden 2010, 203.

⁴²³ NYT, "The issue of war or peace", 28.2.1919.

⁴²⁴ NYT, "Personal and partisan", 6.3.1919, "Politics gone mad", 18.8.1919.

ehdokkaakseen leppymättömän Hiram Johnsonin. Lehden mukaan valinta edusti todella niitä asioita, joita republikaaninen puolue Henry Cabot Lodgen alaisuudessa ajoi: vihaa presidentti Wilsonia, rauhansopimusta ja Kansainliiton peruskirjaa kohtaan.⁴²⁵

Vahvistaakseen sekasortoista kuvaa republikaaneista lehti listasi puolueen johtohahmojen pelkoja Kansainliitosta, joita pidettiin perusteettomia. Yhdelle järjestö merkitsi japanilaisten siirtolaisten aaltoa Yhdysvaltoihin, toinen pelkäsi Britannian tai katolisen kirkon ylivaltaa, ja erään senaattorin mukaan rutiköyhä Eurooppa nyhtäisi Kansainliitossa yhdysvaltalaisten rahat. Hännänhuippuna oli leppymättömien päämies William Borah, joka New York Timesin mukaan pelkäsi lähes kaikkea mahdollista.⁴²⁶ Kansainliitto-kiistaa pidettiin osana republikaanien vaali-strategiaa. Esimerkiksi vetoamalla japanilaisvastaisiin mielialoihin republikaanit halusivat varmistaa kannatuksensa Kaliforniassa ja muissa Tyynenmeren ja lännen osavaltioissa. Lisää ääniä pyrittiin saamaan saksalais- ja irlantilaismielisiltä ryhmittymiltä. Lehden mukaan laskelmointi osoitti, ettei Kansainliitossa republikaaneille ollut kysymys luottamuksen palauttamisesta, talouselämän eduista tai maailmanrauhasta, vaan ainoastaan äänten kalastelusta. Lehden mukaan peli oli toisaalta nerokasta, mutta radikaaleihin vetoaminen oli myös hyvin vaarallista.⁴²⁷

New York Times tulkitsi monilta osin republikaanipuolueen ongelmat oikein, sillä 1900-luvun alkupuolella puolue oli jakaantunut. Kansainliitto-kiistan aikaan Lodgen erityisenä haasteena oli sovittaa yhteen puolueen kovan linjan isolationistien ja internationalistien näkemyksiä. Lisäksi sisäpoliittisissa kysymyksissä puolue oli jakaantunut konservatiiveihin ja edistysmielisiin, joilla oli yhteisiä tavoitteita demokraattien kanssa, mitä Lodge ei katsonut hyvällä. Leppymättömän Borahin uhkaus rikkoa puolueen rivit ja perustaa uusi puolue kertoo kovasta retoriikasta. On esitetty, että erityisesti keväällä 1919 puolueen sisäiset erimielisyydet olivat kärjistyneet.⁴²⁸ Widenorin mukaan Lodgen keskeisenä tavoitteena Kansainliitto-kiistassa olikin yhdistää republikaanit, koska vain siten oli mahdollista syrjäyttää "wilsonilaiset" vallasta. Pitääkseen puolueensa koossa hänen oli tavallaan tarjottava kiis-

⁴²⁵ NYT, "Wood and Johnson", 16.4.1920. Johnsonin ehdokkuudesta myös "The two conventions", 30.5.1920, "The Johnson escape", 15.6.1920.

⁴²⁶ NYT, "Politics gone mad", 18.8.1919. Ks. Borahista myös luku 5.2.

⁴²⁷ NYT, "What is the purpose", 27.8.1919.

⁴²⁸ Stone 1970, 90–95, 117.

tassa kaikille jotakin.⁴²⁹ Vaikka erimielisyydet puolueessa jatkuivat, Lodge onnistui kuitenkin saamaan merkittävän osan republikaaneista varaustensa taakse.⁴³⁰ Stone on esittänyt, että presidentti Wilson auttoi haluamattaan Lodgen asiaa. Ensinnäkin hän esti demokraattien ja maltillisten republikaanien yhteistyön, mutta erityisesti leimaamalla kaikki republikaanit rauhansuunnitelmiansa vastustajiksi hän auttoi Lodgea yhdistämään rivinsä Kansainliitto-asiassa.⁴³¹

New York Times pyrki osoittamaan, että Kansainliittoa vastustavat republikaanisenaattorit toimivat oman puolueensa yleistä mielialpidettä vastaan, mikä tulisi väistämättä koitumaan puolueelle kalliiksi. Lehden mukaan republikaanien kannattajat puolueen kansalliskomiteaa myöten suhtautuivat Kansainliittoon myönteisesti ja halusivat pikaista rauhansopimuksen ratifiointia, joten sekä leppymättömät että varaukselliset republikaanisenaattorit olivat omassa puolueessaan vähemmistössä.⁴³² Pääkirjoituksissa myös siteerattiin republikaanilehdistön ankaraa kritiikkiä senaattorien politikointia vastaan.⁴³³ Näin New York Times loi kuvaa, että senaatin republikaanit olivat täysin irrallaan oman äänestäjäkuntansa todellisuudesta.

Tutkimusaineistosta on huomattavissa, että lehden suhtautuminen vastustajiin jyrkkenei selvästi kesällä 1919, kun kiista sopimukseen tehtävistä varauksista yltyi. New York Times tuli täysin vakuuttuneeksi, että republikaanien ainoana tavoitteena oli sopimuksen ja Kansainliiton täydellinen tuhoaminen. Lehden mukaan vain ratifioimalla rauhansopimuksen ilman varauksia puolueella oli mahdollisuus välttää tappio, mutta siitäkin huolimatta itsepäisyys kiistassa oli johtanut siihen, että republikaanit olivat haluamattaan pelanneet demokraattien pussiin.⁴³⁴ Suurimman virheen republikaanit olivat tehneet, kun he olivat jatkaneet taisteluaan,

⁴²⁹ Widenor 1980, 255, 277, 321–322, 330, 342–343.

⁴³⁰ Cooper 2001, 193–196, 222–226.

⁴³¹ Stone 1970, 95.

⁴³² NYT, "Is wisdom cumulative?", 28.5.1919, "Mr. Borah's third party", 7.6.1919, "Mr. Lodge and his homefolks", 7.10.1919, "Efforts for a Senate agreement", 2.1.1920, "The better side", 7.1.1920, "The two conventions", 30.5.1920.

⁴³³ NYT, "What are they trying to do?", 26.6.1919, "The President's return", 8.7.1919, myös "Strange little Americans", 4.6.1920. Republikaanilehdistä mainittiin mm. Los Angeles Times, Des Moines Register, Portland Oregonian, St. Louis Globe-Democrat ja Salt Lake Tribune. On totta, että useimmat republikaaniset lehdet suhtautuivat Kansainliittoon huomattavasti suopeammin kuin puoluejohto. Cooper 2001, 425.

⁴³⁴ NYT, mm. "What are they trying to do?" 26.6.1919, "Their only way out", 29.6.1919, "The reactionary senate", 27.7.1919, "Peace or war", 10.9.1919, "There must be a Treaty", 21.11.1919, "Efforts for a Senate agreement", 2.1.1920, "Mr. Lodge's distrustful friends", 1.3.1920, "As the treaty stands", 5.3.1920.

vaikka rauhankonferenssi oli hyväksynyt monta ehdotetuista muutoksista. He olisivat voineet sekä markkinoida Kansainliiton yleisölle republikaanien menestystarinana että edistää rauhan asiaa maailmassa.

He menettivät keinon pelastua, he itsepäisesti kieltäytyivät astumasta sille tielle, joka olisi johdattanut heidät pois vaarallisesta ja mahdottomasta asemasta, sillä oli selvää, että tämän maan kansa ottaa Kansainliiton mielellään vastaan ja vaatii sitä vakuudeksi sodan varalle. Yleinen mielipide pakottaa republikaanisen senaatin ratifioimaan sopimuksen, johon Kansainliiton perustuslaki on sisällytetty. Ratifiointiäänestys, josta olisi voinut tulla [republikaaniselle] puolueelle menestys, tapahtuu nyt tuon pakon alla.⁴³⁵

Seuraukset olivat lehden mukaan puolueelle vakavia. Lehdessä uhottiin, että republikaanien politikoinnin paljastumisen jälkeen vaaliteemaksi ei nousisikaan Kansainliitto, kuten vastustajat odottivat, vaan itse republikaanit, sillä heitä voitiin pitää syyllisinä rauhan lykkäämiseen.⁴³⁶ New York Times kuvaili, että republikaanit olivat erehtyneet uskomaan poliitikkojen lempiharhaan, jonka mukaan he pysyisivät etukäteen sanelemaan, mistä asiasta vaalit käytäisiin. Yleinen mielipide oli Kansainliiton puolella, mutta ihmiset halusivat republikaaneilta konkreettisia vastauksia myös muihin polttaviin ajankohtaisiin kysymyksiin. Tämän republikaanit sivuuttivat lehden mukaan täysin.⁴³⁷ Lehden mukaan republikaanit olivat niin varmoja vaalivoitostaan, että he olivat valmiita ottamaan järjettömän riskin, joka syntyi ratifioinnin kaatamisesta.⁴³⁸ Kuvauksella annettiin ymmärtää, että puolueessa pelattiin harhaista uhkapeliä, jonka panoksena oli Kansainliitto.

New York Times suhtautui aina hyvin kriittisesti vaalikampanjointiin Kansainliitto-kysymyksellä. Kun huomioidaan, että lehti oli yleensä kannanotoissaan Wilsonin puolella, on syytä tutkia, miten lehdessä suhtauduttiin presidentin vaatimukseen nostaa Kansainliitto presidentinvaalien päätteeksi. Tammikuussa 1920 presidentti Wilson esitti demokraateille, että mikäli senaatti ei ratifioisi sopimusta sel-

---

⁴³⁵ "They missed the way to salvation, they obstinately refused to set their feet in the path that would have led them out of a dangerous and impossible position, for it had been made plain that the people of the country welcome and demand the League of Nations as an assurance against war. Public opinion will force to the Republican Senate to ratify the Treaty, with which the League of Nations Constitution is interwoven. The vote of ratification which might have been made a party triumph will now be given under that compulsion." NYT, "The old and the new", 11.5.1919. Huomautettakoon, että vielä huhtikuussa välittömästi peruskirjan muuttamisen jälkeen lehdessä oli todettu luottavaisin mielin, että republikaanitkin saattoivat nyt tuntea olleensa osallisia peruskirjan laatimisessa, mikäli he olivat aikaisemmin tunteneet itsensä sivullisiksi. NYT, "The amended covenant", 29.4.1919.

⁴³⁶ NYT, "The old and the new", 11.5.1919.

⁴³⁷ NYT, "Who makes the issue?", 21.12.1919. New York Times johdatteli pääkirjoituksessaan aiheeseen väittämällä, että eräs asia, jota poliitikot eivät ymmärtäneet, oli juuri politiikka.

⁴³⁸ NYT, "As the treaty stands", 5.3.1920.

laisenaan, kansa saisi lopullisesti lausua mielipiteensä Kansainliitosta presidentinvaaleissa eli "merkittävässä ja juhlallisessa kansanäänestyksessä", kuten Wilson sen ilmaisi. Presidentin sairastuoltaan esittämä vaatimus on yksi Kansainliitto- taistelun kiistanalaisimpia tapahtumia. Sinetöikö se ratifioinnin kohtalon, koska Wilson kielsi demokraatteja tekemästä kompromissia republikaanien kanssa? On arvioitu, että Wilson ei enää osannut lukea maan poliittista ilmapiiriä tai että hän oli jopa menettänyt todellisuudentajunsa.⁴³⁹ New York Times oli asiasta hämmennyt, mutta ei arvostellut Wilsonia. Lehti piti presidentin kirjettä valitettavana sekä kieleltään että sävyiltään ja kertoi lukijoilleen, ettei presidentin sanoja saanut tulkita kirjaimelliseksi kehotukseksi ryhtyä käymään vaaleja Kansainliittokysymyksestä, koska sitä ei kukaan halunnut. Pikemmin viesti oli ymmärrettävä kehotukseksi ratifioida rauhansopimus mahdollisimman pian, ja lehdessä pyydettiin kaikkia osapuolia, myös presidenttiä, pyrkimään kiistassa nopeaan kompromissiin.⁴⁴⁰

Marraskuun äänestyksen kynnyksellä lehdessä vedottiin jälleen kerran senaattori- en moraaliseen vastuuntuntoon. New York Timesin mukaan ratkaisun avaimet olivat maltillisten republikaanien käsissä, joita kehoitettiin liittymään demokraattien kanssa yhteiseen rintamaan ja kaatamaan Lodgen varaukset. Mikäli varaukset hyväksyttäisiin, republikaanit joutuisivat presidentinvaaleissa tuomiolle Kansainliiton peruskirjan ja maailmanrauhan romuttamisesta. Demokraattien niskaan oli New York Timesin mielestä turha vyöryttää syyllisyyttä.⁴⁴¹ Kun demokraatit eivät saaneet äänestyksessä taakseen riittävästi ääniä, New York Times totesi, että republikaanit olivat päättäväisesti tuhonneet sopimuksen, sillä he eivät olleet suosineet kompromissiin. Republikaanien toimet leimattiin vastuuttomaksi puoluepolitiikoinniksi ja piittaamattomuudeksi kansan tarpeista ja kärsimyksistä. Lehti povasi puolueelle vaikeuksia, sillä yhdysvaltalaiset kyllä tiesivät molempien puolueiden ansiot.⁴⁴²

Kesällä 1920 pidettyjen puoluekokousten aikana New York Timesin käsitys republikaanien alamäestä vahvistui, ja viimeistään silloin lehti uskoi demokraattien hetken koittaneen. Lehdessä muistutettiin, että kongressissa republikaaneilla oli ollut

⁴³⁹ "A great and solemn referendum". Cooper 2001, 297–302, Herring 2008, 432; Kuehl & Dunn 1997, 1.

⁴⁴⁰ NYT, "Jackson Day deliverance", 9.1.1920, "Ratification without delay", 10.1.1920.

⁴⁴¹ NYT, "The only way to save the treaty", 18.11.1919, "A great responsibility", 19.11.1919.

⁴⁴² NYT, "Mr. Lodge's triumph", 20.11.1919, "There must be a treaty", 21.11.1919.

täydellinen tilaisuus muuttaa maailmaa, sillä he olivat olleet enemmistössä juuri historiallisesti merkittävänä aikana, mutta sen sijaan he olivatkin saaneet aikaan vain vahinkoa.⁴⁴³ New York Times esitti, ettei Warren Hardingin valinta presidenttiehdokkaaksi lainkaan parantanut puolueen heikkoa tilannetta. Hardingia pidettiin värittömänä persoonana ja toisen luokan poliitikkona, joka oli ollut kiistassa täysin senaattori Lodgen johdateltavissa. Hardingin valinta ja republikaanien selvä sisäinen hajaannus oli demokraateille varsinainen lahja, koska heille avautui mahdollisuus viedä Kansainliitto-kysymys kunniakkaasti päätökseen ja korjata republikaanien aiheuttamat suunnattomat virheet. Demokraateille oli siten tiedossa voitto "suuressa poliittisessa ja moraalisisessa kysymyksessä".⁴⁴⁴ Kärkevä pääkirjoitus koskien Hardingin valintaa julkaistiin poikkeuksellisesti lehden etusivulla, minkä vuoksi lehti sai negatiivista palautetta lukijoilta, jotka pitivät ratkaisua sitoutumattomalle lehdelle tuomittavana.⁴⁴⁵

New York Times otti kantaa myös demokraattien ehdokasasetteluun. Koska tulevan presidentin täytyi korjata Kansainliitto-kiistasta aiheutuneet vahingot, ehdokkaalla oli oltava selkeä visio ulkopoliitikasta, ja lisäksi hänen oli vedottava koko kansaan. Keväällä 1920 New York Times kertoi kannattavansa demokraattien ehdokkaaksi Lontoon suurlähettiläs John W. Davisia,⁴⁴⁶ mutta lehti oli lopulta tyytymätön myös puolueen lopulliseen valintaan James Coxin, joka oli Ohion kuvernööri. Lehden mukaan Coxilla oli monia hyviä ominaisuuksia, mutta ennen kaikkea hän oli Kansainliiton vankkumaton kannattaja, jolla oli myös rakentavia ehdotuksia uudeksi esitykseksi senaatille. Lehti uskoi varmaan demokraattien voittoon ja esitti, että vaalitaistelusta tultaisiin jopa nauttimaan, sillä vastustaja Harding, joka oli äänestänyt Kansainliittoa vastaan senaatissa, joutuisi lähtemään taistoon puolustusasemista ja pyytelemään politiikkaansa anteeksi äänestäjiltä.⁴⁴⁷

Politikoinnin diskurssissa luotiin myös kuvaa demokraattien vankkumattomasta yhtenäisyydestä. New York Timesin mukaan republikaanit joutuivat huomaamaan, että vaalitaisto ja Kansainliitto-kysymys vain tiivistivät demokraattien rivejä. Kriittisiä äänenpainoja esittäneet ja presidentin kyseenalaistaneet demokraatit

---

⁴⁴³ NYT, "The best chance in the world – will they take it?", 15.6.1920.

⁴⁴⁴ NYT, "The platform", 11.6.1920, "The nomination of Harding", 13.6.1920, "The best chance in the world – will they take it?", 15.6.1920.

⁴⁴⁵ Porwancher 2011, 192.

⁴⁴⁶ NYT, "The Democratic outlook", 25.4.1920.

⁴⁴⁷ NYT, "The cause and the candidate", 7.7.1920.

oli syrjäytetty omien osavaltioidensa puoluekokouksissa. Esimerkiksi James Reedia, joka oli toinen leppymättömien ryhmän demokraateista ja siis äärimmäinen Kansainliiton vastustaja, ei ollut hyväksytty oman osavaltionsa edustajaksi puoluekokoukseen. New York Times piti päätöstä juuri sopivana rangaistuksena senaattorille. Lehden mukaan eri puolilla maata demokraatit vaativat yhä pontevammin rauhansopimuksen ja Kansainliiton peruskirjan ratifiointia ja osoittivat tukeaan presidentille. Sen sijaan uutisia republikaanien hajaannuksesta tulvi vain lisää.⁴⁴⁸

Demokraatit ovat San Franciscossa [puoluekokouksessa] yhtä yksimielisiä Kansainliitto-kysymyksessä kuin republikaanit Chicagossa ovat hajaantuneita ja hämmennyksissä. Heille ainoa tie ulos oli seurata rehellisyyden ja rohkeuden tietä. Antaa enemmistön ilmaista tahtonsa ja voimansa ja vähemmistön kihistä kiukusta, hermoilla ja paeta – jos uskaltavat.⁴⁴⁹

Esivaalien ja vaalikampanjoinnin aikana republikaaneilla oli edelleen hankaluuksia yhteisen linjan rakentamisessa, mutta vaalien tulos oli selvä. Marraskuussa 1920 Warren Harding valittiin Yhdysvaltain presidentiksi huomattavalla ääni-
vyöryllä. Hän sai yli 16 miljoonaa ääntä ja taakseen 37 osavaltiota, kun demokraattien Coxin äänisaalis jäi noin 9 miljoonaan. Vaaleista ei tullut suurta kansanäänestystä Kansainliitosta, kuten Wilson oli toivonut ja New York Times pelännyt. Harding oli korostanut kampanjassaan paluuta normaalitilaan ("A Return to Normalcy"), mikä oli vedonnut kansaan. New York Times siis ennusti oikein, että tyytymättömyys oloihin nousisi vaaleissa keskeiseksi teemaksi, mutta lehdessä ei osattu tai ei haluttu ainakaan kesään 1920 mennessä ajatella, että tyytymättömyys kohdistuisi erityisesti presidentti Wilsoniin ja demokraattihallitukseen. Harding onnistui kokoamaan taakseen sekä republikaanit että heidät, jotka olivat edellisen kahdeksan vuoden aikana pettyneet Wilsoniin.⁴⁵⁰ Herbert F. Marguliesin mukaan vaalit käytiin nimenomaan wilsonilaisuudesta.⁴⁵¹ Vaikka Harding julisti valintansa jälkeen Kansainliitto-kysymyksen tulleen lopullisesti Yhdysvaltain osalta päätökseen, keskustelu Yhdysvaltain ulkopolitiikan suunnasta jatkui läpi 1920–1930-lukujen.⁴⁵²

⁴⁴⁸ NYT, "Mr. Reed's Defeat", 24.4.1920, "Shall the majority rule?", 10.6.1920.

⁴⁴⁹ "The Democrats will be as united at San Francisco on the subject of the League as the Republicans at Chicago are dissevered and distracted. The only way out for them is to follow the path of honesty and of courage. Let the majority assert its will and power, and let the minority fume and fret and bolt – if it dares." NYT, "Shall the majority rule?", 10.6.1920.

⁴⁵⁰ Kuehl & Dunn 1997, 1–18; Margulies 1989, 261–273; Ambrosius 1987, 287–289.

⁴⁵¹ Margulies 1989, 272–273.

⁴⁵² Kuehl & Dunn 1997.

8. PÄÄTÄNTÖ

Tämän tutkimuksen aiheena oli Yhdysvalloissa vuosina 1918–1920 käyty Kansainliitto-kiista, jota pidetään yhtenä Yhdysvaltain poliittisen historian "suurista väittelyistä". Kiista kansainvälisen rauhanjärjestön perustamisesta ja Yhdysvaltain ulkopoliitiikan suunnasta ei kuitenkaan rajoittunut vain kongressiin vaan on perusteltua sanoa, että Kansainliitto-kiistan vaikutus tuntui koko yhdysvaltalaisessa yhteiskunnassa, kun sekä liiton puolustajat että vastustajat osallistuivat kiivaaseen keskusteluun. Yhdysvaltain johtava sanomalehti New York Times otti väittelyyn vahvasti kantaa asettumalla tukemaan Kansainliittoa ja Yhdysvaltain liittymistä järjestöön. Yksi tämän tutkimuksen keskeinen johtopäätös onkin, että New York Times oli kaikella arvovallallaan täysin osallisena Kansainliitto-kiistassa.

Tässä tutkimuksessa Kansainliitto-kysymystä tutkittiin tarkastelemalla New York Timesin pääkirjoituksissa esitettyjä käsityksiä Kansainliitosta ja Kansainliitto-kiistasta. Teoreettisena apuvälineenä tutkimuksessa käytettiin diskurssianalyysia. Tavoitteena oli selvittää, millaisissa diskursseissa Kansainliitto esitettiin pääkirjoituksissa. Diskurssi ymmärrettiin tavaksi esittää eli siis representoida todellisuutta tietyllä tavalla. Diskurssien tutkimisen lisäksi tavoitteena oli tehdä selkoa New York Timesin suhtautumisesta Kansainliittoon, siitä käytyyn poliittiseen kiistaan ja pohtia, mikä oli lehden motiivi osallistua Kansainliitto-keskusteluun niin voimakkaasti. Tutkimuksessa havaittiin viisi diskurssia, jotka osoittautuivat joiltakin osin päällekkäisiksi.

Välttämättömän muutoksen diskurssissa Kansainliitto esitettiin ainoaksi keinoksi pelastaa ihmiskunta sitä uhkaavilta katastrofeilta. Diskurssin representaatioille oli ominaista, että kuva Kansainliitosta rakentui vahvoille vastakohtaisuuksille, joilla pyrittiin osoittamaan Kansainliiton perustamisen olevan välttämätöntä. Diskurssi oli vallalla koko tarkastelujakson ajan, mutta voitiin huomata, että vuoden 1919 alkupuolella Kansainliitto-käsityksiin liittyi innostusta ja optimismia, kun taas tarkastelujakson loppupuolella kuvauksista välittyi hyvin epätoivoinen tunnelma. Diskurssissa oli tyypillistä luoda kuvaa Kansainliiton perustamisesta merkittävänä historian käännekohtana sekä valintana hyvän ja pahan tai edistyksen ja taantumuksen välillä.

Tutkimuksessa esiteltiin kolme merkittävää Kansainliiton representaatiota tai representaatioiden kokonaisuutta, jotka esitettiin välttämättömän muutoksen diskurssissa. Ensinnäkin Kansainliitto esitettiin vastakohtaksi sodalle. New York Timesin mukaan se oli ainoa mahdollinen keino estää sotien syttyminen tulevaisuudessa. Kuvaa Kansainliiton välttämättömyydestä rakennettiin korostamalla ensimmäisen maailmansodan raakuutta ja tuomitsemalla yleisesti sota ilmiönä pahuudeksi. Keskeinen keino sodanvastaisten esitysten luomisessa oli kerrata sodasta aiheutuneita tappioita ja kuvailla modernin sodankäynnin tuhoja. Esittelemällä kauhukuvia tulevaisuuden entistä totaalisemmasta sodankäynnistä pyrittiin osoittamaan, että kansainvälistä yhteistyötä tarvittiin estämään kauhuskenaarioiden toteutuminen ja pitämään Yhdysvallat kansalaisyhteisön turvassa.

Toiseksi välttämättömän muutoksen diskurssissa Kansainliitto esitettiin uudeksi, oikeudenmukaisuutta ja demokratiaa toteuttavaksi maailmanjärjestykseksi, joka oli vastakohta vanhalle eurooppalaiselle tasapainopolitiikalle ja taantumukselle. Kuvauksissa kritisoitiin tasapainopolitiikkaan liitettyjä epäkohtia, kuten itsevaltaisuutta ja hallitsijoiden vallanhimoa, piittaamattomuutta kansojen oikeuksista, salaista diplomatiaa sekä sotilaallis-strategisia, militaristisia oppeja. Esittämällä Kansainliitto vanhan tasapainojärjestelmän vastakohtaksi haluttiin osoittaa, että muutos oli ihmiskunnan kannalta välttämätöntä, jos sotien syttyminen haluttiin estää. Kansainliiton perustamisen vertaaminen toisaalta luonnonvoimiin ja toisaalta esimerkiksi tieteen kehitykseen osoittavat, että välttämättömän muutoksen diskurssiin liittyi optimismia ja kehitysuskoa. Kertomalla huolestuttavia uutisia Euroopasta pyrittiin osoittamaan, millaista vahinkoa rauhansopimuksen ratifioinnin viivyttely sai aikaan. Kansainliitto käsitettiin toisaalta uuden maailmanjärjestyksen tärkeimmäksi symboliksi ja toisaalta sen toteuttamisen konkreettiseksi välineeksi.

Kolmanneksi Kansainliitto esitettiin talouden kannalta ainoaksi kestäväksi vaihtoehdoksi. Kuvaa luotiin erityisesti korostamalla mahdollisia taloudellisia uhkia, joita Kansainliiton torjumisesta seuraisi. Avainasemassa oli asevarustelu ja erityisesti laivastokilpailu. Kansainliiton kollektiivinen turvallisuusjärjestelmä oli ainoa keino vähentää varustelusta aiheutuvia kuluja ja siten estää valtioiden luisuminen taloudelliseen kurjuuteen. Representaatioissa käytettiin havainnollistuksia ja vertauksia, joilla pyrittiin vetoamaan kansaan, kuten nostamalla esille kansalaisten ve-

rorasitukset. Tutkimuksessa kiinnitettiin huomiota siihen, että asevarusteluun hyvin kielteisestä kannasta huolimatta New York Times puolusti Yhdysvaltain ja Britannian roolia maailman suurimpina laivastomahteina.

Oikeudellisen idealismin diskurssissa Kansainliittoa käsiteltiin kansainvälisen oikeuden näkökulmasta. Tutkimuksessa havaittiin, että New York Timesin kirjoituksissa näkyi kansainvälisyyden kannattajien keskuudessa käyty periaatteellinen keskustelu oikeudellisesta legalismista ja idealismista. New York Timesin käsitys Kansainliitosta oli idealistinen, sillä se piti yleistä mielipidettä ja moraalisia julistuksia Kansainliiton auktoriteetin kannalta tärkeämpinä kuin kansainvälisen lain säädöksiä ja oikeusjärjestyksen rakentamista niiden varaan. Toisaalta Kansainliiton kuvauksista oli luettavissa runsaasti viitteitä tunnettujen legalistien esittämistä ajatuksista. Tutkimuksessa päädytäänkin tulokseen, että New York Timesin käsitys Kansainliitosta kansainvälisen oikeuden auktoriteettina ei ollut idealistinen wilsonilaisessa mielessä mutta idealistinen legalistisella vivahteella.

Oikeudellisen idealismin diskurssissa luotiin kuvaa, että Kansainliiton kansainvälisoikeudellinen asema perustui vahvaan legitimizeettiin, joka tuli yleisestä mielipiteestä ja pitkästä historiallisesta taustasta, mutta lehdessä korostettiin myös kirjoitetun perustuslain eli peruskirjan tärkeyttä. New York Timesin käsitys yleisen mielipiteen voimasta oli hyvin idealistinen, ja tutkimuskirjallisuuden perusteella lehden käyttämästä kielestä voitiin huomata yhtäläisyyksiä Woodrow Wilsonin käyttämään retoriikkaan, jossa usein viitattiin oikeudenmukaisuuteen ja moraalisiin. Kansainliitto esitettiin ihmiskunnan universaaliksi omaksitunnoksi ja moraaliseksi voimaksi, mikä osoitti, että lehdessä uskottiin ihmiskunnalla olevan yhteinen tietoisuus ja tahto. Ihmiskunnan moraalinen omatunto ymmärrettiin yleispäteväksi, universaaliksi laiksi, jota Kansainliitossa toteutettiin. Kansainliitto nähtiin pitkän historiallisen kehityksen tulokseksi, jossa vähitellen valtioiden väliset sopimukset olivat laajentuneet. Toisaalta Kansainliiton perustamista pidettiin luonnollisena historian jatkumona, mutta toisaalta Kansainliitto myös esitettiin täysin aikaisemmista rauhanyrityksistä poikkeavaksi. Keskeistä oli Kansainliiton mieltäminen orgaaniseksi evoluutioksi, mikä osoittaa, että New York Timesilla oli samanlainen idealistinen käsitys yhteisöjen kehityksestä kuin Wilsonilla. Hän käsitti lain löyhänä moraalisen järjestelmänä, jonka kehittymistä ei saanut liiaksi sitoa rajoittavilla säädöksillä. Sen vuoksi Kansainliitto-kiistan keskiössä ollut 10. artik-

lakin käsitettiin oikeudellisen idealismin diskurssissa ennen kaikkea moraaliseksi velvoitteeksi, joka oli merkitykseltään kirjoitettuja lakeja painavampi.

Olellainen keino argumentoida Kansainliiton oikeusjärjestyksen puolesta oli Saksan leimaaminen rikolliseksi ja varoittavaksi esimerkiksi. Oikeudellisen idealismin diskurssissa Kansainliitto esitettiin maailman tapaoikeudeksi, jossa Saksan tuomitseminen muodosti ennakkotapauksen. Kansainliittoa kuvattiin myös vertaamalla sen oikeusjärjestelmää siviilioikeuteen ja erityisesti rikoslakiin. Sota yhtä valtiota vastaan katsottiin aina sodaksi koko kansainvälistä yhteisöä kohtaan, minkä perusteella sodan aloittaneen valtion esitettiin olevan rikosoikeudellisessa vastuussa. Tutkimuksessa havaittiin, että New York Timesin käsitys Kansainliiton vaikutuksesta valtiolliseen suvereniteettiin oli kaksijakoinen. Toisaalta suvereniteetista luopumista vähissä määrin pidettiin luonnollisena, ja tutkimuksessa tulkitaan, että oikeudellisen idealismin diskurssissa Kansainliitosta luotiin kuva maailmanlaajuisen yhteiskuntasopimuksen luomisena. Toisaalta New York Times piti väitteitä suvereniteetin heikkenemisestä perusteettomina, mikä ilmeni erityisesti yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssissa.

New York Times tuki sanktioiden käyttöönottamista, kiistojen sovittelua ja Pysyvän kansainvälisen tuomioistuimen perustamista, mutta painotti toiminnan perustamista vapaaehtoisuudelle. Tästä huolimatta New York Times piti Kansainliittoa täysin uskottavana ja tehokkaana toimijana kansainvälisessä oikeudessa, sillä se uskoi valtioiden toteuttavan yksimielisesti ihmiskunnan moraalista omaatuntoa ja toimivan sen pohjalta aina oikein. Kansainliittoa pidettiin siis täysivaltaisena kansainvälisen oikeuden auktoriteettina, jolla oli sekä legitiimiä että legaalista valtaa.

Radikalismien vastaisessa diskurssissa näkyi ajan yhteiskunnallisesti levoton ilmapiiri ja kommunistivainojen vaikutus. Diskurssissa Kansainliitto esitettiin keinoksi estää bolševismin ja muun radikalismien leviäminen niin Euroopassa kuin Yhdysvalloissa. Kuvaa rakennettiin osoittamalla, että bolševismi ja Kansainliitto edustivat vastakohtaisia arvoja. Bolševistien avoimen vihamielinen suhtautuminen Kansainliittoon oli lehden mukaan osoitus sen moraalittomuudesta ja aatteen vaarallisuudesta. Tutkimuksessa tehtiin mielenkiintoinen havainto, että radikalismien vastaisessa diskurssissa bolševismi käsitettiin niin moraalittomaksi ja vastenmieliseksi ilmiöksi, ettei maailmanvallankumousta pelännyt New York Times

voinut kuvitella bolševististen maiden koskaan kuuluvan Kansainliiton kollektiivisen turvallisuuden piiriin, vaikka muuten Kansainliitto kuvattiin tyypillisesti kaikkien maiden yhteiseksi järjestöksi. Bolševismi esitettiin maailman vaarallimmaksi turvallisuushaksi, jota vastaan vanha tasapainopolitiikka oli tehoton. Vain demokratiaa puolustavan Kansainliiton avulla voitiin estää anarkiaa. Kuten myös välttämättömän muutoksen diskurssissa, Kansainliiton perustaminen esitettiin kiireelliseksi Euroopan levottomuuksien vuoksi, mutta radikalismien vastaisessa diskurssissa vedottiin myös turvallisuushkiin kotimaassa. Radikalismien vastainen diskurssi heijastui myös New York Timesin käsityksiin Kansainliiton työjärjestöstä ILO:sta. Pääkirjoituksista voitiin havaita, että työläisten oikeuksien ajamiseen kansainvälisen järjestön kautta suhtauduttiin epäillen ja epätietoisuus järjestön luonteesta oli ilmeinen. Toisaalta New York Timesin luottamus Kansainliiton moraalisiin arvoihin ja oikeudenmukaisuuteen oli niin vahva, että myös ILO:n käsitettiin toimivan radikalismien leviämistä vastaan.

Tutkimuksessa havaittiin, että New York Timesin pääkirjoituksissa annettu kuva Yhdysvaltain roolista Kansainliitossa perustui vahvalle käsitykselle Yhdysvaltain ainutlaatuisuudesta. **Yhdysvaltalaisen ekseptionalismien diskurssissa** Yhdysvallat esitettiin Kansainliiton moraaliseksi selkärangaksi ja roolimalliksi muille, koska Yhdysvaltain käsitettiin olevan historiansa ja ominaisuuksiensa vuoksi muista valtioista poikkeava. Lehden kuvaukset Yhdysvaltain epäitsekkäistä aikeista, vakaasta rauhantahdosta, demokraattisuudesta ja anti-imperialistisista tavoitteista osoittivat, että taustalla vaikutti voimakas usko Yhdysvaltain poikkeuksellisuuteen. Tutkimuksesta kävi ilmi, että New York Timesin mukaan Yhdysvalloilla oli maailmassa selkeä missio, koska Yhdysvaltain kansallisena kohtalona oli toimia moraalisenä esimerkkinä ja maailman kehityksen airuena. New York Timesin näkemys Yhdysvalloista Kansainliiton johtajana ilmensi ekseptionalismille hyvin tyypillisiä käsityksiä. Pääkirjoituksissa korostui näkemys Yhdysvalloille annetusta lähetystehtävästä, minkä vuoksi Yhdysvaltain odotettiin noudattavan aktiivista ekspansionistista ulkopolitiikkaa. Yhdysvaltain liittyminen Kansainliittoon esitettiin moraaliseksi velvollisuudeksi, koska vain se takasi maailmanrauhan ja maailman kehityksen. Kansainliiton onnistumisen katsottiin siis olevan täysin riippuvainen Yhdysvalloista, minkä vuoksi esimerkiksi peruskirjan sorneilu muutoksilla ja varauksilla sekä jäsenyyden torjuminen nähtiin petturuutena ja vastuun pa-

koiluna. Tärkeä havainto oli, että myös Kansainliiton vastustajat vetosivat kiistassa yhtä lailla Yhdysvaltain ainutlaatuisuuteen.

Yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssissa pyrittiin tekemään yhdysvaltalaisista käsityksistä ja arvostuksista universaaleja. Toisin sanoen New York Timesin käsityksen mukaan Kansainliitossa yhdysvaltalaiset arvot ja ulkopoliittikan opit levisivät maailmanlaajuisiksi. Tutkimuksessa havaittiin, että Kansainliittoon liitettyt arvot, kuten demokratia ja vapaus, olivat leimallisesti juuri sellaisia arvoja, joiden katsottiin rakentavan yhdysvaltalaista kansallista identiteettiä. Kansainliitokiista oli erityisesti taistelua Yhdysvaltain ulkopoliittikan suunnasta ja siitä, oliko Kansainliitto uhka Yhdysvaltain alueelliselle koskemattomuudelle, valtiolliselle suvereniteetille ja Monroen opille. Yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssissa New York Times piti Kansainliittoa luonnollisena jatkumona Yhdysvaltain ulkopoliittiselle traditiolle ja samalla Yhdysvaltain suvereniteetin turvaajana. Tutkimuksessa osoitettiin, että New York Times ymmärsi Kansainliiton Monroen opin globaaliksi vastineeksi, koska lehden käsityksen mukaan Kansainliiton myötä Monroen oppi laajeni kaikkien kansojen yhteiseksi opiksi. Voidaan myös tulkita, että tässä representaatiossa ilmeni idealistinen käsitys laista jatkuvasti muuttavana orgaanisena evoluutiona: Monroen oppia tai maan perustajaisien varoituksia sitovista alliansseista ei pitänyt käsittää kirjaimellisina, tiukkoina säädöksinä, vaan niitä voitiin tulkita ajan yleistä mielipidettä mukaillen.

Kansainliitokiistan puoluepoliittinen luonne ilmeni kirkkaimmin **politikoinnin diskurssista**, josta on syytä nostaa esille kaksi päähavaintoa. Ensinnäkin diskurssissa kiista esitettiin republikaanien hyökkäykseksi demokraatteja kohtaan. Tässä poliittisessa pelissä Kansainliitto esitettiin republikaanien pelaamaan häpeällisen poliittisen pelin välineeksi. Toiseksi diskurssi osoitti, että New York Times osallistui itse täysin voimin Kansainliitosta käytyyn propagandasotaan. Lehden kirjoittelu oli mitä suurimmassa määrin puolueellisesti värittyä ja poliittisesti tavoitteellista.

New York Timesin mukaan Kansainliitokiista johtui republikaanien tuntemasta syvästä vihasta demokraattipuoluetta ja presidentti Wilsonia kohtaan. Politikoinnin diskurssissa luotiin kuvaa, että demokraattien politiikan vastustaminen oli republikaaneille sisäänrakennettu ominaisuus. Republikaanit kokivat demokraattien

valta-aseman vääryytenä, minkä vuoksi he hyökkäsivät demokraattivetoista Kansainliitto-hanketta vastaan, vaikka lehden mukaan useimmat republikaanisenaattorit aidosti kannattivat Kansainliiton perustamista. Perustuslakiin vetoaminen, peruskirjan vesittäminen sekä ulkoasiainkomitean miehittäminen leppymättömillä senaattoreilla olivat New York Timesin mukaan keinoja, joita republikaanit käyttivät hyväkseen. Politikoinnin diskurssissa republikaanien politiikka kuvattiin likaiseksi, laskelmoiduksi peliksi. Lehden mukaan Wilsonia vihaavat republikaanit halusivat romuttaa presidentin johtajuuden tuhoamalla hänen työnsä tulokset tai ajamalla hänet poliittisesti niin hankalaan asemaan, että hänen olisi pitänyt veto-oikeutta käyttämällä tuhota oma luomuksensa Kansainliitto, mikä olisi merkinnyt poliittista itsemurhaa. Likaiseen peliin kuului myös Kansainliiton peruskirjan muuttaminen niin, että republikaanit voisivat viedä demokraateille kuuluvan kunnian rauhan rakentamisesta. Tarkastelujakson loppupuolella lehti vakuuttui, että republikaanien tavoitteena oli kokonaan estää Yhdysvaltain jäsenyys Kansainliitossa ja siten varmistaa liiton tuhoutuminen.

Kirjoittelullaan New York Times pyrki välittämään lukijoilleen mahdollisimman negatiivisen kuvan senaatin republikaaneista. Lisäksi senaatin republikaanit mustamaalattiin esittämällä heidät ylemmydentuntoisina, kansasta piittaamattomina poliitikkoina. Lehden mukaan he eivät välittäneet yleisestä mielipiteestä ja he jopa halveksuivat kansaa, millä luotiin heistä epädemokraattista ja siten myös epäyhdysvaltalaisista kuvaa. Politikoinnin diskurssissa esitettiin, että republikaanit asettivat rauhan ja maailman kehityksen vaaraan vain pönkittääkseen oman puolueensa asemaa.

New York Times korosti pääkirjoituksissaan Kansainliitto-kiistan syynä myös republikaanipuolueen sisäisiä ongelmia ja hajanaisuutta. Politikoinnin diskurssissa esitettiin, että republikaanit tekivät Kansainliitto-kysymyksestä vaaliaseen vuoden 1920 vaaleja varten, ja New York Times pyrki pääkirjoituksissaan osoittamaan puolueen oletetun vaalistrategian vääräksi. Lehti olikin koko tarkastelujakson ajan vakuuttunut republikaanien edessä hämmöttävästä vaalitappiosta. Lehden mukaan senaattorien piittaamattomuus yleisestä mielipiteestä, maan tilasta ja oman puolueväkensä mielipiteestä tuli johtamaan tappioon. Puolueen moraaliton politiikka ja selvä alennustila oli lehden mukaan demokraateille hyödyksi. New York Times asettui selkeästi tukemaan demokraatteja vaaleissa tärkeimpänä vaikutti-

menaan Kansainliitto-kysymys. Politikoinnin diskurssissa erityinen piirre oli, että politikointi negatiivisena piirteenä liitettiin vain republikaaneihin.

Koko tarkastelujakson ajan lehdessä haluttiin estää Kansainliiton ottaminen vaaliteemaksi, mutta vaalien lähestyessä lehdessä odotettiin äänestäjien tuomitsevan republikaanit Kansainliitto-politiikan vuoksi ja äänestävän juuri demokraatteja. Politikoinnin diskurssissa New York Timesin usko demokraattien yhtenäisyyteen ja oikeaan politiikkaan säilyi vahvana. Tutkimuksessa havaittiinkin, että erityisesti politikoinnin diskurssi osoitti New York Timesin olleen Woodrow Wilsonin poliittinen tukija. Suhtautumisessaan Kansainliittoon lehti otti hyvinkin wilsonilaisen kannan. Lehdessä vastustettiin Wilsonin tavoin peruskirjan muuttamista ja vaadittiin demokraateilta Lodgen varausten ehdotonta tuomitsemista. Lehdessä siis kannatettiin rauhansopimuksen ratifiointia vain jos sopimukseen liitetty Kansainliiton peruskirja oli aito ja alkuperäinen "wilsonilainen" peruskirja.

Politikoinnin diskurssissa käsiteltiin vain näkemyksiä, jotka liittyivät nimenomaan Kansainliitosta käytyyn poliittiseen taisteluun, mutta tutkimus osoitti selvästi, että New York Timesin vahvasti puolueellinen käsitys läpäisi kaikki aineistosta havaitut diskurssit. **Välttämättömän muutoksen diskurssissa** republikaaneja syytettiin sotatilan pitkittämisestä ja yleisen mielipiteen vastustamisesta. Negatiivista kuvaa korostettiin kuvaamalla Kansainliiton kriitikot raakalaismaisten menetelmien puolustajiksi. Republikaanien syylistäminen oli tyypillinen keino argumentoida Kansainliiton perustamisen puolesta. Republikaanien syyksi luettiin niin Yhdysvaltain talousongelmat kuin Euroopassa syttyneet konfliktitkin, mikä ilmeni myös **yhdysvaltalaisen ekseptionalismin diskurssista**. New York Times pyrki monin tavoin mustamaalaamaan Kansainliittoa vastustavat senaattorit. Heidän motiivinsa kyseenalaistettiin, ja heidät esitettiin joko radikaalien ja bolševikkien rikoskumppaneiksi kuten **radikalismien vastaisessa diskurssissa**, tai epärationaalisiksi, jopa mieleltään sairaiksi wilsonfoobikoiksi, kuten **politikoinnin diskurssissa**. Liioittelu, syylistäminen, vertailu ja senaattorien puheiden yksityiskohtiin tarttuminen olivat tyypillisiä keinoja, joilla New York Times rakensi puolueellista kuvaa Kansainliitto-kiistasta. Voidaan tulkita, että keskustelussa korostui hyvin vahvasti näkemys oikeanlaisesta yhdysvaltalaisesta moraalista. Kansainliiton vastustaminen kuvattiin moraalittomaksi ja ennen kaikkea yhdysvaltalaisen moraaliarvojen hylkäämiseksi.

LÄHTEET

Alkuperäislähteet

Kansainliiton peruskirja (1936). Helsinki: Valtioneuvosto.

New York Times (NYT), 12.11.1918–30.7.1920, 19.7.1922, 9.4.1935. (ProQuest Historical Newspapers, JY)

Tutkimuskirjallisuus

Ambrosius, Lloyd E. (1972). Wilson, the Republicans and French Security after World War I. *The Journal of American History*, Vol. 59, No. 2, 341–352. (JSTOR, JY)

Ambrosius, Lloyd E. (1987). *Woodrow Wilson and the American Diplomatic Tradition. The Treaty Fight in Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.

Armstrong, David; Lloyd, Lorna & Redmond, John (1996). *From Versailles to Maastricht. International Organisation in the Twentieth Century*. Basingstoke: Macmillan Press Ltd.

Berger, Meyer (1951). *The Story of the New York Times 1851–1951*. New York: Simon and Schuster.

Best, Geoffrey (1999). Peace Conferences and the Century of Total War: The 1899 Hague Conference and What Came After. *International Affairs*, 73:3, 619–634. (JSTOR, JY)

Birn, Donald S. (1981). *The League of Nations Union, 1918–1945*. New York: Oxford University Press.

Brands, H. W. (1998). *What America Owes the World. The Struggle for the Soul of Foreign Policy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Carey, James (1989). *Communication and Culture*. Boston: Unwin Hyman.

Claude, Inis L., Jr. (1981). Casual Commitment in International Relations. *Political Science Quarterly*, Vol. 96, No. 3, 367–379. (JSTOR, JY)

Cooper, John Milton Jr. (1983). *The Warrior and the Priest. Woodrow Wilson and Theodore Roosevelt*. Cambridge: Harvard University Press. (Google Books)

Cooper, John Milton Jr. (1990). *Pivotal Decades. The United States, 1900–1920*. New York: W. W. Norton & Company.

Cooper, John Milton Jr. (1992). Wilsonian Democracy. Teoksessa *Democrats and the American Idea: a Bicentennial Appraisal*. Toim. Peter B. Kovler. Washington, D.C.: Center for National Policy Press.

Cooper, John Milton Jr. (2001). *Breaking the Heart of the World. Woodrow Wilson and the Fight for the League of Nations*. Cambridge: Cambridge University Press.

Crozier, Andrew J. (1979). The Establishment of the Mandates System 1919–1925. Some Problems Created by the Paris Peace Conference. *Journal of Contemporary History*, Vol. 14, 483–513. (SAGE Journals Online, JY)

Davies, Thomas R. (2007). *Possibilities of Transnational Activism. The Campaign for Disarmament Between the Two World Wars*. Leiden: Brill Academic Publishers. (Ebrary, JY)

- Davis, Donald E. & Trani, Eugene P. (2002). *The First Cold War: The Legacy of Woodrow Wilson in U.S. – Soviet Relations*. Columbia: University of Missouri Press. (Ebrary, JY)
- DeBenedetti, Charles (1978). *Origins of the modern American Peace Movement, 1915–1929*. KTO Studies in American History. Millwood, N.Y.: KTO Press.
- Douglas, George H. (1999). *The Golden Age of the Newspaper*. Westport: Greenwood Press.
- Dunne, Michael (1988). *The United States and the World Court, 1920–1935*. London: Pinters Publishers.
- Dunne, Michael (2000). U.S. Foreign Relations in the Twentieth Century: From World Power to Global Hegemony. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944–)*, Vol. 76, No. 1, 25–40. (JSTOR, JY)
- Edwards, Jason A. (2009). The Fight over the League of Nations: Rhetorical Tension within America's Exceptionalist Narratives. *Ohio Communication Journal*, Vol. 47, 265–282. (EBSCOhost, JY)
- Egerton, George W. (1979). *Great Britain and the Creation of the League of Nations. Strategy, Politics and International Organization, 1914–1919*. London: Scolar Press.
- Emery, Edwin & Smith, Henry Ladd (1954). *The Press and America*. New York: Prentice-Hall.
- Eskola, Seikko (1967). Joukkotiedotusvälineet poliittisen historian tutkimuskohdeena. Teoksessa *Oman ajan historia ja politiikan tutkimus*, 44–56. Toimituskunta: Lauri Hyvämäki, Pertti Pesonen, Seikko Eskola ja Erkki Salonen. Helsinki: Ota-va.
- Eskola, Seikko (1973). *Yhdysvaltain lehdistö ja Suomen kriisi: keväästä 1941 Pearl Harboriin. Tutkimus kansainvälisestä tiedonvälityksestä ja mielipiteenmuodostuksesta*. Helsinki: Suomen historiallinen seura.
- Fairclough, Norman (1997). *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.
- Ferguson, Niall (1998). *Julma sota*. Suom. Matti Kinnunen. Helsinki: WSOY.
- Ferrell, Robert H. (1985). *Woodrow Wilson and World War 1917–1921*. New York: Harper & Row.
- Flanagan, Maureen A. (2009). Progressivism and the Progressive Era, 1890s–1920. Teoksessa *The Princeton Encyclopedia of American Political History*, volumes 1–2, 610–614. Toim. Micahel Kazin, Rebecca Edwards & Adam Rothman. Princeton: Princeton University Press.
- Hall, Stuart (1997). The Work of Representation. Teoksessa *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, 13–74. Toim. Stuart Hall. London: Sage.
- Hawley, Ellis W. (1979). *The Great War and the Search for a Modern Order. A History of the American People and their Institutions, 1917–1933*. The St. Martin's Series in Twentieth Century United States History. New York: St. Martin's Press.
- Hayden, Joseph R. (2010). *Negotiating in the Press: American Journalism and Diplomacy, 1918–1919*. Media and Public Affairs Series. Baton Rouge: Louisiana State University Press. (Ebrary, JY)

- Hemánus, Pertti (1972). *Sanomalehden pääkirjoituksen päämääristä ja keinoista*. Tampereen yliopiston tiedotustutkimuksen laitos, monistesarja 10. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Henig, Ruth B. (1973). *The League of Nations. Evidence and Commentary*. Historical Source Books. Edinburgh: Oliver & Boyd.
- Henig, Ruth (1995). *Versailles and After, 1919–1933*. London: Routledge. (Ebrary, JY)
- Henig, Ruth (1998). *The Weimar Republic, 1919–1933*. London: Routledge. (Ebrary, JY)
- Henig, Ruth (2010). *League of Nations. Makers of the World Series*. New York: Haus Publishing. (Ebrary, JY)
- Herring, George C. (2008). *From Colony to Superpower : U. S. Foreign Relations Since 1776*. Cary: Oxford University Press. (Ebrary, JY)
- Hovannisian, Richard G. (1986). The Historical Dimensions of the Armenian Question, 1878–1923. Teoksessa *The Armenian Genocide in Perspective*, 19–38. Toim. Richard G. Hovannisian. New Brunswick: Transaction Publishers. (Google Books)
- Huntington, Samuel P. (1981). *American Politics. The Promise of Disharmony*. Cambridge, MA: Belknap Press.
- Huovila, Tapani (2001). *Pääkirjoitus kohdistaa kiista-asiaan*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Ihalainen, Pasi (2014). Prospects for Parliamentary Government in an Era of War and Revolution: Britain and Germany in Spring 1917. Teoksessa *The Politics of Dissensus: Parliament in Debate*, 423–448. Toim. Kari Palonen, José María Rosales & Tapani Turkka. Santander: Cantabria University Press / McGraw-Hill Interamericana de España.
- Jacobson, Harold K. (1976). Structuring the Global System: American Contributions to International Organization. *The Annals of the American Academy of Political And Social Science*, Vol. 428, 77–90. (SAGE Journals Online, JY).
- Johnson, Gerald W. (1946). *An Honorable Titan. A Biographical Study of Adolph S. Ochs*. New York: Harper & Brothers Publishers.
- Johnson, Robert David (1995). *The Peace Progressives and American Foreign Relations*. Cambridge: Harvard University Press.
- Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (1993). *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.
- Kaplan, Richard (2002). *Politics and the American Press. The Rise of Objectivity 1865–1920*. Cambridge: Cambridge University Press. (Ebrary, JY)
- Kemiläinen, Aira (1970). Rauhan aate valistuksesta vallankumoussotiin. Teoksessa *Rauhanajatus historiassa*, 104–138. Toim. Jaakko Suolahti, Olli Vehviläinen & Markku Järvinen. Helsinki: WSOY.
- Knock, Thomas J. (1992). *To End All Wars: Woodrow Wilson and the Quest for a New World Order*. New York: Oxford University Press.
- Kuehl, Warren F. & Dunn, Lynne (1997). *Keeping the Covenant. American Internationalists and the League of Nations, 1920–1939*. Kent, Ohio: Kent State University Press. (Google Books)

- Levin, N. Gordon Jr. (1968). *Woodrow Wilson and World Politics. America's Response to War and Revolution*. London: Oxford University Press.
- Lichtman, Allan J. (2009). Elections and Electoral Eras. Teoksessa *The Princeton Encyclopedia of American Political History*, vol. 1–2, 281–289. Toim. Michael Kazin, Rebecca Edwards & Adam Rothman. Princeton: Princeton University Press.
- Luukka, Minna-Riitta (2000). Näkökulma luo kohteen: Diskurssintutkimuksen taustaoletukset. Teoksessa *Kieli, diskurssi ja yhteisö*, 133–160. Toim. Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielen tutkimuksen laitos.
- Malkasian, Mark (1984). The Distintegration of the Armenian Cause in the United States, 1918–1927. *International Journal of Middle East Studies*, Vol. 16, No. 3, 349–365. (JSTOR, JY)
- Manela, Erez (2007). *The Wilsonian Moment. Self-Determination and the International Origins of Anticolonial Nationalism*. New York: Oxford University Press. (Ebrary, JY)
- Margulies, Herbert F. (1989). *The Mild Reservationists and the League of Nations Controversy in the Senate*. Columbia: University of Missouri Press.
- Marks, Sally (2013). Mistakes and Myths: The Allies, Germany, and the Versailles Treaty, 1918–1921. *The Journal of Modern History*, Vol. 85, No. 3, 632–659. (JSTOR, JY)
- McCrisken, Trevor B. (2003). *American Exceptionalism and the Legacy of Vietnam. U.S. Foreign Policy Since 1974*. New York: Palgrave Macmillan. (Ebrary, JY)
- Mervin, David (1971). Henry Cabot Lodge and the League of Nations. *Journal of American Studies* 4, 201–214.
- Morton, Brian (2008). *Woodrow Wilson. United States of America. Makers of the World Series*. New York: Haus Publishing. (Ebrary, JY)
- Mott, Frank Luther (1962). *American Journalism. A History: 1690–1960*. New York: Macmillan Company.
- Mäkilä, Kimmo (2007). *Tuhoa, tehoa ja tuhlausta. Helsingin Sanomien ja New York Timesin ydinaseuutisoinnin tarkastelua diskurssianalyttisestä näkökulmasta 1945–1998*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Nichols, Christopher McKnight (2011). *Promise and Peril: America at the Dawn of a Global Age*. Cambridge: Harvard University Press. (Ebrary, JY)
- Ninkovich, Frank (2001). *The United States and Imperialism*. Malden: Blackwell Publishers.
- O'Keefe, Kevin (1972). *A Thousand Deadlines. The New York City Press and American Neutrality, 1914–1917*. New York: Springer. (Google Books)
- Palonen, Kari (1997/1996). Quentin Skinner, käsitehistoria ja retoriikka. Teoksessa *Kootut retoriikat. Esimerkkejä politiikan luennasta*. SoPhi 11. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Paneth, Donald (1983). *The Encyclopedia of American Journalism*. New York: Facts on File.
- Patterson, David S. (1976). The United States and the Origins of the World Court. *Political Science Quarterly*, Vol. 91, No. 2, 279–295. (JSTOR, JY)

- Pedersen, Susan (2007). Back to the League of Nations. *The American Historical Review*, Vol. 112, No. 4., 1091–1117. (JSTOR, JY)
- Penkower, Monty (2010). *Twentieth Century Jews. Forging Identity in the Land of Promise and in the Promised Land*. Boston: Academic Studies Press. (Ebrary, JY)
- Pestritto, Ronald J. (2005). *Woodrow Wilson and the Roots of Modern Liberalism*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers. (Ebrary, JY)
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne (2009). *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Pietikäinen, Sari (2000). Kriittinen diskurssintutkimus. Teoksessa *Kieli, diskurssi ja yhteisö*, 191–217. Toim. Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen laitos.
- Porwancher, Andrew (2011). Objectivity's Prophet. Adolph S. Ochs and the New York Times, 1896–1935. *Journalism History* 36:4, 186–195. (EBSCOhost, JY)
- Ritchie, Donald A. (1991). *Press Gallery. Congress and the Washington Correspondents*. Cambridge: Harvard University Press. (Ebrary, JY)
- Ruotsila, Markku (2008). *The Origins of Christian Anti-Internationalism. Conservative Evangelicals and the League of Nations*. Washington, D.C.: Georgetown University Press. (Ebrary, JY)
- Salonen, Toivo (2008). *Filosofian sanat ja konseptit*. 4. uudistettu painos. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Schudson, Michael (2001). The Objectivity Norm in American Journalism. *Journalism* 2:2. (SAGE Journals Online, JY)
- Schwarz, Daniel R. (2012). *Endtimes? Crises and Turmoil at the New York Times*. Albany: State University of New York Press. (Ebrary, JY)
- Sihvola, Juha (2004). *Maailmankansalaisen etiikka*. Helsinki: Otava.
- Sivonen, Tuovi (1970). Modernin pasifismin synty ja kehitys ensimmäisen maailmansodan loppuun. Teoksessa *Rauhanajatus historiassa*, 139–159. Toim. Jaakko Suolahti, Olli Vehviläinen & Markku Järvinen. Helsinki: WSOY.
- Skinner, Quentin (2002). *Visions of Politics. Volume 1: Regarding Method*. Cambridge: Cambridge University Press. (Ebrary, JY)
- Startt, James D. (2004). *Woodrow Wilson and the Press. Prelude to the Presidency*. New York: Palgrave Macmillan. (Ebrary, JY)
- Stone, Ralph (1967). Introduction. Teoksessa *Wilson and the League of Nations: Why America's Rejection?* 1–11. Toim. Ralph A. Stone. Huntington, NY: Krieger.
- Stone, Ralph (1970). *The Irreconcilables. The Fight Against the League of Nations*. Lexington: The University Press of Kentucky.
- Stromberg, Roland N. (1972). Uncertainties and Obscurities about the League of Nations. *Journal of the History of Ideas*, Vol. 33, No. 1, 139–154. (JSTOR, JY)
- Suvanto, Pekka (1970). Rauhankaipuu 1600-luvun maailmassa. Teoksessa *Rauhanajatus historiassa*, 91–103. Toim. Jaakko Suolahti, Olli Vehviläinen & Markku Järvinen. Helsinki: WSOY.
- Suvanto, Pekka (1977). Sanomalehdistö historian tutkimuksen lähteenä. Teoksessa *Yleisen historian lähteet ja niiden käyttö*. Toim. Pekka Suvanto. Helsinki: Gaudeamus.

- Taylor, A. J. P. (1963). *Ensimmäinen maailmansota*. Suom. Tapio Hiisivaara. Porvoo, Helsinki: WSOY.
- Thompson, John A. (2010). Wilsonianism: the Dynamics of a Conflicted Concept. *International Affairs* 86:1, 27–48. (EBSCOhost, JY)
- Tommila, Päiviö (1982). *Taustasidonnaisuus ja maailmankuva: lehdistöhistorian tutkimusongelmia*. Suomen sanomalehdistön historia -projektin julkaisuja n:o 20. Helsinki: Suomen sanomalehdistön historia -projekti.
- Torvinen, Taimi (1982). *Ulkomaisen sanomalehdistön historia*. Viestintätutkimuksen seuran julkaisusarja n:o 6. Espoo: Weilin + Göös.
- Toth, Charles W. (1961). Isolationism and the Emergence of Borah: An Appeal to American Tradition. *The Western Political Quarterly*, Vol. 14, No. 2, 555–568. (JSTOR, JY)
- Valtonen, Sanna (1998). Hyvä, paha media. Diskurssianalyysi kriittisen mediatutkimuksen menetelmänä. Teoksessa *Media-analyysi – tekstistä tulkintaan*, 93–121. Toim. Anu Kantola, Inka Moring & Esa Väliverronen. Helsinki: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Van Daele, Jasmien (2005). Engineering Social Peace: Networks, Ideas, And the Founding of the International Labour Organization. *International Review of Social History* 50:3, 435–466. (JSTOR, JY)
- Walters, F. P. (1952). *A History of the League of Nations*. London: Oxford University Press.
- Walworth, Arthur (1986). *Wilson and His Peacemakers. American Diplomacy at the Paris Peace Conference, 1919*. New York: W. W. Norton & Company.
- Wertheim, Stephen (2011). The League That Wasn't: American Designs for a Legalist-Sanctionist League of Nations and the Intellectual Origins of International Organization, 1914–1920. *Diplomatic History*, Vol. 35, No. 5, 797–836. (EBSCOhost, JY)
- Wertheim, Stephen (2012). The League of Nations: a Retreat from International Law? *Journal of Global History*, Vol. 7, 210–232. (ProQuest Central New Platform, JY)
- Widenor, William C. (1980). *Henry Cabot Lodge and the Search for and American Foreign Policy*. Berkeley: University of California Press.
- Wiebe, Robert H. (1967). *The Search for Order 1877–1920*. New York: Hill and Wang.
- Zasloff, Jonathan (1993). Abolishing Coercion: The Jurisprudence of American Foreign Policy in the 1920's. *The Yale Law Journal*, Vol. 102, No. 7., 1689–1718.

Muut lähteet

Encyclopaedia Britannica.

a) Rush-Bagot Agreement. Haettu 11.5.2015.

<<http://academic.eb.com.ezproxy.jyu.fi/EBchecked/topic/513059/Rush-Bagot-Agreement>>

b) Union League. Haettu 11.5.2015.

<<http://academic.eb.com.ezproxy.jyu.fi/EBchecked/topic/614769/Union-League>>

c) United States presidential election of 1896. Haettu 1.5.2015.
<<http://academic.eb.com.ezproxy.jyu.fi/EBchecked/topic/1782368/United-States-presidential-election-of-1896>>

LIITTEET

Liite 1: Kansainliitto-kiistan kronologia

1918

- 5.11. Liittoutuneet ja Saksa hyväksyivät presidentti Wilsonin Neljäntoista kohdan ohjelman rauhan perustaksi. Yhdysvaltain kongressivaaleissa republikaanit saivat vaalivoiton.
- 11.11. Ensimmäinen maailmansota päättyi aselepoon
- 4.12. Presidentti Wilson lähti Eurooppaan
- 14.12. Presidentti Wilson saapui Pariisiin

1919

- 18.1. Pariisin rauhankonferenssi avattiin
- 25.1. Rauhankonferenssin Kansainliitto-komissio aloitti työnsä järjestön perustamiseksi. Wilson toimi komission puheenjohtajana.
- 14.2. Wilson esitti luonnoksen Kansainliiton peruskirjasta
- 15.2. Wilson lähti takaisin Yhdysvaltoihin
- 24.2. Wilson saapui Bostoniin, missä piti merkittävän puheen Kansainliiton puolesta
- 26.2. Presidentin ja kongressin johtavien ulkopolitiikan asiantuntijoiden illallinen. Wilsonin kuuluisa lause "Jos Yhdysvallat torjuisi Kansainliiton, se särkisi maailman sydämen".
- 28.2. Senaattori Henry Cabot Lodge (rep.) torjui antamassaan puheessa periaatteen molemminpuolisista takuista (mutual guarantees)
- 2.3. Senaattorien Round robin -lausunto: Kansainliittoa oli mahdotonta hyväksyä sellaisenaan
- 3.3. 65. kongressin kausi päättyi
- 4.3. Wilson vaati puheessaan New Yorkissa, ettei Kansainliiton peruskirjaa ja rauhansopimusta saanut erottaa toisistaan. Wilson palasi takaisin Pariisiin.
- 26.4. Peruskirjan tarkistettu version annettiin julkisuuteen. Peruskirja sisälsi neljä Yhdysvaltain vaatimaa muutosta: ei pakkoa tulla mandaatti- eli huoltajavaltioksi, maan sisäiset asiat jäivät Kansainliiton toimivallan ulkopuolelle, Monroen oppi turvattiin, mahdollisuus vetäytyä järjestöstä kahden vuoden varoitusajalla.
- 28.4. Rauhansopimusehdot esitettiin rauhankonferenssin yleisistunnolle
- 7.5. Versaillesin rauhansopimuksen lopullinen versio julkaistiin
- 19.5. 66. kongressi avattiin
- 10.6. Senaattori Knox (rep.) esitti päätöslauselman erottaa rauhansopimus ja Kansainliitto toisistaan – hylättiin senaatissa
- 28.6. Versaillesin rauhansopimus allekirjoitettiin Pariisissa

- 8.7. Wilson palasi Yhdysvaltoihin
- 10.7. Wilson esitti rauhansopimuksen senaatille henkilökohtaisesti heinä- ja elokuu
- Leppymättömät ja Henry Cabot Lodge pitivät lukuisia puhetilaisuuksia, joissa hyökättiin peruskirjaa ja presidenttiä vastaan. Lodgen viivytystaktiikka ulkoasiainkomiteassa.
- 19.8. Presidentin ja ulkoasiainkomitean kokous. Presidentti myöntyi tulkinnallisiin varauksiin.
- 4.9. Wilson aloitti laajan puhekiertueensa Kansainliitto-jäsenyyden hyväksi
- 10.9. Senaattorit Borah (rep.) ja Beveridge (rep.) aloittivat oman maanlaajuisen puhekiertueensa vastustukseen rauhansopimusta ja Kansainliittoa
- 10.9. Ulkoasiainkomitea esitti peruskirjaan 45 muutosta ja 4 varausta. Kaikki muutokset torjuttiin senaatissa. Asia takaisin ulkoasiainkomitean käsittelyyn.
- 25.9. Wilson sai vakavan sairaskohtauksen Pueblossa Coloradossa – palasi takaisin Washingtoniin
- 2.10. Wilson sai halvauksen ja oli hyvin sairaana seuraavat seitsemän kuukautta
- 6.11. Ulkoasiainkomitea esitti 14 varausta (ns. Lodgen varaukset)
- 13.11. Senaattori Hitchcock (dem.) esitti senaatille viittä lievää varausta Lodgen varausten korvaamiseksi – senaatti torjui esityksen
- 19.11. Senaatti äänesti rauhansopimuksen, johon oli liitetty Lodgen varaukset, nurin äänin 39–55. Myös alkuperäinen rauhansopimus torjuttiin äänin 38–53. Lokakuun alun ja marraskuun 19. päivän äänestyksen välisenä aikana senaatti kokoontui 34 kertaa ja äänesti rauhansopimuksen ja peruskirjan sisällöstä lähes 90 kertaa.
- 29.12. Varauksia kannattavat senaattorit vaativat Lodgea taipumaan kompromissiin
- 1920**
- 8.1. Wilson vaati, ettei senaatti kirjoittaisi rauhansopimusta uusiksi. Presidentti julisti, että tulevissa presidentinvaaleissa äänestettäisiin Kansainliittokysymyksestä ("solemn referendum").
- 10.1. Versaillesin rauhansopimus astui voimaan ja Kansainliitto aloitti virallisesti toimintansa
- 16.1. Kansainliiton neuvoston ensimmäinen istunto Lontoossa. Yhdysvalloissa puolueiden yhteinen komitea (bipartisan committee) vaati Lodgea kompromissiin.
- 23.1. Puolueiden yhteinen komitea myöntyi kompromissiin lievien varausten osalta, mutta Lodge ja leppymättömät vastustivat
- 27.1. Komitean demokraatit ehdottivat Hitchcockin varausta 10. artiklaan, mutta republikaanit torjuivat sen
- 29.1. Demokraatit suostuivat tukemaan entisen presidentin Taftin esittämää varausta 10. artiklaan, mutta Lodge torjui sen

- 1.2. Britannia ja Ranska ilmoittivat hyväksyvänsä Yhdysvaltain senaatin tekemät varaukset
- 9.2. Senaatti äänesti rauhansopimuksen uudelleenharkinnan puolesta
- 10.2. Ulkoasiainkomitea hyväksyi rauhansopimuksen Lodgen varauksilla
- 19.3. Senaatin äänestyksessä rauhansopimus ja peruskirja Lodgen varauksilla torjuttiin äänin 49–35
- 20.3. Kongressi julisti yhteispäätöksellä sodan Saksan kanssa päättyneeksi, mutta presidentti torjui päätöksen veto-oikeudellaan
- 2.11. Republikaanien Warren Harding valittiin Yhdysvaltain 29. presidentiksi
- 15.11. Kansainliiton yleiskokouksen ensimmäinen istunto Genevessä
- 10.12. Woodrow Wilson sai vuoden 1919 Nobelin rauhanpalkinnon

1921

- 2.7. Kongressi julisti sodan päättyneeksi
- 18.10. Erillisrauhat Saksan, Itävallan ja Unkarin kanssa ratifioitiin

1924

- 3.2. Woodrow Wilson kuoli Washingtonissa 67-vuotiaana

Lähteinä käytetty mm. seuraavia teoksia: Cooper 2001; Knock 1992, Margulies 1989; Walters 1952.